

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK
HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

ALLMÄN
HÄLSO- OCH SJUKVÅRD
1957

KUNGL. MEDICINALSTYRELSEN

STOCKHOLM 1959

INLEDNING

TILL

Allmän hälso- och sjukvård / Socialstyrelsen. – Stockholm, 1913-1982. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1911-1979.

1911-1967 utgiven av Kungl. Medicinalstyrelsen.

1911-1950 med innehållsförteckning på franska. 1913-1950 med fransk parallelltitel: Hygiène et service sanitaire en Suède. 1951-1979 med innehållsförteckning och parallelltitel på engelska: 1951-1956: Public health and sick care in Sweden ; 1957-1979: Public health in Sweden . 1960-1979 även med sammanfattning på engelska.

Föregångare:

Bidrag till Sveriges officiella statistik. K, Hälso- och sjukvården. 1, Sundhetskollégii underdåniga berättelse för år ... – Stockholm : Norstedt, 1864-1912. - Sundhetskollégium ersattes 1879 av Medicinalstyrelsen. Täckningsår: 1861-1910 = Ny följd 1-50.

Sinnessjukvården i riket /Kungl. Medicinalstyrelsen. – Stockholm, 1913-1939. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1911-1939.

Efterföljare:

Hälsan i Sverige: hälsostatistisk årsbok / Statistiska centralbyrån. – Stockholm : 1988–1992. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1987/88-1991/92.

Det civila veterinärväsendet / av Kungl. Veterinärstyrelsen. – Stockholm, 1918-1951. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1916-1949.

Översiktspublikation:

Historisk statistik för Sverige. Statistiska översiktstabeller : utöver i del I och del II publicerade t.o.m. år 1950 / Statistiska centralbyrån. – Stockholm, 1960

Allmän hälso- och sjukvård. 1957. – (Sveriges officiella statistik).
Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB) 2011.

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK
HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

ALLMÄN
HÄLSO- OCH SJUKVÅRD
1957

KUNGL. MEDICINALSTYRELSEN

STOCKHOLM 1959

OFFICIAL STATISTICS OF SWEDEN

PUBLIC HEALTH

PUBLIC HEALTH IN SWEDEN

1957

ANNUAL REPORT OF

THE NATIONAL BOARD OF HEALTH

STOCKHOLM 1959

KUNGL. BOKTRYCKERIET P. A. NORSTEDT & SÖNER

Till

Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. Inrikesdepartementet

Medicinalstyrelsen får härmed överlämna »Allmän hälso- och sjukvård» för år 1957.

Tidigare har styrelsen till landsting och övriga intressenter utsänt en på fyra tabellblad tryckt detaljerad redogörelse för lasarettens och epidemisjukhusens personal och förvaltningsekonomi. En motsvarande, ehuru icke fullt så omfattande tabell har utarbetats för A-sanatorierna för lungtuberkulos och förvaras i manuskript i medicinalstyrelsen. Liksom tidigare för åren 1947—1956 har avdelningen för sinnessjukhusens ekonomiska förvaltning sammanställt de statliga sinnessjukhusens förvaltningsstatistik för år 1957 i ett särskilt häfte (stencil).

Stockholm den 30 november 1958.

ARTHUR ENGEL

ÅKE SJÖSTRÖM

/ Erik Salwén

INNEHÅLL

	Sida
Kap. 1. Organisationen av den hälso- och sjukvårdande verksamheten m. m.	1
1.1 Vissa definitioner	1
1.2 Organisationen	2
1.3 Befolkningsstatistik	7
1.4 Meteorologiska förhållanden	9
Kap. 2. Översikt av medicinalpersonalen	10
Kap. 3. Den allmänna hälso- och sjukvårdens organ	17
3.1 Organ för hälsovård och sjukvård utanför sjukhus	17
3.101 Provinsial- och stadsläkarväsendet	17
3.102 Distriktssköterskorna m. fl.	18
3.103 Distriktsbarnmorskorna	18
3.104 Den förebyggande mödra- och barnvården	19
3.105 Den abortförebyggande verksamheten	19
3.106 Polioympling	19
3.107 Karantänsväsendet	20
3.108 Tuberkulosvården	20
3.109 Vården av könssjuka	21
3.110 Den psykiska hälsovården	22
3.111 Epileptikervården	22
3.112 Folk tandvården	23
3.2 Anstalter för i huvudsak sluten sjukvård	24
3.21 Översikt av anstalter, vårdplatser m. m.	24
3.22 Kroppssjukvården (patienter, personal och ekonomi)	31
3.23 Vården av sinnessjuka, psykiskt efterblivna och epileptiker (patienter, personal, ekonomi)	42
3.3 Apoteken	47
Kap. 4. Hälсотillstånd, sjukdomar, förlossningar m. m.	48
4.1 Omgivningshygieniska förhållanden	48
4.2 Infektionssjukdomar	48
4.3 Skador genom våld	53
4.4 Den aktuella kariesprocenten hos sjuåringar	57
4.5 Förlossningar och aborter	59
4.6 Legala aborter, steriliseringar, kastreringar	64
4.7 Sinnessjukdomar	69
Kap. 5. Det allmännas kostnader för hälso- och sjukvård	75
Kap. 6. Det internationella hälso- och sjukvårdsarbetet	81
Sammanfattning på engelska språket	83

CONTENTS

	Page
Chapter 1. Organization of the Public Health and Sick Care	1
1.1 Introduction, definitions	1
1.2 The organization	2
1.3 Vital statistics.....	7
1.4 Meteorological conditions	9
Chapter 2. Survey of the Medical Personnel	10
Chapter 3. Public Health and Sick Care Institutions	17
3.1 Ambulatory care	17
3.101 Medical Officers' Organization	17
3.102 Public Health Nurses	18
3.103 District Midwifery	18
3.104 Maternity and Child Welfare	19
3.105 Consultation bureaus for sexual hygiene and abortion cases	19
3.106 Vaccination against polio	19
3.107 Quarantine	20
3.108 TB-care	20
3.109 Care of Venereally Diseased	21
3.110 The mental health	22
3.111 Care of epileptics	22
3.112 Public Dental Care	23
3.2 Hospitals	24
3.21 Survey of establishments, beds etc.	24
3.22 Establishments for somatic diseases	31
3.23 » » mental diseases, mental deficiency and epilepsy.	42
3.3 Pharmacies	47
Chapter 4. Sanitary conditions, diseases, deliveries etc.	48
4.1 Environmental sanitation	48
4.2 Infectious diseases	48
4.3 Accidents, poisonings, violence	53
4.4 Dental caries	57
4.5 Deliveries and abortions	59
4.6 Abortions, sterilizations and castrations on medical or legal indications ...	64
4.7 Mental diseases	69
Chapter 5. Expenses out of Public funds for Health and Sick Care	75
Chapter 6. International health relations	81
Summary in English	83

Texttabeller

Tab.	Sid.
A. Medicinalpersonal (yrkesverksam) . . .	10
B. Läkarkårens utveckling 1930—1957 .	11
C. Legitimerade läkare och övriga läkare med allmän behörighet den 31/12 år 1957 fördelade efter kön, ålder och innehav av viss ordinarie befattning ..	13
D. Svenska tandläkare samt vissa utländska tandläkare den 31/12 år 1957 fördelade efter kön, ålder, yrkesverksamhet m. m.	15
E. Sjuksköterskåkåren 1930—1957	15
F. Distriktssköterskornas verksamhet ..	18
G. Antal inom folktandvården behandlade åren 1940—1957	23
H. Sammandrag rörande den slutna sjukvården i riket år 1957	26
I. Anstalter och vårdplatser för slutna sjukvård den 31/12 1957 fördelade efter huvudmannakategori	27
J. Vårdplatsantalets förändringar 1920—1957 enligt tab. 12	30
K. Beläggningen vid kroppssjukhus	35
L. Personalen vid kroppssjukhusen den 31/12 1957, antal personer	36
M. Personal per 100 vårdplatser vid kroppssjukhus år 1957	37
N. Kroppssjukhusens samlade driftkostnader	39
O. Driftkostnad per vård dag resp. per intagen vid kroppssjukhus 1946—1957	40
P. Lasarettens driftkonton år 1957	41
Q. Beläggningen vid vissa anstalter för sinnessjuka, psykiskt efterblivna och epileptiker	44
R. Personalen vid anstalter för vård av sinnessjuka, psykiskt efterblivna och epileptiker år 1957	45
S. Vårdpersonal per 100 vårdplatser vid anstalter för vård av sinnessjuka, psykiskt efterblivna och epileptiker år 1957	46
T. Driftkostnad per vård dag inom sinnessjukvården	46
U. Aktuell kariesprocent för permanenta tänder hos i folktandvården undersökta sjuåriga skolbarn 1941—1957 .	58
V. Antal barnaföderskor och födda barn år 1957	59

Tables in text

Table	Page
A. Medical personnel (active)	10
B. Physicians	11
C. Physicians according to sex, age and occupation of certain posts	13
D. Dental surgeons according to sex, age and activity	15
E. Active nurses	15
F. Activity of Public Health Nurses in rural districts	18
G. Public dental care	23
H. Survey of Swedish hospitals	26
I. Hospitals and beds according to type of hospital and responsible authority	27
J. Number of beds, change	30
K. Beds occupied for somatic diseases . .	35
L. Personnel at hospitals for somatic diseases	36
M. Personnel per 100 beds at hospitals for somatic diseases	37
N. Running costs of hospitals for somatic diseases (total)	39
O. Running cost per bed-day and per admission for somatic diseases	40
P. Running costs of general hospitals . .	41
Q. Beds occupied for mentally diseased etc.	44
R. Personnel at establishments for mentally diseased, mentally deficient and epileptics	45
S. Nursing personnel per 100 beds at establishments for mentally diseased, mentally deficient and epileptics	46
T. Running cost per bed-day for mentally diseased	46
U. Rate of caries frequency in permanent teeth in seven year old children (percentage)	58
V. Mothers and newborn	59

X. Förlossningar på anstalt år 1957 fördelade efter barnaföderskans ålder, civilstånd och bördens ordningsnummer. Relationstal per 100 000 barnaföderskor	62
Y. Abortfall (på sjukvårdsanstalter intagna fall) år 1957	63
Z. Antalet utförda legala aborter och steriliseringar fördelat efter vederbörandes hemort	65
Å. Antal utförda legala aborter enligt till medicinalstyrelsen åren 1955—1957 inkomna rapporter	66
Ä. Antal utförda steriliseringar enligt till medicinalstyrelsen åren 1955—1957 inkomna rapporter	68
Ö. Antal legala kastreningar 1952—1957 enligt till medicinalstyrelsen inkomna berättelser	69
AA. För första gången intagna på sinner-sjukhus fördelade efter sjukdomsform, åren 1955—1957	72
BB. Statens, landstingens och städernas utom landsting nettoutgifter (drift- och anläggningskostnader) för hälso- och sjukvård åren 1950—1957, milj. kr	76
CC. Specifikation för år 1957 av tab. BB, milj. kr	77
DD. Primärkommuner, andra än städer utom landsting, nettoutgifter (drift o. anläggn.) för hälso- och sjukvård ...	78
EE. Det allmännas nettokostnader för ny-anläggning och investering (nybyggnader och nyuppsättning av inventarier) år 1957 (1957/58), milj. kr ...	78
FF. Landstingens och städernas utom landsting driftutgifter för sjukvårds-ändamål år 1957. Miljoner kronor ..	79

Tabeller

Tab.

1. Antal läkare, tandläkare, apotekare och sjukgymnaster vid slutet av år 1957	89
2. Antal civila läkarbefattningar med tjänstärätt i början av år 1958 ...	90
3. Vissa sjukskötersketjänster den 31 december 1957 och barnmorsketjänster den 1 januari 1958	91
4. Den förebyggande mödra- och barnavården år 1957	92

X. Births per 100 000 according to marital status, age and parity	62
Y. Abortions (in-patients at hospitals) .	63
Z. Abortions and sterilizations induced for medical or legal indications according to domicile of the patient	65
Å. No. of abortions induced for medical or legal indications	66
Ä. No. of sterilizations induced for medical or legal indications	68
Ö. Number of castrations	69
AA. Number of patients admitted for the first time into mental hospitals according to diagnosis	72
BB. Net expenses (operation and investments) for different forms of health and sick care, of the State, the counties and the county boroughs, million kronor	76
CC. Specification of table BB for the year 1957	77
DD. Net expenses etc. of local authorities except county boroughs	78
EE. Investments for health and sick care of the State, the county councils and county boroughs, million kr	78
FF. Running costs for health and sick care of the county councils and county boroughs. Million kronor	79

Tables

Table

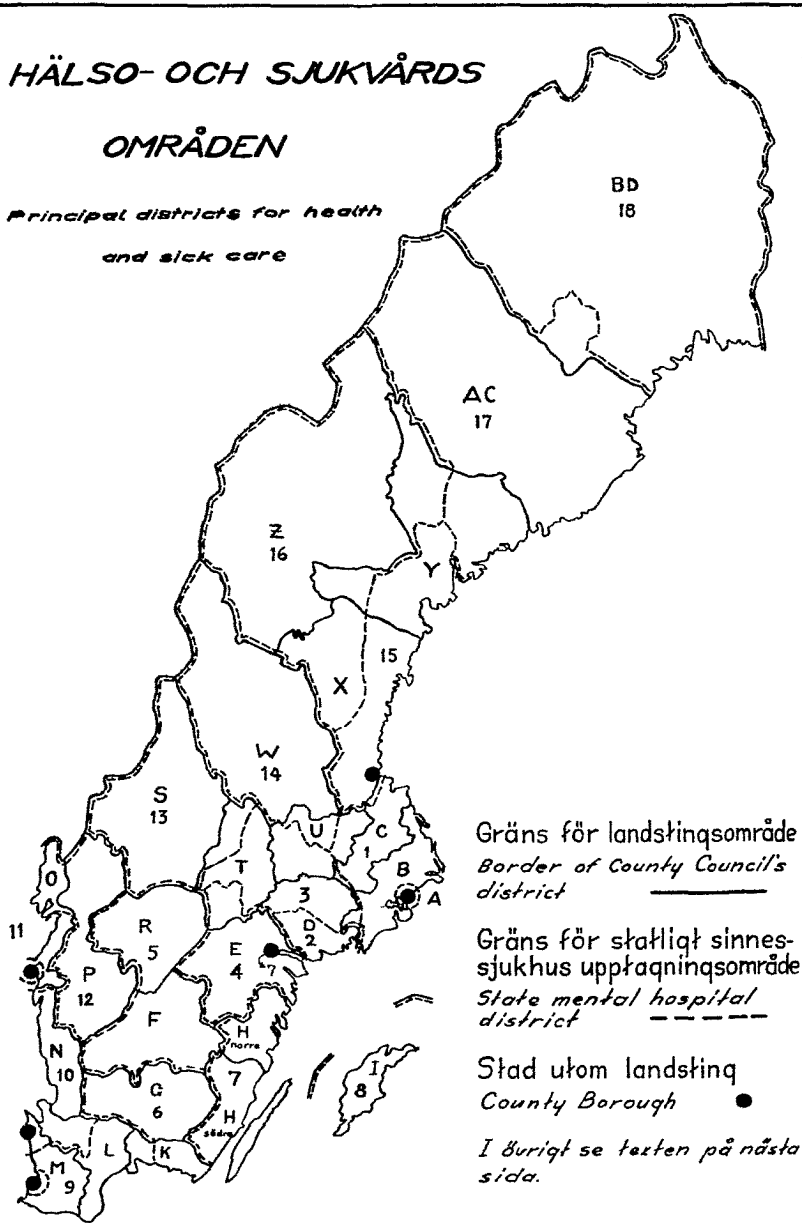
1. Population of Sweden, number of physicians, dental surgeons, pharmacists and physiotherapists	89
2. Number of posts for physicians	90
3. Certain posts for nurses and midwives	91
4. Maternity and child welfare	92

5. Tuberkulosdispensärerna år 1957 enligt uppgifter från Nationalföreningen mot tuberkulos. Antal och prestationer	94	5. TB dispensaries	94
6. Antal apotek m. m. och dessas försäljningsbelopp år 1957	95	6. Pharmacies	95
7. Folk tandvård. Verksamhet m. m. år 1957	96	7. Public dental care. Activity etc.	96
8. Folk tandvårdens utgifter och inkomster år 1957. Distrikts- och centraltandpolikliniker	97	8. Public dental care, running costs and receipts	97
9. Översikt av vårdplatserna på kroppssjukhusen den 31/12 1957	98	9. Survey of beds at hospitals for somatic diseases	98
10. Specifikation av lasarettens och barnsjukhusens vårdplatser den 31/12 1957	102	10. Survey of beds at general hospitals etc.	102
11. Anstalter för kroppssjukvård år 1957	108	11. Hospitals for somatic diseases	108
12. Vårdplatser, intagningar och vård dagar i olika vårdformer åren 1920—1957	120	12. Beds, admissions and bed-days according to type of care	120
13. Vissa epidemiska sjukdomar 1875—1957. Sjukdomar och nummer enligt internationell statistisk klassifikation	122	13. Epidemic diseases 1875—1957. Numbering according to the international statistical classification	122
14. Insjuknade i vissa infektionssjukdomar med individuell anmälningsplikt åren 1947—1957	123	14. Cases (as a rule only clinical) of notifiable infectious diseases reported during 1947—1957	123
15. Insjuknade i vissa epidemiska sjukdomar med individuell anmälningsplikt, länsvis år 1957 (kliniska fall)	124	15. Cases of notifiable epidemic diseases (clinical cases) reported during the year in each county (county borough)	124
16. Fall av venerisk sjukdom år 1957 fördelade dels efter bostadsort, dels efter smittningsort jämte översikt för åren 1948—1956	125	16. Cases of venereal diseases according to place of domicile and place of infection	125
17. Fall av venerisk sjukdom år 1957 efter ålder och kön	126	17. Cases of venereal diseases by age and sex	126
18. Medicinalstyrelsens skärmbildsundersökningar 1946—1957. Antal undersökta civila personer (exkl. patienter på sinnessjukhus) och gjorda fynd	126	18. Massradiofluorography of the National Board of Health	126
19. Tuberkulossjukligheten och -dödligheten år 1957 enligt uppgifter från Nationalföreningen mot tuberkulos	127	19. Tuberculosis morbidity and mortality	127
20. Förlösningar och födda barn år 1957 fördelade efter sjukvårdsområde och vårdform	128	20. Deliveries and newborn according to regions and type of care	128
21. Fall av skador genom våld intagna på sjukhus år 1957	130	21. Cases of injuries through accidents, poisonings and violence admitted into hospitals	130
22. Verkställda legala aborter enligt år 1957 till medicinalstyrelsen inkomna berättelser fördelade efter indikationer, kvinnans civilstånd, ålder och föregående förlösningar	132	22. No. of abortions induced on medical or legal indications	132
23. Verkställda steriliseringar enligt år 1957 till medicinalstyrelsen inkomna berättelser fördelade efter indikatio-		23. No. of sterilizations induced on medical or legal indications	133

ner, civilstånd, ålder och föregående förlossningar	133		
24. Utgifter och personal vid statens och storstädernas sinnessjukhus år 1957 ..	134	24. Running costs and personnel at mental hospitals of the State and the three largest cities	134
25. Anstalter för vård av sinnessjuka, psykiskt efterblivna och epileptiker år 1957	135	25. Hospitals for mental diseases, deficiency and epilepsy	135
26. Specifikation av under år 1957 intagna på statens och storstädernas sinnessjukhus	141	26. Admissions into mental hospitals of the State and the three largest cities	141
27. Antal den 31 december 1957 befintliga vid statens och storstädernas sinnessjukhus	142	27. Number of patients at the mental hospitals of the State and the three largest cities on December 31st	142
28. Antal under år 1957 utskrivna (ej försöksutskrivna) från statens och storstädernas sinnessjukhus	143	28. Discharges from mental hospitals of the State and the three largest cities	143
29. Ålder vid första insjuknandet hos de år 1957 för första gången för vård på statens etc. sinnessjukhus intagna ...	144	29. Patients admitted for the first time into mental hospitals of the State and the three largest cities according to age when disease started	144
30. Vid slutet av 1957 befintliga patienter vid sinnessjukhus m. m. procentuellt fördelade efter sjukdomsform	145	30. Number of patients at mental hospitals and nursing homes at end of year according to type of disease (per cent)	145
31. Dödsorsaker för de å statens och storstädernas sinnessjukhus avlidna år 1957	146	31. Causes of death of deceased at mental hospitals of the State and the three largest cities	146

HÄLSO- OCH SJUKVÅRDS OMRÅDEN

*Principal districts for health
and sick care*

Teckenförklaring Codes

- = Intet finns att redovisa *Magnitude nil*
 0 eller 0,0 = Mindre än 0,5 (el. 0,05) av enheten *Magnitude less than half of unit*
 .. = Uppgift saknas *Data not available*
 † = Anstalten är rikssjukhus. Se vidare kap. 1.1. *Treatment available to all citizens on same terms irrespective of place of residence*
 (†) = Rikspplatser ingår bland vårdplatserna. *Including beds available to all citizens on same terms*
 * = Ingår ej i den enligt sjukförsäkringslagen (§ 4) upprättade förteckningen över sjukvårdsanstalter

Länsbokstäverna *The counties (and city of Stockholm)*

A = Stockholms stad <i>city</i>	N = Hallands	län <i>county</i>
B = Stockholms län <i>county</i>	O = Göteborgs o. Bohus	» »
C = Uppsala » »	P = Älvsborgs	» »
D = Södermanlands län »	R = Skaraborgs	» »
E = Östergötlands » »	S = Värmlands	» »
F = Jönköpings » »	T = Örebro	» »
G = Kronobergs » »	U = Västmanlands	» »
Hn = Kalmar läns norra landstingsomr.	W = Kopparbergs	» »
Hs = » » södra »	X = Gävleborgs	» »
I = Gotlands län <i>county</i>	Y = Västernorrlands	» »
K = Blekinge » »	Z = Jämtlands	» »
L = Kristianstads » »	AC = Västerbottens	» »
M = Malmöhus » »	BD = Norrbottens	» »

Städer, som ej deltagar i landsting¹ *List of county boroughs*

Stockholm	Malmö	Hälsingborg
Göteborg	Norrköping	Gävle

De statliga sinnessjukhusens upptagningsområden (se kartan)

State mental hospitals (numbers refer to map)

1 = Ulleråkers	7 = S:ta Gertruds, Västervik	13 = Mariebergs, Kristinehamn
2 = S:ta Annas, Nyköping	8 = S:t Olofs, Visby	14 = Sätters
3 = Sundby, Strängnäs	9 = S:t Lars, Lund	15 = Sidsjöns, Sundsvall
4 = Birgittas, Vadstena	10 = S:ta Maria, Hälsingborg	16 = Frösö, Östersund
5 = Ryhovs, Jönköping	11 = S:t Jörgens, Lillhagen	17 = Umedalens
6 = S:t Sigfrids, Växjö	12 = Restads, Vänersborg	18 = Furunäsets, Piteå

Gullberna sjukhus (Blekinge) tillkom 1/7, 1956, belades med patienter i maj 1957 men upptagningsområde fastställdes först år 1958.

Kategorier av huvudmän

Categories of authorities responsible for the health and sick care

S = Staten *The State*

L = Landsting *County council*

U = Stad utom landsting *County borough*

K = Kommun (annan) *Local commune*

Kf = Kommunalförbund *Union of communes*

F = Förening, fond eller stiftelse, i vars styrelse det allmänna är företrätt genom av offentlig myndighet tillsatt representant. *Fund, association etc. in collaboration with organ of the Community*

P = Privat företag (även fond, förening etc. annan än F) *Private other than F*

¹ Jfr texten sid. 5.

KAP. 1

ORGANISATIONEN AV DEN HÄLSO- OCH SJUKVÅRDANDE VERKSAMHETEN M. M.

1.1. Vissa definitioner

Till en början må vissa begrepp definieras, så att ämnesområdet för denna berättelse blir angivet.

En del begreppsbestämningar ges i de författningar, som reglerar hithörande område, nämligen sjukhuslagen, sjukhusstadgan, stadgan angående enskilda sjukhem och förlossningshem, reglementena för statens och vissa städers sjukhus, stadgan angående sinnessjukvården i riket, lagen om undervisning och vård av vissa psykiskt efterblivna, sjukförsäkringslagen, diverse statsbidragskungörelser m. m. Såvitt möjligt har dessa följts, men som framgår av det följande, är de icke i alla delar tillämpliga eller täcker icke alla de begrepp, som behöver definieras, utan särskilda definitioner har måst göras för denna publikation.

1.11. *Allmän hälso- och sjukvård.* Härmed avses i denna publikation av det allmänna bedriven eller sanktionerad verksamhet för att förebygga sjukdomar och förbättra medborgarnas hälsotillstånd ävensom förlossningsvård, allt under förutsättning, att verksamheten är tillgänglig för allmänheten. Hit har hänförs sjukdomsdiagnostik, även om den icke åtföljes av terapi (såsom visst laboratoriearbete, rättsmedicin och rättspsykiatri).

Som hälso- och sjukvård har i detta sammanhang icke räknats verksamheten vid anstalter med huvudsaklig uppgift att bereda vila eller rekreation. Till

följd härav kommer en del konvalescenthem, som drives i kombination med vilohem, att falla utanför gränsen för sjukvården. Icke heller räknas dit anstalter, som har huvudkaraktären av skola, såsom institut för blindas och dövas. De militära truppförbandssjukhusen, såsom huvudsakligen avsedda för militärpersonal, hör — till skillnad mot garnisonssjukhusen — icke till den *allmänna* sjukvården sålunda fattad, ej heller sjukavdelningar inom anstalter för fångvård, ungdomsvård o. dyl.

1.12. *Sluten vård.* Som sluten vård har räknats vård på sjukvårdsanstalt av ineliggande patienter för sjukdomar av det slag, för vilken anstalten är inrättad. Den sista bestämningen medför, att t. ex. vård av epidemiska sjukdomar hos interner på anstalt för psykiskt efterblivna icke räknas som sluten epidemivård, därför att anstalten icke är inrättad härför.

1.13. *Öppen vård.* Som öppen har räknats vård i hemmet, på läkares mottagning, poliklinik o. dyl. En mellanform mellan sluten och öppen vård betecknar de avdelningar för akutsjukvård, som inrättats på en del ålderdomshem. Då dessa är avsedda för fall, som normalt skulle kunnat vårdas i vederbörandes hem, har de här räknats som tillhörande den öppna sjukvården och redovisas alltså icke bland sjukvårdsanstalterna.

1.14. *Sjukvårdsanstalt* är enligt denna publikation sådan anstalt som äsyf-

tas i sjukhuslagen och de övriga författningar, som uppräknats i inledningen här ovan. Dock har följande undantag gjorts. Anstalt med huvudsaklig uppgift att bereda vila och rekreation har, som redan nämnts, icke ansetts vara sjukvårdsanstalt. Detta medför i praktiken, att en del av medicinalstyrelsen godkända enskilda sjukhem och vissa konvalescenthem upptagna på listan över sjukvårdsanstalter enligt sjukförsäkringslagen (Kungl. kung. 10 december 1954 — SFS 727 med senare ändringar) icke ingår i tabellsammanställningar i denna berättelse. De namngives dock i text-avsnitt 3.22. Å andra sidan har i statistiken medtagits åtskilliga hem för kroniskt sjuka drivna av socialvårdsmyndighet utan att de har statsbidrag eller eljest är att anse som sjukvårdsanstalter enligt någon författning. Motiveringen härtill är att dessa hem meddela vård av ungefär samma slag som de statsbidragsberättigade anstalterna för kroniskt sjuka, varför det i en skildring av den allmänna hälso- och sjukvårdens resurser vore inkonsekvent att icke räkna med dem.

Att truppförbandssjukhus, sjukavdelningar vid fångvården m. m. och avdelningar för akut sjuka vid ålderdomshem icke betraktats som anstalter för allmän sjukvård, har nämnts och motive-rats ovan under 1.11 och 1.13.

1.2. Organisationen

All för allmänheten öppen hälso- och sjukvårdande verksamhet i Sverige är underkastad statlig kontroll. Övervägande delen bedrivs av eller understödes av det allmänna (stat eller kommun).

Medicinalstyrelsen, som sorterar under inrikesdepartementet, är landets högsta

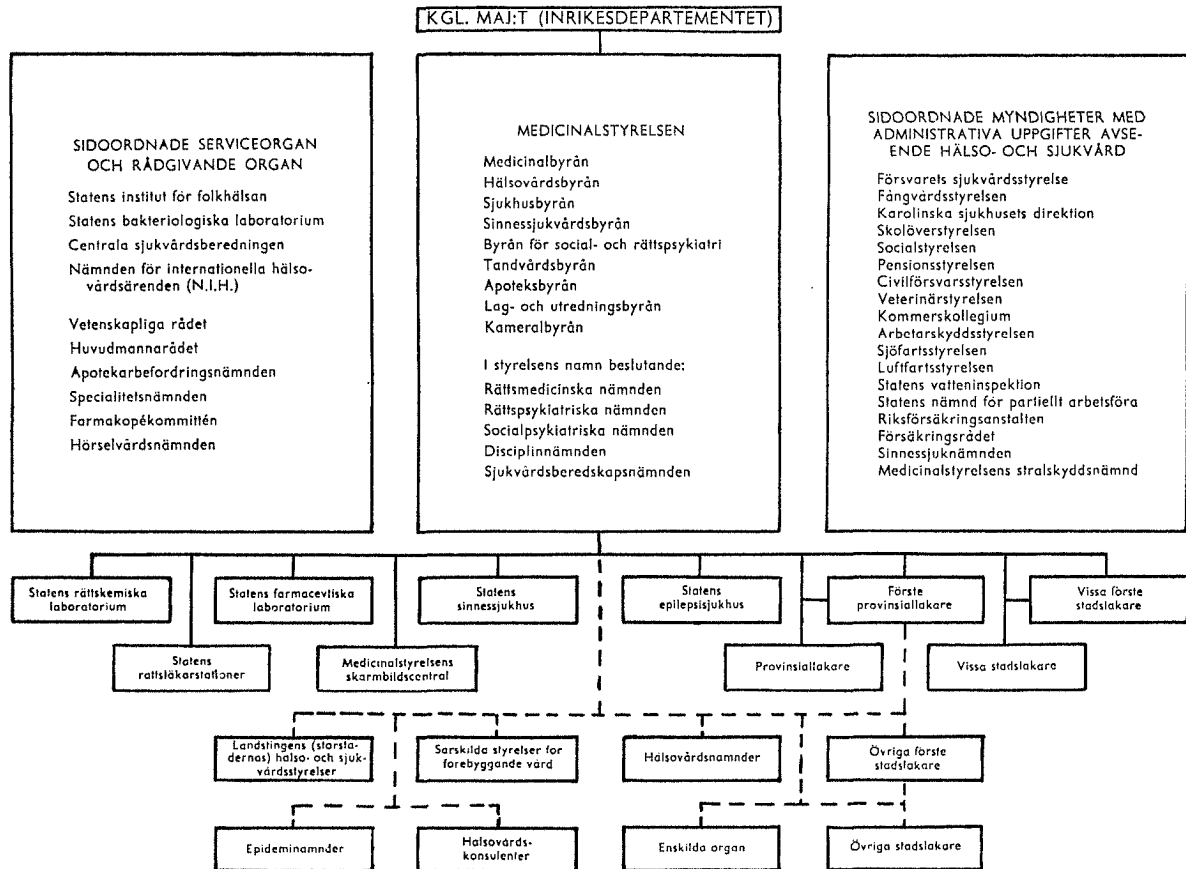
1.15. *Rikssjukhus och riksplatser*. Härmed menas sjukhus resp. vårdplatser, på vilka patienterna lämnas vård mot samma avgift, oavsett deras hemort inom landet. Dock har enskilda sjukhem — vilka ju heller icke verkar inom bestämda områden — undantagits och sålunda icke markerats som rikssjukhus. Detta gäller också de s. k. »riksanstalterna» för psykiskt efterblivna, enär även dessa är privata.

Rikssjukhus eller -platser har i tabellavdelningen betecknats med ett kors (†). Rikssjukhus är enligt denna definition Karolinska sjukhuset, Serafimerlasaretet, pensionsstyrelsens fristående anstalter, vanföreanstalterna, anstalterna för kirurgisk tuberkulos (kustsanatorierna) och jubileumssanatorierna. Alla platser på ett rikssjukhus är icke med nödvändighet riksplatser, enär genom avtal med annan huvudman (t. ex. landsting) en del platser kan ha reserverats för dennes räkning.

1.16. *Huvudman för driften*. Med huvudman förstås i denna publikation den, som i sista hand svarar för verksamhetens driftkostnader, d. v. s. som bär ansvaret för att utgifterna täcks, sedan vårdavgifter och eventuella bidrag från andra intresserade parter dragits från.

administrativa organ på området. Dess uppgift är främst att utöva högsta överinseendet över medicinalpersonalens, sjukvårdsorganens och apotekens verksamhet och ha högsta ledningen av de statliga sinnessjukhusen m. fl. institutioner. Den är organiserad på nio byråer.

Översikt av medicinalstyrelsens administrativa ställning och organisation.

Den förebyggande vårdens och sjukvårdens lokala organ
Agencies for preventive and curative medicine

Vårdgren	Organ	Huvudmän (se sid. XI) <i>Authorities (page XI)</i>	<i>Institutions</i>	<i>Type of care</i>
Allmän kropps sjuk- vård	Öppen vård Tjänsteläkare och öv- riga läkare Distriktsköterskor m. fl. Polikliniker och öppen mottagning vid sjuk- hus Sluten vård Lasarett och jämställ- da sjukhus Pensionsstyrelsens fri- stående anstalter Reumatikersjukhus Sjukstugor Anstalter för kroniskt sjuka Enskilda sjukhem	S L U K P L U K S L U F P S L U F S F L L U K F P P	<i>Ambulatory care</i> <i>Medical officers and other physicians</i> <i>Public health nurses etc.</i> <i>Out-patient care at hospi- tals</i> <i>Institutional care</i> <i>General hospitals</i> <i>Hospitals of the Pensions Board</i> <i>Hospital for rheumatic diseases</i> <i>Cottage hospitals</i> <i>Homes for chronically diseased</i> <i>Private hospitals</i>	General sick care
Förebyggande mö- dra- och barna- vård m. m.	Öppen vård Mödra- och barna- vårdsorgan Organ för abortföre- byggande verksam- het	L U L U	<i>Ambulatory care</i> <i>Health centres</i> <i>Institutions for abortion prevention</i>	<i>Health supervision of expectant mo- thers and pre- school children</i>
Förlossningsvård	Öppen vård Distriktsbarnmorskor Sluten vård Barnbördshus Sjukhusens förloss- ningsavdelningar Förlossningshem Förlossningsrum hos barnmorska	L U L U F S L U L K P L	<i>Ambulatory care</i> <i>District midwives</i> <i>Institutional care</i> <i>Maternity hospitals</i> <i>Maternity departments at hospitals</i> <i>Maternity homes</i> <i>Midwives maternity rooms</i>	Maternity care
Epidemivård	Sluten vård Epidemisjukhus Epidemisjukstugor	L U L	<i>Institutional care</i> <i>Isolation hospitals</i> <i>Isolation cottage hospitals</i>	Care of epidemic diseased
Tuberkulosvård	Öppen vård Medicinalstyrelsens skärmbildscentral Central- och distrikts- dispensärer Sluten vård Sanatorier Kustsanatorier Tbc-sjukstugor	S L U L U F L U	<i>Ambulatory care</i> <i>Massradiofluorography unit of the National Board of Health</i> <i>Central and district dis- pensaries</i> <i>Institutional care</i> <i>Sanatoria</i> <i>Hospitals for surgical TB</i> <i>TB cottage hospitals</i>	TB care

Vårdgren	Organ	Huvudmän (se sid. XI) <i>Authorities</i> (page XI)	<i>Institutions</i>	<i>Type of care</i>
Könssjukvård	Öppen vård Polikliniker för köns- sjuka	U K	<i>Ambulatory care</i> <i>Policlinics for venereal</i> <i>diseased</i>	<i>Care of venereal</i> <i>diseased</i>
Ortopedisk vård	Sluten vård Vanförestalter, Eugeniahemmet (Kustsanatorier)	F F	<i>Institutional care</i> <i>Hospitals for the crippled</i> (<i>Hospitals for surgical</i> <i>TB</i>)	<i>Orthopedic care</i>
Tandvård	Öppen vård Tandläkarhögskolor Folktandvårdspolikli- niker Skoltandvård Tandläkare	S L U U K P	<i>Ambulatory care</i> <i>Dental Schools</i> <i>Public dental policlinics</i> <i>School dental care</i> <i>Dental surgeons</i>	<i>Dental care</i>
Sinnessjukvård	Öppen vård Familjevård Hjälperksamhet Länspsykiatriker Andra organ för öppen vård Sluten vård Sinnessjukhus Psykiatriska lasarets- kliniker Vårdhem	S U S L U S U K P S L U L U P	<i>Ambulatory care</i> <i>Foster home care</i> <i>Social psychiatric service</i> <i>County psychiatrists</i> <i>Other institutions for out-</i> <i>patient care</i> <i>Institutional care</i> <i>Mental hospitals</i> <i>Psychiatric departments</i> <i>at hospitals</i> <i>Nursing homes</i>	<i>Care of mentally</i> <i>diseased</i>
Vård av psykiskt efterblivna	Öppen vård Organ för öppen vård och familjevård Sluten vård Sinnessjukhus Anstalter för psykiskt efterblivna	S U S S L U P	<i>Ambulatory care</i> <i>Institutions for out-</i> <i>patients care and foster</i> <i>home care</i> <i>Institutional care</i> <i>Mental hospitals</i> <i>Other institutions for</i> <i>mentally deficient</i>	<i>Care of mentally</i> <i>deficient</i>
Psykisk barna- och ungdomsvård	Öppen vård Rådgivningsbyråer med observations- och vårdplatser Sluten vård Anstalter för psykopa- tiska och nervösa barn Barnpsykiatriska lasa- retskliniker	L U L U F S L U	<i>Ambulatory care</i> <i>Child guidance clinics</i> <i>with beds for observa-</i> <i>tion and care</i> <i>Institutional care</i> <i>Schools for psychopatic</i> <i>and nervous children</i> <i>Psychiatric departments</i> <i>at hospitals</i>	<i>Mental care of</i> <i>children and</i> <i>youth</i>
Epileptikervård	Öppen vård Organ för öppen vård och familjevård Sluten vård Epilepsisjukhus Epileptikerhem	S L U S L F P	<i>Ambulatory care</i> <i>Institutions for out-</i> <i>patients care and foster</i> <i>home care</i> <i>Institutional care</i> <i>Hospitals for epileptics</i> <i>Homes for epileptics</i>	<i>Care of epileptics</i>

Vid sin sida har medicinalstyrelsen diverse rådgivande organ och nämnder för speciella frågor. (Se härom tablå.)

Jämsides med medicinalstyrelsen på den allmänna hälso- och sjukvårdens område verkar vissa andra centrala institutioner. En är *Statens institut för folkhälsan* med huvudsaklig uppgift att utföra vetenskapligt-praktiska undersökningar och idka forskningsverksamhet på den allmänna hygienens, födoämneshygienens och yrkeshygienens områden och att därvid utgöra centralt undersökningsorgan för livsmedelskontrollen enligt livsmedelsstadgan. Institutet har också att meddela viss undervisning. En annan är *Centrala sjukvårdsberedningen*, som har till uppgift att ge råd vid planläggning av sjukhusbyggnader och deras utrustning och att verka för standardisering och rationalisering av sjukhusens utensilier och drift. En tredje är *Statens bakteriologiska laboratorium* med uppgift att inom den humana medicinens bakteriologiska, virologiska och epidemiologiska områden utreda, forska, framställa sera, ympännen m. m.

Slutligen må nämnas, att *universitetssjukhusen* intager en i förhållande till medicinalstyrelsen relativt självständig ställning.

Den lokala organisationen av hälso- och sjukvården ansluter sig till de 25 landstingsområdena och de 6 städer, som icke tillhör landsting (Stockholm, Göteborg, Malmö, Norrköping, Hälsingborg och Gävle). Landstingens områden sammanfaller i regel med länens. Undantag utgör Kalmar län, som delats på två landstingsområden (Kalmar läns norra och Kalmar läns södra landstingsområde), och naturligtvis de län, ur vilka de uppräknade städerna utbrutits. Varje landstingsområde (utom de båda områ-

dena i Kalmar län) har en förste provinsialläkare med huvudsaklig uppgift att övervaka hälsovården och den öppna sjukvården och städerna utanför landsting (utom Gävle) en med förste provinsialläkare jämställd förste stadsläkare. Landstingsområdena i Kalmar län har en gemensam förste provinsialläkare och Gävle stad hör i berört avseende under förste provinsialläkaren i Gävleborgs län.

Ansvar för att vård på sjukvårdsanstalt skall kunna beredas den, som är i behov därav, vilar ytterst på landstingen och städerna utom landsting. (Jfr sjukhuslagen och den från och med år 1955 gällande lagen om undervisning och vård av vissa psykiskt efterblivna.) För den mera kvalificerade sinnessjukvården och vården av svårskötta psykiskt efterblivna svarar dock i allt väsentligt staten, utom vad angår sinnessjukvården i städerna Stockholm, Göteborg och Malmö, som själva handhar huvudparten härav mot erhållande av statsbidrag. För den statliga sinnessjukvården har 18 geografiska regioner inrättats (se kartan i början av boken).

Att landstingen och de städer, som ej deltar i landsting, ålagts huvudmannaskap för den slutna vården och faktiskt är huvudmän också för betydande delar av den öppna vården, hindrar icke, att även andra — samfälligheter lika väl som enskilda personer — svarar för viktiga delar av hälso- och sjukvården. Att staten åtagit sig huvudparten av sinnessjukvården har redan nämnts.

Huru huvudmannaskapet för sjukvården i detalj fördelar sig, framgår av förteckningen på föregående sidor. Den omfattar endast den allmänna sjukvården, och alltså icke t. ex. fängelsläkarväsendet och den militära sjukvården.

I förteckningen har öppen sjukvård utövad av privatpraktiserande läkare särskilt angivits. Att huvudmännen för denna är privata företagare, säger sig självt. En betydande öppen läkarvård bedrivs också i anslutning till sjukhusen, men även denna skötes i de flesta fall i läkarnas egen regi. Vid en del sjukhus, särskilt i storstäderna, bedrivs dock denna öppna vård helt i sjukhusens regi (vid s. k. polikliniker).

Som komplettering till uppgiften om huvudmännen må nämnas, att stat, landsting och primärkommuner i viss utsträckning understödjer vård, för vilken de själva icke är huvudmän. *Statsbidrag* till driften och i allmänhet också till

anläggningen utgår sålunda på vissa villkor till sjukvårdsanstalter, som bedriver medicinsk barnsjukvård, neurokirurgi, radioterapi, tuberkulosvård, epidemivård, vanförevård, kronikervård, sinnessjukvård, epileptikervård och vård av psykiskt efterblivna. Till folktandvården utgår likaledes statsbidrag till drift och utrustning. För förlösningssvård utgår fr. o. m. år 1955 endast bidrag till anläggningen. *Landstingsbidrag* utgår till primärkommuner och enskilda, som driver kronikervård, förlösningssvård, sinnessjukvård, vård av psykiskt efterblivna m. m. Även bidrag till allmän kroppssjukvård förekommer, liksom till konvalescentvård.

1.3. Befolkningsstatistik

Sveriges *folkmängd* uppgick vid slutet av år 1957 till 7 392 872 personer. Fördelningen på män och kvinnor, landstingsområden m. m. framgår av tab. 1 i tabellavdelningen. Kön- och åldersfördelningen den 1/1 år 1958 (den sista publicerade) framgår av nedanstående uppställning.

Under år 1957 föddes 108 898 barn, varav 107 207 levande, avled 73 111 personer, varav 1 869 i första levnadsåret, ingicks 52 366 äktenskap, och noterades en total folkökning, inklusive invandringsöverskott, på 51 750 personer. (Alla dessa tal är preliminära.) Vissa

Ålder, år	Män	Kvinnor	Summa	%
— 4..	272 457	257 173	529 630	7,2
5—9..	293 608	278 076	571 684	7,7
10—14..	326 569	310 621	637 190	8,6
15—19..	249 758	241 517	491 275	6,6
20—24..	218 988	215 439	434 427	5,9
25—34..	484 985	477 729	962 714	13,0
35—44..	547 446	537 779	1 085 225	14,7
45—54..	517 687	517 406	1 035 093	14,0
55—64..	392 687	418 414	811 101	11,0
65—74..	253 914	291 870	545 784	7,4
75—84..	112 549	134 633	247 182	3,3
85— ..	17 458	24 109	41 567	0,6
Summa	3 688 106	3 704 766	7 392 872	100,0

relationstal, som kan beräknas på dessa tal eller eljest har samband med dem, ställer sig för 1957, några år i det förflutna och för en del utländska stater sålunda:

På 1 000 av medel- folkmängden, år	Vigda par Marr- ages	Le- vande födda Live b r t h s	Döda (utom död- födda) Deaths	Späd- barns- dödlig- het 1)
<i>Per 1 000 inhabitants</i>				<i>Infant morta- lity</i>
Sverige				
1901/05	5,90	26,12	15,48	91,0
1921/25	6,34	19,14	12,06	59,9
1931/35	7,31	14,10	11,64	50,1
1941/45	9,64	18,75	10,64	31,0
1950	7,73	16,45	10,02	21,0
1954	7,35	14,57	9,57	18,7
1955	7,19	14,78	9,45	17,4
1956	7,07	14,76	9,60	17,3
1957 (prel.)	7,11	14,55	9,92	17,4
Dänmark (1956)	7,7	17,2	8,8	25
Finland (1956)	7,7	20,7	9,0	25
Island (1956)	..	28,3	7,2	17
Norge (1956)	7,2	18,7	8,5	..
Nederländerna (1956)	8,5	21,2	7,8	19
Frankrike (1956)	6,7	18,5	12,5	36
Schweiz (1956)	8,0	17,4	10,2	26
Storbritannien (1956)	7,9	16,1	11,7	25
Tyskl. (Väst-) (1956)	9,1	16,5	11,2	39
U. S. A. (1956)	9,4	24,9	9,4	26
Nya Zeeland (1956) ..	8,0	24,7	9,1	23

1 Döda i första levnadsåret av 1 000 levande födda.
Dead during first year of life per 1 000 live births.

Av barnaföderskorna var 9,5 % ogifta (åren 1946/50). Spädbarnsdödligheten (döda i första levnadsåret) är betydligt högre bland dessas barn än bland de giftas, eller, under perioden 1941/50, 42 mot 26 av 1 000 levande födda.

Den återstående medellivslängden vid födelsen var i Sverige för män resp. kvinnor under perioden 1751/90 33,72 och 36,64, 1901/10 54,53 och 56,98 och 1951/55 70,49 och 73,43 år. Sistnämnda

tal hör till de högsta noterade i något land, vilket framgår av följande uppgifter, som avser männen: Danmark (1946/50) 67,8, Norge (1951/55) 71,1, England och Wales (1955) 67,5, Nederländerna (1953/55) 71,0, Tyskland (1949/51) 64,6, U. S. A. (vita 1955) 67,3 och Nya Zeeland (1950/52) 68,3 år.

Dödsorsakerna enligt senast tillgänglig statistik framgår av följande tablå, som visar dödligheten på 100 000 invånare.

Antal döda per 100 000 invånare <i>Annual number of deaths per 100 000 inhabitants</i>					
Dödsorsaker (huvudgrupper enligt 1948 års internationella klassifikation) <i>Cause of death (International Classification of 1948)</i>	Årligen 1936/40	Årligen 1941/45	Årligen 1946/50	Årligen 1951/55	År 1956
Tuberkulos <i>Tuberculosis</i>	81	69	39	16	10
Andra infektionssjukdomar; parasitära sjukdomar <i>Other Infective and Parasitic Diseases</i>	26	19	10	5	4
Tumörer <i>Neoplasms</i>	156	160	164	169	176
Allergiska sjukdomar, endokrina systemets sjukdomar, ämnesomsättningsjukdomar, nutritionssjukdomar <i>Allergic, Endocrine System, Metabolic and Nutritional Diseases</i>	15	11	10	17	15
Blodbildande organens och blodets sjukdomar <i>Diseases of the Blood and Bloodforming Organs</i>	6	6	6	4	4
Sinnessjukdomar, mentala defekter m. m. <i>Mental, Psychoneurotic and Personality Disorders</i>	3	3	3	4	4
Nervsystemets och sinnesorganens sjukdomar <i>Diseases of the Nervous System and Sense Organs</i>	125	121	128	147	148
Cirkulationsorganens sjukdomar <i>Diseases of the Circulatory System</i>	305	303	355	337	360
Respirationsorganens sjukdomar <i>Diseases of the Respiratory System</i>	114	75	53	52	47
Matamältningsorganens sjukdomar <i>Diseases of the Digestive System</i>	51	43	37	40	40
Uro-genitalorganens sjukdomar <i>Diseases of the Genito-urinary System</i>	46	40	35	25	27
Havandeskapets, förlossningens och barnsängstidens sjukdomar <i>Deliveries and Complications of Pregnancy, Childbirth and the Puerperium</i>	4	3	1	1	1
Hudens och underhudens sjukdomar <i>Diseases of the Skin and Cellular Tissue</i>	1	1	1	1	1
Skelettets och rörelseorganens sjukdomar <i>Diseases of the Bones and Organs of Movement</i>	4	4	4	5	3
Medfödda missbildningar <i>Congenital Malformations</i>	5	8	9	7	7
Sjukdomar hos nyfödda och spädbarn <i>Certain Diseases of Early Infancy</i>	32	30	24	18	16
Senilitet. Ofullständigt preciserade fall <i>Symptoms, Senility and Ill-defined Conditions</i>	137	109	91	58	37
Yttre våld och förgiftning (utom självmord) <i>Accidents, Poisoning and Violence (except suicide)</i>	42	44	38	40	41
Självmord <i>Suicide</i>	16	15	15	17	20
Summa <i>Total</i>	1 169	1 064	1 023	963	961

1.4. Meteorologiska förhållanden

Medeltemperaturen inom olika delar av landet belyses av följande tablå
(talen avser grader Celsius):

Meteorological data. Mean temperature (centigrade)

	Lund		Stockholm		Karesuando	
	1901—30	1957	1901—30	1957	1901—30	1957
Januari	— 0,3	+ 1,6	— 2,5	+ 0,2	— 13,8	— 12,1
Februari	— 0,6	+ 2,1	— 2,6	— 0,9	— 14,2	— 13,1
Mars	+ 1,7	+ 2,5	— 0,4	— 1,5	— 10,3	— 10,2
April	+ 5,3	+ 5,8	+ 3,6	+ 3,8	— 4,2	— 1,8
Maj	+ 10,6	+ 9,6	+ 9,2	+ 9,0	+ 2,1	+ 1,8
Juni	+ 14,1	+ 15,3	+ 13,8	+ 13,4	+ 9,2	+ 7,6
Juli	+ 16,6	+ 17,6	+ 16,9	+ 17,7	+ 13,0	+ 15,0
Augusti	+ 15,3	+ 16,1	+ 15,2	+ 15,5	+ 10,3	+ 11,1
September	+ 12,2	+ 11,1	+ 11,2	+ 10,1	+ 4,9	+ 5,0
Oktober	+ 7,9	+ 9,4	+ 6,4	+ 7,6	— 2,5	— 2,5
November	+ 3,4	+ 5,0	+ 1,6	+ 2,6	— 9,5	— 5,2
December	+ 0,9	+ 1,3	— 1,3	— 0,4	— 12,6	— 13,8
Året	+ 7,3	+ 8,1	+ 5,9	+ 6,4	— 2,3	— 1,5

Nederbörden i Lund, Stockholm och Karesuando var i summa för 1957 resp. 547, 618 och 418 mm mot resp. 616, 570 och 324 under perioden 1901—1930. För sommarhalvåret 1957 var talen 296, 373 och 274 mot resp. 331, 329 och 223 under perioden 1901—1930.

Material till kap. 1 (1.3 och 1.4)

Statistisk årsbok 1958 s. 2 o. 398 ff och 1943 s. 61, *Historisk statistik för Sverige* s. 37 ff, *SOS Dödsorsaker 1956* och *Befolkningsrörelsen 1956*, samtliga utgivna av Statistiska Centralbyrån.

KAP. 2

ÖVERSIKT AV MEDICINALPERSONALEN

Ett överslag av den i slutet av åren 1956 och 1957 yrkesverksamma medicinalpersonalen ger följande resultat (avrundade tal).

Tab. A. Medicinalpersonal (yrkesverksam)

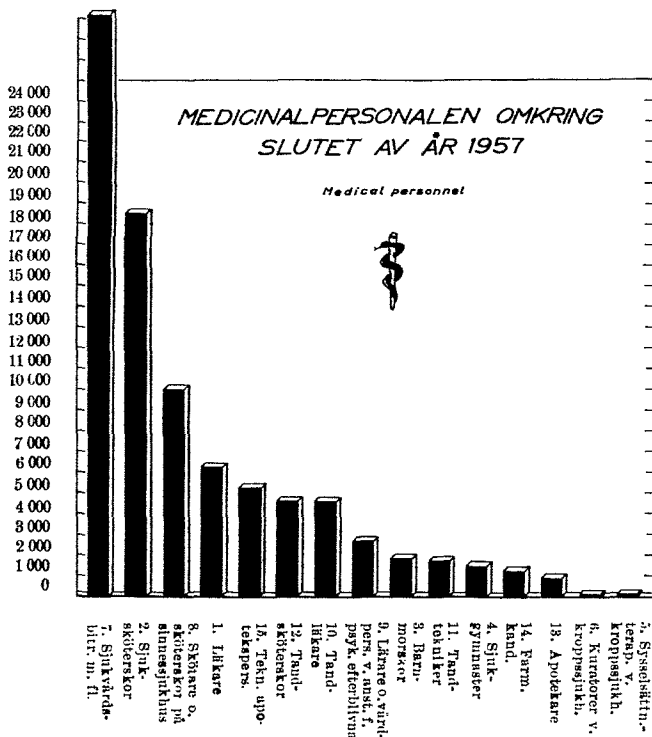
<i>Medical personnel (active)</i>	1956	1957
1 Läkare <i>Physicians</i>	5 870	6 230
2 Sjuksköterskor ¹ <i>Nurses</i>	17 550	18 570
3 Barnmorskor <i>Midwives</i>	1 800	1 850
4 Sjukgymnaster (kvinnliga) <i>Physiotherapists (female)</i> .	1 290	1 420
5 Sysselsättnings- och arbets- terapeuter vid kroppssjuk- hus <i>Occupational therapists</i> <i>at somatic hospitals</i>	170	180
6 Kuratorer vid kroppssjukhus <i>Social workers at somatic</i> <i>hospitals</i>	170	190
7 Sjukvårdsbiträden m. fl. vid kroppssjukhus <i>Auxiliary</i> <i>nursing personnel</i>	26 740	28 190
8 Skötare och sköterskor på anstalter f. sinnessjukv. (exkl. sjuksköterskor) <i>Nur-</i>		

<i>sing personnel at mental</i> <i>hospitals etc.</i>	1956	1957
9 Lärare och vårdpersonal vid anstalter för psykiskt ef- terblivna och epileptiker <i>Ditto at homes for mentally</i> <i>deficient</i>	9 470	9 990
10 Tandläkare <i>Dental surgeons</i>	2 670	3 050
11 Tandtekniker ² <i>Dental me-</i> <i>chanics</i>	4 500	4 600
12 Tandsköterskor ² <i>Dental chair-</i> <i>side assistants</i>	1 700	1 750
13 Apotekare <i>Pharmacutists</i> ..	4 500	4 600
14 Farm. kand. recept. <i>Bachelors</i> <i>of pharmacy</i>	840	820
15 Teknisk och annan apoteks- personal <i>Technical and oth-</i> <i>er personnel in pharmacies</i>	1 210	1 240
Summa <i>Total</i>	83 470	87 910

¹ Här till kommer 1956 och 1957 515 resp. 675 sjuksköterskor, som samtidigt är barnmorskor och inräknats bland dessa.

² Uppgifterna motsvarar det sannolika miniantalet.

³ Avser slutet av år 1955.

Beträffande sjukvårdsanstalternas personal hänvisas i övrigt till kap. 3.223 och 3.232.

Läkarnas antal i slutet av år 1957 beräknas sålunda:

a) Legitimerade läkare	5 934
b) Utländska läkare, som jämlikt Kungl. Maj:ts resolution fått allmän behörighet att utöva läkarkonsten i riket	399
c) Utländska läkare, (exkl. med. stud.) som saknar allmän behörighet, förordnade av medicinalstyrelsen som vakansvikarier på sjukvårdsanstalter m. m.	258
d) Härifrån avgår ett beräknat antal icke yrkesverksamma, 45 läkare som tillika är tandläkare jämte 5 % av övriga läkare ingående i de två förstnämnda grupperna	359
Nettosumma	6 232

Läkare enligt grupp b är jämställda med legitimerade läkare (grupp a), utom då det gäller uppgift, för vilken i lag kräves legitimation som läkare (gäller endast ett fåtal uppgifter), vidare att utfärda vissa intyg och att som ordinarie inneha läkartjänst. Från de båda sistnämnda inskränkningarna kan dock dis-

pens meddelas. — Bland de legitimerade läkarna befann sig ca 75 som tidigare hört till grupp b. För att en läkare skall föras över från grupp b till grupp a fordras, att han skall vara svensk medborgare och ha avlagt svensk medicine licentiatexamen. (Se SFS 1952: 536.)

Av läkarkåren har här ovan utöver de läkare, som tillika är tandläkare 5 % av läkarna i övrigt beräknats vara icke yrkesverksamma. Denna uppskattning, som fr. o. m. år 1945 varje år legat till grund för beräkningarna av antalet yrkesverksamma läkare, har gjorts med ledning av de uppgifter om yrkesverksamhet, som före år 1945 lämnades av tjänsteläkarna i särskilda rapporter. Det gjorda avdraget av 5 % motsvarar ungefär antalet läkare i en ålder av 70 år eller mer. I slutet av år 1957 var 5 998 läkare under 70 år, 5 860 under 67 år och 5 724 under 65 år. (Läkare som tillika är tandläkare ej medräknade.)

Tab. B. Läkarkårens utveckling 1930—1957. Physicians

År	Intagna på nybörjarskurs	Nytilkomna genom			Döda	Bestånd den 31/12 (leg. + resolution)		Därav yrkesverksamma	Tillkommer utländska läk. utan allm. behörighet för ordn. av medicinalst. ¹	Hela antalet yrkesverksamma
		legitimering Total	därav kvinnor	Kungl. Maj:ts resolution		Total	därav kvinnor			
1930	..	..	..	—	—	2 540	..	2 400	—	2 400
1940	194	..	..	1	42	3 436	..	3 242	..	..
1941	198	..	..	1	47	3 522	..	3 335	..	..
1942	198	144	..	1	56	3 601	..	3 403	..	..
1943	190	174	..	—	40	3 687	..	3 503	..	..
1944	185	155	..	1	40	3 879	..	3 691	..	..
1945	185	194	30	—	50	4 089	..	3 850	..	..
1946	195	176	20	6	47	4 244	337	3 997	..	..
1947	219	161	28	15	57	4 354	353	4 099	103	4 202
1948	230	182	34	35	58	4 497	372	4 235	169	4 404
1949	271	177	39	40	59	4 719	413	4 447	327	4 774
1950	304	218	38	47	52	4 915	445	4 631	263	4 894
1951	306	206	55	73	55	5 134	493	4 834	243	5 077
1952	310	186	40	29	52	5 285	528	4 978	255	5 233
1953	308	166	46	74	62	5 452	572	5 136	148	5 284
1954	309	209	44	34	68	5 619	623	5 296	181	5 477
1955	363	234	44	42	48	5 840	671	5 508	191	5 699
1956	410	259	46	29	59	6 045	721	5 698	167	5 865
1957	408	293	57	58	56	6 333	782	5 974	258	6 232

¹ Uppgifterna om utländska läkare, som saknar allmän behörighet, är tämligen osäkra.

Med det här gjorda avdraget utgör enligt tablån hela antalet personer som verkat som läkare 6 232. Räknar man bort de 258, som icke haft full kompetens enligt svenska krav, blir antalet 5 974 eller 8,0 på 10 000 invånare. Läger man därtill de legitimerade men icke yrkesverksamma, får man talet 6 333 (jfr tab. 1 i tabellavdelningen i slutet av boken), eller 8,6 per 10 000 invånare.

Läkarkåren under tidigare år redovisas i tab. B.

I internationella sammanhang uttryckes stundom relationen läkare—invånare som antalet invånare på en läkare. För Sveriges del blir det med denna metod i genomsnitt en läkare (legitimerade eller med allmän behörighet inkl. icke yrkesverksamma) per 1 170 invånare år 1957, om talet avrundas till närmaste tiotal. År 1950 var motsvarande tal 1 440. Om man som läkare räknar endast de yrkesverksamma men i stället inbegriper de utländska läkare, som verkade på förordnande av medicinalstyrelsen (d. v. s. antalet 6 232) får man för 1957 talet 1 190.

I den av WHO utgivna publikationen *Annual Epidemiological and Vital Statistics* finner man uppgifter om medicinalpersonal m. m. i en rad länder och från denna publikation har de flesta av de uppgifter hämtats, som ligger till grund för följande sammanställning.

Man bör likväl beakta, att talen endast ger en grov bild av verkligheten. Bortsett från att begreppet läkare icke är internationellt entydigt är metoderna för räkningen av läkarnas antal säkerligen växlande. I en del fall torde man liksom i Sverige ha medräknat endast de yrkesverksamma, i andra fall samtliga läkare med vederbörlig examen. Det är heller icke givet, att endast de läkare med-

Antal invånare per läkare i olika länder

Israel	(1955)	440
Österrike	(1955)	620
Schweiz	(1955)	700
Nya Zeeland	(1955)	710
Tjeckoslovakien	(1955)	710
Italien	(1955)	720
Västtyskland		
(exkl. Väst-Berlin)	(1955)	740
Island	(1955)	790
U. S. A.	(1955)	790
Ungern	(1956)	810
Belgien	(1955)	890
Danmark	(1955)	890
Grekland	(1955)	920
Australien	(1956)	930
Japan	(1955)	940
Canada	(1957)	950
Norge	(1954)	960
Frankrike	(1955)	980
Nederländerna	(1955)	980
Irland	(1951)	1 010
England & Wales	(1951)	1 150
Sverige	(1957)	1 190
Polen	(1955)	1 490
Venezuela	(1957)	1 660
Finland	(1955)	1 780
Chile	(1953)	1 870
Jugoslavien	(1955)	1 970

räknats, som är verksamma inom ifrågasvarande land.

I tab. C har legitimerade läkare samt läkare med allmän behörighet enligt Kungl. Maj:ts resolution fördelats på ålder och på vissa befattningsgrupper. Läkare, som tillika är tandläkare, ingår icke i tab. C men de ingår däremot i det i sammanställningen på s. 11 angivna antalet legitimerade läkare (5 934) samt i tab. 1 med fördelning på landstingsområden m. m.

Även icke yrkesverksamma inkluderas bland »övriga läkare» i tab. C. Utländska läkare, som saknar allmän behörighet, omfattas ej av tabellen. Vad tjänsteinnehavet beträffar, är att märka, att endast ordinarie innehavare av tjänsterna kunnat medräknas, då individuella uppgifter om vikarier saknats. Avsevärt flera än här redovisade läkare tjänstgjorde sålunda vid tidpunkten ifråga vid sjukhus eller som provinsialläkare (se kap. 3.101, 3.223 och 3.232).

Tab. C. Legitimerade läkare och övriga läkare med allmän behörighet den ³¹/₁₂ år 1957 fördelade efter kön, ålder och innehav av viss ordinarie befattning (läkare, som tillika är tandläkare, har icke medräknats här)

Physicians according to sex, age and occupation of certain posts

	Ålder, år <i>Age, years</i>												Summa <i>Total</i>	Därav		
														Män <i>M</i>	Kv. <i>F</i>	
	—24	25/29	30/34	35/39	40/44	45/49	50/54	55/59	60/64	65/69	70/74	75/79	80—			
Provinsiälläkare ¹	—	1	8	44	64	106	88	124	78	10	—	—	—	523	510	13
Medical officers (<i>rural</i>)	—	1	8	44	64	106	88	124	78	10	—	—	—	523	510	13
Stadsläkare m. fl. ² <i>City and borough medical officers</i> . . .	—	—	3	17	47	50	43	42	26	2	1	—	—	231	226	5
Läkare vid kroppssjukhus <i>Doctors at somatic hospitals</i> . .	—	135	524	571	376	287	206	156	93	7	—	—	—	2 355	2 146	209
Läkare vid mentalsjukhus <i>Doctors at mental hospitals</i> . . .	—	2	21	59	32	41	36	41	21	—	—	—	—	253	175	78
Professorer, docenter m. fl. <i>Professors etc.</i>	—	2	18	33	30	25	33	16	18	7	—	—	—	182	179	3
Övriga läkare <i>Other physicians</i>	1	257	342	319	288	311	242	240	207	248	140	70	79	2 744	2 273	471
Summa <i>Total</i>	1 397	916	1043	837	820	648	619	443	274	141	70	79	6 288	5 509	779	
Därav Män <i>Male</i>	1	326	759	865	733	756	592	569	408	246	119	64	71	5 509	5 509	—
Kvinnor <i>Female</i>	—	71	157	178	104	64	56	50	35	28	22	6	8	779	—	779

¹ Inkl. förste provinsiälläkare och provinsiälläkare i extra distrikt.

² Förste stadsläkare samt stads-, stadsdistrikts-, köpings-, municipal- och socialläkare.

Gruppen »Övriga läkare» upptager bl. a. privatpraktiserande läkare, f. d. tjänsteinnehavare samt läkare vilka mer eller mindre temporärt uppehålla läkarbefattningar. Professorer, docenter m. fl. vid högskolor verksamma som tidigare ingick i denna grupp, redovisas särskilt.

Tandläkarna är redovisade i tab. 1 med fördelning efter kön och bostadsort samt i tab. D efter ålder, kön och tjänsteinnehav. Summorna på dessa tabeller anger 4 387 tandläkare i slutet av år 1957, varav enligt egen uppgift 4 210 var yrkesverksamma. Bland dessa ingick 71 med utländsk examen, som hade tillstånd enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 4 december 1953 att utöva tandläkarkonsten inom folktandvården, där de intager ställning som likaberättigade med de svenska tandläkarna. Dessutom fanns emellertid 385 andra utländska tandläkare verksamma inom landet, av vilka 377 genom särskilda, tidsbe-

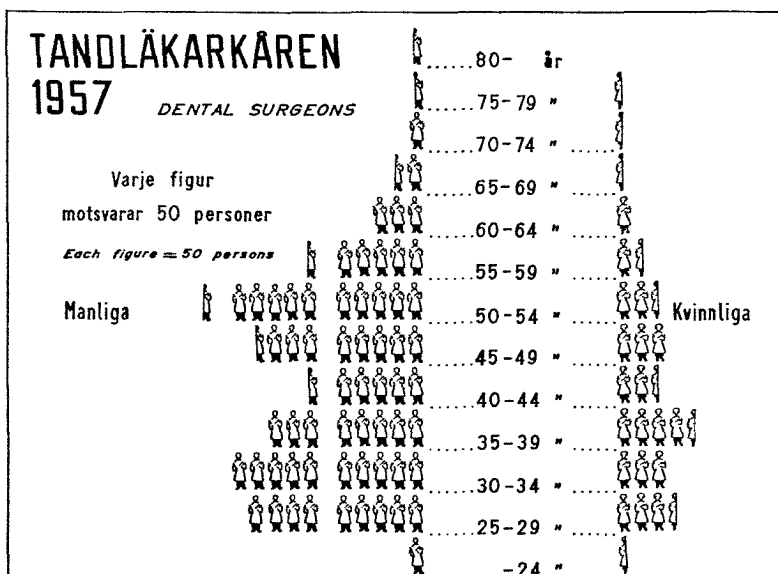
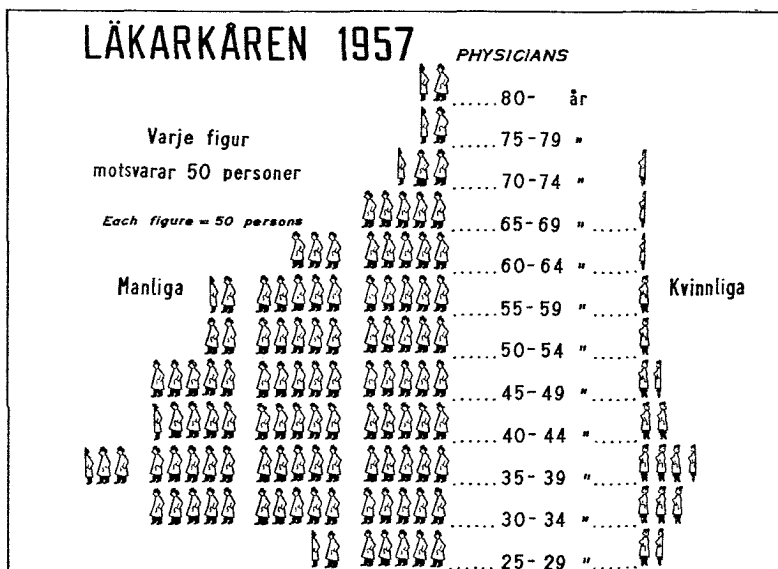
Antal invånare per tandläkare i olika länder

<i>Sverige</i>	(1957)	1 600
<i>Norge</i>	(1956)	1 650
<i>Västtyskland</i>		
(exkl. Väst-Berlin) (1955)		1 720
<i>Österrike</i>	(1955)	1 860
<i>Danmark</i>	(1955)	2 150
<i>Schweiz</i>	(1955)	2 430
<i>Australien</i>	(1956)	2 580
<i>Finland</i>	(1955)	2 720
<i>Nya Zeeland</i>	(1955)	2 810
<i>Canada</i>	(1957)	3 030
<i>Frankrike</i>	(1955)	3 170
<i>Nederländerna</i>	(1955)	4 760
<i>Irland</i>	(1951)	5 540
<i>Belgien</i>	(1955)	7 500

stämda förordnanden arbetat inom folktandvården på poster, som icke kunnat besättas med svenska tandläkare. Totalantalet verksamma tandläkare uppgick alltså till 4 210 + 385 = 4 595 (tab. A), varav 456 utländska.

Av de praktiserande tandläkarna var 1 496 verksamma inom folktandvården (tab. 7).

Antal invånare per tandläkare i olika länder framgår av ovanstående samman-

Tab. D. Svenska tandläkare samt vissa utländska tandläkare¹ den 31/12 år 1957 fördelade efter kön, ålder, yrkesverksamhet m. m. Dental surgeons according to sex, age and activity

	Ålder, år <i>Age, y ars</i>													Summa <i>Total</i>	Därav	
	—24	25/29	30/34	35/39	40/44	45/49	50/54	55/59	60/64	65/69	70/74	75/79	80—		Män <i>M</i>	Kv. <i>F</i>
Vid folktandvården <i>In public dental care....</i>	36	287	170	144	88	110	128	91	36	7	3	1	—	1 101	604	497
Övriga yrkesverksamma <i>Other active</i>	21	316	472	469	308	447	516	261	147	86	43	15	8	3 109	2 537	572
Ej yrkesverksamma män <i>Inactive, male</i>	—	2	3	4	3	3	6	6	8	9	12	5	15	76	76	—
Ej yrkesverksamma kvinnor <i>Inactive, female</i>	—	2	4	5	5	17	9	11	14	13	11	8	2	101	—	101
Summa <i>Total</i>	57	607	649	622	404	577	659	369	205	115	69	29	25	4 387	3 217	1 170
Därav Män <i>Male</i>	39	442	491	407	289	429	521	283	142	87	50	15	22	3 217	3 217	—
Kvinnor <i>Female</i>	18	165	158	215	115	148	138	86	63	28	19	14	3	1 170	—	1 170

¹ Tandläkare med utländsk tandläkarexamen, vilka av medicinalstyrelsen medgivits tillstånd att utöva tandläarkonsten inom folktandvården enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 4 december 1953 (71 st.).

Tab. E. Sjuksköterskevärdarna 1930—1957 Active nurses

År	Elevplatser den 31/12	In- tagna elever	Tillskott		Avgångna på grund av			Antal aktiva sjuksköter. med svensk behörighet den 31/12		Utländska sjuksköterskor i landet den 31/12 (uppskattnng)
			Ny- utbil- dade	Åter- inträdda m. fl.	gifter- mål m. m.	pen- sion	döden	Hela antalet	Därav sjuksköter- barn- morskor	
1930	706	640	556	10	107	60	26	7 077	..	..
1931	706	673	526	1	158	76	33	7 337	..	..
1932	706	683	585	7	297	113	41	7 478	..	..
1933	706	669	542	3	151	85	24	7 763	..	..
1934	706	637	582	—	169	111	22	8 043	..	..
1935	654	639	598	6	165	120	24	8 338	..	..
1936	654	603	561	1	167	83	29	8 621	..	..
1937	706	719	532	3	211	139	23	8 783	..	..
1938	751	798	567	5	595	133	68	8 559	..	..
1939	842	887	566	15	388	117	24	8 611	..	..
1940	1 024	995	609	27	219	141	40	8 847	..	..
1941	1 028	1 013	664	36	260	142	25	9 120	..	..
1942	1 028	1 020	813	23	307	153	21	9 475	..	..
1943	1 028	1 018	823	32	397	166	31	9 736	..	..
1944	1 063	1 031	879	23	423	175	35	10 005	..	..
1945	1 172	1 085	889	62	413	213	37	10 293	..	..
1946	1 182	1 061	888	208	545	176	44	10 624	..	..
1947	1 167	1 052	927	99	528	182	19	10 921	110	250
1948	1 192	1 132	1 031	111	508	174	18	11 363	140	300
1949	1 260	1 249	958	154	384	197	25	11 869	170	314
1950	1 387	1 382	964	132	347	102	15	12 501	211	314
1951	1 524	1 496	960	115	346	83	19	13 128	257	322
1952	1 549	1 544	1 097	207	282	97	25	14 028	313	305
1953	1 569	1 581	1 243	201	539	81	27	14 825	354	370
1954	1 611	1 596	1 310	227	574	110	18	15 660	415	200
1955	1 593	1 600	1 367	197	376	115	29	16 704	490	160
1956	1 591	1 624	1 499	193	322	154	26	17 894	515	168
1957	1 599	1 618	1 454	502	562	158	31	19 099	675	150

ställning. Motsvarande reservationer, som anförts om läkarna, gäller även här.

Såsom framgår av tab. D är antalet tandläkare för närvarande exceptionellt stort i åldersgrupperna 45—49 och 50—54 år, vilket beror på att förhållandevis stora årskullar utexaminerades i slutet av 1920-talet och början av 1930-talet.

Observeras bör, att i tab. D endast fast anställda inom folktandvården kunnat särskiljas. Hela antalet där verk samma är sålunda större. Tandvårdsinspektörerna och tjänsteinnehavarna inom distrikts- och centralpoliklinikerna har här inbegripits. Däremot ingår icke tandläkare i kommunal tandvård utanför den statsunderstödda folktandvården. Dessa liksom övriga tandläkare med annan angiven tjänst ingår i gruppen »övriga yrkesverksamma», där de privatpraktiserande tandläkarna dominerar.

Sjuksköterskorna. Antalet i riket yrkesverksamma sjuksköterskor med svensk examen var 19 099 vid slutet av år 1957. Härtill kom utländska sjuksköterskor till ett antal, som beräknas till c:a 150. Hela kåren skulle alltså uppgått till 19 250 personer. Av dessa var 675 tillika barnmorskor och har i tab. A här ovan räknats som sådana.

Kårens nettotillväxt mellan 1956 och 1957 var 1 205, vad angår sjuksköterskor med svensk examen. Antalet 1957 utexaminerade sjuksköterskor var 1 454. Se i övrigt tab. E.

Vissa sjuksköterskebefattningar och

vakanser på dessa redovisas i tab. 3. Se även kap. 3.102 och 3.223.

Barnmorskorna. Totala antalet legitimerade barnmorskor under 66 år uppgick till 2 500. Av de 1 850 yrkesverksamma inom landet tjänstgjorde 580 på anstalter, 510 i distriktsvård (jänte 50 distriktssköterskebarnmorskor), 40 såsom heltidsanställda å mödravårdscentraler och 20 å administrativa tjänster m. m. 620 tjänstgjorde såsom tillfälliga vikarier och 30 kompletterade för sjuksköterskeutbildning. 675 barnmorskor var även utbildade sjuksköterskor.

Under året utexaminerades 85 barnmorskor. Beträffande barnmorskettjänster och vakanser på dessa hänvisas till tab. 3. Se även Kap. 3.103 och 3.223.

Sjukgymnasterna. Medicinalstyrelsens sjukgymnastregister upptog vid årsskiftet — inräknat de icke yrkesverksamma — 2 602 kvinnliga legitimerade sjukgymnaster, varav 1 425 yrkesverksamma, och 202 manliga, varav 156 yrkesverksamma. Jämför också tab. 1 i tabellavdelningen.

Material till kap. 2.

Medicinalstyrelsens register: Läkare, tandläkare, sjuksköterskor, barnmorskor och sjukgymnaster.

Resp. anstalters årsberättelser eller annan årlig redovisning: Apotekare, apotekspersonal, sjukvårdsbiträden och övrig sjukhuspersonal.

KAP. 3

DEN ALLMÄNNA HÄLSO- OCH SJUKVÅRDENS ORGAN

3.1 Organ för hälsovård och sjukvård utanför sjukhus

3.101. Provinsial- och stadsläkarväsendet

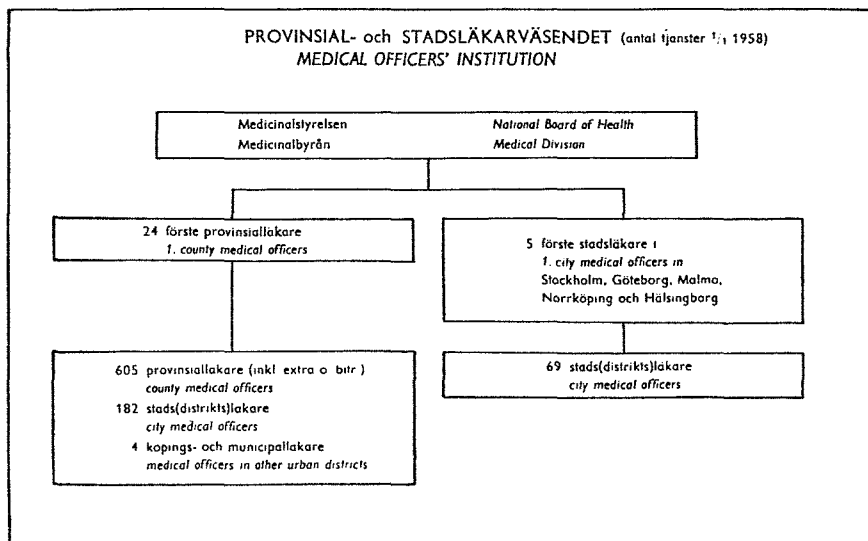
I början av år 1958 fanns 24 förste provinsialläkartjänster, 24 tjänster för biträdande förste provinsialläkare (en i varje län) och 605 inrättade tjänster för provinsialläkare (ordinarie, extra och biträdande) jfr tabell 2. De biträdande provinsialläkarna är en relativt ny institution, tillkommen under år 1956, då tre tjänster för dylika inrättades.

Eftersom varje provinsialläkare (utom de biträdande) har eget distrikt, följer, att antalet distrikt var 602. Av tjänsterna som biträdande förste provinsialläkare innehades 9 av provinsialläkare. Av de

605 provinsialläkarbefattningarna var 110 vakanta med eller utan insatt vikarie (105 i ordinarie, 2 biträdande och 3 i extra distrikt). Antalet provinsialläkare var alltså 495.

Av de 105 vakanserna i ordinarie provinsialläkar-distrikt den 1 januari 1958 uppehölls 45 av svenska vikarier och 34 av utländska läkare. Resten, eller 26, saknade vikarie och sköttes av provinsialläkaren i angränsande distrikt (s. k. dubbelförordnande).

Nya distrikt, som tillkommit efter redovisningen i förra årgången av denna publikation, är Forshaga och Södra Valbo ordinarie distrikt. Dessutom har

PROVINSIAL- OCH STADSLÄKARVÄSENDET *Medical officers' institution*

Knutby, Örbyhus, Lövestads, Viskafors, Laholms (inre) och Skillingaryds extra distrikt omvandlats till ordinarie.

Följande namnändringar vidtogs: Laholms distrikt ändrades till Laholms yttre och Norrala till Vågbro.

Stads- och stadsdistriktsläkartjänsterna var 256, varav 31 vakanta utan insatt vikare. I dessa 256 tjänster ingår 74 i städerna Stockholm, Göteborg, Malmö, Norrköping och Hälsingborg varav i varje stad en 1:e stadsläkartjänst jämförbar med 1:e provinsialläkartjänst. Köpings- och municipalläkartjänsterna utgjorde 4, varav två vakanta utan vikarie.

3.102. Distriktssköterskorna m. fl.

Distriktssköterskornas huvudsakliga verksamhet är förlagd till landsbygden och omfattar dels sjukvård i hemmen, dels hälsovård, nämligen spädbarns- och småbarnsvård, skolhygienisk verksamhet, dispensärbete och bostadstillsyn.

Distriktsskötersketjänsternas antal vid slutet av år 1957 var 1 738 inkl. 23 första distriktsskötersketjänster. Vakanterna uppgick till 218, varav 163 helt utan vikarie, 37 med ej kompetent vikarie och 18 med kompetent vikarie (tab. 3). Antalet distriktssköterskor, inkl. kompetenta vikarier, var alltså 1 538.

Av besöken inom hälsovården kom 81 % på barnavård inom den förebyggande barnavårdens ram (jfr 3.104) och 15 % på dispensärvård (jfr 3.108).

I städerna motsvaras distriktssköterskorna av stadssköterskor, sjuksköterskor vid barnavårdscentraler, dispensärer, skolor m. m. Deras antal år 1957 är icke känt, men antalet tjänster i slutet av året har beräknats till omkring 1 150.

Tab. F. Distriktssköterskornas verksamhet

Activity of Public Health Nurses in rural districts

År Year	Antal distriktssköterskor ¹⁾ No. of nurses	Hembesök per distriktssköterska Home visits per nurse	Biträtt vid distriktssköterska läkarmottagning i hälsovård. Ggr per sköterska Assisted Doctor in Health work. Times per nurse
1947	1 183	548	466
1950	1 264	699	468
1951	1 324	740	444
1952	1 377	776	432
1953	1 424	791	407
1954	1 456	801	395
1955	1 502	799	374
1956	1 529	898	359
1957	1 552	874	342

¹⁾ Inkl. vikarier (med eller utan kompetens); exkl. 1:a distriktssköterskor.

3.103. Distriktsbarnmorskorna

Den öppna förlossningsvården och den förebyggande mödravården ombesörjes i första hand av distriktsbarnmorskor. Ett fåtal privatpraktiserande barnmorskor finnes allttjämt. Distriktsbarnmorskorna anlitas dessutom i förebyggande barnavård och hemsjukvård.

Antalet tjänster för distriktsbarnmorskor den 1 januari 1958 var 548 utslutande barnmorsketjänster, vartill kom ca 50 tjänster, som kombinerats med distriktsskötersketjänst (tab. 3). Av de förra var 15 vakanta med insatt vikarie och 27 utan vikarie. Antalet hemförlossningar, varvid barnmorska biträtt, utgjorde ca 1 400 (tab. 20), hembesök för förvård ca 79 000, för eftervård ca 24 500, för barnavård ca 2 200 och för sjukvård ca 6 000. Distriktsbarnmorskorna har biträtt vid ca 25 600 besök vid läkarmottagningar i förebyggande mödravård. De kan även åläggas tjänstgöring i sluten vård, och i sådan ordning har ca 10 200 förlossningar handhåfts av dem.

3.104. Den förebyggande mödra- och barnvården

Den förebyggande mödra- och barnvården är en organisation för kostnadsfri hälsokontroll av blivande och nyblivna mödrar och av barn i förskoleåldern. Verksamheten består i första rummet av mottagningar hos läkare, barnmorskor och sjuksköterskor samt av besök i hemmet. Mödragymnastik meddelas, likaså råd angående födelsekontroll. Mödrarna erhåller alla de läkemedel, som erfordras för behandling av graviditetskomplikationer och både mödrar och barn erhåller behövliga skyddsläkemedel såsom vitamin- och järnpreparat o. s. v. Även resorna till mottagningarna äro kostnadsfria. Organisationen omfattar hela landet.

Uppgifter om antalet mödra- och barnvårdscentraler och -stationer, övervakade mödrar och barn samt om kostnaden för verksamheten lämnas i tab. 4. Det framgår att verksamheten omfattat 79 % av samtliga barnaföderskor.

3.105. Den abortförebyggande verksamheten

avser enligt medicinalstyrelsens normalinstruktion »att på ett personligt sätt taga sig an kvinna, som råkat i ett icke önskat havandeskap och härav drivits till abortönskan, hjälpa henne igenom svårigheterna och förmå henne att föda barnet. Om indikation för legal abort kan anses föreligga och kvinnan vidhåller sin önskan om abort, skall hon förhjälpas därtill.» För denna verksamhet utgår statsbidrag enligt kungl. kungörelse den 21 december 1945 (SFS 1945: 863) till landsting eller stad utom landsting på villkor bl. a. att verksamheten ingår i av medicinalstyrelsen godkänd plan, att den utövas vid särskilda råd-

givningsbyråer, till vilka skall vara knutna legitimerade läkare och kvinnliga kuratorer, och att avgift icke utlages för meddelande av råd eller i samband därmed utfärdad intyg. Dessutom ger en del av byråerna råd i andra sexualfrågor, bl. a. rörande preventivmedel.

Vid slutet av år 1957 fanns 15 rådgivningsbyråer, nämligen en i vardera Stockholms stad, Stockholms län (Solna), Uppsala län (Uppsala), Östergötlands län (Linköping), Gotlands län (Visby), Malmö stad, Hålsingborgs stad, Malmöhus län (Lund), Göteborgs stad, Värmlands län (Karlstad), Kopparbergs län (Falun), Gävle stad gemensamt med Gävleborgs län (Gävle), Gävleborgs län i övrigt (Huviksvall) samt två i Väster-norrlands län (Sundsvall och Örnköldsvik). Till verksamheten var enligt årsberättelserna sammanlagt knutna 20 läkare, konsulter oräknade, och 34 kuratorer, varav 16 heltidsanställda. Antalet under året nyinskrivna kvinnor var 4 691. För dem som med byråernas bistånd ansökt om legal abort beviljades sådan i 1 620 fall. (Hela antalet aborter enligt lagen om avbrytande av havandeskap redovisas i kap. 4.61.

Statens kostnader uppgick budgetåret 1956/57 till 283 040 kr inräknat medel till kvinnor, som av kurator ansetts ha ett omedelbart behov av hjälp (96 631 kr) samt ersättning till laboratorier för fastställande av graviditetsreaktion (38 226).

3.106. Polioympningen

Under år 1957 har med hjälp av statsmedel skyddsympningar mot polio genomförts för sammanlagt omkring 660 000 barn, nämligen för fyra årsklasser skolbarn födda åren 1946—1949 samt fyra årsklasser förskolebarn födda åren

1950—1953. Ca 80 % av de ympangsberättigade skolbarnen och ca 60 % av förskolebarnen vaccinerades. Vidare har i offentlig regi 32 000 värnpliktiga vaccinerats. På egen bekostnad har dessutom 29 000 personer ur olika åldersgrupper vaccinerats. Totala antalet under år 1957 ympade kan uppskattas till omkring 720 000. Anslutningen till vaccinationen var mycket växlande inom olika delar av landet.

3.107. Karantänsväsendet

Jämlikt 3 § karantänskungörelsen den 24 april 1953 (SFS 1953: 222) var vid utgången av år 1957 fortfarande följande 9 hamnstäder karantänstationer, nämligen Stockholm, Kalmar, Malmö, Hälsingborg, Göteborg, Gävle, Sundsvall, Umeå och Luleå. Bevis om rättutrotning och om befrielse från rättutrotning fick — förutom av hälsovårdsnämnd i ovan nämnda 9 karantänstationer — utfärdas av hälsovårdsnämnderna i följande 29 av medicinalstyrelsen härför godkända hamnar, nämligen Falkenberg, Halmstad, Hudiksvall, Härnösand, Karlshamn, Karlskrona, Karlstad, Kristinehamn, Köping, Landskrona, Lidköping, Lysekil, Norrköping, Oskarshamn, Oxelösund, Piteå, Slite, Smögen, Södertälje, Sölvesborg, Trelleborg, Uddevalla, Varberg, Visby, Västervik, Västerås, Ystad, Åhus, Örnköldsvik.

Som tullflygplatser med internationell karaktär fungerade Stockholm-Bromma, Göteborg-Torslanda och Malmö-Bulltofta.

3.108. Tuberkulosvården

Dispensärerna. Enligt den år 1937 genomförda dispensärorganisationen är landet indelat i distriktdispensärer, som i regel förestås av tjänsteläkare. I varje

län finns dessutom en eller flera centraldispensärer, som förestås av tuberkulosspecialister och är utrustade med röntgenanläggningar. De största städerna och Älvsborgs län har en något avvikande organisation med mer centraliserad dispensärverksamhet. Vid universiteten finns särskilda studentdispensärer.

Distriktdispensärerna utför det förberedande fältarbetet, varefter säkra eller misstänkta tuberkulosfall remitteras till centraldispensären för närmare undersökning, bl. a. medelst röntgen (skärmbildsundersökning).

I tab. 5 återges i sammandrag vissa statistiska data ur Svenska Nationalföreningens mot tuberkulos kvartalsskrift (1958, nr 3), som belyser verksamhetens omfattning under 1957.

Medicinalstyrelsens skärmbildsundersökningar. Sedan den 1 oktober 1946 har i medicinalstyrelsens regi en systematisk undersökning av svenska folket medelst skärmbildsfotografering (röntgenfotografering) pågått i syfte att på ett tidigt stadium upptäcka fall av lungtuberkulos och bringa dessa under behandling.

Alla personer, som fyllt 10 år, har rätt att bli undersökta, men även en del barn under denna ålder har medtagits. Vilka län, som besökts, och antalet i dem undersökta civila personer (utom patienter vid sinnessjukhus) framgår av tab. 18.

Verksamhetens totala omfattning framgår av följande uppgifter om antalet undersökta personer. För fullständighetens skull har även den inom försvarsväsendet bedrivna verksamheten här medtagits.

De undersökta militärerna torde i en del fall ha blivit undersökta även i egenkap av civila personer och även en del civila har undersökts mer än en gång.

	Civil allmän- het	Patienter på sinnes- sjukhus	Militärer
År 1946	22 635	—	25 104
» 1947	277 387	20 856	105 452
» 1948	524 184	—	116 973
» 1949	424 163	—	160 362
» 1950	621 091	—	97 232
» 1951	624 824	—	187 616
» 1952	566 581	—	176 612
» 1953	523 322	—	172 999
» 1954	510 386	—	175 699
» 1955	526 042	—	138 892
» 1956	456 494	—	114 626
» 1957	321 534	—	131 393

Driftkostnaderna för det civila klientelet uppgick kalenderåret 1957 till 1 177 000 kr, varav hälften kommer på statsverkets och hälften på huvudmännens (landstingens och städernas utom landsting) lott. Dessutom bestrider staten ensam kostnaderna för den centrala granskningen m. m. av skärmbilderna. Denna granskning kostade budgetåret 1956/57 411 860 kr.

Svenska Nationalföreningen mot tuberkulos och andra folksjukdomar.

Från föreningens generalsekreterare har följande uppgifter erhållits.

Upplysningsarbetet har under 1957 fortsatt som tidigare genom föreläsningar, upplysningsskrifter och filmföreläsningar.

Nationalföreningens bidrag till dispenserverksamheten uppgick år 1957 till 210 129 kr. Vid landets central- och studentdispensärer har med bidrag från Nationalföreningen 86 540 personer röntgenundersökts. En ambulerande operationsgrupp har på föreningens bekostnad varit i verksamhet under hela året. Kostnaden härför uppgick till 138 211 kr.

Till vetenskaplig tuberkulosforskning har utbetalats 221 346 kr, till forskning rörande hjärt- och kärlsjukdomar 377 373 kr samt till BCG-vaccination 186 738 kr. Nationalföreningens centralbibliotek för tuberkulosvårdanstalter har dragit en kostnad av 24 703 kr. För stu-

dier och eftervård har till f. d. sanatoriepatienter utbetalats 486 695 kr.

Föreningens inkomster uppgick år 1957 till 2 050 451 kr, därav medlemsavgifter 7 366 kr, jul- och nyårsmärken 294 140 kr och lyxtelegramblanketter 1 188 337 kr.

3.109. Vården av könssjuka

Kostnadsfri undersökning och behandling av personer lidande av eller misstänkta för könssjukdom i smittsamt skede sker hos vederbörande *tjänsteläkare* och i flertalet städer med över 20 000 invånare på särskilda polikliniker. Under 1957 har sådana polikliniker varit anordnade i Stockholm, Uppsala, Eskilstuna, Norrköping, Linköping, Jönköping, Kalmar, Karlskrona, Malmö, Lund, Helsingborg, Halmstad, Göteborg, Borås, Karlstad, Örebro, Karlskoga, Västerås, Borlänge, Gävle och Sundsvall. Poliklinikerna i de största städerna förestås av specialutbildade läkare. Vid dessa polikliniker har även ett stort antal personer vårdats, som lidit av könssjukdom i icke smittsamt skede, hudsjukdom o. s. v. Omfattningen av poliklinikernas verksamhet framgår av nedanstående sammanställning.

	Besök i tusental för:	
	Könssjukdom i smittsamt skede etc.	Könssjukdom i icke smittsamt skede etc.
1939	145	77
1945	221	89
1950	135	105
1955	104	100
1956	98	102
1957	87	102

Den nedgång i antalet besök, som här observeras sedan år 1945, kan delvis tillskrivas förbättringar i behandlingsmetoderna.

Det epidemiologiska bekämpandet av de smittsamma könssjukdomarna bedri-

ves av sundhetsinspektörerna. Dessa är samtliga förste provinsialläkare, en var för sitt län, samt dessutom förste stads-läkarna i Göteborg, Malmö, Norrköping och Hälsingborg, en var för sin stad. I Stockholms stad och län finnes en särskild sundhetsinspektör. Sundhetsinspektörerna ombesörjer efterforskandet av smittkällor och återförandet till läkare av sådana personer, som avbrutit behandlingen, innan denna ansetts slutförd.

Som medhjälpare åt läkarna vid poliklinikerna i städerna Stockholm, Göteborg, Malmö och Norrköping samt som biträde åt sundhetsinspektörerna i vederbörande stad är ett antal socialkuratorer anställda.

Sundhetsinspektörernas verksamhet framgår av nedanstående uppgifter, som sammanställts ur av dessa till medicinalstyrelsen ingivna rapporter.

Antal personer, som anmälts som misstänkta smittkällor, var 8 655. I 1 329 fall hade anmälan gjorts till hälsovårds- eller polismyndighet. I 1 859 fall kunde de sålunda anmälda styrka smittfrihet, under det att 4 770 misstänkta smittkällor erhöll läkarbehandling (jfr vidare kap. 4.22).

Antalet personer, som under år 1957 anmälts på grund av underlåtelse att följa lagens föreskrifter eller för avbrott i behandlingen var 2 113. I 993 fall hade anmälan gjorts till hälsovårds- eller polismyndighet.

3.110. Den psykiska hälsovården

för vuxna är till största delen anknuten till den sjukvårdande verksamheten. Vid statens sinnessjukhus utövar organ för hjälpverksamhet (se sid. 44) viss rådgivning, huvudsakligen till olika organ inom socialvård och nykterhetsvård.

Liknande verksamhet utövas vid storstädernas polikliniker samt av vissa socialläkare.

Sedan år 1951 finnes i Stockholms stad en familjerådgivningsbyrå med uppgift att behandla äktenskapskonflikter samt att lämna råd och vägledning i familjefrågor i allmänhet. Familjerådgivningsbyråer har därefter inrättats i ytterligare några städer i landet, på de flesta håll under kommunalt och i ett fåtal fall under kyrkligt huvudmannaskap.

Mentalvårdsbyrån i Stockholm har till huvudsaklig uppgift att bedriva abortförebyggande verksamhet. Rådgivning i mentalhygieniska frågor ingår dock även i byråns verksamhet.

Av vissa organisationer bedrivs olika slag av mentalhygienisk verksamhet. Svenska föreningen för psykisk hälsovård understöder sålunda rådgivningsbyråer i familjefrågor i Södertälje och Östersund. I Stockholm bedriver S:t Lukasstiftelsen en rådgivningsbyrå med mentalhygieniskt inriktad verksamhet. Den psykiska barna- och ungdomsvården (PBU) bedrivs vid de barnpsykiatriska kliniker och de rådgivningsbyråer för uppfostringsfrågor som en del landsting och städer inrättat. Verksamheten, som står under medicinalstyrelsens tillsyn, omfattar 19 rådgivningsbyråer med 24 filialer (och 14 observations- och behandlingsavdelningar).

Inom den psykiska barna- och ungdomsvården fanns vid början av år 1958 49 läkartjänster, 2 psykologtjänster, 44 psykologassistenttjänster och 21 pedagogassistenttjänster.

3.111. Epileptikervården

Av landets ca 50 000 epilepsisjuka behandlas mer än 95 % i öppen vård.

Detta sker hos privatpraktiserande läkare och tjänsteläkare samt vid medicinska, pediatrika och neurologiska polikliniker men även vid läkarmottagning för öppen vård vid landets båda epilepsisjukhus belägna vid Vilhemsro, Jönköping respektive Stora Sköndal utanför Stockholm.

Personer som arbetar inom den öppna epileptikervården skall bland annat verka för att de epilepsisjuka i största möjliga utsträckning beredes möjlighet att kvarstanna i sin vanliga miljö. Detta möjliggöres framför allt genom ett rätt utnyttjande av moderna antiepileptika. Dessutom krävs emellertid en förståelsefull inställning hos de myndigheter och organisationer, som har att ta ställning till de epilepsisjukas problem. Som exempel härpå kan nämnas skolöverstyrelsens handledning »Skolhygien» av år 1947, i vilken rekommenderas att det epilepsisjuka barnet så långt som möjligt bör få deltaga i vanlig skolundervisning.

Riksföreningen för svensk epileptikervård, som bildades 1954, har till uppgift att verka för ökad förståelse för de epilepsisjukas problem. I samarbete

med British League Against Epilepsy har föreningen utgivit ett identitetsmärke och ett identitetskort att bäras av de epilepsisjuka.

3.112. Folk tandvården

Författningarna angående folktandvården trädde i kraft från och med år 1939.

Antalet distriktstandpolikliniker har sedan dess och intill slutet av år 1957 stigit till 649 (tab. 7). Antalet ett år tidigare var 630. Vid 29 polikliniker var emellertid verksamheten tillfälligt nedlagd.

Verksamheten har fortsatt att öka i omfattning, vilket framgår av nedanstående diagram över utförda arbetstimmar, liksom av tab. G.

Av de sammanlagt 723 204 barn, som redovisas i tab. G, hade 655 326 behandlats i organiserad barntandvård (d. v. s. vid systematisk behandling av vissa grupper, såsom årsklasser, skolklasser eller anstalter (och undergått fullständig behandling. På grundval av uppgifterna i tab. 7 kan beräknas, att i genomsnitt 63 % av distriktstandpoliklinikernas ar-

Tab. G. Antal inom folktandvården behandlade åren 1940—1957 *Public dental care*

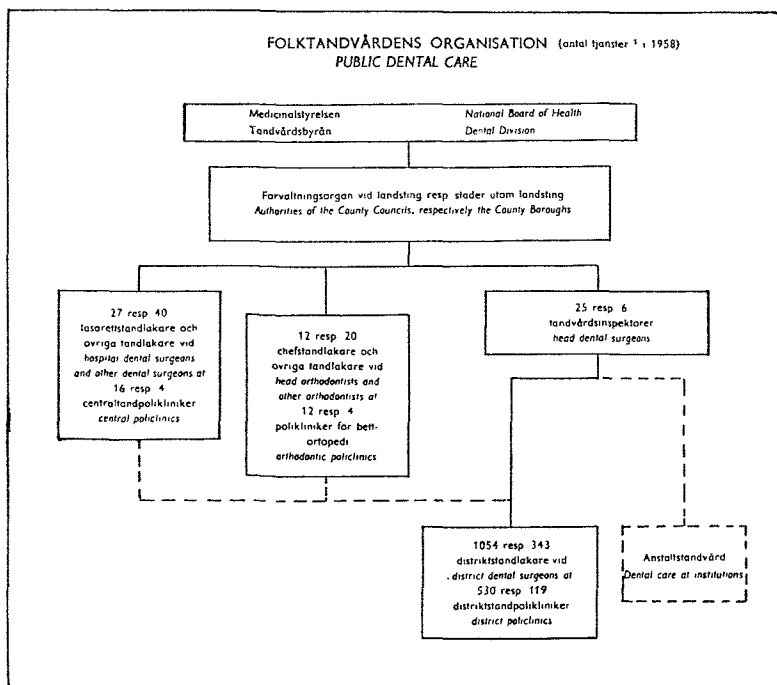
År <i>Year</i>	Antal vid distriktstandpoliklinikerna behandlade <i>Persons treated</i>				År <i>Year</i>	Antal vid distriktstandpoliklinikerna behandlade <i>Persons treated</i>			
	barn <i>children</i>		vuxna <i>adults</i>			barn <i>children</i>		vuxna <i>adults</i>	
	full- ständigt <i>complete treatment</i>	partiellt <i>partial treatment</i>	full- ständigt <i>complete treatment</i>	partiellt <i>partial treatment</i>		full- ständigt <i>complete treatment</i>	partiellt <i>partial treatment</i>	full- ständigt <i>complete treatment</i>	partiellt <i>partial treatment</i>
1940	23 121	3 073	8 909	9 346	1949	268 198	60 257	81 894	138 767
1941	48 414	5 177	15 869	21 970	1950	281 702	66 042	85 404	143 147
1942	77 548	9 076	24 038	38 465	1951	327 151	76 460	93 044	166 623
1943	96 511	11 159	31 015	48 913	1952	378 359	63 065	111 898	197 871
1944	135 339	14 962	41 418	64 643	1953	436 732	63 151	130 596	231 592
1945	162 317	18 862	48 916	78 131	1954	506 506	59 871	150 591	236 522
1946	184 424	24 844	63 044	96 049	1955	608 920	60 487	166 850	235 642
1947	205 065	30 344	70 100	102 899	1956	638 146	69 761	178 424	257 747
1948	258 061	50 440	82 603	130 131	1957	658 858	64 346	183 742	273 556

betstid ägnades den organiserade barn-tandvården.

Uppgifterna om antalet tandläkare i tab. 7 avser anställda personer — icke tjänster. Utöver tabellens uppgifter om 1 496 sådana tandläkare (motsvarande 33 % av samtliga i riket verksamma tandläkare) kan nämnas, att 141 vakanta tjänster för tandläkare inom folktandvården fanns vid årsskiftet 1957/58.

Driftkostnaderna för folktandvården (central- och distriktstandpolikliniker)

uppgick år 1957 till i runt tal 81 881 000 kr, som framgår av tab. 8. Av detta belopp bestreds 12 % med statsmedel, 33 % med avgifter (från kommuner och patienter) och 55 % med tillskott från huvudmännen (landstingen och städerna utom landsting). I beloppen ingår icke utgifter för lokaler, städning, värme och lyse, vilka bestrides av huvudmännen, kommunerna eller båda tillsammans.

3.2. Anstalter för i huvudsak sluten sjukvård

3.2.1. Översikt av anstalter, vårdplatser m. m.

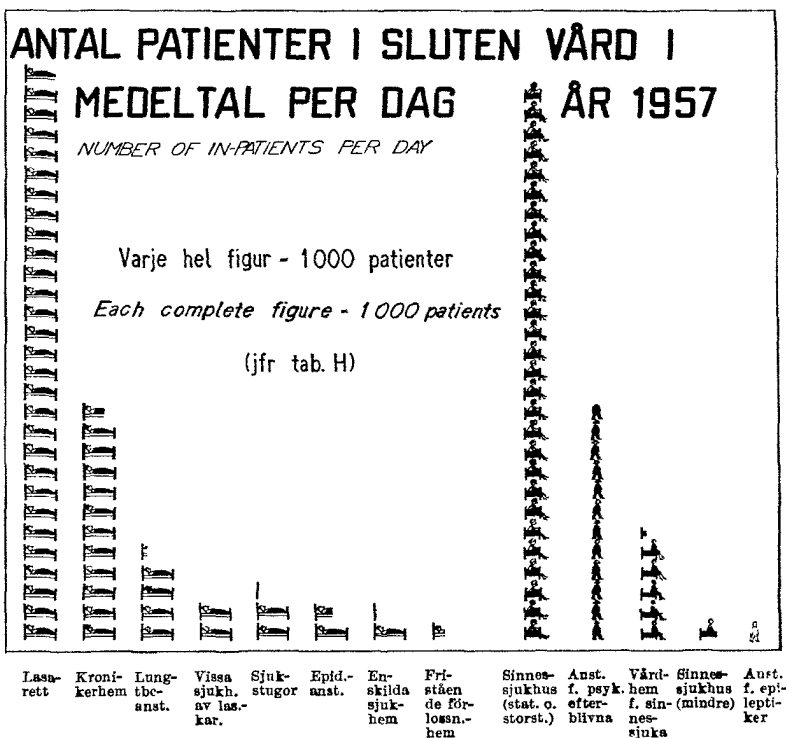
För förklaring av begreppen öppen sjukvård, sluten sjukvård och sjukvårdsanstalt hänvisas till kap. 1.1.

De anstalter, vilkas verksamhet behandlas i detta avsnitt, är inrättade i första hand för sluten sjukvård, men även öppen vård kan vara ansluten till dem.

Ifrågavarande öppna vård förekommer huvudsakligen vid lasarett, barnsjukhus, vanförelanstalter och sjukstugor. Till de statliga sinnessjukhusen är anknuten öppen vård i form av s. k. hjälpverksamhet.

Tabellsystemet för detta kapitel är upplagt så, att man i tabellerna H och I i texten på närmast följande sidor finner översikter av rikets hela sjukvårdsorganisation. I tab. 9 och 10 i tabellavdelningen i slutet av boken finner man ytterligare översikter — något mer detaljerade — av enbart kroppssjukvården. På de flesta av dessa översikter anges inom parentes i förspalten nummer och littera, som i sin tur leder till de delar

av tab. 11 och 25, där detaljer om de särskilda sjukvårdsanstalterna redovisas. I tab. 11 och 25 förekommer, att en anstalts platsantal icke utsatts (markerat med ett streck), och detta betyder då, att anstalten visserligen varit i gång under året men var nedlagd den 31/12. Vidare förekommer, att uppgifter om intagna eller vård dagar saknas för enstaka anstalter (markerat med punkter). I textitabellerna finns detta oaktat inga luckor, emedan kompletterande tal i förekommande fall beräknats och intagits i de redovisade summorna. Metoden för kompletteringen har t. ex. för tab. H varit, att man utgått från vårdplatsantalet, som alltid är känt, och multiplice-

Tab. H. Sammandrag rörande den slutna sjukvården i riket år 1957 (delvis konstruerade tal)

Survey of Swedish hospitals

Anstalter Hospitals	Antal an- stalter ¹ / ₁₂ 1957 No. of hos- pitals	Antal vård- platser ¹ / ₁₂ 1957 Beds	Antal intagna under år 1957 Ad- mis- sions	Antal vård- dagar under år 1957 Bed-days	Vårdade i medeltal per dag under år 1957 No. of patients per day (mean)
Lasarett (tab. 11 A) General hospitals	105	35 304	761 537	10 546 236	28 894
Vissa andra sjukhus av lasarettskaraktär (tab. 11 B)					
Hospital type establishments	18	2 565	26 104	718 569	1 968
Sjukstugor (tab. 11 C) Cottage hospitals	77	2 412	46 873	744 257	2 039
Enskilda sjukhem (tab. 11 D) Private hospitals	42	1 284	13 039	384 720	1 054
Epidemivårdanstalter (tab. 11 E) Epidemic hospitals	40	3 501	37 328	603 255	1 653
Anstalter för lungtuberkulos m.m. (tab. 11 F) Sanatoria and cottage hospitals for TB of the lungs	40	6 597	13 250	1 500 072	4 110
Fristående förlossningsanstalter (tab. 11 G) Indepen- dent maternity hospitals and homes	33	479	15 027	125 812	345
Kronikeranstalter (tab. 11 H) Homes for chronically diseased	254	12 418	16 152	4 234 172	11 600
Summa kroppssjukvård Total for somatic diseases ...	609	64 560	929 310	18 857 093	51 663
Statens sinnessjukhus för sinnessjuka ¹ (tab. 25 A) State mental hospitals for mentally diseased	22	19 767	13 673	8 183 741	22 421
Storstädernas sinnessjukhus (tab. 25 A) Mental hospi- tals of the three largest cities	7	5 335	8 091	1 958 210	5 365
Övriga kommunala och enskilda sinnessjukhus (tab. 25 B) Small mental hospitals	22	773	640	268 287	735
Vårdhem för lättskötta sinnessjuka (tab. 25 C) Nursing homes for mentally diseased	120	5 541	3 331	1 921 881	5 266
Anstalter för psykopatiska och nervösa barn (tab. 25 D) Schools for psychopathic and nervous children	5	163	131	43 509	119
Summa vård av sinnessjuka Total for mental diseases	176	31 579	25 866	12 375 028	33 906
Statens sinnessjukhus för psykiskt efterblivna ¹ (tab. 25 A) State mental hospitals for mentally deficient ..	5	2 124	263	799 146	2 189
Övriga anstalter för psykiskt efterblivna (tab. 25 E) Other establishments for mentally deficient	144	10 147	1 482	3 485 799	9 550
Summa vård av psykiskt efterblivna Total for mental deficiency	149	12 271	1 745	4 284 945	11 739
Anstalter för epileptiker (tab. 25 G) Establ. for epileptics	12	979	330	346 272	949
Hela den slutna sjukvården 1957 All hospitals	946	109 889	957 251	35 863 938	98 257
” ” ” ” 1956	983	107 487	936 469	35 405 750	96 737
” ” ” ” 1950	1 000	99 602	850 517	..	..
” ” ” ” 1947	1 031	94 913	740 495	..	..

¹ Exkl. Källshagens avdelning för psykiskt efterblivna. — ² Inkl. Källshagens avdelning för psy-
kiskt efterblivna.

rat detta med en kvot angivande antalet intagna respektive vård dagar per vård-
plats.

I tab. 11 och 25 har i likhet med före-
gående år uppgifter om anstalternas eko-
nomi och personal utelämnats. (Jämför
dock tab. 24 beträffande de stora sin-

nessjukhusen.) Vad angår lasarett och
epidemisjukhus har dessa förhållanden
ingående redovisats på de särskilda ta-
bellblad, vilka omtalats i missivskrive-
lsen i bokens början. För de statliga sin-
nessjukhusen har en stencilerad detaljre-
dogörelse upprättats. Sammanfattande

Tab. I. Anstalter och vårdplatser för slutna sjukvård den 31/12 1957 fördelade efter huvudmannakategori *Hospitals and beds according to type of hospital and responsible authority*

	Huvudman (jfr sida IX) Responsible authority (cf. page IX)						
	Staten (S) <i>The State</i>	Lands- ting (L) <i>County councils</i>	Städer utom lands- ting (U) <i>County boroughs</i>	Övriga kom., kom- munal- förbund (K, Kf) <i>Local comm.</i>	Vissa fonder, stiftel- ser o. dyl. (F) <i>Funds etc.</i>	Privata före- tag (P) <i>Private</i>	Summa <i>Total</i>
Antal anstalter för: Hospitals for:							
Kroppssjukvård <i>Somatic diseases</i>	11	415 ¹ / ₂	38 ¹ / ₂	66 ¹ / ₂	19	54 ¹ / ₂	609
Sinnessjukvård <i>Mental</i> ».....	22	65	18	17	2	52	176
Vård av psykiskt efterblivna <i>Mental de- ficiency</i>	8	62 ¹ / ₂	12 ¹ / ₂	—	—	64	149
Vård av epileptiker <i>Epilepsy</i>	1	1	—	—	2	8	12
Hela den slutna sjukvården <i>Total</i>	42	547 ¹ / ₂	71 ¹ / ₂	83 ¹ / ₂	23	178 ¹ / ₂	946
Antal vårdplatser Beds							
Lasarett, sjukstugor m. fl. (Tab. 11 A, C, D) <i>General hospitals etc.</i>	3 760	25 727	8 264	7	—	1 242	39 000
Vissa andra sjukhus av lasarettskaraktär (Tab. 11 B) <i>Hospital type establishments</i>	835	—	284	—	1 446	—	2 565
Epidemivårdanstalter (Tab. 11 E) <i>Epidemic hospitals</i>	—	2 256	1 245	—	—	—	3 501
Anstalter för lungbce m. m. (Tab. 11 F) <i>Sanatoria and cottage hospitals for TB of the lungs</i>	—	5 109	1 220	—	268	—	6 597
Fristående förlossningsanstalter (Tab. 11 G) <i>Independent maternity hospitals and homes</i>	—	191	133	6	144	5	479
Kronikeranstalter (Tab. 11 H) <i>Nursing homes for chronically diseased</i>	—	6 359	4 322	1 031	292	414	12 418
Summa kroppssjukvård <i>Total somatic care</i>	4 595	39 642	15 468	1 044	2 150	1 661	64 560
Sinnessjukhus (Tab. 25 A, B) <i>Mental hos- pitals</i>	19 767	—	5 526	526	—	56	25 875
Vårdhem för sinnessjuka m. fl. (Tab. 25 C, D) <i>Nursing homes for mentally diseased</i>	—	4 186	482	—	56	980	5 704
Summa vård av sinnessjuka <i>Total for men- tal diseases</i>	19 767	4 186	6 008	526	56	1 036	31 579
Anstalter för psykiskt efterblivna (Tab. 25 A 1, E) <i>Hospitals and establishments for mentally deficient</i>	2 409	5 760	1 100	—	—	3 002	12 271
Anstalter för epileptiker (Tab. 25 G) <i>Eta- blishments for epileptics</i>	220	32	—	—	339	388	979
Hela den slutna sjukvården 1957 <i>Total</i>	26 991	49 620	22 576	1 570	2 545	6 087	109 389
» » » » 1956 »	26 160	48 368	22 514	1 768	2 625	6 052	107 487
Procentuell fördelning av vård- platserna 1957 Beds, per cent							
Kroppssjukvård <i>Somatic diseases</i>	7,1	61,4	24,0	1,6	3,3	2,6	100,0
Sinnessjukvård <i>Mental</i> ».....	62,6	13,2	19,0	1,6	0,2	3,4	100,0
Vård av psykiskt efterblivna <i>Mental de- ficiency</i>	19,6	46,9	9,0	—	—	24,5	100,0
Vård av epileptiker <i>Epilepsy</i>	22,5	3,3	—	—	34,6	39,6	100,0
Hela den slutna sjukvården <i>Total</i>	24,7	45,4	20,6	1,4	2,3	5,6	100,0

¹ Exkl. Källhagens avdelning för psykiskt efterblivna. — ² Inkl. Källhagens avdelning för psy-
kiskt efterblivna.

uppgifter om ekonomi och personal för grupper av anstalter återfinns dock likasom tidigare i detta kapitel.

Man kan redovisa den slutna sjukvården efter flera indelningsgrunder, såsom efter *anstalternas typ* (lasarett, sanatorier o. s. v.), *vårdformen* (allmän kroppssjukvård, tuberkulosvård o. s. v.) eller *huvudmannakategori*. I denna publikation har anstaltstypen valts som huvudsaklig indelningsgrund, beroende på att materialet (årsberättelser) avlämnas anstaltsvis och att anstalterna såsom utgörande driftenheter är av särskilt intresse, men övriga nämnda indelningsgrunder förekommer också (tab. I, J, 9 och 12).

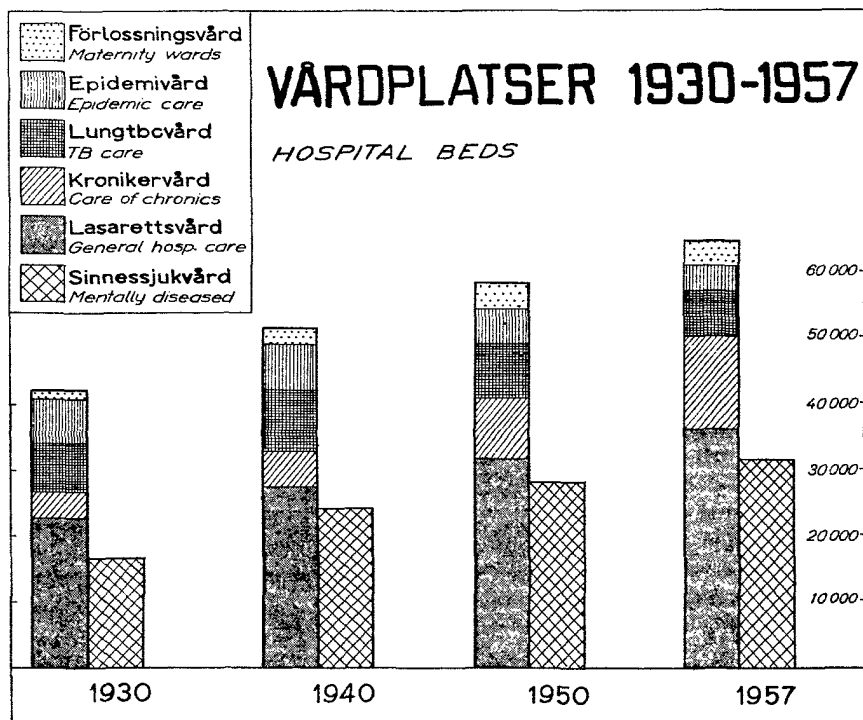
Tab. 9 ger en föreställning om hur inom kroppssjukvården anstaltstyper och vårdformer är kombinerade. Ehuru tuberkulosvård huvudsakligen bedrivs på de särskilda tuberkulossjukvårdsanstalterna, förekommer sådan vård även vid lasarett. Epidemivård och kroniker-vård bedrivs även vid till lasarett avslutna avdelningar, liksom omvänt kronikeranstalter utnyttjas för lasarettsvård o. s. v. Emellertid kan epidemi- och kronikervård juridiskt-administrativt sett icke bedrivs vid lasarett, varför nu nämnda avdelningar egentligen icke är delar av ifrågavarande lasarett utan särskilda anstalter, som av praktiska skäl drives i kombination med lasarett (jfr nedan).

Av tab. H framgår, att det i slutet av år 1957 fanns 946 sjukvårdsanstalter. Talet är i någon mån beroende på, hur man uppfattar begreppet anstalt. En mera ingående redogörelse härför har lämnats i årgångarna 1947 och 1948 av denna publikation och vissa upplysningar lämnas också i kap. 1. Här skall blott nämnas, att en regel varit, att som särskilda anstalter räknats endast sådana, för vilka från andra anstalter skild ekonomisk re-

dovisning lämnats i årsberättelsen till medicinalstyrelsen. Eftersom icke alla har sådan redovisning enär de, som ovan sades, drivs som avdelning av eller i kombination med annan anstalt, kan till antalet av de anstalter för lungtuberkulos, epidemi- och kronikervård, som upptagits i tablån, läggas ytterligare en och annan, som redovisats samman med något lasarett eller sjukstuga. De i praktiken viktigaste fallen har nämnts i förspalten till tab. 11 (t. ex. Norrköpings epidemisjukhus i tab. 11 E) och de övriga framgår av noter till samma tabell. Av tab. H framgår vidare, att 609 anstalter bedrev kroppssjukvård och 337 vård av sinnessjuka, psykiskt efterblivna och epileptiker. Av tab. 9 finner man dock, att psykiatrisk vård meddelas också på lasarett, och vilka dessa lasarett är, framgår i sin tur av tab. 10. I ett par fall är ifrågavarande psykiatriska vårdorgan (t. ex. vid Södersjukhuset och Kristianstads lasarett) juridiskt-administrativt sett icke avdelningar av lasarett utan till dem anslutna vårdhem för lättskötta sinnessjuka.

Hela antalet dagligen vårdade patienter på alla slag av anstalter var 98 257, motsvarande 1,3 % av hela folkmängden, därav 0,7 % på kroppssjukhus och 0,4 % på anstalter för sinnessjuka. Detta betyder, att var 75:e svensk en genomsnittsdag under året var intagen som patient på något av rikets sjukhus. Var 143:e låg på kroppssjukhus och var 218:e på anstalt för sinnessjukvård.

Antalet intagningar vid sjukvårdsanstalterna under året var i sin helhet 957 251, vilket gör 1 på 8 invånare. Detta är icke att tyda strikt så, att var 8:e svensk någon gång under året varit intagen på sjukhus, eftersom åtskilliga patienter varit intagna mer än en gång. Särskilt gäller, att många av dem som

intagits på kronikeranstalt eller vårdhem för sinnessjuka överförs dit från annan anstalt.

Rangordningen mellan anstaltstyperna med avseende på antalet i genomsnitt inneliggande per dag åskådliggöres ytterligare av diagrammet på sid. 25.

I tab. I visas, hur anstalterna fördelar sig efter huvudmannakategorier.

I tablåns övre del finner man uppgifter om antalet anstalter. I en del fall redovisas brutna tal, t. ex. 415 6/2 av landsting drivna anstalter för kroppssjukvård, och detta sammanhänger med att det finns ett litet antal anstalter, som icke kunnat hänföras till en viss huvudman utan måst delas på två (se t. ex. Gävle lasarett i tab. 11 A). I tab. I har

halva anstalten i sådana fall förts till den ena och halva till den andra huvudmannen. I det anförda exemplet betyder uppgiften, att landstingen ensamma driver 415 anstalter och delar huvudmannskapet för sex med annan huvudman.

Det framgår, att landstingen på det hela taget har såväl det största antalet anstalter som de flesta vårdplatserna. Detta sammanhänger med deras dominerande roll inom kroppssjukvården. När det gäller platsantalet inom sinnessjukvården dominerar däremot staten med sina stora sinnessjukhus. Vad angår storleken av anstalterna finner man också, att den statliga kroppssjukvården kännetecknas av mycket stora anläggningar. Vården av psykiskt efterblivna karakte-

riseras uppenbarligen dels av att anstalterna i stort sett är små, dels av att de privata företagen här har relativt stor betydelse.

I tab. 12 lämnas uppgifter om sjukhusens utveckling sedan år 1920. Indelningsgrunden är vårdformen. Under rubriken lasarettsvård, varmed menas vård av det för lasarett, sjukstugor, barnsjukhus m. m. typiska klientelet, har sålunda icke förts t. ex. lungtuberkulosvård (men väl led-, ben- och körteltuberkulos), ej heller epidemivård, kronikervård och

förlossningsvård, även om sådan vård bedrivits vid anstalt kombinerad med lasarett. I de fall, då kvinnokliniker finns, har de för gynekologfall avsedda vårdplatserna förts till lasarettsvården (dock ej fullt renodlat för tiden t. o. m. 1950) och de för obstetrik avsedda till förlossningsvård. Platserna vid de statliga s. k. »sinnessjukhusen för psykiskt efterblivna» och vid Källshagens sinnessjukhus avdelning för psykiskt efterblivna har räknats till vården av psykiskt efterblivna. Antalet vårdplatser har un-

Tab. J. Vårdplatsantalets förändringar 1920—1957 enligt tab. 12 *Number of beds, change*

	Platsantalets förändring i medeltal per år <i>Changes number of beds, mean</i>				I procent per år (medeltal) <i>Per cent</i>			
	1920- 1930	1930- 1940	1940- 1950	1950- 1957	1920- 1930	1930- 1940	1940- 1950	1950- 1957
Lasarettsvård (exkl. enskilda sjukhem) <i>General hospitals</i>	+ 672	+ 484	+ 477	+ 603	% + 4,8	% + 2,3	% + 1,9	% + 2,0
Förlossningsvård <i>Maternity hosp. and wards</i>	+ 63	+ 145	+ 133	+ 15	+ 10,5	+ 11,8	+ 5,0	- 0,4
Epidemivård <i>Hospitals for epidemic diseases</i>	+ 43	+ 3	- 165	- 201	+ 0,7	± 0,0	- 2,4	- 3,9
Lungtuberkulosvård m. m. <i>Sanatoria</i>	+ 225	+ 187	- 74	- 252	+ 4,4	+ 2,5	- 0,8	- 3,0
Kronikervård <i>Homes for chronically diseased</i>	..	+ 143	+ 384	+ 721	..	+ 3,7	+ 7,2	+ 7,9
Vård på enskilda sjukhem <i>Private hospitals</i>	..	- 24	- 40	- 9	..	- 1,2	- 2,3	- 0,7
Summa kroppssjukvård <i>Total Hospitals for somatic diseases</i> ..	..	+ 988	+ 715	+ 847	..	+ 2,2	+ 1,4	+ 1,4
Vård på statens o. storstädernas sinnessjukhus <i>Mental hosp. of the state and the three largest cities</i>	+ 213	+ 619	+ 248	+ 338	+ 1,8	+ 4,4	+ 1,2	+ 1,4
Vård på kommunala o. enskilda d:o <i>Small mental hospitals</i>	..	+ 7	- 33	- 74	..	+ 0,5	- 2,0	- 5,7
Vård på vårdhem för sinnessjuka <i>Homes for mentally diseased</i>	..	..	+ 172	+ 221	..	..	+ 7,5	+ 5,6
Vård på anstalter för psykopatiska o. nervösa barn <i>Schools for psychopathic and nervous children</i>	-	-	+ 9	- 7	-	-	+ 7,2	- 3,3
Summa sinnessjukvård <i>Total Hospitals for mental diseases</i> ..	..	..	+ 396	+ 478	..	..	+ 1,6	+ 1,7
Vård av psykiskt efterblivna <i>Institutions for deficiency</i>	..	..	..	+ 122	..	..	..	+ 1,0
Vård av epileptiker <i>Institutions for epilepsy</i>	..	..	..	+ 4	..	..	..	+ 0,4
Total	..	..	..	+ 1 451	..	..	..	+ 1,4

¹ I jämförelsen 1950—1957 ingår 270 gynekologplatser i lasarettsvården för 1950; jfr även not 4 till tab. 12.

der den tidsperiod tabellen omfattar successivt ökat inom såväl kroppssjukvården som sinnessjukvården och ökningen har, såsom framgår av fördelningen på 10 000 av folkmängden, varit betydligt starkare än folkmängdstillväxten. Antalet vårdplatser för epidemivård har under de senaste åren ansetts kunna reduceras eller temporärt disponeras för annan vård. De enskilda sjukhemmens vårdplatsantal har efter att tidigare minskat, de senaste åren varit tämligen oförändrat. Förändringarna av vårdplatsantalet belyses närmare i ovanstående tabellå.

Antalet intagningar steg mycket starkt under perioden 1940—1950, nämligen med i genomsnitt 5,6 % per år vad angår kroppssjukvården och 9,8 % vad angår sinnessjukvården. (För vården av psykiskt efterblivna och epileptiker saknas jämförliga uppgifter före 1950.) Mellan 1950 och 1957 ökades antalet intagningar genomsnittligt per år på anstalter för kroppssjukvård med 1,7 %, för sinnessjukvård med 7,4 % och för psykiskt efterblivna med 2,7 %.

Utvecklingen har, såsom framgår av tab. 12, i stort sett resulterat i en betydande minskning av medelvårdtiden. Att kronikervården uppvisar ökad medelvårdtid torde bero på, att patienterna numera intages i ett tidigare sjukdomsstadium än vad förut varit fallet. Medelvårdtiden har erhållits genom att antalet vård dagar under året dividerats med antalet intagningar. Beräkningsmetoden lämpar sig mindre väl för vårdformer med lång behandlingstid (kronikervård etc.) och kan ej tillämpas då medelvårdtiden överstiger ett år. Medelvårdtider för sinnessjuka, psykiskt efterblivna och epileptiker har därför ej angivits i tabell 12.

3.22. Kroppssjukvården

I tab. 9 anges antalet platser per 10 000 invånare för de olika sjukvårdsområdena och vårdgrenarna. I denna tabell har hänsyn tagits till förefintliga samarbetsavtal, så att kontraherade vårdplatser förts till det sjukvårdsdistrikt, som haft rätt att utnyttja platserna. I en del fall stipulerar avtalen emellertid intet bestämt platsantal, och i dessa fall har hänsyn till avtalet icke kunnat tagas i tabellen.

För definitionen på begreppet *riksplatser* hänvisas till kap. 1.1.

Lasaretten har i tab. 11 A delats i tre huvudgrupper: Undervisningslasarett, övriga delade lasarett och odelade lasarett. Som delade har i motsats till odelade räknats lasarett uppdelade på avdelningar (här benämnda kliniker) med egna specialläkare för åtminstone medicin och kirurgi. Undantag härifrån utgjorde Sollefteå lasarett, som saknade specialläkare för medicin, samt Holtermanska sjukhuset med endast en specialavdelning. Bland de delade har undervisningssjukhusen utskilt som en egen grupp. En specifikation av de delade lasarettens m. fl. kliniker återfinns i tab. 9 och 10.

Garnisonssjukhusen (tab. 11 B). Det angivna platsantalet avser hela antalet, även platser, som varit belagda med militära patienter.

Barnsjukhusen. Som barnsjukhus har här räknats endast anstalter av ren lasarettstyp, däremot icke specialsjukhus för vissa sjukdomar och lyten, såsom tuberkulos eller vanförhet, även om anstalterna endast tar emot barnpatienter. Platserna på de tre sjukhus, som redovisas som barnsjukhus i tab. 11, har i tab. 9 och 10 förts till barnkliniker för medicin, kirurgi och psykiatri.

Specialsjukhus för barn med vissa sjukdomar eller lyten återfinns under rubrikerna Anstalter för vanföra (Eugeniahemmet), Pensionsstyrelsens fristående anstalter (Broströmska sjukhemmet), och Enskilda sjukhem (se nedan).

Vanföreanstalternas huvudmän är föreningar, men staten, som bestrider större delen av kostnaderna, har ett avgörande inflytande på driften.

Pensionsstyrelsens anstalter. Huvudmannskapet för pensionsstyrelsens till lasaretten anslutna avdelningar torde få anses vara delat mellan staten och vederbörande landsting, men i tab. I har avdelningarna helt tillräknats landstingen. På dessa avdelningar fanns sammanlagt 607 platser. De flesta av dessa motager i första hand reumatiskt sjuka men även psykiatriskt klientel, om därtill finnes plats. I översikten i tab. 10 har avdelningarna upptagits som reumatiska avdelningar (med sammanlagt 463 vårdplatser) utom den till Vänersborgs lasarett knutna (120 platser), vilken förts som psykiatrisk avdelning, och en avdelning på 24 platser vid Lunds lasarett, som är ortopedisk. (Se tab. 10 med tillhörande noter.)

Pensionsstyrelsens fristående anstalter kan betraktas som statliga ehuru formellt drivna av aktiebolag. Broströmska sjukhemmet äges dock av stiftelse och hyres av pensionsstyrelsen. Dessa anstalter har i tab. 9 upptagits som anstalter för reumatologi. Det bör dock poängteras, att de delvis och tidvis övervägande är belagda med icke-reumatiskt klientel, såsom psykiatriska fall, astmapatienter o. dyl. På dessa anstalter fanns 601 platser, och inräknat de ovannämnda lasarettanslutna anstalterna disponerade alltså pensionsstyrelsen sammanlagt 1 208 platser för sitt sjukhusklientel.

Bland *sjukstugorna*, vilka ju i regel ägs och drivs av landstingen, ingår även sjukstugorna i Surahammar och Kilforsen. Den förra drivs i samverkan mellan landsting och kommun och den senare i samverkan mellan landsting och Statens vattenfallsverk.

Enskilda sjukhem. Under denna rubrik redovisas i tab. 11 D endast sådana enskilda sjukhem, som icke vederligen bedriver uteslutande kroniker- eller konvalescentvård. I översikten tab. 9 har samtliga lithörande platser, med undantag av barnbördsplatserna, placerats i en särskild kolumn, benämnd platser på enskilda sjukhem. Visserligen kan tyckas, att platserna på åtskilliga av ifrågasvarande anstalter bort inrangeras i de kolumner, som avser specialavdelningar eller specialsjukhus, men årsberättelserna medger icke en konsekvent bedömning i detta syfte. Det kan dock nämnas, att en anstalt, Sophiahemmet, har vårdplatserna uppdelade — i detta fall på en medicinsk klinik om 33 platser och en kirurgisk om 76. Att Röda korsets hem för barn med gomdefekter i Stockholm är en specialanstalt, framgår av namnet. I stort sett är dock de i tabellen upptagna enskilda sjukhemmen icke inriktade på speciella sjukdomar eller åldrar utan belagda med blandat klientel av akut och kroniskt kroppssjuka, stundom med inslag av lättskötta sinnessjuka. Enskilda sjukhem, som uteslutande är inriktade på kroniskt klientel, har upptagits i tab. 11 H 3. I tab. 11 D har ej heller medtagits enskilda sjukhem med karaktär av konvalescenthem. Dessa uppräknas nedan under rubriken »Övriga anstalter».

Epidemivårdanstalterna. I tab. 11 E i tabellavdelningen finns som regel alla epidemivårdanstalter upptagna som föränlett huvudmännen kostnader under

året och som deklarerat någon beläggning. Under denna rubrik ingår dock icke uppgifter för Norrköpings, Sundsvalls och Bodens epidemisjukhus samt Sollefteå och Örnköldsviks epidemisjukstugor (med sammanlagt 302 vårdplatser) då dessa räknats som delar av resp. lasarett på orten. Detta är även förhållandet vad beträffar tab. H m. fl. För en fullständig redovisning av vårdplatserna hänvisas därför till tab. 9, 10 och 12. En del platser har utnyttjats om reserver för intilliggande sjukstugor eller lasarett. På åtskilliga av dem har också vårdats kroniskt sjuka. Om epidemisjukstugorna gäller rent av, att de övervägande vårdat andra patienter än epidemiskt sjuka. Att dessa likväl upptagits som epidemivårdanstalter, beror på att de står till epidemivårdens förfogande. (Se vidare nedan under rubriken »Beläggningen».)

Anstalter för lungtuberkulos. I tab. 11 F utmärkes sanatorier och tuberkulossjukhus med A och tuberkulossjukstugor och bygdesanatorier med B, motsvarande vedertagen typindelning. A-anstalterna är företrädesvis avsedda för aktiv behandling (pneumothoraxbehandling m. m.) av personer lidande av lungtuberkulos och för observation och utredning av diagnoser och av vårdbehov hos personer, som lider eller misstänkes lida av dylik tuberkulos. Till vissa sanatorier har även knutits kronikeravdelningar (jfr not 9 till tab. 11). B-anstalterna är företrädesvis avsedda för övriga fall av lungtuberkulos, d. v. s. kroniska fall och konvalescentfall.

Tuberkulosavdelningar vid lasarett framgår av tab. 10. Samtliga dessa är A-anstalter. Av tab. 9 finner man vidare, att ett fåtal tuberkulosplatser anslutits till kronikeranstalt, och av not 17 till tab. 11 framgår, att det är Norra sjukhemmet

i Örebro, som har dem. De är av typ B. De tuberkulosavdelningar för sinnessjuka, som inrättats på vissa sinnessjukhus (t. ex. Umedalens), redovisas icke särskilt i tabellavdelningen.

Förlossningsanstalter. Endast förlossningsanstalter (-avdelningar) med av medicinalstyrelsen godkända platser har upptagits i tabellerna. Andra anstalter förekommer knappast heller.

Anstalter för kroniskt sjuka. I redovisningen i tab. 11 har anstalterna uppdelats i tre grupper. Vissa förändringar har företagits vid uppdelningen jämfört med tidigare år. Till 1:a gruppen har förts kronikeranstalter drivna av landsting och städer utom landsting och ej lydande under socialvårdsmyndighet, till 2:a gruppen: anstalter drivna av städer utom landsting och primärkommuner och lydande under socialvårdsmyndighet och till 3:e gruppen: enskilda sjukhem för kronikervård. Flertalet kronikeranstalter har statsbidrag.

Som redan framgått av ovanstående, drivs åtskillig kronikervård på anstalter kombinerade med lasarett och sjukstugor. Detta framträder även på tab. 9. Där framträder däremot icke den kronikervård, som meddelas på epidemivårdanstalter, då denna räknas som tillfällig.

Övriga anstalter. Sjukhärbärgen redovisas icke längre i tabellavdelningen. De förekommer endast i Västerbottens län, (Dikanäs) och Norrbottens län (Karesuando och Korpilombolo). De hade vid årets slut tillhopa 20 vårdplatser, varav 6 för förlossning. Slutligen följer här en uppräknig av anstalter vid slutet av år 1957 med karaktär — helt eller övervägande — av konvalescent- eller vilohem, vilka anstalter icke redovisas i tabellverket. Vissa av dem är av medicinalstyrelsen godkända såsom enskilda

sjukhem, nämligen Högberga konvalescenthem, Saltsjöbadens badhotell, Solunda sjuk- och vilohem AB., Stiftelsen Stockholms konvalescenthem i Stortorp, Svenska Röda korsets konvalescenthem för astma- och sockersjuka barn, Stuverum samt Hultafors, Ulricehamns och Mössebergs sanatorier. Dessutom kan nämnas J. Dannströms, M. Gebers, J. och G. Lamms, Elfviks, Heijkenskjölds, A. och H. Pålsons, Stenby, Vårby och Ösbyholms konvalescenthem, Ihrfeldtska barnhemmet samt Alsters konvalescenthem.

Av hälsobrunnar kan nämnas Medevi, Söderköping, Lundsbrunn, Loka, Sätra och Ramlösa.

3.221. Patienter i sluten vård, beläggning.

Intagningar. Såsom framgår av tab. H uppgick antalet intagna vid kroppssjukhusen år 1957 till 929 310. Om man subtraherar dem som intagits för förlossning (tab. 20) blir antalet 823 044.

Vårdtiden. Tab. 12 innehåller uppgifter om vårdtiden inom olika vårdformer. I tab. 11 redovisas däremot den slutna kroppssjukvården efter anstaltstyp. I uppgifterna för lasareten om intagna och vård dagar inkluderas härvid förefintliga barnbördsavdelningar, tuberkulosavdelningar etc. Utvärkas vårdtiden på grundval av sistnämnda tabell, erhålles följande serie för lasareten:

År 1920	24,3 dagar	År 1951	14,4 dagar
• 1930	24,8 "	• 1952	14,4 "
• 1940	18,9 "	• 1953	14,3 "
• 1947	15,6 "	• 1954	14,3 "
• 1948	15,2 "	• 1955	14,4 "
• 1949	14,7 "	• 1956	14,1 "
• 1950	14,4 "	• 1957	13,8 "

Beläggningen. Om man uttrycker antalet i genomsnitt per dag vårdade pa-

tienter i procent av det antal platser, som funnits tillgängligt i genomsnitt per dag, erhåller man ett uttryck för den grad, i vilken platserna utnyttjats: beläggningen. Vid beräkningen av detta tal har man att taga hänsyn till om platsantalet ändrats under året eller om anstalten eller en del därav varit stängd någon tid. Om t. ex. det sista försummas, blir beläggningen för lågt angiven. Emellertid ingår rutinmässigt en viss period, vanligtvis sommartid, då avdelningarna eller delar därav stänges för grundlig rengöring (»vädning»). Till denna rengöringstid har hänsyn icke tagits vid beräkningen av beläggningsprocenten.

I tab. K lämnas en sammanställning av de genomsnittliga beläggningsstalen för skilda slag av anstalter. Vid beräkningen har vederbörlig hänsyn tagits till platsantalets förändringar under året, liksom till stängningar på grund av t. ex. reparationer eller personalbrist, i den mån anstalterna i sina årsredogörelser redovisat detta. De här redovisade talen stämmer således i regel icke med de beläggningsstal, som till äventyrs skulle kunna räknas fram på de tal, som finns i tab. H.

Vid jämförelse med år 1956 har beläggningsstalen genomgående sjunkit någon procent. Det enda tal, som visar en höjning är epidemivårdanstalternas, vilket kan förklaras av att dessa anstalter i högre grad än tidigare utnyttjats för andra sjukdomsfall än epidemifall.

För att belysa beläggningsarten må följande uppgifter om klientelet på epidemivårdanstalternas lämnas. Dessa är hämtade ur förste provinsialläkarnas halvmånadsrapport om epidemiska sjukdomar och avser samtliga epidemisjukhus (inkl. Norrköpings, Sundsvalls, Sollefteå, Örnsköldsviks, Kiruna och Bo-

Tab. K. Beläggningen *Beds occupied*

	1957 %		1957 %
Lasarett (inkl. bb.-avd. m. m.) <i>General hospitals</i>	86	Epidemivårdanstalter ¹ <i>Epidemic hospitals and cottage hospitals</i>	52
därav undervisningslasarett	87	Anstalter för lungtbc m. m. <i>Sanatoria and cottage hospitals for TB of the lungs</i>	71
» övriga delade i städer utom lands- ting	87	därav sanatorier	71
» » inom landsting	85	» tbc-sjukstugor	68
» odelade lasarett	85	Barnbördshus <i>Maternity hospitals</i>	84
Sjukstugor <i>Cottage hospitals</i>	85	Förlossningshem och förlossningsrum <i>Ma- ternity homes</i>	47
Barnsjukhus <i>Children's hospitals</i>	74	Anstalter för kroniskt sjuka ² <i>Homes for chronically diseased</i>	96
Vanföresanstalter <i>Hospitals for the crippled</i> <i>of the Pensions Board</i>	92	Enskilda sjukhem ³ <i>Private hospitals</i>	83
Anstalter för kirurgisk tbc <i>Hospitals for surgical TB</i>	58		

¹ Redovisade i tab. 11 E.² Drivna av landsting och städer utom landsting, ej lydande under socialvårdsmyndighet.³ Uppgifter om förändringar i platsantalet under året var bristfälliga.

dens) den 15 november 1957, d. v. s. en dag med relativt hög beläggning av epidemifall.

	Den 15/11 1957 antal fall	%
Barnförlamningsfall	70	3,0
Scarlatinafall	117	4,9
Andra fall enligt epidemilagen	245	10,3
Övriga sjukdomsfall	1 942	81,8
Summa	2 374	100,0

De tre förstnämnda grupperna vårdades kostnadsfritt enligt epidemilagen. Bland »övriga sjukdomsfall» ingår såväl infektionsfall (det största antalet) som vanliga lasarettssfall.

Hela antalet vård dagar vid epidemi-vårdanstalterna var 603 255 enligt tab. 11 E, (alltså exkl. Norrköpings, Sundsvalls, Sollefteå, Örnköldsviks, Kiruna och Bodens) men statsbidragsrekvisitioner hos medicinalstyrelsen för motsvarande anstalter upptog likväl endast 202 490 dagar. Ungefär 400 000 skulle alltså hänföra sig till annat än epidemi-vård i statsbidragskungörelsens mening. I själva verket torde sistnämnda antal

ha varit något högre, till följd av att begreppet vård dag icke tillämpas alldeles lika i statsbidragsrekvisitioner och årsberättelserna. — Tillägges epidemivården i Norrköping, Sundsvall, Sollefteå, Örnköldsvik, Kiruna och Boden, stiger nyssnämnda antal vård dagar enligt statsbidragsrekvisitioner till 216 691, varav 182 313 på epidemisjukhusen och 34 378 på epidemisjukstugorna.

Anstalterna för s. k. kirurgisk tuberkulos (led-, ben- och körteltuberkulos) tar numera förutom sitt vanliga klientel i betydande utsträckning hand om eftervårdsfall till barnförlamning.

3.222. Patienter i öppen vård. Den öppna vården vid anstalterna har utvecklats hastigare än den slutna sedan 1947, vilket belyses av följande tablå, som avser lasaretten. Den öppna vården har här ställts i relation till den slutna, representerad dels av antalet vårdplatser, dels av de på dessa platser intagna patienterna. Anstalterna har att i sina årsberättelser redovisa antalet av de patienter, som

Tab. L. Personalen¹ vid kroppssjukhusen den 31/12 1957, antal personer

Personnel at hospitals for somatic diseases

Personal Personnel	La- sarett General hospitals	Sjuk- stugor Cottage hospitals	Epidemi- vård- anstalter Epi- demic hospitals	Anstalter för lungthe Sanato- ria for TB of the lungs	Kroniker- anstalter ² Homes for chronically diseased	Övriga kroppss- sjukhus ² Other hospitals for somatic diseases	Summa Total
Läkare Physicians	2 521	95	93	116	900	214	(3 339)
Sjuksköterskor (i sjukvård) Nurses	7 146	281	308	382	848	609	9 574
Barnmorskor Midwives	511	72	—	—	—	64	647
Sjukgymnaster Physiotherapists ..	304	9	28	19	50	62	472
Sysselsättnings- och arbetsterapeuter Occupational therap. ...	77	—	7½	41	21	29	176
Kuratorer Social workers	143	—	2	18	5	17	185
Skrivbiträden på läkarexp. Doctors' secretaries	1 147	—	31	38	—	55	1 271
Övrig vårdpersonal Auxiliary nursing personnel	18 374	832	981	1 179	3 930	1 618	26 914
Husmödrar (sjuksköterskor) Matrons	193	1	11	35	—	20	260
Övrig förvaltningspersonal Administrative staff	832	59	27	90	101	100	1 209
Ekonomipersonal Domestic staff ..	6 724	382	287	1 125	1 263	1 010	10 791
Summa Total	37 972	1 731	1 776	3 043	6 518	3 798	(54 838)

¹ Tabellen upptar antalet personer (ej tjänster) utom vad angår förvaltnings- och ekonomipersonal, där dock de två begreppen nära sammanfaller.

² Osäkra tal, delvis konstruerade.

avlagt besöken i öppen vård. År 1957 var antalet besök i genomsnitt 2,6 för samtliga lasarett, samma tal som år 1956.

År	Antal besök i lasarettens öppna vård exkl. röntgen etc.	Besök i öppen vård per		
		patient i öppen vård	vård-plats	in-tagen
1947....	2 860 000	..	104,5	5,2
1953....	3 988 000	..	121,8	5,8
1954....	4 061 000	2,6	121,4	5,7
1955....	4 271 000	2,6	124,7	5,9
1956....	4 336 000	2,6	125,6	5,8
1957....	4 441 000	2,6	125,8	5,8
därav				
Undervisningslasarett	2,6	129,5	6,9	
Övriga delade lasarett i städer utom landsting...	3,0	168,9	9,8	
Övriga delade lasarett inom landsting	2,4	117,7	5,0	
Odelade lasarett ..	2,7	101,4	4,4	

Röntgenavdelningarnas och de radiologiska klinikernas öppna vård har icke medräknats i tablån. Besöken i denna vård redovisas icke med samma räkneenhet som övrig öppen vård utan med antalet undersökningar och behandlingar. Dessutom har röntgenavdelningar etc. ofta svårt att i sin redovisning skilja på vård av poliklinikpatienter och vård av från de slutna avdelningarna remitterade patienter. — Det kan i detta sammanhang upplysas, att det år 1957 vid de delade lasarettens röntgenavdelningar och radiologiska kliniker verkställdes ca 1 681 000 undersökningar och 696 000 behandlingar i öppen och slutna vård tillhopatagna.

3.223. Personal. Enligt anvisningarna till årsberättelsen gäller uppgifterna om personalen fr. o. m. år 1952 antalet tjänster, varvid likväl, vad vårdpersonalen

Tab. M. Personal per 100 vårdplatser vid kroppssjukhus år 1957 *Personnel per 100 beds*

	Läkare <i>Physicians</i>	Sjuk- sköter- skor o. barn- morskor <i>Nurses and mid- wives</i>	Övrig vård- perso- nal ¹ <i>Other nursing pers.</i>	För- valt- nings- pers. ² <i>Admin. staff</i>	Eko- nomi- pers. <i>Domes- tic staff</i>	Summa <i>Total</i>	Därv vård- perso- nal ³ <i>Nur- sing pers.</i>	Vård- perso- nal ³ <i>1948 Ditto 1948</i>
Lasarett <i>General hospitals</i>	7,14	21,69	56,78	2,90	19,05	107,56	78,47	62,9
därv undervisningslas.	10,59	25,51	70,74	3,83	21,10	131,77	96,25	70,9
» övriga delade	6,46	20,91	53,75	2,51	17,65	101,28	74,66	63,3
» odelade	4,29	18,69	47,21	3,56	24,11	97,86	65,90	55,8
Sjukstugor <i>Cottage hospitals</i>	3,94	14,64	34,87	2,49	15,84	71,78	49,51	43,4
Epidemisjukhus <i>Epidemic hospitals</i>	2,66	9,79	32,77	1,18	9,03	55,43	42,56	19,4
Epidemisjukstugor <i>Epidemic cot- tage hospitals</i>	2,62	4,10	16,72	..	4,26	(27,70)	20,82	11,5
A-anstalter för lungtbc. <i>Sanatoria</i>	1,72	5,80	19,86	1,91	17,11	46,40	25,66	21,5
B-anstalter för lungtbc. m. m. <i>TB cottage hospitals</i>	..	5,17	10,92	1,72	14,94	*(32,75)	16,09	20,7
Kronikeranstalter (grupp I, tab. II H) <i>Homes for chronically di- seased</i> ⁵	..	6,83	32,43	0,78	9,68	*(49,72)	39,26	*30,8

¹ Inkl. sjukgymnaster, sysselsättnings-terapeuter och kuratorer. — ² Obs. Sjukstugor, epidemisjukhus och -stugor, sanatorier och kronikeranstalter har stundom personal gemensam med andra

anstalter. — ³ Exkl. läkare. *Physicians excluded.*
— ⁴ Drivna av annan än socialvårdsmyndighet.
— ⁵ Osäkra tal.

angår, skall anges, om helt vakanta tjänster (d. v. s. tjänster, som saknat vakansvikarie) förekommit. Antalet vid anstalterna verksamma personer kan alltså beräknas. Tab. L, som delvis innehåller konstruerade tal, avser samtliga kroppssjukhus, även enskilda och kronikeranstalter under socialvårdsmyndighet.

Enligt detta överslag skulle alltså i slutet av år 1957 omkring 54 800 personer varit sysselsatta i den slutna kroppssjukvården (inkl. kronikeranstalter under socialvårdsmyndighet) och till denna ansluten öppen vård. För läkarna har summatalet satts inom parentes, då dessa i viss mån är dubbelräknade. Detta gäller icke lasarettens och andra större anstalters läkare, men det är icke ovanligt, att samma person (ofta provinsialläkaren) samtidigt är läkare vid en mindre sjukstuga och en eller annan mindre anstalt för epidemisjukvård, tu-

berkulossjukvård, kronikervård eller förlösningvård. Dessutom gäller, att läkarna liksom sjukgymnasterna och förvaltningspersonalen vid smärre anstalter vanligen icke är helt sysselsatta vid resp. anstalt. Antalet läkartjänster med tjänstårsrätt är därför stundom lägre än antalet vid sjukhusen verkande läkare. Då förvaltnings- eller ekonomipersonal varit gemensam för flera anstalter, har den räknats endast till den ena anstalten, nämligen den där man kunnat antaga, att huvudanställningen varit. Vad sjukgymnasterna och sysselsättnings-terapeuterna angår, har som regel reduktion av antalet kunnat göras med hänsyn till arbetstidens längd.

Vid lasarettens tjänstgjorde enligt tab. L, ca 38 000 personer. Antalet patienter intagna i slutna vård, som dessa skötte i medeltal per dag var ca 28 900. Personalen utgjorde således i genomsnitt

PERSONAL PER 100 LASARETTEN

VÅRDPLATSER VID PERSONNEL PER 100 BEDS

ÅR 1947

ÅR 1957

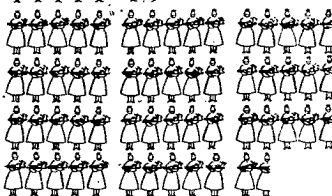
Läkare
Physicians

Sjuksköterskor
Nurses

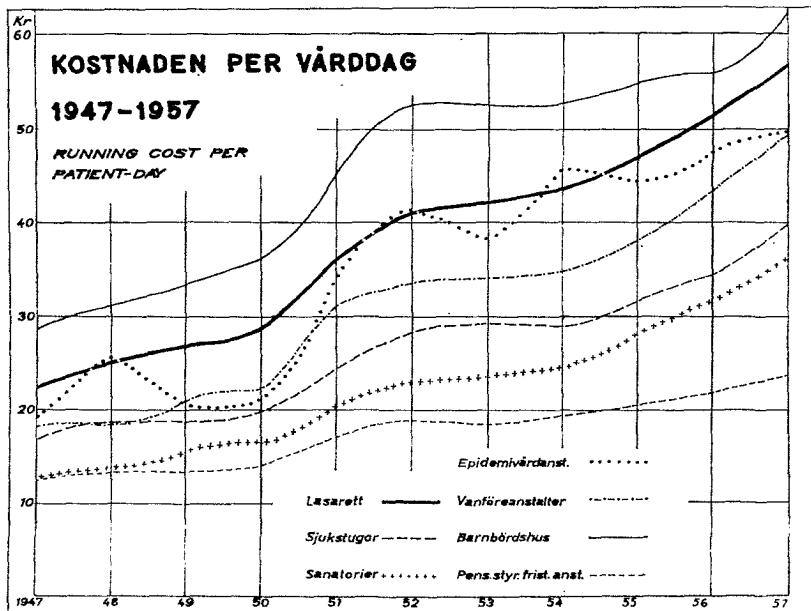
Övrig vårdpersonal
Other nursing personnel

Förvaltningspersonal
Office personnel

Ekonomipersonal
Domestic staff

Tab. N. Kroppsjukhusens samlade driftkostnader
Running cost of hospitals for somatic diseases (total)

	Milj. kr		
	1955	1956	1957
Lasarett General hospitals	501,0	517,7	606,4
Garnisonssjukhus Military hospitals	3,2	2,5	2,6
Barnsjukhus Children's hospitals	9,8	10,8	12,0
Vanförestalter Hospitals for the crippled	5,8	6,5	6,9
Anstalter för kirurgisk (led-, ben-, etc.) tbc Hosp. for surgical TB	3,7	3,8	3,9
Pensionsstyr. frist. anst. Hospitals of the Pensions Board	4,2	4,5	4,7
Sjukstugor Cottage hospitals	23,6	26,4	29,7
Epidemivårdanstalter Epidemic hospitals	25,5	27,5	30,7
Anstalter för lungtbc m. m. Sanatoria for TB of the lungs	49,8	51,5	54,0
Barnbördshus Maternity hospitals	5,2	5,6	6,1
Kronikeranstalter (uppskattat) Homes for chronically diseased	72,5	93,4	98,6
Övriga anstalter (uppskattat) Other hospitals	19,7	16,3	18,3
Summa Total	724,0	796,5	873,9

1,3 per dag och sådan patient. Man bör hålla i minnet, att samma personal i öppenvård skötte ett betydande antal patienter. Vid betraktandet av dessa tal bör vidare observeras, att lasarettens kontors- och ekonomiavdelningar i viss utsträckning arbetat även för andra, smärre anstalters räkning.

I tab. M lämnas vissa uppgifter om personalen per 100 vårdplatser. Av de två kolumnerna längst till höger framgår, att en betydande ökning av personaltäteten ägt rum mellan åren 1948 och 1957. Vid bedömningen härav gäller — liksom i övrigt, då relativtal för olika år meddelas i detta kapitel — att skillnader, som iaktas, icke nödvändigtvis beror på förändringar inom anstalterna utan också kan ha orsakats av att urvalet av anstalter ändrats. Anstalter läggs ned, nya inrättas, anstalter ändrar karaktär och flyttas från en grupp till en annan o. s. v.

För åren 1952—1957 kan följande sammanfattande uppgifter om vakanta tjänster utan vikarie, lämnas. De är hämtade ur sjukhusens årsberättelser och avser den 31 december. Procenttalen anger va-

kanserna i förhållande till motsvarande antal tjänster.

		Helt vakanta			
		läkar-tjänster		sjuk-skötersketjänster	
		Antal	%	Antal	%
Lasarett	1952	12	0,6	176	2,9
»	1953	15	0,7	171	2,8
»	1954	18	0,8	103	1,6
»	1955	24	1,1	93	1,4
»	1956	26	1,1	95	1,4
»	1957	38	1,5	144	2,0
Epidemisjukhus	1952	—	—	9	4,6
»	1953	—	—	13	4,7
»	1954	—	—	2	0,9
»	1955	—	—	3	1,3
»	1956	1	1,4	4	1,5
»	1957	—	—	1	0,4
A-sanatorier,					
lung-tbc	1952	1	0,9	36	8,1
»	1953	1	0,9	35	8,6
»	1954	2	1,7	34	8,2
»	1955	4	3,4	38	8,9
»	1956	6	5,3	40	9,6
»	1957	5	4,3	40	9,7

Av tablåen framgår icke totalantalet vakanser, vilket var vida större, ehuru till större delen täckt av vikarier med formell kompetens att sköta ifrågasvarande arbetsuppgifter. Ett antal icke formellt kompetenta vikarier förekom dock också. Bland lasarettens läkare kunde des-

Tab. O. Driftkostnad per vård dag resp. per intagen 1946—1957

Running cost per bed-day and per admission

Anstalter <i>Establishments</i>	Dagkostnad, kr Ope- ration cost per bed-day				Föränd- ring 1956— 1957, %	Kostnad per intagen, kr Oper. cost per admission				Föränd- ring 1956— 1957, %
	1946	1955	1956	1957		1946	1955	1956	1957	
Lasarett <i>General hospitals</i>	16,3	47,2	51,6	57,0	+ 10	255	686	734	797	+ 9
därav undervisningslasarett	19,0	57,3	62,3	69,5	+ 12	332	905	995	1 102	+ 11
» övriga delade (städer utom landsting) ..	..	49,3	56,9	62,1	+ 9	..	1 033	1 053	1 131	+ 7
» » » (landsting) ..	..	42,9	46,5	51,6	+ 11	..	561	606	656	+ 8
» odelade lasarett	..	44,2	47,3	51,9	+ 10	..	570	626	683	+ 9
Barnsjukhus <i>Children's hospitals</i> ..	21,5	65,7	70,7	78,4	+ 11	296	801	866	920	+ 6
Vanförestalter <i>Hospitals for the crippled</i>	14,3	38,0	43,5	49,1	+ 13	505	996	1 215	1 469	+ 21
Pensionsstyrelsens fristående anst. <i>Hospitals of the Pensions Board</i> ..	8,9	20,6	22,0	23,5	+ 7	514	1 321	1 435	1 479	+ 3
Anstalter för kirurgisk tbc <i>Hospitals for surgical TB</i>	8,6	26,7	30,4	33,4	+ 10	2 048	3 583	3 949	4 007	+ 1
Sjukstugor <i>Cottage hospitals</i>	11,5	31,7	34,5	39,8	+ 15	169	500	550	630	+ 15
Epidemivårdanstalter <i>Epidemic hos- pitals and cottage hospitals</i>	13,2	44,3	47,6	49,6	+ 4	390	813	843	820	— 3
därav epidemisjukhus	..	46,3	49,5	55,2	+ 12	..	839	872	864	— 1
» epidemisjukstugor	..	33,5	35,0	32,9	— 6	..	656	644	543	— 16
Anstalter för lungtbc <i>Sanatoria and cottage hospitals for TB of the lungs</i> därav sanatorier	9,6	28,0	31,6	36,0	+ 14	1 633	3 658	3 865	4 066	+ 5
» » »	9,9	28,1	31,6	36,1	+ 14	1 619	3 618	3 814	4 020	+ 5
» tuberkulosjukstugor	8,4	26,2	29,7	33,6	+ 13	1 729	4 909	6 536	6 970	+ 7
Barnbördshus <i>Maternity hospitals</i> ..	21,6	55,0	56,1	62,4	+ 11	202	494	504	541	+ 7
Kronikeranstalter <i>Homes for chroni- cally diseased</i>	8,0	19,8	23,3	24,5	+ 5	2 018	4 853	5 514	5 585	+ 1

sa (svenska medicine kandidater och utländska läkare utan allmän behörighet) uppskattas till drygt 200.

3.224. Ekonomi. Det må framhållas, att den i tab. N—P redovisade driftkostnaden icke innefattar eventuell evalveringsersättning, pensioneringskostnader, avskrivningar, räntor och hyror i av anstalterna hyrda fastigheter. Dessa undantag beror på att systemen för täckande av utgifter på dessa konton är varierande, varför posternas medräkning skulle medföra brist på jämförbarhet olika anstalter emellan. Kostnaderna för den till anstalterna anslutna öppna vården ingår däremot i totalkostnaderna samt i driftkostnaden per vård dag och intagen, då det icke är möjligt att särskilja kostnaderna mellan öppen och slutenvård. Vad personalen betalat för

kost och tvätt samt i hyra för bostad i anstaltens egen fastighet till den del, som anlagits motsvara driftutgifterna för fastigheten (vanligen 60 % av hela hyresbeloppet), har såsom i tidigare årgångar frändragits anstaltens utgiftsbelopp. Genom den allmänna sjukförsäkringen, som trädde i kraft den 1 januari 1955, uppkom arbetsgivares skyldighet att erlagga bidrag till kostnader för sjukförsäkring och moderskapshjälp. Dessa bidrag, som utgör 1,14 % av lönesummor ej överstigande 15 000 kronor för år räknat, ingår givetvis i anstaltens driftutgifter och redovisas för lasarettens del i tab. P.

Tab. N visar i sammandrag driftkostnaderna år 1957 definierade enligt ovanstående.

För vissa anstaltstyper har icke eko-

Tab. P. Lasarettens driftkonton år 1957 *Running costs of general hospitals*

Kontobeteckning	Hela utgiften, 1 000-tal kronor					Per vård dag, kronor Per bed-day				%						
	Under- vis- nings- lasa- rett	Övr. delade lasarett		Ode- lade lasa- rett	Sum- ma <i>Total</i>	Un- der- vis- nings- lasa- rett	Övr. delade lasarett		Ode- lade lasa- rett	Samt- liga	Undervisnings- lasarett	Övr. delade lasarett		Odelade lasarett	Samtliga <i>Total</i>	D:o 1956
		Städers utom landsting ¹	Landsstings				Städers utom landsting ¹	Landsstings				Städers utom landsting ¹	Landsstings			
Avlöningar <i>Salaries</i>	116 393	69 480	206 586	39 233	431 692	51,10	44,79	36,03	36,37	40,57	73,5	72,1	69,9	70,1	71,2	70,1
Expeditionskostnader <i>Office ex- penses</i>	1 710	897	3 654	672	6 933	0,75	0,58	0,64	0,62	0,65	1,1	0,9	1,2	1,2	1,1	1,1
Läkemedel <i>Medicine</i>	8 797	5 471	17 697	2 777	34 742	3,86	3,53	3,09	2,58	3,27	5,6	5,7	6,0	5,0	5,7	5,9
Förbrukningsartiklar m. m. för sjukvården <i>Other articles for the medical treatment (Dressings)</i> ..	8 880	5 678	15 960	2 517	33 035	3,90	3,66	2,78	2,33	3,10	5,6	5,9	5,4	4,5	5,5	5,5
Kosthåll <i>Food</i>	7 547	4 505	17 103	3 281	32 436	3,31	2,90	2,98	3,04	3,05	4,8	4,7	5,8	5,8	5,4	5,9
Värme, elektrisk energi o. vatten <i>Fuel, electricity, water</i>	6 150	3 631	11 814	2 957	24 552	2,70	2,34	2,06	2,74	2,31	3,9	3,8	4,0	5,3	4,0	3,9
Tvätt och renhållning <i>Laundry, cleaning</i>	1 685	2 014	4 958	997	9 654	0,74	1,30	0,86	0,93	0,91	1,1	2,1	1,7	1,8	1,6	1,6
Inventariers underhåll och komp- lettering <i>Maintenance of plant</i> .	4 171	2 279	8 670	1 622	16 742	1,83	1,47	1,51	1,50	1,57	2,6	2,3	2,9	2,9	2,8	2,9
Fastigheters underhåll <i>Maintenan- ce of buildings</i>	1 588	1 447	4 820	1 006	8 861	0,70	0,93	0,84	0,93	0,83	1,0	1,5	1,6	1,8	1,5	1,8
Diverse <i>Divers</i>	667	324	2 359	523	3 873	0,29	0,21	0,41	0,49	0,36	0,4	0,3	0,8	0,9	0,6	0,6
Arbetsgivarbidrag <i>Insurance con- tributions</i>	655	654	2 138	414	3 861	0,29	0,42	0,37	0,38	0,36	0,4	0,7	0,7	0,7	0,6	0,7
Summa utgifter <i>Total</i>	158 243	96 380	295 759	55 999	606 381	69,47	62,13	51,57	51,91	56,98	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

¹ Inkl. sinnessjukavdelningen vid S:t Eriks sjukhus.

nomiska data lämnats av alla som bort, och för dessa har talen kompletterats med hjälp av uppgifterna om antalet vård dagar och dagkostnaden för dem, som redovisat ekonomin. För enskilda sjukhem och kronikeranstalter under socialvårdsmyndighet, som icke är skyldiga redovisa sin ekonomi i årsberättelsen, har utgiften uppskattats med ledning av dagkostnaden för likartad vård. I gruppen »Övriga anstalter» ingår de små kommunala förlossningsanstalterna, de enskilda sjukhemmen och Spenshults reumatikersjukhus.

Kostnaden per vård dag (dagkostnaden) och kostnaden per intagen, som redovisas i tab. O, beror förutom på priser, löner, arbetets organisation o. dyl., på vårdens intensitet, omsättningen av patienterna och graden av beläggningen.

Större delen av ökningen i kostnaderna mellan åren 1946 och 1957 beror på ökade personalkostnader på grund av dels höjda löner och dels begränsning av arbetstiden. Förkortade vårdtider, längre driven specialisering vid lasaretten och ökad omfattning av den öppna vården har också medfört, att kostnaderna per vård dag ökat. Höjningen i kostnaderna per vård dag och per intagen mellan år 1956 och 1957 var beträffande lasaretten av ungefär samma storlek som mellan 1955 och 1956. Epidemivårdanstalternas varierande dagkostnader torde huvudsakligen bero på den starkt varierande beläggningen.

Vid jämförelser mellan olika år bör det, som ovan sades angående omflyttning av anstalter, iakttagas. Särskilt må påpekas, att medeltalen för grupperna undervisningslasarett och övriga delade lasarett i städer utom landsting påverkas av att Sahlgrenska sjukhuset fr. o. m. år 1952 flyttats till gruppen undervisningslasarett. Sinnessjukavdelningen vid S:t

Eriks sjukhus ingår fr. o. m. år 1952 i lasarettets ekonomiska redovisning. Vidare har fr. o. m. år 1956 Vasa sjukhus förts till kronikeranstalterna från »övriga delade lasarett i städer utom landsting» vilket bl. a. bidrog till att sistnämnda grupps kostnader per intagen ökade förhållandevis obetydligt mellan 1955 och 1956. Vid sinnessjukhus liksom kronikeranstalter har man nämligen ett relativt till vård dagarna litet antal intagna. Omvänt är dagkostnaderna vid dylika anstalter relativt låga.

Lasarettens driftutgifter fördelade på konton framgår av tab. P. Totala driftutgifterna för samtliga lasarett ökade med 10,7 procent och avlöningsutgifterna med 12,5 procent mellan åren 1956 och 1957.

3.23. Vården av sinnessjuka, psykiskt efterblivna och epileptiker

I avsnittet 3.21 har en allmän översikt med tabellariska sammandrag lämnats av den slutna sjukvården, och även sinnessjukvården och vården av psykiskt efterblivna har där inplacerats i sammanhanget. Inledningsvis hänvisas dit.

Följande huvudtyper av anstalter (se tab. 25) kan särskiljas. (A) *Statens och storstädernas* (Stockholms, Göteborgs och Malmös) *sinnessjukhus* meddelar den mest kvalificerade vården. Till storstädernas anstalter utgår statsbidrag. (B) *Kommunala* (andra än storstädernas) och *enskilda sinnessjukhus* är mindre anläggningar och handhar fall, som icke kräver de stora sjukhusens terapeutiska resurser. De små kommunala sinnessjukhusen drives så gott som endast av primärkommuner (varibland ett par städer utom landsting). Dessa anstalter åtnjuter icke statsbidrag. (C) *Vårdhem för sinnessjuka* har hand om lättskötta fall. Dessa hem är dels sådana, som drives av

landsting och städer utom landsting och stundom betecknas som kommunala, dels *enskilda*. De förra har statsbidrag — de senare icke. (D) *Skolhem för psykopatiska och nervösa barn* hyser ett klientel av speciellt slag, närmast hänförligt till sinnessjukvården. Gränsen mellan sinnessjukvård och vård av psykiskt efterblivna är i organisatoriskt hänseende icke skarp. Sålunda finns särskilda sinnessjukhus för sådana psykiskt efterblivna, på vilka sinnessjukhuslagens retentionsrätt skall kunna tillämpas. Även på vanliga sinnessjukhus vårdas en del psykiskt efterblivna. På Källshagens sjukhus finns en särskild avdelning inrättad för ändamålet.

(E—F) Flertalet anstalter för *psykiskt efterblivna* är upprättade enligt lagen om undervisning och vård av vissa psykiskt efterblivna, som trädde i kraft den 1 januari 1955. Från lagens tillämpning undantages de som är intagna på eller försöksutskrivna från sinnessjukhus eller staten tillhörig anstalt för psykiskt efterblivna. Den i lagen angivna anstaltsorganisationen genomfördes under år 1955. Landsting och städer utom landsting är såsom huvudmän ansvariga för undervisningen och vården av de efterblivna undantagandes sådana, som är blinda, dövstumma, höggradigt vanföra eller epileptiska eller av annat skäl svårigen kan undervisas eller vårdas tillsammans med andra psykiskt efterblivna samt höggradigt psykiskt efterblivna, som fordrar vård på specialanstalt. Nämda huvudmän upprättar en plan för ordnandet av undervisningen och vården av de efterblivna inom sitt område. Planen skall upptaga särskolor och vårdanstalter av olika typer (även enskilda); för i planen upptagna anstalter, s. k. *plananstalter*, är huvudman ekonomiskt ansvarig.

Vissa enskilda anstalter är icke upptagna i respektive huvudmans plan utan i särskild ordning godkända som s. k. *riksanstalter*, vilka mottager efterblivna elever eller patienter från hela riket.

Särskolor, som är det gemensamma namnet för alla skolanstalter för efterblivna, kan vad internatskolorna beträffar, ha formen av småbarnshem, skolhem och yrkeshem. Vårdanstalterna är enligt nya lagen antingen arbetshem, ålderdomshem eller vårdhem.

(G) *Epileptikeranstalterna* är drivna av enskilda utom två — en statlig och en landstingsdriven.

För sinnessjukvård fanns, som framgår av tab. H, på anstalter huvudsakligen avsedda för sådan vård 31 579 platser, vari Källshagens ovan nämnda avdelning för psykiskt efterblivna (283 platser) icke ingår. Talen avser det av medicinalstyrelsen fastställda platsantalet. De reservplatser, som fanns på många håll, har icke medräknats, då uppgifter om dem icke lämnas i årsberättelserna. Antalet sekundärplatser för sinnessjuka, d. v. s. platser avsedda för kroniskt klientel, var 2 027 (2 310—283), varav 1 240 på de tre i tab. 25 upptagna sekundärsjukhusen (Psykiatriska sjukhuset, Källshagens och Gådeå sjukhus) och resten (787) på avdelningar vid Sundby, Birgittas, S:t Sigfrids, Restads, Sätters och Frösö sjukhus.

Platsantalet vid statens sinnessjukhus (inräknat sinnessjukhusen för psykiskt efterblivna) var 21 891 vid årsskiftet 1957/1958.

För psykiskt efterblivna fanns vid slutet av år 1957 12 271 platser på särskilda anstalter, vari är inräknade de 283 platser på Källshagens sjukhus, som nyss nämndes. Dessa är i tab. 25 redovisade i kolumnen för sekundärplatser, en placering, som dock icke har avse-

Tab. Q. Beläggningen vid vissa anstalter för sinnessjuka, psykiskt efterblivna och epileptiker
Occupancy

	1957, %
Statens sinnessjukhus för sinnessjuka <i>State mental hospitals for mentally diseased</i>	113
Storstädernas sinnessjukhus <i>Mental hospitals of the three largest cities</i>	101
Mindre kommunala sinnessjukhus <i>Mental hospitals of local communes</i>	96
Landstingens vårdhem för lättskötta sinnessjuka <i>Homes for mentally diseased</i>	96
Statens sinnessjukhus för psykiskt efterblivna <i>State mental hospitals for mentally deficient</i>	103
Landstings och städers utom landsting planaanstalter för psykiskt efterblivna <i>Of counties and county boroughs</i>	91
Epileptikeranstalter <i>Establishments for epileptics</i>	97

ende på avdelningen för psykiskt efterblivna utan på det sinnessjukhus, vari avdelningen ingår. De fyra anstalter för psykiskt efterblivna, vilka upptagits bland de statliga sinnessjukhusen (tab. 25), är Västra Ny, Vipeholms, Västra Marks och Salberga sjukhus.

För epileptikervård fanns 979 platser.

3.231. Familjevård, beläggning m. m.
 Förutom de sinnessjuka, som vårdas på anstalterna, finns ett antal, som under sjukhusens överinseende omhändertas i familjevård. I Stockholm och Göteborg är denna vård icke ansluten till sjukhusen och redovisas icke i denna publikation, utan ingår som en del av stadens öppna vård av psykiskt sjuka, för vilken finnes en fristående organisation. Den statliga familjevårdens kostnader redovisas i tab. 24.

Hjälperksamheten (tab. 24) omfattar tillsyn och hjälp åt från sjukhusen försöksutskrivna och exspektanter. Denna organisation fungerar även såsom psykiatrisk, rådgivande instans inom resp. sjukhusområde. Kostnaderna för denna verksamhet utgörs huvudsakligen av avlöningar och reseersättningar till den personal, som sköter densamma.

Beläggningen på sjukhusen har i tab. Q angivits med ett procenttal, på samma sätt som för kroppssjukhusen, dock med den skillnaden, att talet beräknats på vårdplatsantalet vid årets slut — icke

på genomsnittet under året — vilket naturligtvis icke är fullt tillfredsställande.

Angående omsättningen av patienter hänvisas till kap. 4.7.

3.232. Personal. Till skillnad mot kroppssjukhusen avser uppgifterna om sinnessjukvårdspersonalen icke personer utan tjänster.

Då tjänsterna i regel var besatta — med ordinarie innehavare eller vikarie — kan sinnessjukvårdens personal likväl approximativt beräknas till 13 900 personer (tab. R). Antalet har erhållits genom komplettering av de i tab. 24 angivna talen dels med motsvarande tal ur årsberättelserna från landstingens vårdhem, dels med en särskild kalkyl för de enskilda vårdhemmen och de smärre kommunala sinnessjukhusen, vilka i regel icke lämnat sådana uppgifter. Det har antagits, att de sistnämnda haft samma personaluppsättning per 100 vårdplatser som landstingens vårdhem resp. de statliga sinnessjukhusen. I talen för statens sinnessjukhus har inräknats tjänster för 22 läkare, 50 tillhörande »övrig vårdpersonal», 17 tillhörande förvaltningspersonal och 3 ekonomipersonal allt inom den statliga hjälperksamheten och familjevården samt 19 läkare och 27 annan personal tillhörande de rättspsykiatriska stationerna. Åtskilliga av i tab. R upptagna läkartjänster gäller deltidsanställda och en del av dessa är dub-

Tab. R. Personalen vid anstalter för vård av sinnessjuka, psykiskt efterbliva och epileptiker år 1957
Personnel at establishments for mentally diseased, mentally deficient and epileptics

	Statens sinnessjukhus för sinnessjuka ¹ <i>State mental hospitals for mentally diseased</i>	Stor- städernas sinnessjukhus <i>Mental hospitals of the three largest cities</i>	Lands- tingens vårdhem <i>Homes for mentally diseased</i>	Övriga anstalter ² <i>Other establishments</i>	Summa för vård av sinnessjuka <i>Total for mental diseases</i>	Statens sinnessjukhus för psykiskt efterblivna <i>State mental hospitals for mentally deficient</i>	Övriga statens anstalter för psy- kiskt efter- blivna ³ <i>Other state institutions</i>
Läkare <i>Physicians</i>	222	75	(70)	(77)	(444)	12	..
Lärarpersonal <i>Teachers</i>	—	—	—	17	17	—	21
Övrig vårdpersonal <i>Other nursing personnel</i>	6 959	2 227	785	491	10 462	591	55
Förvaltningspersonal <i>Administrative staff</i>	268	48	17	21	354	27	6
Ekonomipersonal <i>Domestic staff</i>	1 728	502	250	146	2 626	194	36
Summa <i>Total</i>	9 177	2 852	(1 122)	(752)	(13 903)	824	118

	Plananstalter för psykiskt efterblivna		Riksan- stalter för psykiskt efter- blivna ² <i>Private institutions</i>	Summa för undervisn. o. vård av psykiskt efterblivna ² <i>Total for mentally deficient</i>	Epileptiker- anstalter ² <i>Establishments for epileptics</i>	Total- summa <i>Total</i>
	landstings och städers utom lands- ting ² <i>Of counties and county boroughs</i>	enskilda ² <i>Do private owned</i>				
Läkare	..	..	..	(12)	(4)	(460)
Lärarpersonal	259	—	28	308	30	355
Övrig vårdpersonal	1 402	206	336	2 590	204	13 256
Förvaltningspersonal	76	9	25	143	17	514
Ekonomipersonal	599	75	141	1045	125	3 796
Summa	2 336	290	590	(4 098)	(380)	(18 381)

¹ Inkl. rättspsykiatriska avd. o. familjevård; exkl. Källshagens avd. för psykiskt efterblivna. —
² Uppskattade tal. — ³ Avser personer; i övrigt avser tabellen tjänster.

belräknade. Vid statens sinnessjukhus (inkl. hjälpverksamhet, familjevård och rättspsykiatri) fanns den 1/10 1957 92 vakanta läkartjänster, (91 året förut), av vilka 26 (33) icke uppehölls av vikarier. 43 vakanser uppehölls av utländska läkare eller utländska medicine studerande, av vilka 7 hade allmän behörighet enligt Kongl. Maj:ts resolution, samt 18 av svenska legitimerade läkare och 5 av svenska medicine kandidater.

I tab. R ingår som föreståndarinnor eller som översköterskor en del examinerade sjuksköterskor. Dessas antal vid slutet av år 1957 var 245 på de statliga sinnessjukhusen och 250 på de tre storstädernas sinnessjukhus. Dessutom fanns ett antal examinerade sjuksköterskor vid vårdhemmen (hösten 1956 omkring 50). — Jordbrukspersonalen vid sinnessjukhusen har räknats i gruppen ekonomipersonal.

Tab. S. Vårdpersonal per 100 vårdplatser vid anstalter för vård av sinnessjuka, psykiskt efterblivna och epileptiker år 1957

Nursing personnel per 100 beds at establishments for mentally diseased, mentally deficient and epileptics

	Läkare <i>Physicians</i>	Övrig vårdper- sonal <i>Other nursing personnel</i>
Statens sinnessjukhus för sinnessjuka ¹ <i>State mental hospitals for mentally diseased</i>	0,9	34,8
Storstädernas sinnessjukhus <i>Mental hospitals of the three largest cities</i>	1,4	41,7
Landstingens vårdhem för lättskötta sinnessjuka <i>Homes for mentally diseased</i> ..	..	17,2
Statens sinnessjukhus för psykiskt efterblivna <i>State mental hospitals for mentally deficient</i>	0,7	27,6
Landstings och städers utom landsting plananstalter för psykiskt efterblivna <i>Of counties and county boroughs</i>	..	20,4
Epileptikeranstalter <i>Establishments for epileptics</i>	..	20,8

¹ Inkl. Källshagens avdelning för psykiskt efterblivna.

De i tab. R redovisade uppgifterna om personalen vid anstalter för psykiskt efterblivna avser i huvudsak antalet tjänster. Beträffande städers utom landsting plananstalter och enskilda plananstalter har antalet tjänster beräknats med ledning av landstingens tjänsteförteckningar för särskolor och vårdanstalter. Av not till tabellen framgår för vilka anstalter antalet anställda personer redovisats. Epileptikeranstalternas tal avser anställda personer. Uppgifterna är över huvud taget tämligen osäkra. Drygt 50 examinerade sjuksköterskor ingår bland vårdpersonalen. Jordbrukspersonalen vid landstings och enskilda anstalter har — till skillnad mot vid sinnessjukhusen — räknats som vårdpersonal.

Uppgifterna om personal på 100 vårdplatser enligt tab. S ger icke full rätt-

Antal i genomsnitt per dag befintliga patienter per läkartjänst *Inpatients per day per physician*

År	Statens sinnessjuk- hus (för sinnessjuka)	Stor- städernas sinnes- sjukhus
1947	153	116
1948	155	105
1949	152	101
1950	152	91
1951	151	90
1952	152	82
1953	151	86
1954	150	84
1955	140	83
1956	128	74
1957	124	72

visa åt utvecklingen för de stora sinnessjukhusens del, emedan överbeläggningen på vårdplatserna något minskats under den berörda perioden. Sistnämnda förhållande spelar däremot ingen roll för här redovisade uppgifter om läkartätheten, emedan dessa enligt praxis räk-

Tab. T. Driftkostnad per vård dag inom sinnessjukvården

Running cost per bed-day

	Dagkostnad, kr						Ökning
	1948	1953	1954	1955	1956	1957	1956-1957
Statliga sinnessjukhus	kr 8,3	13,4	13,9	15,0	16,5	18,4	12
Familjevården vid statliga sinnessjukhus ... *	3,3	5,6	5,7	6,1	6,8	7,2	6
Storstädernas sinnessjukhus	11,7	19,2	19,6	21,1	22,9	26,0	14
Landstingens och städers utom landsting vårdhem för sinnessjuka	6,0	9,7	9,6	10,8	11,5	12,5	9

nats på antalet befintliga patienter. Hjälpverksamhet och familjevård är icke medräknade här lika litet som i tab. S.

3.233. Ekonomi. För de typer av anstalter för sinnessjukvård, som redovisat sin ekonomi, ställde sig dagkostnaden på sätt som framgår av tab. T. I kostnaden

för sjukhusen ingår där icke kostnaden för hjälpverksamhet och familjevård.

Totalkostnaden för driften av de statliga sinnessjukhusen inklusive de fyra med psykiskt efterblivna belagda anstalterna uppgick till 168 632 000 kr inräknat familjevård och hjälpverksamhet. Se vidare härom tab. 24, där också storstädernas sinnessjukhus redovisas.

3.3. Apoteken

Vid slutet av år 1957 var antalet självständiga apotek 415, vilket framgår av tab. 6. Antalet för allmänheten öppna filialapotek var 106 mot 101 ett år tidigare. Sjukhusapotekens antal var oförändrat 15. Läkemedelsförrådets antal var 657.

Apoteken Lejonet i Linköping och Fasanen i Stockholm, filialapoteken Utern i Borås, Örnén i Luleå, Rödhaken i Stockholm och Misteln i Västerås samt filialapoteket i Roslags-Näsby har avsynats och öppnats för allmänheten.

Apoteksprivilegium har under året tilldelats 57 personer. Uppgifter om viss vid apoteken anställd personal finns i tab. 1.

Vid årsskiftet 1957—1958 var 15 av de 415 självständiga apoteken vakanta. För kontroll av apoteken har utförts 103 inspektioner, 344 visitationer och 22 av-

syningar, varav 5 i samband med inspektion.

Material till kap. 3

Medicinalstyrelsens publikation »Förteckning över svenska läkare och tandläkare»: Kap. 3.101, tab. 2.

Uppgifter från fackbyråer inom medicinalstyrelsen: Kap. 3.102, 3.103, 3.105, 3.106, 3.107, 3.110, 3.111, 3.3.

Nationalföreningen mot tuberkulos: Kap. 3.108 (delvis), tab. 5.

Årsberättelser från sundhetsinspektörerna och könspoliklinikerna: 3.109.

Uppgifter från apotekens avgiftsberedning: Tab. 6.

Årsberättelser från landsting: Kap. 3.104, 3.112, tab. 3 (delvis), 4, 7, 8.

Årsberättelser från sjukvårdsanstalter: Kap. 3.2, tab. 3 (delvis), 9—12, 24, 25.

KAP. 4

HÄLSOTILLSTÅND, SJUKDOMAR, FÖRLOSS-
NINGAR M. M.

4.1. Omgivningshygieniska förhållanden

Enligt förste provinsialläkarnas och de med dem jämställda förste stadsläkarnas årsberättelser har den år 1952 genomförda storkommunindelningen icke i tillräcklig omfattning haft till följd de förbättringar inom hälsovårdens område, som man väntat sig. Många kommuner har fortfarande ett markerat behov av kvalificerad hälsovårdspersonal.

Föreningen av våra sjöar och vattendrag framhålles fortfarande som det största problemet på det omgivningshygieniska området. I detta sammanhang

nämnes att det har mött stora svårigheter för kommunerna att lånevägen er-hålla medel till anläggande av reningsverk.

För att skydda Vättern som vattentäkt har bildats Vätterns vattenvårdsförbund.

Skötseln av soptipparna och renhållningen har varit föremål för anmärkningar.

Betydande bostadsbrist och därmed förenade hygieniska olägenheter har fö-relegat, särskilt i de större tätorterna.

4.2. Infektionssjukdomar

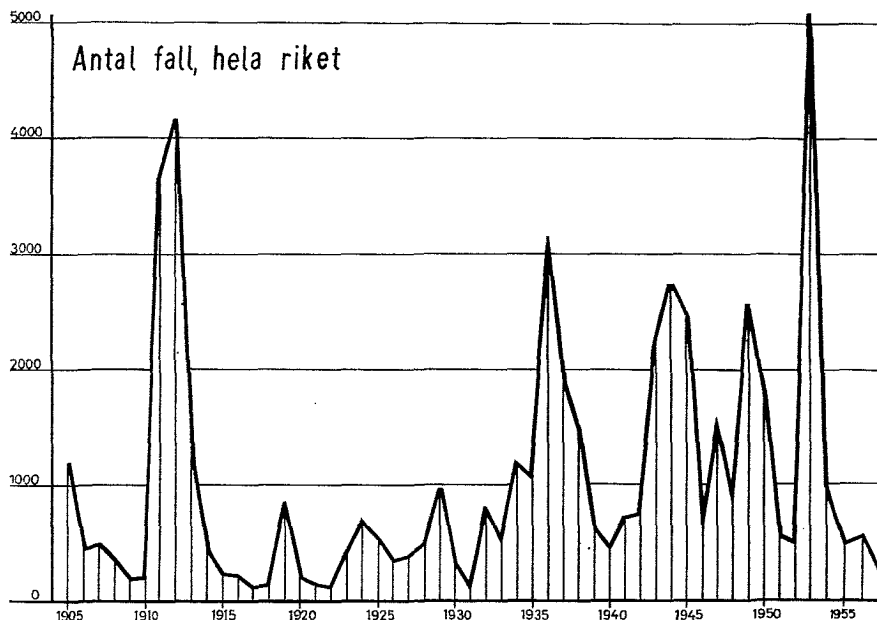
4.21. Epidemiska sjukdomar. De redovisade uppgifterna om antalet sjukdomsfall i epidemiska sjukdomar grundar sig, där intet annat anges, på sammanställningar gjorda av förste provinsialläkarna och de med dem jämställda förste stadsläkarna. Uppgifterna avseende åren t. o. m. 1950 är hämtade ur dessa läka-res årsberättelser. Uppgifterna för följande år har hämtats från de av samma läkare sammanställda halvmånadsrapporterna om bl. a. epidemiska sjukdomar. Fr. o. m. år 1951 redovisas nämligen icke sammanställningar av sjukdomsfall i epidemiska sjukdomar i årsberättelserna. Hur en jämförelse mellan

de båda redovisningssätten ställer sig, har framgått av en tablå i denna publi-kation årg. 1951, sid. 41.

Förste provinsialläkarnas och förste stadsläkarnas halvmånadsrapporter grun-dar sig på anmälningar, som de erhållit från de läkare, som är verksamma inom deras län eller stad, d. v. s. från dem underställda tjänsteläkare (provinsialläkare, stadsläkare m. fl.) jämte alla andra läkare, både vid sjukhus och i öppen vård, som iakttagit fall av hithörande sjukdomar.

Anmälan sker enligt kungl. kungörel-se av år 1953 (SFS 431 med ändring 1954: 732).

Poliomyelitis 1905—1957

Kurvan avser i princip såväl barnförslamning med som utan pareser (jfr dock anmärkning till tab. 13).

De sjukdomar, som skall anmälas, kan indelas i två huvudgrupper: Sådana som fordrar individuell anmälan (med uppgift om den sjukes namn, ålder m. m.) och sådana som anmäles summariskt i form av en sifferuppgift om antalet sedan föregående anmälan behandlade nytillkomna fall.

Sjukdomar, som fordrar individuell anmälan är 25 till antalet, nämligen följande — varav de 19 förstnämnda upptages i 1919 års epidemilag (med ändring år 1953): Pest, kolera, smittkoppor, fläckfeber, återfallsfeber, gula febern, nervfeber (tyfoidfeber), paratyfus (paratyfoidfeber), scharlakansfeber, difteri, akut barnförslamning (polio), epidemisk hjärnhinneinflammation (meningokockmeningit), rödsot (dysenteri), sömnssju-

ka, undulantfeber, Weils sjukdom, mjältbrand (anthrax), papegojsjuka (psittakos), spetälska, elakartad gastroenterit hos barn under 2 år, epidemisk gulsot (infektiös hepatit), malaria, primär meningencefalit av infektiös typ, rots och tularemi. Benämningarna inom parentes är ofta använda synonymer, som icke nämnes i epidemilagen. Observeras bör, att det som enligt svensk praxis anmäles under benämningen paratyfus omfattar alla salmonellainfektioner (utom tyfoidfeber), varför det ansetts riktigare att här kalla sjukdomen för salmonella-infektioner. Dessa sjukdomar redovisas i tab. 15, där även deras nummer enligt den av världshälsovärdsorganisationen antagna, internationella statistiska klassifikationen anges i tabellhuvudet.

Sjukdomar, för vilka summarisk anmälan föreskrivits, är: Kikhosta, mässling och epidemisk influensa.

Frekvensen av sjukdomar med individuell anmälningsplikt sedan år 1945 belyses av följande tablå. Alla dessa tal liksom de följande i texten — där intet annat anges — avser i princip kliniska fall, d. v. s. fall då patienten haft subjektiva sjukdomssymptom i form av feber el. dyl., till skillnad mot bacillbärarna, som icke företer dylika symptom.

År	Antal fall	År	Antal fall
1945.....	29 899	1952.....	9 947
1946.....	22 261	1953.....	21 265
1947.....	23 635	1954.....	8 965
1948.....	21 132	1955.....	10 617
1949.....	33 463	1956.....	13 133
1950.....	39 571	1957.....	21 805
1951.....	15 835		

Som framgår av tablåen utgjorde år 1957 antalet sjukdomsfall 21 805, vilket betydligt överstiger motsvarande tal för år 1956 (13 133) och är något högre än medeltalet för hela perioden 1945—1956 (20 810). Den högre siffran för år 1957 kan — som skall belysas nedan — i huvudsak härledas från den ogynnsamma utveckling som meningoencephaliterna företett.

Följande må anföras om de särskilda sjukdomarna.

Av de i epidemilagen upptagna sjukdomarna dominerar liksom tidigare år *scharlakansfeber* vad beträffar antalet fall. År 1957 anmäldes 6 422 fall, ett antal som emellertid betydligt understiger medeltalet för tioårsperioden 1947—1956 (12 639) och antalet år 1956 (9 027).

Difteri var i början av seklet en förhärjande sjukdom med 15 å 20 000 fall varje år. Den har under de senaste decennierna gått ned till en beskedligare nivå — sjukdomen uppträdde dock ännu under tioårsperioden 1945—1954 med

i genomsnitt 433 fall årligen. År 1957 konstaterades endast 11 fall. 1956 rapporterades inget fall.

Polio (barnförlamning) förekom år 1957 relativt sparsamt. Endast 250 fall, varav 148 med förlamningar, uppträdde under året. Liksom de båda föregående åren var 1957 alltså ett relativt gynnsamt polioår, mot vilket genomsnittet fall åren 1945—1954 (1 671) och antalet fall rekordåret 1953 (5 090) kontrasterar. Av de 148 fallen med förlamningar inträffade 78 under månaderna augusti—oktober, de flesta på Gotland, i Halland, Stockholms stad och i Göteborgs och Bohus län.

År 1957 anmäldes 118 fall av *meningokockmeningit* (epidemisk hjärnhinneinflammation). Sjukdomen, som under 1910- och 20-talen orsakade stora epidemier, har under senare år förekommit relativt sparsamt. År 1956 anmäldes 72 fall och det genomsnittliga antalet åren 1947—1956 var 55.

Av *salmonellainfektionerna* hör numera nervfeber (tyfoidfeber) till de sällsynta sjukdomarna i vårt land, år 1957 inträffade endast 9 fall, år 1956 var antalet 25. Salmonellainfektioner av annat slag anmäldes år 1957 i 1 026 fall, vilket innebär en ökning jämfört med år 1956, då 456 fall anmäldes. Antalet rapporterade bacillbärare år 1957 var 286. Denna sjukdomsgrupp omfattar fall med växlande genes. Flertalet av de år 1957 rapporterade sjukdomsfallen utgjordes av s. k. matförgiftningar orsakade av *Salmonella typhi* murium och *Salmonella montevideo*. Antalet kända egentliga paratyfusfall var 69, varav 66 paratyfus B (Schottmüller) och 3 importfall av paratyfus A.

Dysenteri anmäldes år 1957 endast i 70 fall mot i genomsnitt 222 årligen 1947—1956. *Tularemia* anmäldes i 6 fall mot

46 år 1956. *Malaria* rapporterades i 4 fall och *elakartad gastroenterit hos barn under 2 år* i 26 fall.

Vad beträffar övriga anmälningspliktiga sjukdomar uppträdde *meningo-encephalit* i ej mindre än 13 162 fall, medan det årliga genomsnittet för perioden 1947—1956 endast var 186. Hårdast drabbade var södra delen av Kalmar län, Östergötland, Örebro län och Gotland. Sjukdomsgruppen omfattar en rad olika virussjukdomar. Under år 1957 rörde det sig i praktiskt taget samtliga analyserade fall om infektioner med ECHO-virus typ 9.

Infektiös hepatit (gulsot) rapporterades år 1957 i 701 fall. Detta är en låg siffra jämfört med år 1956, då 2 051 fall anmälades, och även i jämförelse med perioden 1947—1956, då antalet i genomsnitt årligen var 3 685. En relativt hög frekvens noterades i Stockholms stad och län.

Viss rapportskyldighet föreligger även beträffande *kikhosta*, *mässling* och *epidemisk influensa*, ehuru uppgifterna om dessa sjukdomar är betydligt osäkrare. Nedan angivna antal fall har rapporterats åren 1954—1957.

	Kik- hosta	Mäss- ling	Influ- ensa
1954.....	15 000	19 300	69 400
1955.....	12 700	42 200	17 400
1956.....	11 600	2 500	10 600
1957.....	20 000	12 000	276 000

Som framgår av tablån uppskattades antalet fall av influensa år 1957 till 276 000. Antalet fall, som inte blivit rapporterade till förste provinsialläkare (förste stadsläkare) torde emellertid ha varit betydligt större. Totalt kan det antas ha förekommit närmare 1 000 000 sjukdomsfall.

Redan under våren rapporterades i landet omkring 20 000 fall. Dessa hade

dock icke något samband med den under hösten uppträdande s. k. »asiaten». Denna pandemi nådde vårt land i oktober. Då anmälades 90 000 fall och kulmen nåddes i november med 128 000. De mest utsatta områdena var de båda nordligaste länen. Av samtliga rapporterade influensafall kunde åtminstone 250 000 hänföras till den »asiatiska» influensans virustyp.

4.22. Veneriska sjukdomar. I tab. 16 och 17 lämnas uppgifter bl. a. om antalet sjukdomsfall i olika delar av landet, om smittningsorter och sjuka av olika kön och ålder. Dessa uppgifter inkluderar i princip även militärpatienter, men redovisningen av dessa till förste provinsialläkarna — vilka i sin tur redovisar till medicinalstyrelsen — torde vara mycket bristfällig. Även civila fall torde under senare år ha blivit relativt ofullständigt redovisade, sammanhängande bl. a. med ändrade behandlingsmetoder, i sin tur sammanhängande med tillgång- en på nya antibiotika.

Om antalet fall av samtliga veneriska sjukdomar i de åldersklasser, där sjukdomarna förekommit i avsevärd frekvens, fördelas på medelfolkmängden i dessa åldersklasser erhålles i omstående tablå angivna tal för år 1957.

Vidare kan man genom att jämföra olika årgångar av denna publikation finna, att en viss utjämning mellan könen efterhand framträtt, så att när männen år 1920 svarade för 75 % av samtliga rapporterade fall, uppgick deras andel år 1957 till endast 64 %.

4.23. Tuberkulos. Uppgifter om tuberkulosens utbredning finns i tab. 19, som utgör en sammansällning av tabeller i Nationalföreningens mot tuberkulos kvartalsskrift (1958, nr 3). Morbidite-

ten illustreras av uppgifterna om antalet hos dispensärerna registrerade personer med tuberkulos av olika slag och i olika stadier (öppen tbc resp. annan tbc). Att fastställa, om en tuberkulos är »öppen» d. v. s. i smittsamt stadium, kan emellertid många gånger vara vanskligt, varför de uppgifter, som meddelas här-om, icke bör betraktas som exakta uttryck för det verkliga antalet. Vidare bör observeras, att antalet nyupptäckta fall icke är ett gott uttryck för tuberkulos-sjukligheten inom ett område, eftersom forskningarna efter tuberkulosfall bedrivs med olika intensitet i olika delar av landet.

I tab. 19 anges vidare dödligheten i tuberkulos för hela riket dels totalt, dels per 1 000 invånare (0,09 ‰) enligt statistiska centralbyråns beräkningar.

I tab. 18 redovisas omfattningen av och några resultat från medicinalstyrelsens hittills utförda skärmbildsundersökningar av civila personer. Det framgår härav, att totala antalet under åren 1946—1957 undersökta personer uppgår till 5 398 643. Några relativtal utvisande omfattningen av undersökningarna länsvis har icke utförts, då vid sådana beräkningar hänsyn icke kan tagas vare sig till omflyttningen och mortaliteten hos befolkningen under den period skärmbildsundersökningar pågått eller till att vissa personer undersökts mer än en gång. Bland de undersökta personerna hade man i genomsnitt funnit tuberkulösa sjukdomstecken hos 3,0 %. Såsom framgår av en för tidigare år företagen specialundersökning torde emellertid flertalet av dessa fall vara kända förut och bragta under kontroll.

	Antal fall av veneriska sjukdomar per 100 000 invånare i åldern					
	15—19 år	20—24 år	25—29 år	30—39 år	40—49 år	50—59 år
Män	469,7	1 268,6	772,7	317,1	106,1	32,7
Kvinnor	585,5	612,7	326,2	137,3	57,4	13,7
I allt	526,6	943,3	550,8	228,0	81,9	23,1

4.3. Skador genom våld

I detta avsnitt lämnas en del uppgifter om antalet på sjukhus intagna på grund av skador genom våld (förgiftning inbegripen).

Statistiken avser *samliga* på akutsjukhus i sluten vård intagna fall av skador fördelade efter skadeorsak enligt den internationella klassifikationen. Polikliniskt behandlade fall ingår icke. Resultatet redovisas i tab. 21.

Som framgår av anmärkning till tabellen, har materialet hämtats från de typer av anstalter, där akuta olycksfall brukar intagas. Kronikeranstalter och vanförestalter är alltså icke medtagna, då dessa i regel mottager sina olycksfall, sedan de behandlats på något av de medräknade sjukhusen. Icke heller är sinnessjukhusen medtagna, och detta kan eventuellt ha någon betydelse för redovisningen av självmorden. Om sålunda statistiken gått miste om ett och annat tall, torde å andra sidan också ha förekommit, att fall blivit dubbelräknade, nämligen när de intagits för samma skada på flera sjukhus eller avdelningar av samma sjukhus (t. ex. vid huvudskada både på en kirurgisk klinik och en ögonklinik). — Slutligen bör observeras, att talen i tabellen delvis är konstruerade (kompletterade), enär icke alla, som bort lämna uppgift, fullgjort denna skyldighet (se anmärkningen i tabellhuvudet). Avsikten med kompletteringen är, att talen skall bli jämförliga med föregående års, men det är uppenbart, att man genom densamma inför ett osäkerhetsmoment i statistiken. Detta kan dock knappast vara särskilt stort det senaste året, emedan kompletteringen då endast medfört en genomsnittlig höjning av siffrorna med 4,6 %.

Däremot är det naturligtvis möjligt att fel — även systematiska sådana — kan ha uppkommit vid sjukhusens klassificering av skadeorsakerna, t. ex. i de många fall, då det varit tveksamt, om en skada orsakats genom olycksfall eller självmordsförsök.

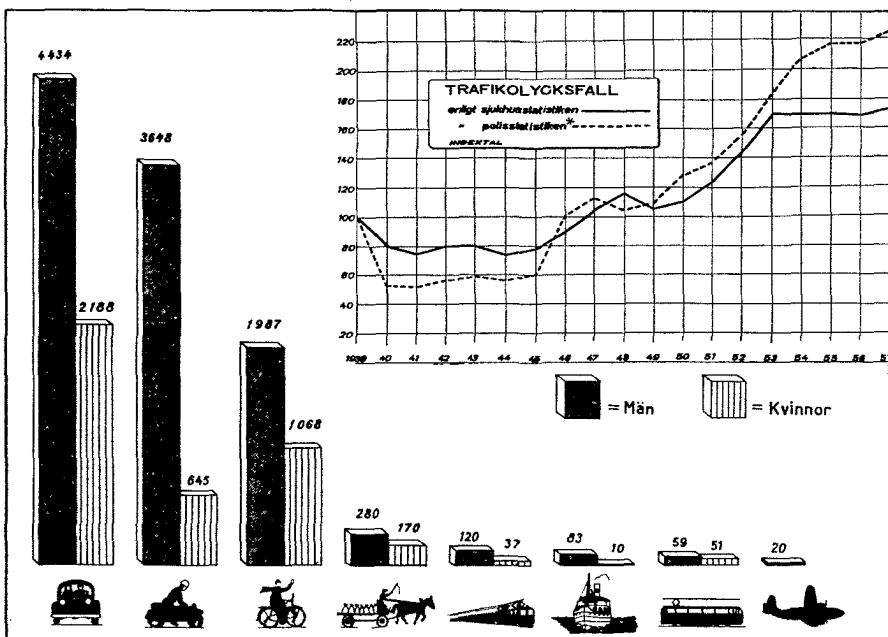
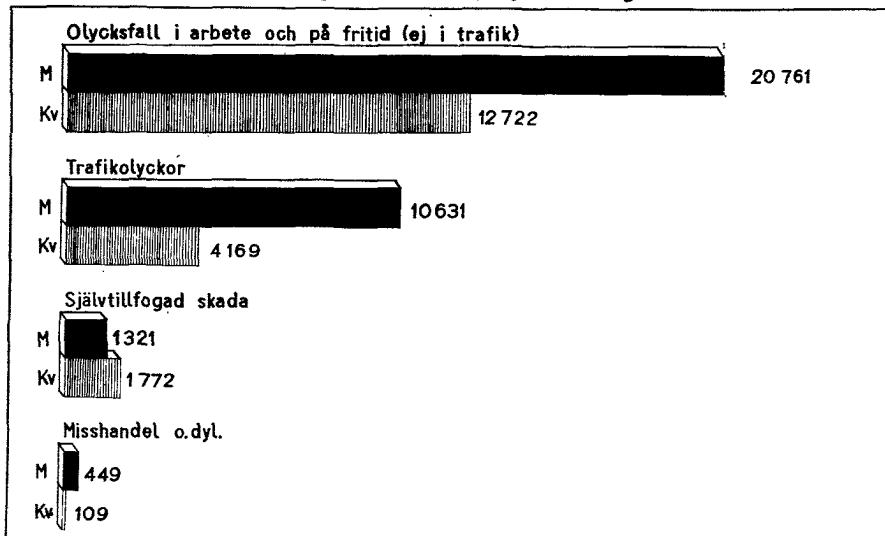
Följande sammanfattning och jämförelse med föregående år må lämnas:

Intagna på grund av:	1955	1956	1957
<i>Admitted to hospital</i>			
Olycksfall <i>Accidents</i>			
Trafik <i>Traffic</i> ...	14 570	14 444	14 800
Förgiftning <i>Poisoning</i>	1 397	1 376	1 479
Övriga <i>Other accidents</i>	32 420	32 761	32 004
Självmord etc.: <i>Self-inflicted injuries</i>			
Förgiftning <i>Poisoning</i>	2 685	2 802	2 836
Övriga <i>Other</i>	250	308	257
Misshandling o. dyl. <i>Homicide</i>	571	569	558
Summa <i>Total</i>	51 893	52 260	51 934

Antalet intagna på grund av skador genom våld utgjorde år 1957 6,3 % av samtliga intagna på ifrågavarande anstalter (6,4 % år 1956).

»Övriga olycksfall» utgör den största orsaksgruppen med 62 % av alla skadefall genom våld och 66 % av de egentliga olycksfallen, d. v. s. de som blir kvar, om man bortser från avsiktligt tillfogade skador. Bland »övriga olycksfall» ingår en väsentlig del av olyckorna under arbetsutövning, ehuru dylika naturligtvis finns även bland trafikolyckorna och förgiftningarna. Under rubriken »fall från höjd» i tabellen döljer sig t. ex. fall från byggnadsställningar och tak. »Fallande föremål» inkluderar ras i gru-

ANTAL PERSONER INTAGNA PÅ SJUKHUS ÅR 1957 FÖR SKADOR GENOM VÅLD *No. of persons admitted into hospitals because of injuries through violence*

* Avser personer som skadats vid trafikolyckor, som föranlett polisundersökning oavsett om sjukhusvistelse följt eller icke (statistiska centralbyråns statistik).

vor, »skärande eller stickande föremål» omfattar bl. a. splitter från arbetsstycken o. s. v.

Trafikolyckorna utgjorde 28 % av alla skadefallen och 31 % av olycksfallen.

Antalet intagna på grund av självmordsförsök genom förgiftning var så gott som oförändrat jämfört med år 1956. Större delen av dessa förgiftningsfall utgjordes av sömnmedelsförgiftningar, vilkas antal obetydligt överstiger 1956 års tal. Sedan år 1954 har dessa självförvållade fall av sömnmedelsförgiftningar dock ökat avsevärt, nämligen från 1 726 till 2 572 år 1957. Uppgifter om samtliga sömnmedelsförgiftningar redovisas närmare i det följande.

Enligt tab. 21 hade 818 personer avlidit år 1957 av sina skador, sedan de intagits på sjukhus. Personer, som omkommit genom våldsam död och icke införts till sjukhus eller som införts dit, efter det att döden inträtt, är däremot icke med i denna statistik. Sådana dödsfall är vida flera än här redovisade döda. Enligt statistiska centralbyråns publikation »Dödsorsaker» omkom sålunda genom våldsam död 4 503 år 1956 (senare uppgift saknas). Omkring 80 % av dem, som ljuter en våldsam död, torde alltså avlida utan att dessförinnan komma på sjukhus.

Betydande skillnader mellan könen framträder i sjukhusmaterialet. I totalantalet intagna skadefall övervägde männen med sina 33 162 fall (64 % av samtliga). Samma tendens framträder i ännu mer utpräglad grad i statistiska centralbyråns material över döda, där männens andel av dödsfall genom våldsam död och förgiftning var 73 % år 1956.

Könens andelar är emellertid rätt olika för skilda grupper av orsaker. Männens andel var sålunda i sjukhusmaterialet 72 % i fråga om trafikolycksfall, 60 %

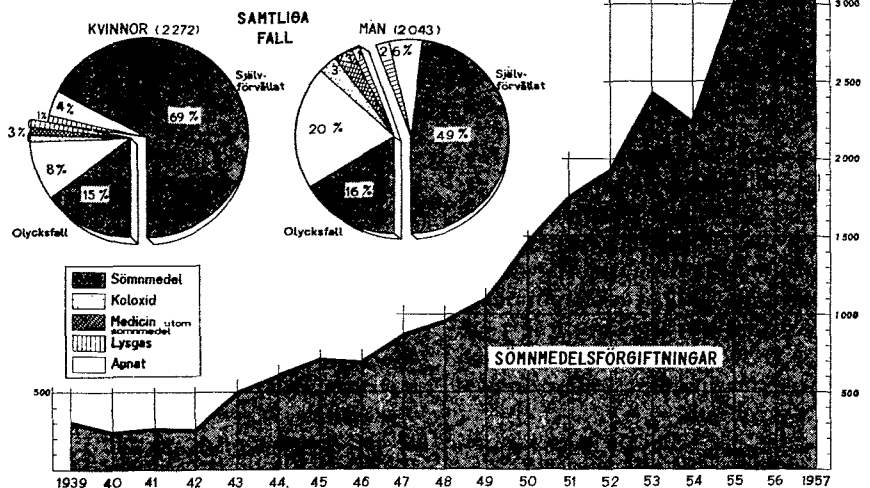
i fråga om förgiftningar genom olycksfall, 62 % i fråga om övriga olycksfall, 43 % i fråga om självmord och självmordsförsök och 80 %, när det gällde misshandel och mordförsök.

Ännu större skillnader kan uppletas, om man går längre i specifikation av orsakerna. Utpräglad »manliga» ter sig olyckor i samband med motorcyklar, järnvägstrafik och överhuvudtaget maskiner, skärande eller stickande föremål, fallande föremål, elektrisk ström, explosioner, skott o. s. v.

Skadeorsaker där kvinnorna starkt överväger är svårare att leta upp, åtminstone så länge man håller sig till olycksfallen. Där överväger de mera avsevärt endast i fråga om fall i trappor och fall i samma plan. Det kan antagas, att det här gäller gamla personer, som halkat eller snavat. För denna tydning talar den bland dessa kvinnor relativt höga dödligheten. Däremot överväger kvinnorna klart bland dem som gjort självmordsförsök (57 % kvinnor). Detta gäller visserligen icke alla självmordsmetoder men det gäller för de viktigaste bland dem, nämligen förgiftningarna (61 % kvinnor). Männen överväger starkt inom grupperna hängning, skott och skärande eller stickande vapen, men även för dem var förgiftningen den främsta metoden.

Den bild av självmordsförsöken, som sjukhusmaterialet ger, skiljer sig i hög grad från den som förmedlas av centralbyråns statistik över de fullbordade döden. Bland de sistnämnda var det männen som dominerade med 77 % av samtliga fall (år 1956). Vidare var fördelningen på metoder en annan vad beträffar männen i det förgiftningarna här fått träda tillbaka för hängning eller strypning; bland männen spelade dessutom skott och sprängning en framträ-

FÖRGIFTNINGSFALL INTAGNA PÅ SJUKHUS ÅR 1957

dande roll. För kvinnorna hade förgiftningsfallen den högsta frekvensen även i centralbyråns statistik.

Antalet av dem som avlidit, utgjorde i vårt material 1,6 % av dem som intagits skadade på sjukhus. Den högsta dödligheten observeras i självmordsgruppen (2,8 %) och därefter bland trafikolycksfallen (1,9 %). För männen var dödligheten räknad på samtliga skadefall 1,4 % och för kvinnorna 1,8 %. Om man sorterar bort olyckorna genom »fall i samma plan», vartill skäl kan föreligga, då man här sannolikt har en kategori av annan orsakstyp än övriga (jfr ovan), beräknas det allmänna dödlighetstalet på grund av våld till 1,4 % för män och 1,3 % för kvinnor.

Rörande trafikolyckor och sömnmedelsförgiftningar under olika år kan ytterligare följande uppgifter meddelas. De avser samtliga på akutsjukhus intagna (vuxna och barn, olycksfall och självmordsförsök).

	Trafik- olycksfall	Sömnmedels- förgiftningar
1939	8 576	302
1945	6 729	707
1950	9 392	1 466
1951	10 511	1 748
1952	12 370	1 920
1953	14 590	2 425
1954	14 564	2 234
1955	14 570	3 014
1956	14 444	3 174
1957	14 800	3 246

Materialet till dessa serier har ändrat beskaffenhet flera gånger under den redovisade perioden, varför jämförbarheten icke är absolut. (Se härom denna publikation årgång 1952, sid. 45—47.) De sex sista årens uppgifter är emellertid fullt jämförbara och man ser av dem, att antalet trafikolycksfall icke skiljer sig nämnvärt de senaste fem åren.

Då det kan vara av intresse att jämföra sjukhusens uppgifter om trafikolycksfall med annan statistik belysande samma sak, må omtalas att statistiska centralbyrån för år 1957 preliminärt redovisade 20 074 personer, vilka skadats

År	Självtillfogad skada (diagnos-nr E 970)						Totalantalet döda, diagnos-nr E 970		
	Antalet intagna på sjukhus			Antalet döda på sjukhus			(på sjukhus och i övrigt)		
	män	kvinnor	s:a	män	kvinnor	s:a	män	kvinnor	s:a
1953.....	682	1 163	1 845	34	43	77	102	90	192
1954.....	610	1 116	1 726	25	30	55	82	76	158
1955.....	989	1 428	2 417	25	35	60	105	92	197
1956.....	989	1 519	2 508	24	15	39	134	92	226
1957.....	1 008	1 564	2 572	14	22	36	..	..	..

vid sådana trafikolyckor, som föranlett polisutredning, innebärande en betydlig ökning i förhållande till 1956, då motsvarande preliminära tal var 18 959 (Statistisk Tidskrift 1958: 5). (Det definitiva talet för år 1956 blev 20 109). I princip skiljer sig denna statistik från vår genom å ena sidan begränsningen att endast omfatta polisfall (påverkar framför allt trampcykelolyckorna) och å andra sidan utvidgningen att omfatta även andra än på sjukhus intagna personer.

Ökningen av antalet i trafiken skadade eller dödade personer från år 1939 till 1957 är enligt polismaterialet 130 % och enligt sjukhusmaterialet 73 % (se diagrammet sid. 54).

Sömnmedelsförgiftningarna, till vilka räknas förgiftningar med följande klassifikationsnummer: E 871, E 873, E 874, E 877, E 878 och E 970, företer år 1957 en ökning på 72, som huvudsakligen hänför sig till klassifikationsnummer E 970: självtillfogad skada (självordsförsök) genom förgiftning med analgetica och hypnotica. I sammansställningen ovan lämnas uppgifter på antalet intagna på sjukhus under sistnämnda diagnos åren 1953—1957. Därför anges totalantalet döda samt antalet döda på sjukhus i samma diagnos. Det senare antalet har minskat såväl absolut som relativt de senaste två åren; uppgift om totalantalet avlidna år 1957 föreligger icke ännu.

4.4. Den aktuella kariesprocenten hos sjuåringar

I årsberättelserna från folktandvårdspoliklinikerna ingår uppgifter bl. a. om antalet permanenta tänder hos sex- och sjuåriga patienter angripna av karies men ej behandlade. Genom att sätta dessa tänders antal i relation till totala antalet frambrutna permanenta tänder hos samma barn kan man erhålla ett procenttal, som är ett summariskt uttryck för vårdbehovet. Sådana procenttal benämnes här »aktuell kariesprocent».

I tab. U redovisas resultatet av en bearbetning av materialet beträffande sjuåriga barn. Dock bör observeras, att man före 1949 som sjuåringar räknade

alla barn i folkskolans första klass, medan man fr. o. m. nämnda år gått direkt efter åldern. Emellertid torde denna omständighet endast äga ringa betydelse vid bedömningen av den aktuella kariesprocentens förändringar.

Procenttalen från olika år växlar i en del fall till synes omotiverat inom ett och samma län. Det är icke uteslutet, att detta förhållande i vissa fall kan sammanhånga med brister i det statistiska materialet. Genomgående låga tal, d. v. s. relativt lågt vårdbehov, visar sig för Södermanlands län och höga för Östergötlands, Värmlands och Örebro län.

Tab. U. Aktuell kariesprocent för permanenta tänder hos i folktandvården undersökta sjuåriga skolbarn 1941—1957 *Rate of caries frequency in permanent teeth in seven year old children (percentage).*

Landstingsområde, städer	1941	1943	1944	1945	1946	1947	1948	1950	1955	1956	1957
Stockholms stad	—	—	—	—	—	—	—	—	24,1	27,7	25,0
Stockholms län	27,5	23,1	20,6	20,9	20,8	23,4	23,1	25,3	24,0	22,6	23,8
Uppsala län	—	26,4	19,0	16,2	19,5	18,7	20,6	19,0	21,2	20,9	19,4
Södermanlands län	22,7	19,1	17,7	16,1	14,3	13,0	15,8	14,7	19,9	20,4	17,3
Norrköpings stad	—	—	—	—	—	—	—	—	28,3	30,5	30,2
Östergötlands län i övr. . .	37,9	35,6	33,3	35,5	32,6	31,8	34,3	34,3	34,1	33,8	34,1
Jönköpings län	33,3	20,6	28,0	22,0	22,8	19,8	21,0	28,5	29,0	29,7	28,9
Kronobergs län	29,8	26,6	30,4	25,4	23,7	25,5	27,3	34,5	31,5	30,9	28,0
Kalmar läns norra	24,9	12,7	17,6	25,5	19,4	14,2	20,9	19,6	19,8	23,2	20,9
Kalmar läns södra	—	36,6	28,9	29,4	24,4	24,5	25,1	26,0	30,7	28,1	26,4
Gotlands län	—	—	21,3	16,7	29,7	21,7	24,8	25,7	21,3	21,0	22,7
Blekinge län	—	20,2	19,9	13,9	19,2	20,6	27,8	29,9	35,3	37,5	35,9
Kristianstads län	27,7	28,3	26,7	25,3	27,3	25,4	..	32,0	29,8	35,0	33,9
Malmö stad	—	—	—	—	—	—	..	..	36,9	34,0	36,5
Hälsingborgs stad	—	—	—	—	32,6	33,8	35,5	35,8	40,0	39,8	37,3
Malmöh. län i övr.	22,7	28,2	28,6	30,5	29,8	27,5	28,9	29,0	32,6	31,9	31,5
Hallands län	51,3	31,9	27,3	26,6	29,3	28,7	32,0	33,2	34,9	33,4	33,1
Göteborgs stad	—	—	—	—	—	32,4	33,0	33,7	30,4	27,1	30,4
Göteb. o. Boh. l. i övr. . .	28,4	26,3	22,4	27,8	29,6	28,2	25,9	31,7	30,7	29,4	31,0
Älvsborgs län	31,5	30,2	27,0	27,2	29,2	33,1	34,3	35,5	35,9	35,3	35,9
Skaraborgs län	30,7	37,0	28,2	32,8	30,2	22,1	23,2	31,3	22,2	26,3	19,9
Värmlands län	38,6	35,3	31,8	33,6	32,4	30,5	37,1	33,1	33,8	34,2	35,9
Örebro län	33,9	28,0	31,3	25,6	24,6	25,7	32,2	37,4	34,8	34,9	34,4
Västmanlands län	15,8	13,6	18,5	15,9	17,7	18,6	19,2	17,8	21,5	26,1	24,5
Kopparbergs län	—	—	—	—	24,9	20,2	21,1	23,0	20,8	20,9	19,0
Gävle stad	20,8	19,1	13,9	19,4	17,7	22,7	21,0	31,7	25,7	26,9	25,0
Gävleob. län i övr.	16,0	26,8	28,7	24,6	24,4	20,4	22,5	24,2	21,5	24,5	20,0
Västernorrlands län	—	—	35,9	..	31,7	33,7	29,8	31,7	27,6	26,7	25,2
Jämtlands län	—	39,3	38,0	34,7	35,1	34,9	36,3	32,1	28,1	28,7	26,5
Västerbottens län	33,2	27,3	22,0	27,3	28,4	25,0	22,7	27,2	21,2	22,9	22,5
Norrbottnens län	44,3	19,7	27,3	28,1	26,4	28,2	26,5	29,0	32,0	31,3	32,9
Hela riket (medeltal)	29,1	24,3	24,9	24,1	24,4	25,3	28,2	29,3	28,3	28,8	28,2

Genomsnittstalet för hela riket sjönk från 29,1 % år 1941 till 24 å 25 % åren 1943—1947. Det genomsnittliga vårdbehovet i det permanenta bettet hos sjuåringarna i folktandvården minskades sålunda med ca 15 %. År 1948 ökade den aktuella kariesprocenten ånyo och uppnådde år 1950 ett genomsnitt på 29,3 %. Denna höga nivå har sedan dess bibehållits i stort sett oförändrad. Som synes av tabellen förekom dock även under dessa senare år betydande föränd-

ringar i enskilda städers eller landstingsområdets tal.

Det här redovisade vårdbehovet hos sjuåringar skulle sannolikt varit ännu större de senaste åren om icke en betydande sexårstandvård förekommit. I 1954 års årgång av denna publikation påvisades, att i områden med ringa sexårstandvård var den aktuella kariesprocenten förhållandevis hög.

Den aktuella kariesprocenten för sexåringar var 25,9 % år 1956 och 23,9 år 1957.

4.5. Förlossningar och aborter

4.51. Förlossningar och födda barn. I tab. 20 har uppgifter från såväl barnmorskornas som förlossningsanstalternas årsberättelser sammanförts. Där redovisas länsvis antalet förlossningar på anstalt och utom anstalt. I summan för hela riket har anstaltsvården delats upp på de tre anstaltstyperna I—III, vilka avgränsats i huvudsak enligt definitioner, som givits i befolkningsutredningens betänkande om förlossningsvården (SOU 1945: 50, s. 152) och i sammandrag återfinnes i noterna till tabellen. I praktiken har deras tillämpning inneburit, att anstalter, vilkas platsantal i tab. 9 och 10 förts i kolumnen obstetriska vårdplatser med egen specialläkare — alltså de mest kvalificerade avdelningarna — räknats

till grupp I. Övriga barnbördsavdelningar vid lasarett och alla förlossningsavdelningar vid sjukstuga har förts till grupp II. Barnbördshusen i tab. 11 G har räknats till typ I. Övriga anstalter har räknats till typ III.

Tab. V här i texten utgör ett koncentrat av innehållet i tab. 20. Av denna statistik framgår, att numera endast 1,3 % av alla förlossningar äger rum annorstädes än på förlossnings- eller sjukvårdsanstalt.

Fr. o. m. år 1952 har definitionen på begreppet fullgången nyfödd ändrats till överensstämmelse med internationell konvention. Tidigare räknades barn, som var minst 47 cm långt eller vägde minst 2 700 g som fullgånget, varvid längden

Tab. V. Antal barnaföderskor och födda barn år 1957 (enligt inkomna årsberättelser)

Mothers and newborn

Vårdform Type of care (cf. table 20)	Antal barnaföderskor No. of mothers		Antal födda barn <i>Newborn</i>							
	Absoluta tal	%	Fullgångna <i>Mature</i>				Ofullgångna <i>Immature</i>			
			Levande födda <i>Live-born</i>	Därav avlidna i % ¹ <i>Thereof dead, per cent</i>	Död- födda <i>Still-born</i>	Döda under förloss- ningen i % av dödf. ²	Levande födda <i>Live-born</i>	Därav avlidna i % ¹ <i>Thereof dead, per cent</i>	Död- födda <i>Still-born</i>	Döda under förloss- ningen i % av dödf. ²
Anstalter av typ I..	66 991	62,2	63 387	0,4	591	45,2	3 284	17,6	473	26,2
„ „ „ II..	35 349	32,8	33 549	0,3	365	46,8	1 520	16,2	231	23,8
„ „ „ III..	3 926	3,7	3 829	0,3	34	26,5	90	5,6	6	16,7
Utom anstalt <i>Not in maternity institution but under the care of a midwife.....</i>	1 385	1,3	1 300	0,4	12	66,7	79	12,7	6	—
Summa <i>Total</i> 1957	107 651	100,0	102 065	0,4	1 002	45,4	4 973	16,9	716	25,1
„ „ 1956	108 443		103 069	0,4	1 078	49,0	4 705	16,7	789	23,6
„ „ 1955	107 889		102 496	0,4	1 127	45,1	4 692	16,0	795	24,7
„ „ 1954	105 643		100 548	0,5	1 115	48,3	4 446	17,6	733	21,8
„ „ 1953	110 227		(104 876)	0,4	(1 203)	50,8	(4 433)	18,7	(820)	25,3
„ „ 1952	110 723		(105 160)	0,5	(1 281)	55,7	(4 415)	18,8	(773)	26,2
„ „ 1951	110 522		105 387	0,5	(1 527)	46,1	(4 157)	19,6	(716)	25,8
„ „ 1950	115 957		110 928	0,6	1 665	45,0	3 918	18,8	749	23,6

¹ Inom 7 dagar efter födelsten (betr. fall utom anstalt 10 dagar). *Within 7 (10) days.*

² Dead during delivery in % of all stillborn.

FÖRLOSSINGS- VÄRDEN

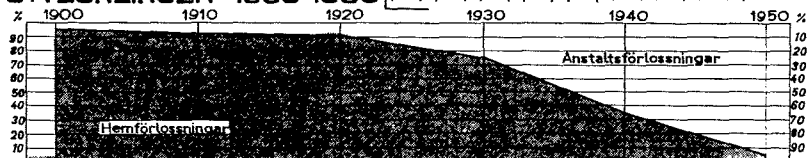
DELIVERIES AT INSTITUTIONS (white)
AND AT HOME (dark), PER CENT

PROCENTUELL FÖR- DELNING ÅR 1957

Anstaltsförlossning =

Hemförlossning =

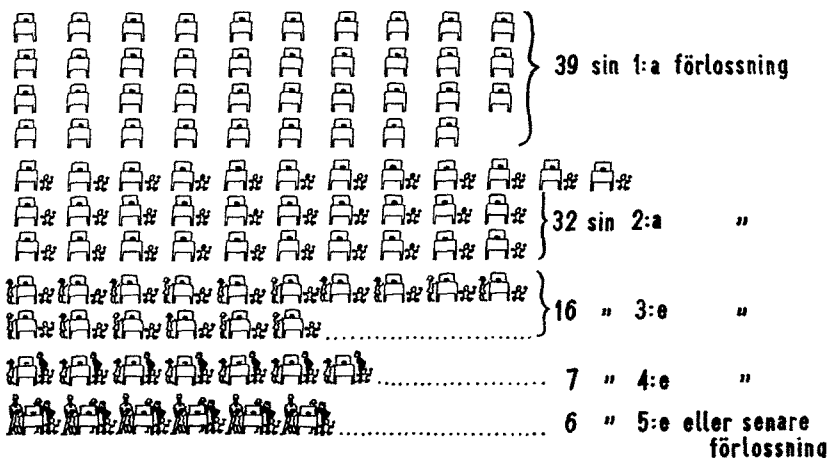
UTVECKLINGEN 1900-1950

BÖRDNUMMER

BIRTHS BY PARITY, PER CENT

Av 100 barnsängskvinnor år 1957 hade:

År	Ofullgångna i % av samtliga födda					Summa
	Förlossn.anst., typ			Annan anstalt	Utom anstalt	
	I	II	III			
1947	4,7	4,3	2,5	..	3,1	4,3
» 1948	4,8	4,3	2,3	3,1	3,1	4,3
» 1949	4,8	4,0	1,9	3,4	3,0	4,1
» 1950	4,4	4,0	1,9	1,6	3,1	4,0
» 1951	4,9	4,3	1,8	1,9	2,9	4,4
» 1952	5,0	4,7	2,5	0,5	3,0	4,6
» 1953	4,9	4,8	2,9	1,3	3,0	4,7
» 1954	5,4	4,3	3,6	2,0	3,2	4,9
» 1955	5,2	5,0	3,0	5,0	4,9	5,0
» 1956	5,4	4,7	2,4	—	5,0	5,0
» 1957	5,5	4,9	2,4	—	6,1	5,2

vid skiljaktigt utslag fick avgöra. Nu går gränsen så, att den som väger mer än 2 500 g, räknas som fullgången. På de nya blanketterna till årsberättelse från anstalt användes dock icke uttrycken fullgången och ofullgången, utan där står »över 2 500 g» resp. »högst 2 500 g». Motsvarande rubriker har införts i anstalternas förlossningsloggare. Efter denna ändring väntar man att finna en minskad frekvens ofullgångna nyfödda enligt årsberättelserna, men så är icke fallet. Tvärt om inträffade på det hela taget en höjning efter 1951, som framgår av sammanställningen ovan. Förklaringen här till synes ligga i att man tidigare huvudsakligen gått efter längden vid barnens klassificering och att längd- och viktnormerna icke helt motsvarade varandra. (Se denna publikation årgång 1952.)

Vidare finner man av sammanställningen ovan, att av på anstalt födda det största procentuella antalet ofullgångna registreras på anstalter av typ I, som kan väntas ha de mest komplicerade fallen. Kolumnen »Utom anstalt» avser fall handhavda av distriktsbarnmorskor och övriga barnmorskor i öppen vård.

Sedan år 1952 inhämtas från förlossningsanstalterna uppgifter om bördens ordningsnummer sett ur den födande kvinnans synpunkt. Dessa har i ett större sammanhang medicinskt intresse, ef-

tersom risken för komplikationer m. m. i viss mån sammanhänger med vilken förlossning i ordningen det gäller och är även av betydelse för befolkningsstatistiken och via denna för befolkningspolitiken. Talen säger, populärt uttryckt, vilka kvinnor som föder barnen — i vilken mån det är en begränsad grupp, som föder många barn, eller många kvinnor, som föder vardera ett eller två barn. Endast anmälningspliktiga foster räknas. Barn födda inom och utom äkten-skap räknas lika. Antalet förlossningar med uppgift om bördnummer omfattade åren 1955—1957 resp. 98, 98 och (preliminärt) 99 % av samtliga förlossningar i riket.

I tab. X lämnas en specifikation av bördnummerstatistiken för 1957. Bland de ogifta inkluderas fränskilda och änkor. Ett sammandrag härav jämte motsvarande tal för föregående år följer här.

	År 1955	År 1956	År 1957
Antal bördor med uppgift	105 369	106 680	106 271
Därav i % med ordningsnumret:			
1	39,4	39,3	39,5
2	31,5	31,6	31,5
3	16,2	16,3	16,3
4	6,9	7,1	7,1
5	3,0	3,0	3,0
6	1,4	1,4	1,3
7 el. högre	1,6	1,3	1,3
Summa	100,0	100,0	100,0

Tab. X. Förlösningar på anstalt år 1957 fördelade efter barnaföderskans ålder, civilstånd och bördens ordningsnummer. Relativtal per 100 000 barnaföderskor

Births per 100 000 according to marital status, age and parity (g = married; og = not married)

Börd-nummer Parity	Under 20 år		20—24 år		25—29 år		30—34 år		35—39 år		40 år och däröver		Summa
	g	og	g	og	g	og	g	og	g	og	g	og	
1	3 624	3 543	12 722	2 445	9 984	619	4 272	213	1 492	135	388	45	39 432
2	687	173	7 923	548	10 951	344	7 108	174	2 854	85	655	28	31 530
3	44	9	1 936	129	4 814	198	4 985	107	3 108	94	807	30	16 261
4	2	1	374	17	1 656	72	2 232	74	1 847	55	744	22	7 096
5	—	—	67	6	569	23	907	36	937	28	421	23	3 017
6	—	—	8	2	161	7	348	14	455	18	280	6	1 299
7 och högre	—	—	1	—	75	—	269	8	504	14	430	14	1 315
Summa	4 357	3 726	23 031	3 147	28 210	1 263	20 121	626	11 197	429	3 725	168	100 000

Fördelningen på bördnummer skilde sig, som man ser, icke nämnvärt de tre åren.

I förlösningssanstalternas årsberättelser ingår också några uppgifter om amningen, nämligen om modern ammade det nyfödda barnet vid tidpunkten för utskrivningen från anstalten och om mjölken i så fall var tillräcklig. För år 1957 ställde sig en sammanställning av dessa uppgifter sålunda:

		Mödrar som ammat i % av samtliga		
Anstalt typ		Mjolk till-räcklig	Mjolk otill-räcklig	Till-hopa
I ...		83,7	13,8	97,5
II ...		83,4	15,0	98,4
III ...		87,4	11,5	98,9
Samtliga anstalter		83,8	14,1	97,9

Självklart har procenttalen uträknats först sedan talet för samtliga mödrar reducerats med hänsyn till dödfödda barn, avlidna barn och avlidna mödrar. Den grupp av mödrar, som uppgifterna gäller, omfattar så reducerad omkring 103 400 fall. Den lilla rest på 2,1 % av icke ammande, som framkommer (100—97,9), skulle alltså representera dem, som icke alls haft bröstmjolk, som varit sjuka eller alltför klena eller som icke velat am-

ma. Med hänsyn till vissa brister i anstalternas redovisning har reduktionen av de avlidna etc. måst göras genom en summarisk kalkyl och de framkomna resultaten är bl. a. av denna orsak icke exakta.

Av tab. 20 framgår, i hur många fall barnaföderskor dött i samband med förlösningen. För perioden 1947—1957 kan följande uppgifter härom lämnas.

År	Antal barnaföderskor	Därav döda i samband med förlösn.	
		Antal	På 100 000 föderskor
1947	128 189	110	86
1948	127 622	96	75
1949	122 494	96	78
1950	115 957	71	61
1951	110 522	85	77
1952	110 723	52	47
1953	110 227	57	52
1954	105 643	60	57
1955	107 889	45	42
1956	108 443	39	36
1957	107 651	35	33

Det antal döda mödrar, som ovan redovisas, överensstämmer tämligen nära med det som statistiska centralbyrån brukar upptaga under rubriken »Havandeskaps- och förlösningssjukdomar» i publikationen »Dödsorsaker» (SOS), ehuru det icke nödvändigtvis behöver vara fråga om identiska fall, eftersom man i

Tab. Y. Abortfall (på sjukvårdsanstalter intagna fall) år 1957

Abortions (in-patients at hospitals). (Numbering according to international classification)

	Spontana, el. ej speci- ficerade .0	Legalt, provo- cerade .1	Andra provo- cerade .2	Andra .3	Summa
650 Utan uppgift om feber el. förgiftning	10 056	3 085	49	345	13 535
651 Med uppgift om feber	406	66	31	49	552
652 » » » förgiftning (ej feber)	5	9	1	—	15
Summa 1957	10 467	3 160	81	394	14 102
» 1956	10 990	3 644	51	428	15 113
» 1955	11 090	4 153	77	408	15 728
» 1954	10 425	4 824	93	389	15 731
» 1953	11 325	4 591	140	312	16 368

förlossningsstatistiken icke efterfrågar vissa bestämda sjukdomar utan de i samband med förlossningen avlidna, oavsett dödsorsaken. Sålunda redovisade centralbyrån för år 1947 105 och 1956 35 fall (de, som avlidit i samband med abort, icke medräknade).

4.52. Aborter. Om det totala antalet aborter, som årligen äger rum i vårt land, har man ingen säker kännedom. Däremot har man uppgifter om aborter verkställda enligt lagen om avbrytande av havandeskap (se även kap 4.6) och om övriga vid våra sjukhus i sluten vård intagna ävensom av barnmorskor i öppen vård omhändertagna abortfall.

Ett sammandrag av anstalternas uppgifter om aborter meddelas i tab. Y, som i allt upptager 14 102 aborter. Till detta tal kan läggas 144, som utgör det antal, som distriktsbarnmorskor o. d. redovisat (utan närmare specifikation av fallens art); alltså tillhoppa 14 246 abortfall. Här ingår 3 160 aborter utförda enligt lagen om avbrytande av havandeskap. Sistnämnda tal kan jämföras med det under år 1957 inkomna antalet operationsberättelser, som operatörerna på de anstalter, där ingreppen ägt rum, har att insända till medicinalstyrelsen och

som var 3 386 (se nästa textavsnitt). De båda materialen täcker icke alldeles samma period, då årsberättelserna håller sig strikt till kalenderåret och operationsberättelserna bearbetas efter inkomstdatum, vilket ligger ett par veckor efter operationen, men det är sannolikt, att årsberättelsernas redovisning dessutom är ofullständig.

I tab. Y anges aborternas klassifikationsnummer enligt det internationella systemet, dels i vänstra kanten med ett tresiffrigt tal dels i tabellhuvudet med en decimalsiffra. I den första kolumnen, med decimalsiffran 0, har man det största antalet — en blandning av spontana och provocerade aborter, dock ej sådana som provocerats enligt lagen om avbrytande av havandeskap, vilka sistnämnda uppförts under decimalen 1. Under decimalen 2 har man det lilla antal fall, som veterligen framkallats utan tillstånd. Som »andra» (decimal 3) har räknats druvbörd, blödning efter abort, som icke ägt rum på den redovisande anstalten, placenterpolyper m. m.

Antalet abortfall med feber utgjorde 4,4 % av samtliga fall, bortsett från de legala aborterna. Motsvarande tal för 1956 var 5,3, 1955 6,6 och för 1954 6,5. För de legala aborterna var frekvensen

feberfall 2,1 % år 1957. Det må tillfogas, att de 9 fall av legala aborter, som förts på nummer 652,1 huvudsakligen torde

vara sådana, där graviditetstoxikos spelat in som orsak till havandeskapets avbrytande.

4.6. Legala aborter, steriliseringar, kastreringar

Beträffande abort- och steriliseringsmaterialet (operationsberättelserna) har uppgifter om vederbörandes ålder, civilstånd, hemortslän, förlossningar, indikation, diagnos, komplikation m. m. sammanställts i tab. 22 o. 23 samt i text-tablåer.

4.61. Aborter enligt lagen om avbrytande av havandeskap. Abort enligt lagen om avbrytande av havandeskap den 17 juni 1938 (nr 318) med ändring den 17 maj 1946 kan erhållas efter tillstånd antingen av medicinalstyrelsen eller, då fråga icke är om abort på eugeniska indikationer eller gäller rättsinkapabla kvinnor, av två läkare (på s. k. två-läkarutlåtande). Dessutom kan avbrytande av havandeskap i vissa fall ske utan sådant tillstånd, om tiden icke medger dess inhämtande (s. k. nödfall). Lagändringen år 1946 innebar att förutsättningarna för avbrytande av havandeskap i viss mån utökades samtidigt som medicinalstyrelsen erhöll större befogenhet att lämna tillstånd.

Med rättsinkapabel menas i detta fall, att kvinnan på grund av rubbad själsverksamhet vid bedömningen inom medicinalstyrelsen anses sakna förmåga att själv lämna giltigt samtycke till ingreppet.

Antalet *ansökningar* om abort, som ställts till medicinalstyrelsen åren 1949—1957 framgår av följande tablå, vari även anges procenttalet bifallna ansökningar. En viss sänkning av nämnda

procenttal kan konstateras de senaste åren.

	Hela antalet	Därav bifallna	
		Antal	%
1949	5 736	5 086	89
1950	6 361	5 149	81
1951	6 884	5 751	84
1952	6 023	4 790	80
1953	5 908	4 758	81
1954	6 079	4 792	79
1955	5 694	4 060	71
1956	5 229	3 583	69
1957	4 853	2 994	62

Antalet till medicinalstyrelsen inkomna berättelser om *verkställda* aborter alltsedan abortlagens tillkomst ställde sig som följer:

År	Antal	År	Antal
1939	439	1949	5 503
1940	506	1950	5 889
1941	496	1951	6 328
1942	568	1952	5 322
1943	703	1953	4 915
1944	1 088	1954	5 089
1945	1 623	1955	4 562
1946	2 378	1956	3 851
1947	3 534	1957	3 386
1948	4 585		

Av de år 1957 inkomna berättelserna gällde 292 operationer, som verkställdes år 1956. Resten hade opererats år 1957.

Aborternas fördelning på län m. m. framgår av tab. Z och på indikationer, två-läkarutlåtanden m. m. av tab. Å.

I tab. Z har aborternas antal satts i relation dels till antalet kvinnor (i alla åldrar) i resp. län, dels till antalet barnaföderskor. Det idealiska skulle vara att sätta dem i relation till antalet graviditeter, men detta är av kända skäl icke

Tab. Z. Antalet utförda legala aborter och steriliseringar fördelat efter vederbörandes hemort
Abortions and sterilizations induced for medical or legal indications according to domicile of the patient

Län, städer	Aborter åren 1955—1957						Steriliseringar år 1957			
	Absoluta tal			På 10 000 kvinnor ¹ 1957	På 100 barnaföderskor 1957 ²		Absoluta tal		På 10 000 invånare ³	
	1955	1956	1957		Inom äkt.	Utom äkt.	Hela antalet	Därav eug. o. soc. ind.	Hela antalet	Därav eug. o. soc. ind.
Stockholms stad	1 155	816	770	18,1	4,4	24,6	247	14	3,1	0,2
Stockholms län	392	381	290	13,8	3,3	13,6	138	8	3,3	0,2
Uppsala län	124	156	136	16,3	4,2	16,5	75	7	4,6	0,4
Södermanlands län	120	118	83	7,5	2,2	6,7	55	8	2,5	0,4
Norrköpings stad	50	40	22	4,7	1,6	6,4	17	—	1,9	—
Östergötlands län i övr. . .	95	75	79	6,0	1,2	10,5	30	3	1,1	0,1
Jönköpings län	118	98	68	4,8	1,0	9,0	30	9	1,9	0,6
Kronobergs län	26	42	28	3,6	1,5	4,2	44	8	1,9	0,3
Kalmar län	82	58	54	4,6	1,5	10,1	8	—	1,4	—
Gotlands län	26	22	21	7,6	2,3	9,3	43	4	3,0	0,3
Blekinge län	55	53	56	7,8	1,6	10,1	45	5	1,7	0,2
Kristianstads län	91	90	79	6,2	1,9	10,3	91	11	4,2	0,5
Malmö stad	209	169	131	11,6	2,9	14,6	36	4	2,0	0,5
Hälsingborgs stad	29	28	12	3,0	1,0	5,3	26	2	1,0	0,1
Malmöhus län i övr.	81	87	89	5,6	2,5	7,7	44	3	1,5	0,1
Hallands län	46	41	44	5,3	1,4	10,6	36	5	2,1	0,3
Göteborgs stad	388	299	259	12,9	2,9	14,6	36	4	1,7	0,2
Göteb. o. Bohus l. i övr. .	109	96	91	8,6	2,0	9,5	79	8	2,1	0,2
Älvsborgs län	113	108	132	7,1	1,0	5,3	26	2	1,0	0,1
Skaraborgs län	55	39	46	3,7	1,0	5,3	26	2	1,0	0,1
Värmlands län	128	92	124	8,7	2,5	7,6	79	7	3,0	0,3
Örebro län	102	109	106	8,2	2,2	4,1	69	19	3,1	0,8
Västmanlands län	173	112	86	7,8	1,3	4,1	29	8	1,0	0,3
Kopparbergs län	109	86	67	4,8	0,8	2,7	19	3	0,6	0,1
Gävleborgs län	193	191	46	3,2	2,7	5,2	62	4	2,1	0,1
Västernorrlands län	189	167	129	9,0	5,0	6,7	68	5	4,8	0,3
Jämtlands län	47	46	109	15,8	1,0	4,3	30	6	1,3	0,3
Västerbottens län	54	44	51	4,4	1,0	1,7	67	8	2,6	0,3
Norrbottnens län	115	121	49	3,9	..	..	73	9	..	..
Utländet <i>Abroad</i>	88	67	118	..	..	..	1	—	..	..
Okänd ort <i>Unknown</i>	—	—	11	..	..	..	1	—	..	..
Summa	4 562	3 851	3 336	9,1	2,4	10,1	1 785	199	2,4	0,3

¹ Per 10 000 women. — ² Per 100 women in childbed. (*Legitimate and illegitimate maternities respectively*). — ³ Per 10 000 inh.

möjligt. En annan lämplig relation skulle vara till antalet kvinnor i fertil ålder, men kvinnornas åldersfördelning meddelas länsvis endast vid folkräkningstillfällena — d. v. s. senast för år 1950. I brist på dessa uppgifter torde relationen till barnaföderskorna få accepteras såsom ett uttryck för den relativa frekvensen. Det bör vidare observer-

ras, att så som talen står i tabellen är de blott approximativt riktiga, enär dels antalet barnaföderskor är beräknat på befolkningsstatistikens uppgifter om födda barn och dels dess uppdelning på barn födda inom resp. utom äktenskapet icke exakt motsvarar abortberättelsernas uppgifter om gifta och icke gifta. Till gruppen utom äktenskap har sålunda i

Tab. Å. Antal utförda legala aborter enligt till medicinalstyrelsen åren 1955—1957 inkomna rapporter *No. of abortions induced for medical or legal indications*

	Absoluta tal			Procentuell fördelning		
	1955	1956	1957	1955	1956	1957
Grupp I (medicinalstyrelsens tillstånd) <i>Authorization of Medical Board</i>	3 922	3 265	2 882	86,0	84,8	85,1
Eugenisk indikation	74	96	72	1,7	2,5	2,1
Medieinsk och social-medicinsk indikation <i>Medical and socio-medical indication</i>						
Sjukdom	1 373	1 277	1 174	30,0	33,2	34,7
Svaghet	2 080	1 613	1 446	45,6	41,9	42,7
Förutsedd svaghet	351	244	141	7,7	6,3	4,2
Humanitär indikation	44	35	49	1,0	0,9	1,4
Grupp II (tillstånd av två läkare) <i>Authorization of two physicians</i>	638	582	501	14,0	15,1	14,8
Medieinsk och social-medicinsk indikation	638	578	496	14,0	15,0	14,7
Humanitär indikation	—	4	5	—	0,1	0,1
Grupp III (nödfall) <i>Emergency</i>	2	4	3	0,0	0,1	0,1
Summa <i>Total</i>	4 562	3 851	3 386	100,0	100,0	100,0

Anm. I 1 076 fall har år 1957 steriliseringar samtidigt verkställts.

abortmaterialet förts alla fränskilda och änkor, vilket givetvis icke alltid är riktigt.

Tab. Z visar, att i genomsnitt för riket svarade mot 100 barnaföderskor med barn inom äktenskapet 2,4 och utom äktenskapet 10,1 aborter enligt lagen. Tillhopslagna gör dessa tal ett genomsnitt av 3,1 för samtliga barnaföderskor. Högst på skalan ligger alltså Stockholms stad.

Frekvensen av vid abortoperationen uppkommande komplikationer framgår av följande översikt för de senaste åren, som visar antalet fall med komplikation i absoluta tal och i förhållande till 1 000 opererade kvinnor.

	Komplicerade fall (inkl. dödsfall)	
	Antal	%
År 1949	447	81,2
• 1950	365	62,0
• 1951	393	62,1
• 1952	306	57,5
• 1953	265	53,9
• 1954	265	52,1
• 1955	268	58,7
• 1956	219	56,9
• 1957	198	58,5

För dödsfallen tagna för sig gäller följande serie, i vilken dödsfall vid kom-

binerad abort-steriliseringsoperation anges separat. (Promilletalen anger i sistnämnda fall relationen till abort-steriliseringsoperationerna.)

Som kommentar till tab. Å må ytterligare följande detaljerade uppgifter om

Dödsfall vid abortoperation			
Hela antalet		Därav vid samtidig sterilisering	
År	Antal %	Antal %	
År 1949..	7 1,27	5 3,43	
• 1950..	7 1,19	5 3,39	
• 1951..	6 0,95	2 1,29	
• 1952..	5 0,94	4 2,83	
• 1953..	2 0,41	1 0,84	
• 1954..	3 0,59	— —	
• 1955..	5 1,10	2 1,74	
• 1956..	2 0,52	— —	
• 1957..	2 0,59	— —	

sjukdomar eller tillstånd, som utgjort indikation för aborten, anföras. Bland fall med eugenisk indikation har 15 verkställts på grund av sinnessjukdom, 38 på grund av psykisk efterblivenhet, 2 på grund av epilepsi och 17 på grund av svår kroppslig sjukdom. Som framgår av tabellen fanns 1 174 fall med indikationen »sjukdom». Av dessa utgjordes 1 073 av psykisk rubbning av något slag förutom 29 fall av epilepsi. Av de

496 »två-läkarfallen» med medicinsk eller social-medicinsk indikation gällde 140 psykiska sjukdomstillstånd, medan 52 hade diagnosen svaghet och 28 förutsedd svaghet. I denna grupp fanns ett relativt stort antal (57 fall) med diagnosen lungtuberkulos. I hela materialet upptog sålunda indikationen svaghet 1 498 och förutsedd svaghet 169 fall, eller 44 resp. 5 % av samtliga 3 386 fall. Hela antalet fall, där mentala rubbningar spelat in som ett avgörande motiv för aborten (eugeniska fall inräknade men icke epileptiska) uppgår till 1 266 eller 37 % av samtliga.

»Humanitär indikation» omfattade 54 fall, samtliga avseende graviditeter tillkomna genom brottsligt hävdande. Så t. ex. hänförde sig 38 fall till kvinnor, som icke fyllt 15 år, 11 fall till otukt med sinnessjuk eller psykiskt efterbliven och 5 till våldtäkt. (Förteckning med ytterligare detaljer beträffande diagnoser av samma slag, som brukat publiceras i tidigare årgångar av denna bok förvaras i manuskript hos medicinalstyrelsen.)

Diagnoserna på förekommande komplikationer till abortoperationen framgår av följande förteckning:

<i>Komplicationer</i> (Dödsfallen här ej medräknade)	
Feber	75
Anemi	16
Placentalretention	14
Efterblödning	13
Sårinfektion	9
Trombos	7
Endometrit	6
Hämatom	6
Heus	6
Infektion i övre luftvägarna	6
Riklig operationsblödning	6
Salpingit	6
Urinvägsinfektion	5
Suturinsufficiens	4
Övriga komplikationer.....	17
	196

Dödsfall (I intet fall har sterilisering samtidigt verkställts).

Lungemboli	1
Uterusperforation	1
	2

4.62. Steriliseringar. Förhållandena på hithörande område regleras genom lagen den 23 maj 1941 (nr 282) om sterilisering. Liksom i fråga om aborter kan ingreppet utföras antingen efter tillstånd av medicinalstyrelsen eller, i vissa fall, på utlåtande av två läkare.

Under 1957 inkom till medicinalstyrelsen 1971 *ansökningar* om sterilisering, av vilka 1 802 bifölls (1956 var antalet ansökningar 2 067, varav 1 865 bifölls).

Antalet under året inkomna berättelser om *verkställda* steriliseringar var 1 785 fördelade sig på indikationer, som framgår av tab. Å.

Bland de redovisade steriliseringarna ingår även sådana, som kombinerats med abort och dessa är av två slag, nämligen de, där sterilisering ställts som villkor för abort och de, där abort och sterilisering kombinerats utan villkor. Antalet fall, där villkor ställts, var 40 och övriga 1 025, vilket tillhopa gör 1 065 kombinerade fall. Här må inskjutas, att enligt uppgift i anmärkning till tab. Å i föregående avsnitt, var antalet aborter kombinerade med sterilisering 1 076. Här råder alltså en diskrepans på endast 11 fall, vilket torde få anses vara tillfredsställande, då berättelserna över aborter och steriliseringar avlämnas separat och det i båda fallen gäller *under året inkomna* berättelser. I tab. Å redovisas de 40 steriliseringar, som ställts som villkor för abort, särskilda som grupp II.

Den lokala fördelningen av steriliseringarna framgår av tab. Z. Där lämnas särskilda uppgifter om operationer på grund av eugenisk och social indikation. Att social indikation i detta fall sammanslagits med den eugeniska beror på att man på så sätt erhåller en grupp, där mentala defekter är den dominerande orsaken till ingreppet. Med social

Tab. Ä. Antal utförda steriliseringar enligt till medicinalstyrelsen åren 1955—1957 inkomna rapporter *No. of sterilizations induced for medical or legal indications*

	Absoluta tal			Procentuell fördelning		
	1955	1956	1957	1955	1956	1957
Grupp I (medicinalstyrelsens tillstånd) <i>Authorization of Medical Board</i>	1 628	1 585	1 595	88,6	89,6	89,4
Eugenisk indikation: män	37	36	30	2,0	2,0	1,8
kvinnor	82	91	79	4,4	5,1	4,4
Social indikation: män <i>Social indication</i>	19	20	24	1,0	1,1	1,3
kvinnor	57	56	66	3,1	3,2	3,7
Medicinsk indikation: kvinnor <i>Medical indication</i> ..	1 433	1 382	1 396	78,1	78,2	78,2
Grupp II (medicinalstyrelsens tillstånd i samband med abort) <i>Authorization of Medical Board (combined with abortion)</i> : kvinnor	40	45	40	2,2	2,6	2,2
Eugenisk indikation: kvinnor	40	45	40	2,2	2,6	2,2
Grupp III (tillstånd av två läkare) <i>Authorization of two physicians</i> , kvinnor	157	122	144	8,6	6,9	8,1
Utan abort, kvinnor	51	44	67	2,8	2,5	3,8
Med abort, kvinnor	106	78	77	5,8	4,4	4,3
Grupp IV (nödfall) <i>Emergency</i> , kvinnor	12	16	6	0,6	0,9	0,3
Summa Total	1 837	1 768	1 785	100,0	100,0	100,0
Därav män <i>of which male</i>	56	56	54	3,0	3,1	3,1
» kvinnor » <i>» female</i>	1 781	1 712	1 731	97,0	96,9	96,9

indikation avses nämligen fall, då vederbörande på grund av sinnessjukdom, psykisk efterblivenhet eller annan rubbning av självsverksamheten eller ock på grund av asocialt levnadssätt anses vara för framtiden uppenbart olämplig att handha vårdnaden om barn. Det må tillfogas, att uttrycket social indikation för sterilisering har en helt annan innebörd än ordet »social», som ingår i begreppet social-medicinsk indikation för abort. I senare fallet gäller det ju kvinnor, vilkas sociala förhållanden (arbetsbörda, försörjningsplikt o. s. v.) i kombination med medicinska förhållanden gör att de icke anses böra föda barnet i fråga.

Den starkt varierande frekvensen av steriliseringar i olika delar av landet bör icke uppfattas som renodlat uttryck för växlande behov därav, då praxis i tillämpningen av lagen sannolikt också förete lokala variationer.

I manuskript hos medicinalstyrelsen förvaras en förteckning över diagnoser på sjukdomstillstånd, som varit anled-

ning till sterilisering. Följande detaljer rörande år 1957 må nämnas.

Bland fallen med eugenisk indikation utgjordes 25 av sinnessjukdom, 101 av psykisk efterblivenhet, 19 av kroppslig sjukdom och 4 epilepsi. Av de kroppsliga sjukdomarna var diagnosen »medfödd missbildning» den oftast förekommande (5 fall). Bakom medicinsk indikation i grupp I och två-läkarfallen enligt grupp III med sammanlagt 1540 fall, ligger 906 fall av svaghet (52 % av samtliga 1 731 kvinnor), 385 med psykiska sjukdomstillstånd eller mentala defekter, 49 med sjukdom i cirkulationsorganen, 27 med sockersjuka och 24 med epilepsi. Hela antalet fall, där psykisk defekt haft avgörande betydelse som steriliseringsindikation, uppgick till 511, de eugeniska fallen med sinnessjukdom och psykisk efterblivenhet inräknade, vilket gör 29 % av samtliga fall.

I 79 av steriliseringsfallen åtföljdes operationen av komplikationer, varibland särskilt feber (14 fall), sårinfek-

Tab. Ö. Antal legala kastreringar 1952—1957 enligt till medicinalstyrelsen inkomna berättelser
Number of castrations

	1952	1953	1954	1955	1956	1957
Grupp I (medicinalstyrelsens tillstånd)	24	23	25	19	6	8
Indikation:						
Kriminalpolitisk	män 6	7	14	7	—	1
kvinnor	—	—	—	—	—	—
Humanitär	män 1	2	3	1	—	—
kvinnor	—	1	—	—	—	1
Kriminalpolitisk och humanitär	män 17	13	8	11	6	6
kvinnor	—	—	—	—	—	—
Grupp II (tillstånd av två läkare)	—	1	3	1	1	1
Humanitär indikation	män —	1	2	1	1	—
kvinnor	—	—	1	—	—	1
Summa	24	24	28	20	7	9
därav män	24	23	27	20	7	7
kvinnor	—	1	1	—	—	2

tion (13), tromboflebit (11), ileus (6) och suturinsufficiens (6) må nämnas. Ett dödsfall rapporterades. Klientelels sammansättning med avseende på ålder, civilstånd och — vad kvinnorna angår — antalet tidigare förlossningar (med barn) framgår av tab. 23 i slutet av boken.

4.63. Kastreringar. Förhållandena på hithörande område regleras genom lagen den 24 mars 1944 (nr 133) om kast-

rering. Ingreppet kan verkställas antingen med tillstånd av medicinalstyrelsen eller, i vissa fall, på utfåtande av två läkare.

Under år 1957 inkom till medicinalstyrelsen 13 *ansökningar* om kastrering, av vilka 10 bifölls och 3 avslogs. (År 1956 bifölls 11 och avslogs 4 *ansökningar*.)

Antalet under de sex sista åren inkomna rapporter om verkställda kastreringar framgår av tab. Ö.

4.7. Sinnessjukdomar

Insjuknade personer. Någon exakt kännedom om hur många personer, som under ett år insjuknat i sinnessjukdomar,

har man icke. En viss uppfattning om dessa sjukdomars förekomst kan man dock erhålla ur följande tal, som anger

För första gången intagna på sinnessjukhus:

År	Statens sinnessjukhus		Storstädernas sinnessjukhus		I allt	
	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor
1953.....	3 275	3 173	1 088	1 129	4 363	4 302
1954.....	3 252	3 065	1 232	1 046	4 484	4 111
1955.....	3 565	3 381	1 360	1 174	4 925	4 555
1956.....	4 084	3 548	1 736	1 304	5 820	4 852
1957.....	3 985	3 686	1 683	1 272	5 668	4 958

de under året för första gången på sinnessjukhus intagna åren 1953—1957. De statliga sinnessjukhusen för psykiskt efterblivna har här inte medräknats.

Den markerade ökning av antalet för första gången intagna, som kunnat observeras de närmast föregående åren, föreligger ej år 1957, då antalet jämfört med år 1956 t. o. m. är något lägre. Beträffande kvinnor har dock ökningen fortsatt.

I tab. 29, som även innefattar de statliga sjukhusen för psykiskt efterblivna, har de första gången insjuknade fördelats efter ålder vid intagningen. Talen ger bl. a. vid handen, att mer än en tredjedel av de intagna uppnått en ålder av femtio år.

I grupp A i tab. 26 ingår även personer, som intagits på sinnessjukhus för observation eller undersökning enligt kap. 4 eller 6 sinnessjuklagen. Enligt kap. 4 sker intagningen antingen på egen begäran eller på polismyndighets föranstaltande. Kap. 6 äger tillämpning på sådana personer, som dömts för brott och beträffande vilka domstolen förordnat om intagande för undersökning.

Befintliga patienter, vårdformer. I genomsnitt per dag befann sig under år 1957 omkring 34 000 patienter på anstalt för sinnessjukvård (de statliga sinnessjukhusen för psykiskt efterblivna ej medräknade), därav 66 % på statliga sinnessjukhus, 16 % på de tre storstädernas och 15 % på vårdhemmen. Resten fördelar sig på de mindre kommunala och enskilda sinnessjukhusen och anstalterna för psykopatiska och nervösa barn. I dessa tal har försöksutskrivna eller i familjevård utplacerade icke medräknats.

I tab. 27 lämnas en översikt av klientelet vid slutet av år 1957 och i följande tablå vad angår statens sinnessjukhus för

sinnessjuka av förhållandena under de senaste åren.

År	Befintliga i slutet av året	Därav i % i familjevård	Försöksutskrivna
1953.....	29 958	2,1	26,1
1954.....	30 084	2,2	26,0
1955.....	30 758	2,3	27,1
1956.....	30 905	2,4	27,8
1957.....	31 236	2,5	28,6

Av visst intresse är att studera *omsättningen* av patienterna, d. v. s. de under en viss period intagna eller utskrivna satta i relation till de tillgängliga vårdplatserna. Följande tablå är avsedd att belysa denna sak, men då de till buds stående uppgifterna om antalet vårdplatser icke inkluderar reservplatser, har i stället för platser räknats med det i genomsnitt under året vårdade klientelet. Talen anger alltså de under ett år utskrivnas (exkl. till annat sinnessjukhus förflyttade) antal per 100 i genomsnitt per dag vårdade patienter. Statens sinnessjukhus för psykiskt efterblivna (utom Källshagens avdelning) ingår icke i beräkningen. Däremot ingår sekundäravdelningar.

Talen ger vid handen att ovannämnda ökning av antalet insjuknade under de senaste åren följts av en i hög grad ökad omsättning. Detta innebär med andra ord att vårdtiderna i genomsnitt avkortats.

År	Omsättningen av klientelet, % Statens sinnessjukhus	Storstädernas sinnessjukhus
1954.....	45	89
1955.....	47	99
1956.....	57	116
1957.....	57	122

Den betydande skillnaden i omsättningsprocent på statens sjukhus å ena sidan och storstädernas sjukhus å den

andra innebär tydligen att utskrivningspraxis icke överensstämmer. Sålunda framgår av följande sammanställning, att klientelet på storstädernas sjukhus i större omfattning än på statens sjukhus utgöres av patienter, som tidigare en eller flera gånger erhållit vård på sinnessjukhus.

Intagna patienter, vilka även tidigare varit intagna, i % av hela antalet resp. år gjorda intagningar:

År	Statens sinnessjukhus	Storstädernas sinnessjukhus
1954.....	39	55
1955.....	40	55
1956.....	41	56
1957.....	44	58

Sjukdomsformer. I tab. AA lämnas en redovisning av de åren 1955—1957 för första gången intagna patienternas fördelning efter sjukdomsform. Tabellen har utarbetats på grundval av uppgifter i sjukhusens årsberättelser.

Antalet för första gången intagna med diagnosen alkoholförgiftning (alkoholpsykos) ökade mellan åren 1954 och 1956 anmärkningsvärt. Uppgifterna för år 1957 visar en stabilisering på 1956 års nivå. Totalt led 12,2 % av de intagna år 1957 av alkoholförgiftning mot 12,7 % år 1956 och 5,5 % år 1954. Vad beträffar på storstädernas sinnessjukhus intagna män var antalet alkoholsjuka år 1957 41,7 % av samtliga för första gången intagna män. I fråga om alkoholpsykos är alkoholens roll uppenbar, men det är icke uteslutet att den även vad beträffar andra sjukdomsformer kan ha bidragit som utlösande faktor.

Tab. AA ger även upplysning om patienternas könsfördelning. Kvinnorna uppvisar större tal än männen, då det gäller schizofreni, manisk-depressiv,

psykogen samt presenil sjukdom. Diagnoserna sinnessjukdom genom alkoholförgiftning samt abnorm personlighet är däremot vanligare hos männen.

Det bör emellertid understrykas att de i tab. AA samt här ovan anförda procentalen anger olika sjukdomsformers andel bland för första gången *inskrivna*, således icke sjukdomsformernas procentuella andel bland de vid ett visst tillfälle *befintliga* patienterna. Genom att patienter, som lider av schizofreni, kräver lång vårdtid — ofta uppdelad på flera vårdtillfällen — är denna sjukdom, såsom framgår av tab. 30, alljämt den dominerande bland det befintliga klientelet.

Av följande sammanställning framgår, att intagningsfrekvensen på sjukhus är större i storstäderna än i landet i övrigt.

Första gången intagna per 10 000 av medelfolkmängden

År	Statens sinnessjukhus		Storstädernas sinnessjukhus	
	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor
1954.....	1,1	1,1	1,9	1,5
1955.....	1,2	1,2	2,1	1,6
1956.....	1,4	1,2	2,6	1,8
1957.....	1,4	1,3	2,5	1,7

I tab. 31 redovisas antalet på statens och storstädernas sinnessjukhus avlidna patienter med fördelning på dödsorsaker. En viss ökning av totalantalet döda kan konstateras. Vissa sjukdomar, som är vanliga vid hög ålder, utgör de största av de specificerade grupperna av dödsorsaker. I anslutning till vad ovan anförts rörande alkoholpsykoserna fästes uppmärksamheten på att 16 män år 1956 och 9 år 1957 avlidit i delirium tremens, under det att denna dödsorsak tidigare förekom ytterst sällan bland sinnessjukhusens klientel. Av nämnda 9 fall inträffade 4 på storstädernas sinnessjukhus.

Tab. AA. För första gången intagna på sinnessjukhus fördelade efter sjukdomsform, åren 1955
Number of patients admitted for the first time into mental hospitals according to diagnosis.

Sjukdomsform <i>Diagnosis</i>	Statens sinnessjukhus för sinnessjuka <i>Mental hospitals of the State</i>				
	Män <i>Male</i>			Kvinnor <i>Female</i>	
	År 1955	År 1956	År 1957	År 1955	År 1956
1 Manisk-depr. <i>Manic-depressive reaction</i>	259	249	253	422	360
2 Schizofreni <i>Schizophrenic disorder</i>	562	555	501	578	576
3 Kronisk förryckthet <i>Paranoia</i>	14	20	27	23	23
4 Epileptisk ssjd. <i>Psychosis from epilepsy</i>	41	42	50	32	31
5 Presenil ssjd. <i>Presenile psychosis and dementia</i>	231	220	262	452	484
6 Senil ssjd. <i>Senile psychosis</i>	340	336	392	316	336
Sinnessjukdom på grund av:					
7 Arteriosklerotiska förändr. <i>Psychosis with cerebral arteriosclerosis</i>	159	171	152	125	176
8 Andra grövre förändringar i hjärnan <i>Psychosis and dementia due to cerebral injury</i>	160	161	150	73	60
9 Syfilitisk infektion, paralytisk form <i>General paralysis of insane</i>	5	2	5	1	2
10 D:o annan form i centrala nervsystemet <i>Other psychosis and dementia due to syphilis of central nervous system</i>	—	—	3	1	1
11 Annan infektion <i>Psychosis due to other infection</i>	19	19	18	16	11
12 Alkoholförgiftning <i>Alcoholic psychosis</i>	243	566	507	3	14
13 Annan förgiftning <i>Psychosis due to other intoxication</i>	41	57	31	17	30
14 Autointoxikation <i>Psychosis due to auto-intoxication</i>	28	25	17	92	87
15 Psykogen ssjd., hysterisk form <i>Hysteria</i>	4	7	6	53	82
16 Annan form <i>Psychosis due to mental injury and acquired emotion</i>	593	692	650	586	614
17 Abnorm personlighet <i>Psychopathic personality</i> ..	681	750	758	448	542
18 Sinnessvaghet <i>Imbecility</i>	93	91	103	82	66
19 Psykisk efterblivenhet <i>Idiocy</i>	6	6	8	4	2
20 Annan eller okänd diagnos <i>Other or unknown diagnosis</i>	86	115	92	57	51
21 Summa <i>Total</i>	3 565	4 084	3 985	3 381	3 548
Därav, i %,					
22 Manisk-depr. ssjd.	7,3	6,1	6,3	12,5	10,1
23 Schizofreni	15,8	13,6	12,6	17,1	16,2
24 Presenil ssjd.	6,4	5,4	6,6	13,4	13,6
25 Senil ssjd.	9,5	8,2	9,8	9,3	9,5
26 Ssjd. på grund av alkoholförgiftning	6,8	13,9	12,7	0,0	0,4
27 Psykogen ssjd.	16,7	17,1	16,5	18,9	19,6
28 Abnorm personlighet	19,1	18,4	19,0	13,3	15,3

—1957.

Storstädernas sinnessjukhus <i>Mental hospitals</i> of the three largest cities							I allt (män och kvinnor) <i>Total (male and female)</i>		
Män <i>Male</i>				Kvinnor <i>Female</i>					
År 1957	År 1955	År 1956	År 1957	År 1955	År 1956	År 1957	År 1955	År 1956	År 1957
339	42	65	46	57	97	63	780	771	701 1
520	99	115	113	180	163	160	1 419	1 409	1 294 2
37	1	7	6	4	2	2	42	52	72 3
33	12	14	8	11	9	10	96	96	101 4
504	31	41	36	139	132	164	853	877	966 5
416	67	96	92	109	139	164	832	907	1 064 6
144	44	46	60	65	70	83	393	463	439 7
80	101	94	117	61	87	87	395	402	434 8
1	—	2	1	—	1	—	6	7	7 9
4	1	—	1	1	—	2	3	1	10 10
30	10	11	11	19	9	9	64	50	68 11
17	427	707	702	21	65	68	694	1 352	1 294 12
41	30	44	45	22	30	25	110	161	142 13
91	15	17	11	45	45	31	180	174	150 14
78	5	—	—	10	10	3	72	99	87 15
688	217	246	272	284	332	295	1 680	1 884	1 905 16
546	191	139	108	110	75	83	1 430	1 506	1 495 17
73	5	3	6	17	15	11	197	175	193 18
7	—	1	—	—	—	1	10	9	16 19
37	62	88	48	19	23	11	224	277	188 20
3 686	1 360	1 736	1 683	1 174	1 304	1 272	9 480	10 672	10 626 21
9,2	3,1	3,7	2,7	4,9	7,4	5,0	8,2	7,2	6,6 22
14,1	7,3	6,6	6,7	15,3	12,5	12,6	15,0	13,2	12,2 23
13,7	2,3	2,4	2,1	11,8	10,1	12,9	9,0	8,2	9,1 24
11,3	4,9	5,5	5,5	9,3	10,7	12,9	8,8	8,5	10,0 25
0,5	31,4	40,7	41,7	1,8	5,0	5,3	7,3	12,7	12,2 26
20,8	16,3	14,2	16,2	25,0	26,2	23,4	18,5	18,7	18,7 27
14,8	13,8	8,0	6,4	9,4	5,8	6,5	15,1	14,1	14,1 28

Material till kap. 4

Arsberättelser från förste provinsial- och stadsläkare: Kap. 4.1, 4.22, tab. 16, 17.

Halvmåndsrapporter från förste provinsial- och stadsläkare: Kap. 4.21, tab. 14, 15.

Nationalföreningen mot tuberkulos: Kap. 4.23 (Tuberkulos, delvis), tab. 19.

Arsberättelser från sjukvårdsanstalter: Kap. 4.2, 4.3, 4.7, tab. 20, 21, 24—31.

Arsberättelser från folklandvårdspolikliniker: Kap. 4.4.

Arsberättelser från barnmorskor och förlösningsanstalter: Kap. 4.5, tab. 20.

Rapporter om verkställda aborter, steriliseringar och kastreringar: Kap. 4.6, tab. 22, 23.

Uppgifter från medicinalstyrelsens skärmbildsbyrå: Kap. 4.23 (Tuberkulos, delvis), tab. 18.

KAP. 5

DET ALLMÄNNAS KOSTNADER FÖR HÄLSO-
OCH SJUKVÅRD

De uppgifter om kostnader för olika slag av sjukvård, som lämnats i kap. 3.224 och 3.233, avser bruttoutgifterna för driften av ifrågavarande anstalter (utom räntor, tomträttsavgälder, pensionskostnader m. m.). I detta kapitel redovisas det allmännas kostnader för drift, nyanläggning och nyinredning med *nettobelopp*, sedan inkomsterna (t. ex. patientavgifterna) frångänts.

Med det allmänna menas här staten och kommunerna. De sistnämnda är uppdelade på landsting, städer utom landsting och övriga primärkommuner. Kostnaderna omfattar direkta utgifter för hälso- och sjukvårdsändamål, undervisning av personal m. m. men icke den omgivningshygieniska verksamhet, som tar sig uttryck i omsorgen om vattenverk, avloppsanläggningar, gaturenhållning o. dyl.

Uppgifterna om *statens* utgifter för hälso- och sjukvårdsändamål har sammanställts efter publikationen Budgetredovisningen. Praktiskt taget alla poster inom medicinalstaten har därvid medräknats, och till detta har från övriga stater hämtats och tillagts de militära utgifterna för sjukvårdsändamål, bidraget till sjukkassar, utgifterna för medicinsk undervisning (approximativt beräknat), skolhälsovård, understöden åt medicinsk forskning m. m. Poster, som

icke kunnat medtagas, till följd av redovisningssättet är kostnaderna för de statsanställdas pensionering och kostnader för verksläkare och anvisningsläkare. Investeringskostnader ingår med hela de belopp, som tagits i anspråk under redovisningsåret, och häruti skiljer sig vår framställning från den eljest brukliga, när det gäller statsutgifterna. Enligt praxis tages nämligen i regel endast en del (vanligen hälften) av de verkliga investeringsutgifterna med bland utgifterna det år medlen tages i anspråk. Genom att taga upp hela beloppet, uppnår man överensstämmelse med landstingens och städernas utom landsting redovisningssätt. Statsbidrag till anläggning och drift av bl. a. kommunal hälso- och sjukvård ingår bland statens kostnader, men givetvis icke bland landstingens, städernas o. s. v.

Uppgifterna rörande *landsting och städer utom landsting* har för åren 1950—1956 hämtats ur publikationen Kommunernas finanser (utgiven av statistiska centralbyrån) och för år 1957 sammanställts inom medicinalstyrelsen på till centralbyrån inkommet, ehuru icke slutgranskat, material till samma publikation. Centralbyråns granskning har tidigare erfarenhetsmässigt resulterat i att en del belopp, som i den preliminära redovisningen förts som »övriga utgifter»,

Tab. BB. Statens, landstingens och städernas utom landsting nettoutgifter (drift- och anläggningskostnader) för hälso- och sjukvård åren 1950–1957, milj. kr

Net expenses (operation and investments) for different forms of health and sick care, million kronor, of the State, the counties and the county boroughs

76

Myndighet, år Authority, year	Las- o. förlossn.- vård Gen. hosp. care	Epi- demi- vård Epid. care	Tbc-vård (utom dispen- särvård) TB-care	Kro- niker- vård Chronic sick	Vård av sinnessju- ka m. m. Mental care	Dis- pensär- vård TB disp.	Distrikts- vård m. m. Publ. health nursery	Föreb. mödra- o. barnavård Maternity and child	Barn- morske- väsen Midwi- fery	Folk- tand- vård Dental care	Övrigt Other forms	Sum- ma Total
Staten The State												
1950/51	35,0	1,3	5,6	2,6	99,2	2,9	4,5	3,5	2,6	2,8	111,8	271,8
1951/52	38,2	0,6	5,3	3,2	121,4	2,0	5,2	3,9	2,8	5,1	132,5	320,2
1952/53	50,3	0,8	6,2	2,6	148,2	4,5	6,9	3,9	3,8	6,1	143,7	377,0
1953/54	40,7	1,0	6,9	3,5	160,7	3,0	6,8	6,0	3,5	8,7	156,0	396,6
1954/55	43,1	1,4	4,5	3,5	177,2	3,6	7,0	5,1	3,3	8,1	249,8	506,6
1955/56	44,5	0,8	4,1	3,8	196,0	2,6	7,5	4,4	3,2	9,6	354,2	630,7
1956/57	48,4	6,1	3,9	4,5	221,2	2,5	8,8	6,5	3,1	9,9	363,7	678,6
1957/58	58,6	2,1	3,7	5,0	243,2	2,9	9,5	9,2	3,4	10,0	393,9	741,5
Landsting Counties												
1950	196,1	10,6	24,3	11,3	10,8	3,5	8,2	1,9	5,9	10,4	6,6	289,6
1951	252,1	13,0	29,5	18,1	16,1	10,6	2,3	7,6	13,1	9,5	376,2	732,9
1952	304,1	13,5	36,6	24,5	23,2	4,5	11,8	3,1	5,5	18,8	14,1	459,7
1953	327,2	20,2	32,8	31,1	21,9	4,6	11,9	2,9	5,1	21,4	16,0	495,1
1954	350,7	19,8	34,7	39,3	25,5	4,8	13,2	3,1	5,1	23,6	23,8	543,6
1955	389,4	17,0	35,4	44,3	30,7	4,8	15,4	3,6	5,1	25,5	21,7	592,9
1956	443,0	17,3	37,8	51,0	39,6	4,2	16,1	4,1	4,9	30,8	25,6	674,4
1957 (prel.)	509,5	19,3	41,4	60,7	51,7	5,1	18,3	4,6	5,0	36,5	25,8	777,9
Städer utom landsting County boroughs												
1950	85,0	5,8	7,8	7,0	8,5	3,4	2,5	1,0	0,1	6,7	13,6	141,4
1951	115,5	7,1	10,1	8,6	13,9	3,7	2,9	0,8	0,1	7,7	14,6	185,0
1952	133,2	7,4	11,9	10,9	17,3	4,3	1,4	1,3	0,1	9,6	12,4	209,8
1953	133,3	10,1	12,7	12,4	16,0	4,0	1,3	1,4	0,1	9,1	13,0	213,4
1954	141,1	11,5	12,1	13,3	16,5	4,1	1,8	1,2	0,1	9,8	17,4	228,9
1955	157,0	11,1	13,1	16,5	23,2	4,7	2,0	1,6	0,1	11,8	14,9	256,0
1956	180,8	12,2	12,4	20,0	25,2	4,4	2,6	1,4	0,1	13,9	15,1	288,1
1957 (prel.)	192,9	12,5	12,0	24,9	33,1	4,6	3,0	1,5	0,0	16,7	26,3	327,5
Tillhopa Total												
1950	316,1	17,7	37,7	20,9	118,5	9,8	15,2	6,4	8,6	19,9	132,0	702,8
1951	405,8	20,7	44,9	29,9	151,4	10,0	18,7	7,0	10,5	25,9	156,6	881,4
1952	487,6	21,7	54,7	38,0	188,7	13,3	20,1	8,3	9,4	34,5	170,2	1 046,5
1953	501,2	31,3	52,4	47,0	198,6	11,6	20,0	10,3	8,5	39,2	185,0	1 105,1
1954	534,9	32,7	51,3	56,1	219,2	12,5	22,0	9,4	8,5	41,5	291,0	1 279,1
1955	590,9	28,9	52,6	64,6	249,9	12,1	24,9	9,6	8,4	46,9	390,8	1 479,6
1956	672,2	35,6	54,1	75,5	286,0	11,1	27,5	12,0	8,1	54,6	404,4	1 641,1
1957 (prel.)	761,0	33,9	57,1	90,6	328,0	12,6	30,8	15,3	8,4	63,2	446,0	1 846,9

flyttats till andra konton, i första hand lasarettsvården. I landstingens och städernas redovisning ingår även kostnaden för de anställdas pensionering. Investeringskostnaderna avser som nämnts hela utgiften under redovisningsåret, även om de bestritts med lånemedel. Följaktligen ingår icke avskrivningar, ej heller amorteringar på tidigare upplagna lån bland utgifterna. Nettoutgifterna för *andra primärkommuner* än städer utom landsting har även erhållits ur publikationen Kommunernas finanser för år 1956 och framgår av tab. DD. Senare uppgifter föreligger ej.

Det allmännas sammanlagda kostnad för hälso- och sjukvård, så som dessa begrepp här fattats, kan för år 1957 uppskattas till ca 1 870 miljoner kronor. Kalenderårsuppgifterna för kommunerna har härvid liksom i tab. BB lagts samman med statens för budgetåret 1957/58.

Av de 1 846,9 miljoner, vartill totalbeloppet för 1957 uppgår enligt tab. BB belöpte sig 40 % på staten, 42 % på landstingen och 18 % på städerna utom landsting. Ser man på de särskilda utgiftsposterna, finner man, att 41 % av totalbeloppet gick till lasarett- och förlossningsvård (inräknat vård på sjukstugor, garnissonssjukhus, barnsjukhus, förlossningsanstalter, vanförelanstalter — dock ej yrkesundervisning och dylikt — anstalter för kirurgisk tuberkulos och pensionsstyrelsens anstalter), 18 % till vård av sinnessjuka, psykiskt efterblivna och epileptiker och 14 % till bidrag till sjukkassor, för att nämna de största beloppen. Proportionerna var dock i hög grad avvikande för stat, landsting och städer tagna var för sig.

Som synes av efterföljande specifikation över statsbidrag till sjukkassor ingår i denna förutom poster avseende ersättning för sjukvård även poster, som

Tab. CC. Specifikation för år 1957 av tab. BB, milj. kr

Specification of table BB for the year 1957

Vårdform	Staten (1957/58)	Landsting	Städer utom landsting
Lasarettsvård	58,21	505,59	190,46
Förlossningsvård vid anstalt	0,40	3,96	¹ 2,45
Epidemivård	2,09	19,26	12,53
Tuberkulosvård (lungbo utom dispensär)	3,66	41,35	12,04
Kronikervård	4,99	60,70	24,86
Sinnessjukvård	219,62	14,38	24,40
Psykisk barn- och ungdomsvård	0,62	3,66	0,80
Vård av psykiskt efterblivna	18,30	33,69	7,85
Epileptikervård	4,68	2 ..	² ..
Dispensärvård	2,93	5,09	4,59
Distriktsvård (av sjuksk.)	9,49	18,31	2,98
Förebyggande mödra- o. barnavård	9,22	4,59	1,52
Barnmorskeväsen	3,45	4,99	0,02
Folktandvård och kommunal tandvård	9,95	36,48	16,70
Utbildning av medicinalpersonal	45,29	—	—
Medicinsk forskning	5,17	—	—
Provinsialläkarstaten	15,43	—	—
Central statl. administr. ..	6,38	—	—
Statliga laboratorier och statens institut för folkhälsan	9,54	—	—
Åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet	11,92	—	—
Beredskapssjukhus	5,17	—	—
Militär sjukvård	10,85	—	—
Bidrag till sjukkassor	256,40	—	—
Statens arbetsgivarbidrag till den allmänna sjukförsäkringen	18,79	—	—
Övrigt	8,94	25,81	26,30
Summa	741,49	777,87	327,50
Summa per invånare, kr	100	135	201
<i>Per inhabitant, kr</i>			³ 253

¹ Gäller endast Stockholm. Ingår för övriga städer i lasarettsvården.

² Kan ej specificeras, ingår dock i totalsumman.

³ Inkl. utgifter av primärkommuner, som avses i tab. GG.

är att betrakta som ersättning för inkomstbortfall.

Statsbidrag till sjukkassor

State contributions to sickness funds

	Milj. kr.
Grundsjukpenning	77,6
Grundhempenning	6,4
barn tillägg	12,6
Läkarvård och tandläkarvård	70,6
resor till dito	7,9
Resor till och från sjukhus och förlös- ningsanstalter	6,9
Moderkapsförsäkring:	
Grundpenning	14,5
barn tillägg till d:o	0,9
Frivillig sjukpenning	2,7
Tillfällig försäkring	0,6
Bidrag för gottgörelse till arbetsgivare	1,3
Statsbidrag till läkemedel	6,3
Medlemsbidrag	24,4
Avgiftsindringsbidrag	12,0
Avgiftssettningsbidrag	11,7
Summa	256,4

Betraktar man utvecklingen sedan 1950 enligt tab. BB, finner man, att denna vad angår statens utgifter betecknar en

stegring med 173 % från periodens första till dess sista år, att motsvarande tal för landstingen blir 169 % och för städerna utom landsting 132 %. Vid studiet av dessa tal, och ännu mera av talen för de särskilda vårdgrenarna, bör observeras, att utgifterna icke håller helt jämna steg med utbyggnad och drift av hithörande verksamhet utan att också

Tab. DD. Primärkommuners, andra än städer utom landsting, nettoutgifter (drift o. anlägg.) för hälso- och sjukvård

Net expenses etc. of local authorities except county boroughs

År 1950	17,7 milj. kr
» 1951	20,2 »
» 1952	16,8 »
» 1953	18,6 »
» 1954	18,9 »
» 1955	20,5 »
» 1956	22,3 »

Tab. EE. Det allmännas nettokostnader för nyanläggning och investering (nybyggnader och nyuppsättning av inventarier) år 1957 (1957/58), milj. kr

Investments for health and sick care of the State, the county councils and county boroughs, million kronor

Vårdform	Staten 1957/58 <i>The State</i>	Landsting 1957 <i>County councils</i>	Städer utom landsting 1957 <i>County boroughs</i>	Summa <i>Total</i>
Lasarettsvård <i>General hospital care</i>	12,68	110,17	} 25,19	149,12
Förlösningssvård vid anstalt <i>Maternity wards</i>	0,40	0,68		
Epidemivård <i>Epidemic care</i>	0,06	1,38	1,20	2,64
Tuberkulosvård (lungbe utom dispensär) <i>Sanatoria care</i>	0,67	5,76	0,59	7,02
Kronikervård <i>Care of chronically sick</i>	0,60	10,98	1,21	12,79
Psykisk barn- och ungdomsvård <i>Mental care of children and youth</i>	—	0,92	0,02	0,94
Sinnessjukvård <i>Care of mentally sick</i>	28,25	3,67	4,72	36,64
Vård av psykiskt efterblivna <i>Care of mentally deficient</i> ..	1,00	13,57	2,83	17,40
Epileptikervård <i>Care of epileptics</i>	1,21	—	—	1,21
Dispensärvård <i>TB dispensaries</i>	0,25	0,19	0,04	0,48
Distriktsvård (av sjuksköterskor) <i>Public health nursing</i> ..	—	0,06	0,00	0,06
Förebyggande mödra- och barnavård <i>Maternity and child welfare</i>	—	0,00	0,07	0,07
Barnmorskeväsen <i>District midwifery</i>	—	—	—	—
Folk tandvård och kommunal tandvård <i>Public dental care etc.</i>	0,13	2,90	0,07	3,10
Övrig hälso- och sjukvård <i>Other forms</i>	*20,23	1,65	5,35	27,23
Summa Total	65,48	151,98	41,29	258,70

* Kan ej specificeras, ingår dock i totalsumman.

* Därav för utbildning av medicinalpersonal 9,51 milj. kr, beredskapssjukhus 5,17 milj. kr och militär sjukvård 2,96 milj. kr.

Tab. FF. Landstingens och städernas utom landsting driftutgifter för sjukvårdsändamål år 1957. Miljoner kronor

Running costs for health and sick care of the county councils and county boroughs. Million kronor

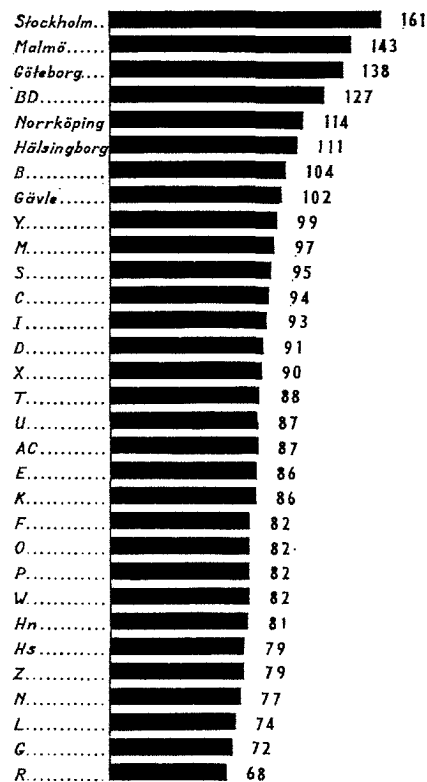
Sjukvårdsområde (län, stad) <i>Counties, county boroughs</i>	Kroppsjukvård <i>Somatic diseases</i>	Sinnessjukvård <i>Mental diseases</i>	Vård av psykiskt efterblivna <i>Mental deficiency</i>	Totalkostnad för driften <i>Total</i>
Stockholms.....	47,32	2,42	1,38	51,12
Uppsala	17,59	0,19	0,55	18,33
Södermanlands ..	23,09	0,43	1,09	24,61
Östergötlands....	26,61	0,50	1,14	28,25
Jönköpings.....	27,90	0,33	0,45	28,68
Kronobergs.....	13,66	0,26	0,19	14,11
Kalmar na	9,13	0,21	0,11	9,45
sa	13,67	0,33	0,44	14,44
Gotlands	5,80	—	0,17	5,97
Blekinge	15,08	0,47	0,19	15,74
Kristianstads	21,21	1,19	0,64	23,04
Malmöhus	35,65	0,95	1,11	37,71
Hallands	15,99	0,42	0,50	16,91
Göteborgs o. Boh.	21,51	0,31	1,00	22,82
Älvsborgs	35,48	0,82	1,41	37,71
Skaraborgs	20,23	0,21	0,85	21,29
Värmlands	31,96	1,07	0,99	34,02
Örebro	27,06	0,75	1,02	28,83
Västmanlands	22,91	0,16	0,91	23,98
Kopparbergs.....	26,72	0,31	1,19	28,22
Gävleborgs	26,48	0,31	0,89	27,68
Västernorrlands..	31,92	0,53	1,25	33,70
Jämtlands	13,75	0,11	0,21	14,07
Västerbottens....	24,87	0,53	0,65	26,05
Norrbottnens	36,76	0,65	1,80	39,21
Landsting, summa	592,35	13,46	20,13	625,94
Stockholm.....	131,18	14,71	4,21	150,10
Göteborg.....	63,82	3,02	—	66,84
Malmö	37,08	1,82	0,54	39,44
Norrköping	11,78	0,91	0,19	12,88
Hälsingborg	11,20	—	0,11	11,31
Gävle	5,68	—	0,04	5,64
Städer, summa	260,74	20,46	5,01	286,21
Total	853,09	33,92	25,14	912,15

¹ Inklusive vissa för kropps- och sinnessjukvård gemensamma kostnader.

tidpunkten, då utbetalning sker (då statsbidrag rekvideras o. s. v.) påverkar redovisningen. En del oregelbundenheter i utvecklingen enligt tabellen kan förklaras på detta sätt.

I tab. CC har 1957 års belopp speci-

LANDSTINGENS OCH STÄDERNAS
DRIFTUTGIFTER PER INVÅNARE
I MEDELTAL 1953—1957, KRONOR
Running cost per inhabitant

ficerats något finare och framställt med två decimaler. Vad landsting och städer angår, har specifikationen drivits så långt som materialet i statistiska centralbyrån medger. I huvudsak avser de nio första raderna (lasarettsvård, förlossningsvård, epidemivård etc.) slutna sjukvård.

I de små belopp för hälso- och sjukvård som redovisats i tab. DD för primärkommuner, som icke är städer utom landsting, ingår ersättningar till hälsovårdsnämnder, där sådana funnits, till

extra provinsialläkare, köpings-, municipal- och stadsläkare, kronikerhem m. m.

Bryter man ur tab. CC ut investeringskostnaderna, erhåller man ett resultat, som framgår av tab. EE.

I tab. FF finner man uppgifter om de särskilda landstingens och städernas utom landsting driftutgifter för sjukvårdsändamål.

Då det allmännas kostnader för hälso- och sjukvård till största delen bestrides med skattemedel, kan det vara motiverat att sätta de förra i relation till de senare. Om man gör så, finner man, att statens utgifter enligt ovan (741,5 milj. kr) utgjorde 12 % av den år 1957/58 inbetalna skatten på inkomst och förmögenhet.

KAP. 6

DET INTERNATIONELLA HÄLSO- OCH
SJUKVÅRDSARBETET

Internationella hälsovårdsfrågor handhas sedan november 1952 av nämnden för internationella hälsovårdsärenden (NIH). Ordförande under år 1957 var generaldirektören för medicinalstyrelsen.

Världshälsovårdsorganisationen (WHO) och särskilt dess Europakontor i Köpenhamn fortsatte under år 1957 att utveckla den del av sitt program, som består i intereuropeiska kurser, seminarier och konferenser. Sverige hade tillfälle utse representanter vid: seminarium i Oslo angående »The Mental Health of the Subnormal Child», seminarium i London angående »The Nurse in Industry», konferens i Wiesbaden angående »Health Education of the Public», seminarium i Nederländerna angående »The Nurse in the Psychiatric team», konferens i Milano angående »Air Pollution» och seminarium i Warszawa angående »Veterinary Public Health».

I likhet med tidigare år anordnades av WHO i samarbete med de nordiska ländernas medicinalförvaltningar högre hälsovårdskurser i Göteborg för skandinaviska tjänsteläkare. Detta år deltog fem svenska läkare och en sjuksköterska i ifrågavarande kurs. Med anknytning till denna kursverksamhet anordnades jämväl i Göteborg och i Köpenhamn en enmånads kurs i hygien, epidemiologi m. m. för sanitäringenjörer, vid vilken fem svenskar deltog.

WHO har under 1957 på förslag av nämnden utdelat följande stipendier: till läkare för studier i USA och Canada av reumatologisk sjukvård och rehabilitering, för studier i Europa i audiologi, för deltagande i kurs vid London School of Hygiene and Tropical Medicine samt för deltagande i kurs i Hamburg vid Bernhard Nocht institutet för tropiska sjukdomar; till sjuksköterska för studier i USA över barn med beteenderubbningar och till ingenjör för studier i Europa över sjukhusmaterielfrågor.

Nämnden har vidare ingivit förslag till Europarådet rörande stipendier på den allmänna hälsovårdens område. Europarådet har därefter utdelat stipendier till en högre tjänsteman i statsförvaltningen för studier över hälsovårdsadministration i Storbritannien, till en sjukgymnast för studier i Europa av sjukgymnastik för sinnessjuka, till en socialkurator för studier i Europa angående rådgivningsbyråer för psykiskt efterblivna, epileptiker m. fl. och till en arbetsterapeut för fortsättningskurs vid Oxford School of Occupational Therapy.

Under året har ett femtiotal WHO-stipendiater från fyrtio olika länder representerande samtliga världsdelar besökt Sverige för studier inom skilda delar av hälso- och sjukvården. Studiebesöken har planlagts och organiserats av nämndens kansli och stipendiaterna har kunnat fullgöra sina studier på veten-

skapliga, teoretiska och kliniska institutioner, på olika sjukhus i landet samt hos tjänsteläkare, distriktssköterskor och andra grenar av samhällets medicinska och sociala verksamhet. Dessutom har studieprogram ordnats för ett sjuttio-tal andra besökare från ett trettiotal olika länder.

Nämnden har med ordföranden och

två av dess ledamöter varit representerad vid tionde världshälsovårdsförsamlingen i Genève i maj 1957, med ordföranden vid WHO:s regionalmöte för Europa i Köpenhamn samt med en ledamot vid Europarådets hälsovårdsexpertkommittés möten i Strassburg i juli och december.

SUMMARY

Organization

1.2.¹ All the activities in the field of Public Health in Sweden are either operated or controlled by public authorities.

Public health is under the *Ministry of the Interior and Health*, the chief of which is a member of the Cabinet.

The National Board of Health is the principal instrument of the State for governing, superintending and promoting the activities and the work of the institutions pertaining to this field. The Board supervises the medical personnel, the hospitals and the pharmacies and has the direct control of the State mental hospitals, the State Pharmaceutical Laboratory, the State institutions for forensic medicine, a unit for mass-radiofluorography etc.

The National Board of Health is concerned with the subsidies granted by the Government for special medical care, i. e. for the equipment and operating of sanatoria for tuberculosis, hospitals for epidemic diseases, chronic diseases, paediatric diseases, maternity care, mental diseases and establishments for mentally deficient.

The main part of the administration of the health and sick care rests with local authorities. The County Councils, 25 in number, and the 6 County Boroughs shall see to it that the sick receive the hospital care required. The County Council districts correspond to the 24 counties, one of which is divided into two districts (see page VIII and IX). The main part of the care of the mentally diseased has, however, been taken over by the State all over the country; only the three largest cities (Stockholm, Gothenburg and Malmö) have their own independent organizations. The State is also the responsible authority for the Medical Officers' organization, whereas the County Councils and County Boroughs are responsible for

the District Public Health Nurses, District Midwives, Public Dental Care etc.

The *National Institute of Public Health* is an independent body outside the jurisdiction of the National Board of Health. It conducts inquiries into health matters submitted by public authorities, corporations and private individuals, but is also engaged in independent research in the fields of general, industrial and food hygiene. It is also engaged in teaching and in spreading of public health information. The *Central Board of Hospital Planning and Equipment* is another independent body engaged in standardization of hospital buildings and equipment and the *National Bacteriological Laboratory* is a third one.

Population

1.3. At the end of 1957 the population of Sweden amounted to 7 392 872 of whom 3 719 458 were living in cities (table 1). During the same year 108 898 children were born (107 207 live born and 1 691 stillborn) and 73 111 persons died. The general death rate was 9.9 per 1 000 of the mean population, the rate of live births 14.6. The infant mortality rate as measured by the number of dead during the first year per 1 000 live births was 17.4 and during the period 1951/55 the mean expectation of life was 70.49 years at birth for men and 73.43 for women. (Most of these figures are to be found in the Statistical abstract of Sweden — Statistisk Årsbok.)

Personnel

2. In chapter 2 figures are given as to the medical personnel. Thus there were 6 230 active physicians at the end of 1957. The number includes 258 foreign physicians working in Sweden on a limited license. The number of physicians given in table 1 refers to the fully licensed doctors, active and non active.

¹ The numbering of the paragraphs refers to the preceding chapters and subheadings.

The active dental surgeons were 4 595 in number. The number of fully licensed dental surgeons, active and non active, appears from table 1. There were 18 570 active nurses and 1 850 active midwives. The total of the medical personnel amounted to 87 910, administrative and domestic staff at hospitals not included. If the last two groups are added (see Tables L and R), the total amounts to 104 220. In 1950 the number was 75 000 corresponding to 2,4 % of the economically active population.

Public Health Services

3.101. There were 602 rural medical officers' districts at the beginning of 1958; 108 of them, however, were vacant, the activity being maintained by substitutes or by the officer of an adjoining district. In 3 districts there were also assistant medical officers. In each county there is a Senior County Medical Officer, appointed by the government, and an assistant County Medical Officer. As there are 24 counties, these two categories make 48 doctors. Altogether there were 653 posts in this organization (table 2). In the purely urban districts there were 260 posts, 33 of which were vacant without substitutes (Cf. also diagram, chapt. 3.101.)

3.102. 1 575 Public Health nurses were estimated in generalized service in rural districts and small towns (table 3).

3.103. The district midwives numbered 521 persons, 50 excluded who were at the same time Public Health nurses. Their activity is concentrated on prenatal care of pregnant women, since about 99 % of all deliveries take place in hospitals. They assist, however, to a considerable extent at deliveries in maternity homes, cottage hospitals etc.

3.104. The maternity and child welfare organization with 1 629 working units (clinics, centres and branches) controlled 79 % of all mothers and 96 % of all newborn as well as a great number of preschool children. The conditions differed rather widely in different parts of the country. The highest figures are to be found in one county bor-

ough, where all mothers were controlled and in three counties where all children were treated, whereas in other places the lowest figures were 48 % and 88 % respectively (table 4).

3.105. At the end of the year, 15 Consultation Bureaus for Sexual Hygiene and Abortion Cases subsidized by the State were in operation, the number of new visitors amounting to 4 691. To each bureau at least one physician and two or three social workers were attached.

3.106. About 720 000 persons have been vaccinated against poliomyelitis during 1957.

3.108. 62 central and 652 district TB dispensaries were working in 1957. In the former 588 352 X-ray examinations were made (table 5).

3.109. In 21 of the largest towns medical treatment for venereal diseases was given free of charge at special polyclinics. The number of visits to these polyclinics, amounted to 189 000, 87 090 of which had reference to the disease in its contagious phase.

3.110. Mental care of children and youth was given at 19 child guidance clinics with 24 subclinics (14 clinics with beds for observation and care).

3.111. Of about 50 000 epileptics more than 95 % were treated in ambulatory care.

3.112. At the end of the year Public Dental care was introduced in all counties and county boroughs. The activity was located to 20 central polyclinics, mostly situated in the premises of a general hospital, and to 649 district polyclinics (table 7). In the polyclinics 1 496 dental surgeons were employed, i. e. 33 % of the total number in the country. 1 397 dental surgeons attached to the district polyclinics worked in total 2 255 000 hours (figure not complete), 63 % of which especially reserved for children. (Number of persons treated appears from table G.)

Hospitals

3.21. If the institutions mainly meant for recreation and rest are excluded, the number of hospitals of all kinds

	Hospitals	Beds	Admissions	Bed-days
General hospitals and similar	233	40 760	849 541	12 134 874
Sanatoria for TB of the lungs	40	6 597	13 250	1 500 072
Other hosp. for somatic diseases	336	17 203	66 519	5 222 147
Mental hospitals	176	31 579	25 866	12 375 628
Institutions for mentally deficient	149	12 247	1 745	4 284 945
Establishments for epileptics	12	979	330	346 272
Total	946	109 389	957 251	35 863 938

amounted to 946 at the end of the year. The total number of beds, admissions and bed-days during the year appears from the adjoined abstract (cf table H).

By »General hospitals and similar» in the table above is understood general hospitals, children's hospitals, hospitals for bone, joint and glandular tuberculosis, orthopedic hospitals, cottage hospitals, i. e. small general hospitals (cf. table 11 C), and also independent maternity hospitals and maternity homes. 89 % of all beds reserved for maternity care are to be found in the general and cottage hospitals (cf. table 9). »Other hospitals for somatic diseases» comprise homes for chronic diseases, epidemic hospitals and private hospitals.

Alternatively it is possible to group the hospitals in accordance with the type of patients treated there. Thus e. g. you take away from the general hospitals and similar a few departments for chronic diseases, TB of the lungs etc. and all maternity wards (except the beds reserved for gynecological cases) and add a few beds for general hospital patients which are to be found at maternity hospitals and homes for chronically sick. This will result in what in this book is called beds for »general hospital care». The following figures have been compiled.

General hospital care	35 000	beds
Maternity care	3 600	»
Epidemic care	3 700	»
Care of TB of the lungs	6 800	»
» » chronic diseases	14 200	»
» » at private hospitals	1 300	»
Total	64 600	beds

»Care at private hospitals» is detached as a special item, although it does not differ from other forms of care. The patients, however, form a rather heterogeneous group. Some of the private hos-

pitals are regular general hospitals, and others have a majority of chronically sick patients, but to many of them acute somatic cases as well as chronic somatic cases and mild forms of nervous conditions are admitted.

The number of hospital beds (109 400) was 148 per 10 000 inhabitants, 87 of which in somatic hospitals and 61 in mental hospitals of all types. It appears from table 9, that 19,2 beds were available for chronic diseases, 5,0 for epidemic diseases, 9,2 for TB of the lungs, 4,9 (2,9 + 2,0) for maternity care and — if 1,7 beds at private hospitals are not included — the remainder, or 47,3 beds for »general hospital care».

A conspicuous feature of the Swedish hospital system is that the main part of the establishments are owned and operated by public authorities. 24,7 % of the beds available belong to the State, 66,0 % to counties or county boroughs, 1,4 % to local communes (small towns, parishes), 5,6 % to private enterprises and 2,3 % to funds, associations etc. (table I). The last group may for practical purposes be added to the State institutions, the difference being merely formal since these enterprises are constituted as foundations etc. but operated in close collaboration with the State authorities, which have representatives in their administrative committees and pay grants to cover their expenses. In some cases the State owns all the shares in the enterprise. The orthopedic hospitals, sanatoria for bone, joint and glandular TB and some sanatoria for TB of the lungs belong to this category (code-letter F, see page IX). The different categories of authorities mentioned above, however, vary in importance according to different types of care.

The mean occupancy of beds appears to have been 86 % at general hospitals, 71 % at sanatoria, 52 % at epidemic hospitals, 96 % at homes for chronically sick, 113 % at the State mental hospitals and 101 % at the mental hospitals of the three largest cities (tables K and Q). The high figure of the State mental hospitals is somewhat exaggerated as certain reserve beds have not been taken into consideration. The mean bed-days were 13,8 at the general hospitals, all types of patients included (page 34).

It has already been mentioned that during 1957 the total number of admissions into all the hospitals taken together were about 960 000 and the number of bed-days 35,9 millions. The last figure means that 98 000 inpatients were treated per day, which corresponds to 1,3 % of the population of Sweden. At general hospitals proper the number of inpatients per day was about 29 000. Every workday the same hospitals were visited by 14 800 outpatients (patients at X-ray departments not included), who were treated at polyclinics organized either by those responsible for the inpatients' care, which is often the case in the county boroughs, or by the physicians in accordance with an agreement between them and the authorities of the hospital, an arrangement which is prevailing in the countries.

The personnel of the somatic hospitals is calculated to be formed by about 54 800 persons, whereof about 3 300 doctors (table L), and the personnel of the institutions for mental diseases, mental deficiency and epileptics by about 18 400 persons, whereof about 460 doctors (table R). Some of these doctors have been counted more than once, because, under certain circumstances the local medical officer may be at the same time chief of e. g. a small cottage hospital, an epidemic cottage hospital or a home for chronically sick in his own district.

The density of the hospital personnel appears from the statement that 108 persons per 100 beds were employed at general hospitals, 72 at cottage hospi-

tals, 46 at sanatoria for TB of the lungs and 50 at homes for chronically sick (table M). These figures comprise all categories of personnel, even the administrative and domestic staffs. The nursing personnel, physicians excluded, amounted to 78 at general hospitals, and the physicians alone to 7,1. A concrete impression is derived from the fact that the personnel of all categories working at general hospitals amounted to 1,3 individuals per inpatient. It ought, however, to be kept in mind, that the same personnel also took care of a considerable number of outpatients.

The personnel of the mental hospitals is less numerous than that of the somatic hospitals. Calculated per 100 beds the nursing personnel (physicians excluded) amounts to 35 at the State hospitals and to 42 at the hospitals of the three largest cities. These figures are to be found in table S, where also data for establishments for mentally deficient are given. The average number of patients per physician was 124 at the State mental hospitals against 72 at the hospitals of the cities mentioned.

The total running costs of the Swedish hospitals for somatic diseases is estimated at 873,9 million kronor, 606,4 million of which are referable to the general hospitals proper (table N). The average cost per bed-day amounted to 57,0 kr at the general hospitals, 36,0 at the sanatoria for TB of the lungs and 24,5 at homes for chronic diseases (table O). On the whole these figures signify that the cost per bed-day has increased more than three times compared with 1946. The cost per admission has not risen in the same proportion. The running cost per patient-day in 1957 was found to be 18,4 kr at the State mental hospitals and 26,0 kr at the mental hospitals of the three largest cities (table T).

Salaries constitute the predominant part of the running costs of the hospitals and is the main lever of the increase of this cost during the last years, in its turn partly due to a general raise of the wages partly to a shortening

of the working day of the bedside personnel. In the accounts of the general hospitals 71,2 % of the running costs are entered under the heading salaries (table P).

Hospital care in a public ward is compensated by the new health insurance. Compensation is given over a two year period (730 days) if necessary for any one illness. For old-age pensioners the period is limited to 90 days. If the patient has a private room or goes to a private hospital, he is reimbursed for that part of the costs which corresponds to the price charged in a public ward at the hospital in his home district. Compensation for the cost of delivery is given in full for care in a public ward. Doctors' care during pregnancy is given free of cost at public maternity clinics.

Diseases, deliveries etc.

4.2. The number of epidemic diseases with individual notification is 25. The sum of cases amounted to 21 805 (296 per 100 000 inh.) in 1957 (table 15). In 1956 the corresponding figures were 13 133 (178 per 100 000 inh.). The high total of 1957 was mainly due to the great increase in the cases of viral meningo-encephalitis, namely 13 162 (179 per 100 000 inh.) against 817 in 1956. The sum 21 805 also included scarlet fever with 1 422 cases (87 per 100 000 inh.) and salmonella infections other than typhoid fever with 1 026 cases (14 per 100 000 inh.).

The influenza epidemic that started in Asia in the spring of 1957 also reached Sweden during the autumn and culminated in November with 128 000 reported cases. 276 000 (3 760 per 100 000 inh.) cases of influenza were registered in 1957 of which at least 250 000 referred to the A (Asia) virus group. Cases not reported had probably been more numerous.

The TB morbidity is characterized by the figures 8,8 per 1 000 inhabitants, which stands for the number of persons suffering from the disease and registered at the TB central dispensaries, 0,6 which stands for persons with contagious TB

of the lungs, 0,7 for new findings during 1957 of all forms of TB and 0,09 for fatal cases of tuberculosis (all forms) (table 19). Since 1946 the massradio-fluorography unit of the National Board of Health has examined 5,4 million persons, whereof positive findings in 3,0 % of the cases, already known cases included (table 18).

4.3. The number of persons brought to hospital because of poisoning by soporifics was in 1947 871. The figures for 1954, 2 234, for 1955, 3 014, for 1956, 3 174 and for 1957, 3 246 are not quite comparable with the before mentioned, since the international classification of the cases was introduced in 1952 (table 21).

4.4. Table U shows that in 1957 the percentage of permanent teeth with non treated caries in seven-year-old children was 28,2 %. It would have been even higher, had not a number of counties newly introduced public dental care for pre-school children.

4.5. According to the population registers the number of children born in 1957 was 108 898 (preliminary figure). In the statistics of the National Board of Health, based upon the annual reports of the hospitals and midwives, 108 756 newborn are notified. From table V appears that only 1,3 % of all deliveries took place in the patient's home with a midwife in charge. Furthermore 62,2 % were attended to in establishments of type I, i. e. maternity wards under the care of a specialist obstetrician, and 32,8 % in establishments of type II by a general surgeon and finally 3,7 % in type III, i. e. small maternity homes supervised by the medical officer of the district or some other local practitioner. Table V also gives relative figures for mature and premature children liveborn, and stillborn respectively, dead during delivery etc. It ought to be observed, that the Swedish definition of live birth refers to the breathing exclusively (cf. footnotes to table 20).

The annual reports of the hospitals give account for 14 102 abortions. Of these 3 160 had been induced for medi-

cal or legal indications (cf. next paragraph).

4.6. After an abortion, sterilization or castration for medical or legal indications has been accomplished, the operating doctor has to send a report to the National Board of Health within two months.

During 1957 3 386 reports on abortions were registered. The corresponding figure for 1956 was 3 851. In 1945, the year prior to an extension of the legal indications, the number was 1 623. As will be seen from table A, the great majority of the abortions were authorized by the National Board of Health (2 882), the remainder being carried out on the responsibility of two physicians in each case, not to mention the very small number of emergency cases.

4.7. Exact data regarding the annual amount of persons falling sick with mental diseases are not available, but the frequency is elucidated by the fact that in 1957 5 782 men and 5 002 women were admitted to mental hospitals to undergo treatment for the first time (table 26). At the mental hospitals of the State and the three largest cities — where the most effective and qualified treatment is given — 39 427 patients were recorded at the end of 1957. Of these 73 % were in the hospitals proper, 2 % in private homes supervised by the hospitals and 25 % conditionally released (table 27). The percentage distribution of the same patients according to type of disease is shown in table 30. In the same table data are given for mental hospitals of second order (small mental hospitals operated by local communes) and nursing homes — institutions intended for chronic cases.

Expenses out of public funds for health and sick care

In 1957 the expenses of the State, the counties and the county boroughs for

Expenses (investments included) of the State, the counties and county boroughs in 1957

Health and sick care, total	1 847 mill. kr
General hospital care	40,8 %
Maternity wards	0,4 »
Sanatoria for TB of the lungs ...	3,1 »
Epidemic care	1,8 »
Care of chronically sick	4,9 »
» » mentally sick	14,2 »
» » deficient	3,2 »
» » epileptics	0,3 »
TB dispensaries	0,7 »
Public health nursing	1,7 »
Maternity and child welfare	0,8 »
District midwifery	0,5 »
Public dental care	3,4 »
Other forms	9,7 »
Subtotal	85,5 »
Military sick care	0,6 »
Contributions to sickness funds ..	13,9 »
Total	100,0 »

»general hospital care» were 754,26 million kronor (table CC). If 6,81 million kronor for maternity care at hospitals are added, the sum amounts to 761,07 millions. Reduced by 149,12 millions from table EE, where the investments are set forth, the remainder, 612 millions, represents the running cost. From table N the total running cost of the corresponding hospitals can be compiled by adding the first seven items plus the cost of maternity hospitals. This gives a total of about 672 million kronor in 1957. The sums are not exactly comparable, i. a. because the expenses of the State in tables BB—EE refer to the period 1 July 1957—30 June 1958, other points of disagreement not mentioned. The main impression that the Community bears by far the biggest part of the expenses is nevertheless correct.

The total of table BB amounts to about 1 847 million kr, i. e. 250 kr per inhabitant (about equivalent of 17 English pounds). The share of the State amounts to 40 %, corresponding to 12 % of the State income tax for the same year.

Tab. 1. Antal läkare, tandläkare, apotekare och sjukgymnaster vid slutet av år 1957

Population of Sweden, number of physicians, dental surgeons, pharmacists and physiotherapists

Bostadsort (län, städer)	Rikets folk- mängd */12 1957	Läkare ¹ <i>Physicians</i>		Tandläkare ² <i>Dental surgeons</i>		Apo- teks- inne- havare <i>Phar- ma- ceutists, proprie- tors</i>	Apotekspersonal (tjänstgörande) <i>Pharmaceutical personnel</i>			Kvinnl. sjuk- gymn. (prakt.) <i>Female physio- thera- pists (active)</i>
		Hela an- talet <i>Total No.</i>	På 10000 inv. <i>Per 10000 inh.</i>	Hela an- talet <i>Total No.</i>	På 10000 inv. <i>Per 10000 inh.</i>		Apote- kare <i>Phar- ma- ceutists</i>	Farm. kand.* (recept.) <i>Bache- lors of phar- macy</i>	Apo- teks- elever <i>Ap- prent.</i>	
Stockholms stad	798 913	1 715	21,5	1 049	13,1	46	109	280	98	315
Stockholms län	420 807	307	7,3	229	5,4	19	21	60	9	114
Uppsala »	164 542	287	17,4	96	5,8	7	8	34	14	41
Södermanlands län	222 965	134	6,0	119	5,3	13	12	32	5	35
Norrköpings stad	89 588	73	8,1	57	6,4	5	5	22	4	17
Östergötlands län i övr.	267 928	148	5,5	125	4,7	12	13	41	14	41
Jönköpings län	281 558	160	5,7	133	4,7	13	12	37	14	33
Kronobergs »	159 088	72	4,5	72	4,5	8	9	15	5	12
Kalmar läns na	91 830	47	5,1	36	3,9	6	1	16	2	7
» »	144 847	66	4,6	51	3,5	8	7	16	4	27
Gotlands län	56 099	27	4,8	20	3,6	3	2	5	—	7
Blekinge »	145 035	78	5,4	74	5,1	7	6	20	7	10
Kristianstads län	258 046	157	6,1	138	5,3	16	10	29	19	42
Malmö stad	217 330	252	11,6	239	11,0	10	17	49	22	67
Hälsingborgs »	75 473	89	11,8	70	9,3	3	8	17	5	30
Malmöhus län i övrigt ..	319 134	402	12,6	184	5,8	19	13	53	10	89
Hallands län	167 653	92	5,5	91	5,4	8	6	21	7	32
Göteborgs stad	392 577	569	14,5	317	8,1	17	38	92	37	120
Göteb. o. Bohus l. i övr.	213 349	107	5,0	76	3,6	11	8	23	8	28
Älvsborgs län	372 105	225	6,0	172	4,6	17	15	47	14	52
Skaraborgs »	248 895	129	5,2	90	3,6	14	7	35	6	32
Värmlands »	290 828	149	5,1	122	4,2	15	11	43	13	40
Örebro »	260 433	157	6,0	113	4,3	15	14	38	10	39
Västmanlands »	226 062	130	5,8	110	4,9	14	13	29	9	35
Kopparbergs »	283 801	135	4,8	127	4,5	21	7	40	8	29
Gävle stad	52 667	62	11,8	44	8,4	4	7	11	2	12
Gävleborgs län i övr. ...	242 275	76	3,1	74	3,1	13	9	28	4	28
Västernorrlands län ...	269 521	158	5,5	115	4,0	15	10	34	9	32
Jämtlands »	142 860	65	4,5	58	4,1	9	7	18	5	19
Västerbottens » ...	239 945	105	4,4	90	3,8	16	8	23	10	18
Norrbottens » ...	256 718	107	4,2	63	2,5	16	5	29	4	29
Summa										
i städer cities	3 719 458	5 507	14,8	3 607	9,7	235	365	990	361	1 163
på landsb. country ..	3 673 414	773	2,1	747	2,0	165	53	247	17	262
i utlandet abroad ...	—	53	—	33	—	—	—	—	—	—
Total	7 392 872	6 333	8,6	4 387	5,9	400	418	1 237	378	1 425
Därav: män male	3 688 106	5 551	..	3 217	..	360	282	69	42	—
kvinnor female	3 704 766	782	..	1 170	..	40	136	1 168	336	1 425
Totalsumma 1956..	7 341 122	6 045	8,2	4 232	5,8	389	436	1 206	282	1 293
1955..	7 290 112	5 822	8,0	4 103	5,6	398	465	1 147	245	1 225
1954..	7 234 664	5 619	7,8	3 899	5,4	401	477	1 126	243	1 103
1953..	7 192 316	5 452	7,6	3 771	5,2	394	499	1 065	264	1 054
1952..	7 150 606	5 285	7,4	3 608	5,0	402	515	998	243	920
1951..	7 099 204	5 134	7,2	3 473	4,9	414	486	981	218	946
1950..	7 046 920	4 915	7,0	3 376	4,8	413	493	962	208	958

¹ Legitimerade läkare och läkare, som jämlikt Kungl. Maj:ts resolution äger behörighet att utöva läkarkonsten. Omfattar även icke yrkesverksamma. Antalet verksamma läkare, inklusive vissa här icke upptagna utlännningar, beräknas till 6 232 (se texten, kap. 2).

² Legitimerade tandläkare, även icke yrkesverk-

samma, och tandläkare, som jämlikt Kungl. Maj:ts resolution utövar tandläkarkonsten samt tandläkare, som jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 4/11 1953 utövar tandläkarkonsten inom folktandvården. Antalet verksamma, inklusive vissa här icke upptagna utlännningar, beräknas till 4 595 (se texten, kap. 2).

* Inkluderar farmaceuter med utländsk utbildning.

Tab. 2. Antal civila läkarbefattningar med tjänstårsrätt i början av år 1958*Number of posts for physicians*

Se även beträffande sinnessjukhusen tab. 24.

Län eller stad, där tjänsten är stationerad <i>Counties, county boroughs</i>	Antal inrättade civila läkarbefattningar med tjänstårsrätt ¹									
	Förste provinsialläkare ² <i>County Medical Officers etc.</i>	Provinsial-, extra och biträdande prov.-läkare <i>Rural Medical Officers</i>	Stads-, köpings- och municipalläkare ³ <i>City and Borough Medical Officers</i>	Psyk. barna- o. ungdoms- vård m. m. ⁴ <i>Mental care for youths etc.</i>	Vid anstalt för <i>At hospitals for</i>			Fängelseläkare <i>Prison Medical Officers</i>	Läkare vid medicinska un- derv.-anstalter <i>Professors at inst. for med. education</i>	Övriga läkarbefattningar med tjänstårsrätt ⁴ <i>Other posts</i>
					tuberkulosjuka <i>T.B.</i>	andra kroppsligt sjuka <i>other somatic diseases</i>	sinnessjuka <i>mentally diseased</i>			
Stockholms stad	—	—	34	19	—	454	57	7	2	58
Stockholms län	2	29	15	11	12	316	1	3	31	46
Uppsala län	2	13	4	4	—	118	19	—	44	—
Södermanlands län	2	18	11	—	2	72	12	—	—	1
Norrköpings stad	—	—	9	—	—	37	—	—	—	1
Östergötlands län i övr. ...	2	26	9	—	3	71	11	2	—	1
Jönköpings län	2	23	14	2	9	77	16	—	—	2
Kronobergs län	2	22	3	—	2	35	10	—	—	1
Kalmar län	2	26	8	—	3	56	11	1	—	2
Gotlands län	2	7	1	—	2	13	3	—	—	1
Blekinge län	2	14	4	—	4	46	8	—	—	1
Kristianstads län	2	28	4	3	6	69	—	—	—	1
Malmö stad	—	—	6	—	—	124	8	4	—	1
Hälsingborgs stad	—	—	2	—	2	34	14	—	—	1
Malmöhus län i övr.	2	25	10	1	4	187	21	—	54	2
Hallands län	2	14	3	—	7	52	—	—	—	2
Göteborgs stad	—	—	23	6	8	250	25	4	45	14
Göteborgs o. Boh. län i övr.	2	23	6	—	3	55	—	—	—	2
Älvsborgs län	2	37	12	2	9	114	20	—	—	1
Skaraborgs län	2	25	10	—	3	62	—	—	—	—
Värmlands län	2	32	12	2	4	82	11	—	—	2
Örebro län	2	22	10	2	3	78	3	—	—	1
Västmanlands län	2	20	10	1	3	74	3	—	—	—
Kopparbergs län	2	33	7	—	5	73	12	—	—	2
Gävleborgs län	2	31	12	—	5	83	—	—	—	2
Västernorrlands län	2	38	7	—	8	88	16	2	—	1
Jämtlands län	2	24	1	—	4	38	8	—	—	—
Västerbottens län	2	38	7	2	5	79	11	—	—	3
Norrbottnens län	2	37	6	2	5	98	7	—	—	4
Summa 1958	48	605	260	57	121	2 935	307	23	226	153
1957	48	603	257	54	122	2 837	296	21	203	151
1956	48	595	250	47	122	2 656	270	13	195	148
1955	48	586	244	43	123	2 523	252	16	187	138
1954	48	575	240	35	132	2 454	252	16	189	138
1953	48	570	238	..	126	2 264	256	16	176	124

¹ Är flera befattningar förenade hos samma person, har de upptagits var för sig, varför antalet befattningar överstiger antalet tjänsteläkare.

² Inkluderar biträdande 1:e provinsialläkare (utan tjänstårsrätt), av vilka 9, som tillika är provinsialläkare, även ingår i nästa kolumn.

³ Inkluderar 5 med 1:e provinsialläkare jämställda 1:e stadsläkare i städer utom landsting.

⁴ Inkluderar 5 länspsykiater (2 i Kristianstads och 3 i Stockholms län).

⁵ Här ingår förvaltningsläkare (hos medicinalstyrelsen, försärets sjukvårdsstyrelse o. s. v.), läkare vid dispensärer m. fl.

Tab. 3. Vissa sjukskötersketjänster den 31 december 1957 och barnmorsketjänster den 1 januari 1958

Certain posts for nurses and midwives

Län eller stad, där tjänsten är stationerad <i>Counties, county boroughs</i>	Sjukskötersketjänster ¹ <i>Posts for nurses</i>							Barnmorsketjänster <i>Posts for midwives</i>				
	Vid anstalter för kropps-sjukvård hos ² <i>Somatic hosp.</i>					I distrikts-vård ³		Summa	Vid anstalter	I öppen vård <i>Out-pat. care</i>		Summa
	sta-ten	lands-ting etc.	övr-iga ⁴	Summa	Därav vakanta utan vikarie	Antal	Därav be-satta ⁵			Dis-trikts-vård	Förebyggande mördravvård ⁶	
Stockholms stad	156	1 049	260	1 465	14	—	—	1 465	73	2	12	87
Stockholms län	432	311	30½	773	11	102	91	875	27	26	1	54
Uppsala	278	62	12	352	3	44	41	396	20	10	2	32
Södermanlands län	—	254	—	254	—	74	73	328	17	14	1	32
Norrköpings stad	—	142	3	145	—	—	—	145	8	1	1	10
Östergötlands län i övr.	—	291	2½	294	5½	72	68	366	22	17	2	41
Jönköpings län	23	285	14	322	4	82	64	404	25	19	1	45
Kronobergs	—	144	—	144	—	50	42	194	16	19	1	36
Kalmar läns norra	—	89	—	89	3	38	32	127	6	12	—	18
" södra	—	128	5	133	—	49	43	182	12	19	—	31
Gotlands län	—	61	2	63	4½	19	14	82	3	12	—	15
Blekinge	—	145	—	145	—	44	37	189	14	13	—	27
Kristianstads	—	243	15½	258	9	78	72	336	17	19	1	37
Malmö stad	—	317	—	317	—	—	—	317	10	1	—	11
Hälsingborgs stad	—	124	11	135	6½	—	—	135	6	1	1	8
Malmöhus län i övr.	—	480	6	486	13½	89	68	575	21	14	3	38
Hallands län	—	162	28	190	11½	51	44	241	14	10	1	25
Göteborgs stad	2	703	44½	750	—	—	—	750	40	1	6	47
Göteb. o. Bohus län i övr.	—	209	1	210	1	64	53	274	18	21	2	41
Älvsborgs län	—	374	1	375	36	87	69	462	34	26	1	61
Skaraborgs	9	232	2	243	23½	74	57	317	22	20	—	42
Värmlands	—	316	—	316	10	96	85	412	30	29	1	60
Örebro	—	314	1	315	4	65	63	380	18	14	2	34
Västmanlands	—	269	—	269	6	58	53	327	18	14	1	33
Kopparbergs	—	293	—	293	11	82	76	375	21	34	1	56
Gävle stad	—	74	—	74	1½	—	—	74	6	1	—	7
Gävleborgs län i övrigt ..	—	263	—	263	10	95	92	358	17	25	—	42
Västernorrlands län	11	321	24	356	3½	102	98	458	21	35	—	56
Jämtlands	7	144	—	151	—	60	58	211	8	40	—	48
Västerbottens	—	255	—	255	15	66	60	321	17	42	—	59
Norrbottens	102	217	—	319	3	97	85	416	36	37	—	73
Summa	1 020	8 271	463	9 754	210	1 738	1 538	11 492	617	548	41	1 206
Därav vakanta utan vikarie <i>Vacant</i>	1	204	5	210	—	163	—	373	13	27	—	40

¹ Tabellen upptager icke av sjuksköterskor uppehållna tjänster inom sinnessjukvården och — med undantag av distriktsvården — ej heller sjukskötersketjänster i sådan öppen sjukvård, som icke är ansluten till anstalt. Se i övrigt noterna 2 och 4.

² Omfattar icke samtliga enskilda sjukhem (se not 4), ej heller kronikeranstalter lydande under socialvårdsmyndighet. Detta bör observeras vid jämförelse med personaltablån i kap. 3.22. — Inkluderar husmoderstjänster.

³ *Public health nurses (rural districts)* 49 av dessa tjänster är kombinerade med distriktsbarnmorsketjänster.

⁴ Avser huvudsakligen tjänster hos huvudmän av kategori F (föreningar etc. — se kodförteckningen i början av boken) och de största enskilda sjukhemmen (Betaniaastryarnas sjukhem, Ersta sjukhus, Röda Korsets sjukhem, Sophiahemmet, Samariterhemmet, Tranås kuranstalts privatvård, Sjukhemmet Solhöjden och Carländerska sjukhemmet).

⁵ Inkl. 18 tjänster besatta med kompetent vikarie, 37 tjänster besatta med vikarie utan formell kompetens ej medräknade.

⁶ Heltidstjänster.

⁷ Hela antalet vakanser var 41.

Tab. 4. Den förebyggande mödra- och barnvården år 1957

Län, städer <i>Counties, county boroughs</i>		Antal hälsovårdsorgan <i>Organs</i>								Barnaföderskor <i>Mothers</i>					
		Mödravårdscentraler, typ I <i>Clinics of 1st order for mat.welf.</i>	Barnavårdscentraler, typ I <i>Clinics of 1st order for child welfare</i>	Mödravårdscentraler, typ II	Barnavårdscentraler, typ II	Mödra- och barnavårdscentraler, typ II	Barnavårdsstationer <i>Child welfare stations</i>	Mödra- och barnavårdsstationer	Mödra- och barnavårdsfällor <i>Mat. and child welfare branches</i>	Hela antalet ² <i>Total number of mothers</i>	Övervakade <i>Supervised</i>		Medeltal besök per barnaföderska ³ <i>Visits per mother</i>		
											Antal <i>Number</i>	%	hos läkaren	hos barnmorskan	hembesök av barnmorskan
1	Stockholms stad	12	63	—	1	—	1	—	—	11 351	8 764	77	4,2	3,2	0,6
2	Stockholms län....	5	7	2	3	—	5	27	65	6 874	4 807	70	2,8	3,5	1,5
3	Uppsala *	2	4	1	—	1	1	9	8	2 494	2 331	93	2,8	4,3	0,9
4	Södermanlands *	1	6	4	2	—	4	11	31	3 166	2 730	86	2,9	4,4	0,7
5	Norrköpings stad	3	3	3	—	—	—	—	—	1 252	1 278	100	3,2	3,1	0,4
6	Östergötl. län i övr..	2	2	1	—	—	3	19	23	3 827	3 189	83	2,9	4,2	1,5
7	Jönköpings län	1	3	7	7	—	3	15	40	4 187	3 355	80	2,6	3,7	0,9
8	Kronobergs *	1	1	—	—	—	—	20	26	2 068	1 774	86	2,9	4,8	1,5
9	Kalmar läns norra	1	1	1	—	—	3	11	20	3 145	1 069	39	2,9	3,8	1,4
10	Kalmar läns södra ...	1	—	2	2	1	5	10	15	1 733	1 733	89	2,9	4,2	0,9
11	Gotlands län	—	1	1	—	—	—	6	12	892	628	70	2,0	2,6	2,2
12	Blekinge *	1	2	—	—	—	1	15	16	1 877	1 598	85	2,2	5,0	0,9
13	Kristianstads *	2	2	1	1	1	4	22	19	3 511	2 700	79	2,4	6,7	0,9
14	Malmö stad	1	6	—	—	—	—	—	—	3 167	1 522	48	3,1	—	—
15	Hälsingborgs stad ...	1	5	—	—	—	—	—	—	984	545	55	4,1	5,4	0,6
16	Malmöhus län i övr..	1	2	2	—	4	7	15	18	4 204	3 133	75	2,9	4,8	1,0
17	Hallands län	1	1	2	1	—	4	12	22	2 400	1 667	69	2,6	3,6	0,5
18	Göteborgs stad	6	26	—	—	—	—	—	—	6 232	4 675	75	3,1	3,1	0,8
19	Göteb. o. Boh. län i övr.	2	2	1	1	—	2	23	48	3 045	2 586	85	2,8	5,8	1,6
20	Älvsborgs län....	2	5	5	4	—	1	33	52	5 168	3 671	71	2,4	3,7	0,8
21	Skaraborgs *	3	2	—	—	—	2	28	16	3 570	1 898	53	2,2	4,3	0,8
22	Värmlands *	1	1	4	2	—	5	30	45	3 993	2 916	73	2,6	3,6	1,5
23	Örebro *	1	1	5	5	1	7	14	23	3 517	2 666	76	2,2	4,7	0,9
24	Västmanlands *	1	3	3	2	1	8	12	13	3 582	2 671	75	2,7	4,1	0,9
25	Kopparbergs *	1	1	2	2	3	—	23	29	4 106	3 674	89	2,6	5,2	1,2
26	Gävle stad	1	2	—	—	—	—	—	3	806	991	92	2,8	1,8	0,8
27	Gävleborgs län i övr.	2	1	4	3	—	5	25	23	3 383	2 857	82	2,1	4,7	1,6
28	Västernorrlands län ..	2	2	2	2	1	3	30	31	4 169	3 325	80	2,4	3,7	1,6
29	Jämtlands *	1	1	—	—	—	—	22	68	2 048	1 844	90	2,4	2,3	1,6
30	Västerbottens *	2	2	—	—	—	—	36	130	3 885	3 544	91	2,5	2,6	0,6
31	Norrbottens *	2	4	4	—	1	2	30	123	4 688	4 428	94	2,4	2,3	1,3
32	Summa Total	63	162	54	38	14	76	498	724	107 591	84 569	79	2,7	3,8	1,0

¹ Dessutom mottagningar på tjänsteresor till avläget belägna platser.² Talen har beräknats på uppgifter om antalet

födda (levande födda plus dödfödda) och är således endast approximativa. I 1 000 födda har antagits motsvara 988 barnaföderskor.

Maternity and child welfare

Spädbarn Infants					Småbarn Pre-school children								Utgifter för driften, kr		
Antal levande födda * Number of live born	därav övervakade supervised		Medeltal besök per spädbarn Visits per infant			Antal över- vakade ett- åringar Number super- vised one year old children	Medeltal besök per ettåring Visits per one year old child			Antal över- vakade 2-6- åringar Number super- vised 2-6 years	Medeltal besök per 2-6-åring Visits per 2-6 year old child			Running cost	
	Antal Num- ber	%	hos läkaren	hos sjuksköterskan	hembesök av sjuk- sköterskan		hos läkaren	hos sjuksköterskan	hembesök av sjuk- sköterskan		hos läkaren	hos sjuksköterskan	hembesök av sjuk- sköterskan		
11 323	10 225	90	3,8	1,6	5,0	7 582	1,9	0,2	1,3	20 606	1,0	0,1	0,9	2 321 196	
6 852	6 520	95	3,1	1,5	3,5	5 227	1,1	0,4	0,8	9 763	0,8	0,5	0,5	275 434	
2 495	2 362	95	4,4	0,6	6,4	2 320	1,8	0,2	2,2	4 232	1,0	0,1	1,2	383 918	
3 151	3 061	97	4,0	0,8	4,3	3 017	1,3	0,2	1,4	4 250	0,9	0,4	0,9	395 429	
1 254	1 250	99	3,6	—	6,5	1 228	1,6	—	0,8	1 122	1,4	—	0,8	193 293	
3 819	3 725	98	4,1	0,5	4,6	2 912	1,3	0,2	1,4	6 135	0,6	0,2	1,0	178 966	
4 163	4 163	100	3,5	0,8	3,6	4 028	1,4	0,2	1,0	7 203	0,8	0,2	0,6	497 374	
2 060	2 023	98	3,6	0,3	4,9	1 600	1,1	0,1	0,7	1 248	0,7	0,1	0,7	223 193	
}	3 132	{	1 228	35,5	0,6	5,7	1 209	1,5	0,2	1,5	3 537	0,9	0,1	1,1	160 909
	1 826		98	13,4	0,7	5,5	1 771	1,2	0,1	1,1	2 085	0,8	0,1	0,7	197 829
883	851	96	3,3	0,5	4,3	644	1,0	—	0,8	1 144	0,7	0,1	0,6	107 629	
1 874	1 812	97	3,7	1,3	5,1	1 633	1,2	0,4	1,6	2 493	0,9	0,2	0,8	154 490	
3 504	3 407	97	3,1	0,6	4,3	2 794	1,5	0,3	1,6	7 141	0,7	0,2	0,9	322 022	
3 149	3 101	98	5,4	2,5	4,2	2 768	1,0	1,3	0,2	10 427	0,8	0,9	0,1	511 910	
984	895	91	5,5	6,5	4,7	848	2,1	2,6	1,6	3 147	1,1	3,2	0,7	210 236	
4 196	3 679	88	2,8	1,5	4,0	3 200	1,2	0,6	1,1	6 116	0,8	0,5	0,6	385 377	
2 386	2 270	95	3,4	0,5	4,9	1 890	1,0	0,2	1,3	4 336	0,6	0,3	1,1	203 908	
6 233	5 871	94	2,9	1,4	6,3	5 025	0,8	0,3	1,4	9 310	0,5	0,1	0,9	859 091	
3 036	3 001	99	3,0	1,6	6,1	2 808	1,1	0,5	1,8	4 490	0,5	0,3	0,9	279 876	
5 148	4 965	96	3,6	0,8	4,4	4 561	0,5	0,2	1,7	7 938	1,3	0,2	0,9	521 408	
3 555	3 555	100	2,1	0,5	5,1	3 061	0,9	0,1	1,4	3 909	0,7	0,1	1,0	207 337	
3 972	3 794	96	3,1	0,5	4,4	3 637	1,6	0,2	1,5	3 510	0,9	0,1	0,9	384 975	
3 507	3 472	99	3,9	1,3	5,0	3 087	1,3	0,2	1,1	4 154	1,0	0,2	0,6	473 182	
3 559	3 559	100	3,5	1,2	4,3	3 351	1,5	0,4	1,5	4 559	0,9	0,3	0,8	412 001	
4 096	3 973	97	2,4	0,6	3,4	3 452	1,5	0,3	1,1	2 032	1,3	0,2	1,1	423 731	
801	782	98	4,8	1,0	4,3	462	1,9	0,3	1,1	963	1,2	0,2	0,3	109 037	
3 362	3 290	98	3,0	0,6	4,4	3 406	1,2	0,2	1,5	3 344	0,8	0,2	0,8	342 493	
4 152	4 072	98	2,7	0,7	5,5	3 897	0,9	0,2	1,7	11 870	0,5	0,1	1,0	462 696	
2 043	1 959	96	2,9	0,1	5,5	2 055	1,5	—	2,2	5 406	0,8	0,1	1,4	244 956	
3 866	3 793	98	2,6	0,1	4,4	3 740	1,1	—	2,0	4 242	0,8	—	1,6	366 653	
4 652	4 593	99	2,3	0,3	5,9	4 442	1,1	0,1	2,1	12 949	0,6	0,1	1,5	743 314	
107 207	103077	96	3,4	1,0	4,9	91 655	1,3	0,3	1,4	173 661	0,9	0,3	0,9	12553863	

* Inkluderar i kolumnerna *besök hos läkaren* och *besök hos barnmorskan* även kvinnor, som erhållit eftervård. Dessa kvinnor var 11 821.

* Preliminär uppgift (jfr not 7 till tab. 20).

Tab. 5. Tuberkulosdispensärer och prestationer vid centraldispensärer år 1957 enligt uppgifter från Nationalföreningen mot tuberkulos

TB dispensaries

Län, städer <i>Counties, county boroughs</i>	Antal dispensärer <i>No. of dispensaries</i>		Centraldispensärer <i>Central dispensaries</i>			
	Centraldispensärer <i>Central dispensaries</i>	Distriktsdispensärer <i>District dispensaries</i>	Undersökta nytt- komna personer <i>New cases examined</i>	Röntgenunder- sökningar No. of X-ray examinations	Calmettevaccina- tioner No. of BCG vaccinations	TB-undersök- ningar ¹ <i>TB-tests</i>
Stockholms stad	1	—	10 161	86 114	1 749	8 571
Stockholms län	4	36	2 678	13 909	37	1 247
Uppsala län	1	12	4 126	20 065	392	597
Södermanlands län	2	20	2 877	8 311	42	358
Norrköpings stad	1	—	2 879	10 013	101	244
Östergötlands län i övrigt ..	2	23	3 742	10 177	—	778
Jönköpings län	3	31	6 285	15 646	228	1 335
Kronobergs län	2	24	2 138	7 935	62	496
Kalmar län (norra o. södra) .	3	32	4 255	9 432	744	342
Gotlands län	1	8	2 984	5 009	64	90
Blekinge län	2	17	1 838	7 563	23	802
Kristianstads län	2	26	4 325	16 997	57	216
Malmö stad	1	—	9 343	45 936	1 412	1 287
Hälsingborgs stad	1	—	3 167	5 747	207	39
Malmöhus län i övrigt	1	31	5 636	38 490	2 245	394
Hallands län	2	17	3 027	10 295	375	106
Göteborgs stad	1	—	19 533	53 541	3 591	1 732
Göteborgs o. Bohus län i övr.	3	27	8 080	12 329	991	415
Älvsborgs län	4	29	11 765	26 800	4 288	909
Skaraborgs län	1	31	1 935	4 435	—	111
Värmlands län	3	38	5 832	13 758	1 635	277
Örebro län	2	24	4 669	9 350	32	238
Västmanlands län	1	24	1 306	6 994	—	—
Kopparbergs län	2	37	5 562	10 286	369	389
Gävle stad	1	—	1 308	4 926	300	109
Gävleborgs län i övrigt	2	32	3 339	49 812	15	2 502
Västernorrlands län	3	41	4 912	18 393	31	1 321
Jämtlands län	1	25	2 569	6 475	—	242
Västerbottens län	4	25	5 812	20 428	458	933
Norrbottnens län	5	42	5 336	39 186	1	528
Summa Total 1957	62	652	151 419	588 352	19 449	26 608
1956	62	660	154 479	577 163	..	..
1955	62	612	152 737	573 319	..	..
1954	62	596	149 530	546 155	..	..
1953	61	598	140 904	581 150	..	..
1952	61	593	142 252	504 169	..	..
1951	59	585	150 258	567 569	..	..
1950	58	578	136 067	503 865	..	..
1949	54	567	134 562	473 887	..	..
1948	54	544	128 516	458 332	..	..

¹ Avser provtagningar rörande förekomsten av tuberkulosbaciller. Tidigare har i denna tabell lämnats uppgifter om antalet tuberkulinundersökningar.

Tab. 6. Antal apotek m. m. och dessas försäljningsbelopp år 1957

Pharmacies

Län, städer <i>Counties, county boroughs</i>	Antal apotek <i>No. of pharmacies</i>			Läke- medels- förråd <i>Medi- cine supply</i>	Apotekens försäljning, kr <i>Total sale</i>	Antal in- vånare per apotek ¹ <i>Inh. per pharmacy</i>	Läkemedels- förbruk- ning per invånare, kr <i>Sale per inh.</i>
	Själv- ständiga <i>inde- pendent</i>	Filial- apotek <i>branch</i>	Sjuk- husapo- tek at <i>hospital</i>				
Stockholms stad	47	13	6	6	54 571 880	13 315	68,3
Stockholms län ¹ st.	11	2	—	44	10 118 836	16 185	32,8
Uppsala » ¹ lb.	8	5	—	14	3 697 458	13 712	51,8
Södermanlands » ¹ st.	4	2	1	7	7 077 164	11 735	43,5
Norrköpings stad ¹ lb.	3	3	—	14	8 700 775	14 931	59,4
Östergötlands län i övr. ¹ st.	10	3	1	7	1 002 417	14 101	38,7
Jönköpings län ¹ lb.	3	3	—	20	5 319 213	16 562	39,9
Kronobergs » ¹ st.	6	4	—	17	7 996 434	12 238	34,8
Kalmar » ¹ lb.	7	—	—	19	2 371 434	13 922	39,2
Gotlands » ¹ st.	8	2	—	15	10 111 604	14 025	35,9
Blekinge » ¹ lb.	1	—	—	5	1 123 648	20 719	36,5
Kristianstads » ¹ st.	3	—	—	9	3 019 809	11 729	34,2
Malmö stad ¹ lb.	6	—	—	24	3 546 616	19 757	52,6
Hälsingborgs stad ¹ st.	11	6	—	24	11 422 712	18 868	61,4
Malmöhus län i övrigt. ¹ lb.	3	1	—	2	4 631 367	15 197	40,9
Hallands län ¹ st.	8	—	1	2	9 302 255	18 628	41,5
Göteborgs stad ¹ lb.	12	1	—	42	3 762 756	18 694	58,2
Göteb. o. Bohus l. i övr. ¹ st.	6	—	—	25	6 078 004	14 223	31,9
Älvsborgs län ¹ lb.	17	4	1	11	871 759	15 504	39,2
Skaraborgs » ¹ st.	6	—	—	35	22 853 350	14 641	37,5
Värmlands » ¹ lb.	8	3	—	7	4 726 228	13 849	39,9
Örebro » ¹ st.	6	—	—	13	2 085 553	12 402	40,7
Västmanlands » ¹ lb.	9	1	—	51	7 745 919	13 298	39,7
Kopparbergs » ¹ st.	7	—	—	72	3 354 872	12 339	38,5
Gävle stad ¹ lb.	16	1	—	34	5 845 361	13 167	65,0
Gävleborgs län i övr. ¹ st.	4	—	1	41	5 081 842	12 751	32,9
Västernorrlands län ¹ lb.	4	1	—	47	2 861 479	16 085	37,7
Jämtlands » ¹ st.	7	—	—	72	7 000 358	10 204	43,7
Västerbottens » ¹ lb.	7	2	—	83	1 964 156	11 426	38,4
Norrbottnens » ¹ st.	6	—	—	657	5 845 361	13 511	36,4
Hela riket 1957 <i>Total</i>	415	106	15	657	3 354 872	14 190	43,7
Därav rikets städer <i>cities...</i>	239	34	15	..	2 085 553	13 824	69,5
rikets landsb. <i>country</i>	176	72	—	..	4 631 367	14 812	17,7
Hela riket 1956	413	101	15	628	279 353 028	14 282	38,1

¹ Sjukhusapotek ej medräknade.

Tab. 7. Folk tandvård. Verksamhet m. m. år 1957

Public dental care. Activity etc.

Huvudman (lands- ting, städer utom landsting) <i>Responsible authority (counties, county boroughs)</i>	Antal tandpoli- kliniker den 1/1 1958 <i>Policlinics</i>			Antal tandläk. den 1/1 1958 vid <i>No. of dental surgeons</i>			Antal vid distriktstand- poliklinikerna behandlade <i>Number of persons treated at district policlinics</i>				Arbetstimmar av tandläkare i tand- vård (i distr.) <i>Hours worked at district policlinics</i>	
	cen- tral cen- tral	dis- trikts dis- trict	för tand- regle- ring for ortho- don- tics	cen- tral- tand- poli- klini- kerna cen- tral	dis- trikts- tand- poli- klini- kerna dis- trict	pol. för tand- regle- ring for ortho- don- tics	barn <i>children</i>		vuxna <i>adults</i>		hela antalet total	därav i org. bar- tandv. thereof org. child- rendental care
							full- stän- digt compl. treat- ment	par- tiellt partial treat- ment	full- stän- digt compl. treat- ment	par- tiellt partial treat- ment		
Stockholms stad ¹ ...	3	66	2	*36	156	15	1 64 907	1 2 844	2 929	4 083	188 566	164 843
Stockholms län	—	32	1	—	91	1	39 069	2 123	10 853	17 100	148 368	88 802
Uppsala	1	16	1	3	33	1	20 919	733	4 837	5 647	60 872	40 880
Södermanlands	1	16	1	3	47	1	25 811	1 868	10 236	12 688	84 159	43 079
Norrköpings stad ..	—	4	—	—	14	—	10 132	1 223	454	1 700	24 709	20 498
Östergöt. län i övr.	1	20	1	2	44	1	26 905	1 572	6 271	9 140	74 346	49 533
Jönköpings län	1	27	—	2	59	—	26 550	3 926	8 973	10 412	104 976	66 200
Kronobergs	1	12	—	1	15	—	5 974	425	2 654	2 981	24 603	14 407
Kalmar läns norra.	—	15	—	—	19	—	11 584	1 071	5 645	3 055	30 098	18 434
» » södra.	1	16	1	1	33	1	15 677	1 518	3 919	8 262	48 097	31 563
Gotlands län	—	8	—	—	11	—	3 299	784	1 411	4 200	15 824	9 109
Blekinge	—	16	—	—	35	—	12 174	1 285	3 403	7 104	55 495	31 187
Kristianstads	1	32	1	1	57	1	24 505	2 332	7 390	7 718	90 616	55 435
Malmö stad	—	18	—	—	46	—	24 326	2 275	1 517	3 862	74 184	59 209
Hälsingborgs stad .	—	4	—	—	18	—	7 763	1 321	882	2 985	31 260	20 437
Malmöhus län i övr.	1	31	1	2	59	1	25 197	2 928	9 320	11 627	104 934	61 590
Hallands län	1	17	1	1	37	1	15 472	3 735	3 378	6 517	59 310	37 821
Göteborgs stad	1	25	1	4	99	5	40 088	2 946	7 486	19 204	140 195	81 689
Göteb. o. Bohus län i övr.	1	19	—	2	32	—	12 963	2 782	5 004	8 037	55 503	34 203
Älvsborgs län	1	36	1	2	66	1	25 178	2 713	10 969	10 628	107 350	61 514
Skaraborgs	1	10	—	1	24	—	13 122	504	3 115	5 735	40 752	25 438
Värmlands	—	23	1	—	53	1	19 998	3 586	8 129	13 712	94 439	52 268
Örebro	—	10	—	—	24	—	11 118	1 248	895	1 779	40 157	31 715
Västmanlands	1	16	—	1	41	—	17 562	2 654	5 091	7 201	55 222	34 449
Kopparbergs	1	26	1	2	50	1	32 332	1 963	13 820	10 529	88 331	52 076
Gävle stad	—	2	—	—	10	—	6 794	293	1 071	1 991	15 375	11 000
Gävleborgs län i övr.	—	24	1	—	57	1	29 534	3 519	14 156	16 090	92 304	52 114
Västernorrlands län	—	23	—	—	43	—	23 989	1 310	7 282	9 450	76 424	45 531
Jämtlands	—	24	—	—	30	—	14 410	2 279	4 123	7 488	54 412	32 052
Västerbottens	1	22	—	1	29	—	22 257	2 451	7 842	19 952	56 930	33 162
Norrbottnens	1	39	—	2	65	—	29 199	4 135	10 687	22 679	117 086	65 593
Summa Total	20	*649	15	67	1 397	32	658 858	64 346	183 742	273 556	2 254 897	1 430 331
därav landsting												
Counties	18	530	12	27	1 054	12	504 798	53 444	169 403	239 731	1 780 608	1 072 655
städer utom lands- ting County boroughs	4	119	3	40	343	20	154 060	10 902	14 339	33 825	474 289	357 676
Summa Total 1956	20	630	..	38	1 409	..	638 146	69 761	178 424	257 747	2 168 871	1 365 364
» » 1955	19	596	..	33	1 342	..	608 920	60 487	166 850	235 642	2 056 021	1 296 398
» » 1954	16	498	..	29	1 068	..	506 506	59 871	150 591	236 522	1 739 907	1 043 620
» » 1953	16	461	..	30	971	..	436 732	63 151	130 596	231 592	1 591 635	953 984
» » 1952	16	431	..	28	875	..	378 359	63 065	111 898	197 871	1 376 907	820 138

¹ Dessutom har i organiserad barntandvård vid Eastmaninstitutets centraltandpoliklinik 6 271 barn (0—15 år) erhållit fullständig behandling och 7 853 barn partiell behandling samt vid tandläkarhögskolan i Stock-

holm 643 barn fullständig behandling och 62 barn partiell behandling.

² Avser tandläkare vid Södersjukhusets och Eastmaninstitutets centraltandpolikliniker.

³ Dessutom fanns 32 annextandpolikliniker.

Tab. 8. Folktandvårdens utgifter och inkomster för driften år 1957
Distrikts- och centraltandpolikliniker

Public dental care, running cost and receipts

Huvudman (landsting, städer utom landsting) <i>Responsible authority</i> (counties, county boroughs)	Utgifter för driften, 1 000-tal kr <i>Running cost, 1 000 kr</i>			Inkomster att täcka vidstående driftutgifter, 1 000-tal kr <i>Receipts to cover running cost, 1 000 kr</i>				
	Avlö- ningar <i>Sala- ries</i>	Övrigt utom för lokaler, städning, värme, lyse <i>Other expenses except for premisses</i>	Summa <i>Total</i>	Stats- bidrag till driften <i>Subsi- dies from the State</i>	Årsav- gifter av kom- muner <i>Receipts for child- ren from com.</i>	Behand- lings- avgifter <i>Fees</i>	Vissa övriga in- komster <i>Other sources</i>	Huvud- mannens (lands- tingets, stadens) kostnad <i>Respon- sible authority</i>
Stockholms stad	9 200	1 169	10 369	591	4	567	38	9 169
Stockholms län	4 013	689	4 702	622	197	1 355	124	2 404
Uppsala »	1 676	427	2 103	334	92	621	—	1 056
Södermanlands »	2 434	607	3 041	412	139	1 044	—	1 446
Norrköpings stad	581	112	693	81	—	115	—	497
Östergötlands län i övrigt ...	1 943	544	2 487	422	127	876	57	1 005
Jönköpings »	2 649	1 104	3 753	423	114	1 108	—	2 108
Kronobergs »	654	165	819	111	29	338	—	341
Kalmar läns norra	874	262	1 136	184	49	488	38	377
» » södra	1 363	287	1 650	259	81	579	46	685
Gotlands län	452	91	543	52	16	166	—	309
Blekinge »	1 407	316	1 723	193	62	604	—	864
Kristianstads »	2 212	388	2 600	387	132	898	—	1 183
Malmö stad	1 837	414	2 251	205	—	236	—	1 810
Hälsingborgs »	815	107	922	62	—	183	—	677
Malmöhus län i övrigt	2 906	646	3 552	816	112	1 177	2	1 445
Hallands län	1 577	346	1 923	247	81	516	—	1 079
Göteborgs stad	4 400	1 786	6 186	320	—	1 333	—	4 533
Göteborgs o. Bohus län i övr.	1 344	563	1 907	207	77	704	—	919
Älvsborgs län	2 933	665	3 598	400	126	1 385	45	1 642
Skaraborgs »	1 127	267	1 394	209	65	550	—	570
Värmlands »	2 574	715	3 289	318	104	1 230	—	1 637
Örebro »	898	174	1 072	147	50	146	19	710
Västmanlands »	1 509	538	2 047	279	74	765	—	929
Kopparbergs »	2 614	548	3 162	515	153	1 445	—	1 049
Gävle stad	373	64	437	54	—	101	—	282
Gävleborgs län i övrigt	2 708	664	3 372	440	111	1 555	—	1 266
Västernorrlands län	2 203	580	2 783	379	42	1 075	—	1 287
Jämtlands »	1 469	348	1 817	229	81	721	—	786
Västerbottens »	2 006	401	2 407	362	130	1 019	133	763
Norrbottens »	3 370	773	4 143	467	146	1 554	16	1 960
Summa Total	66 121	15 760	81 881	9 727	2 394	24 454	518	44 788
därav landsting Counties ...	48 915	12 108	61 023	8 414	2 390	21 919	480	27 820
städer utom landsting County boroughs ...	17 206	3 652	20 858	1 313	4	2 535	38	16 968
Summa Total 1956	60 363	13 667	74 030	8 987	2 355	23 459	445	38 784
» » 1955	54 318	11 393	65 711	8 736	2 300	21 304	437	32 934
» » 1954	40 113	9 640	49 753	7 290	2 078	16 328	400	23 657

¹ Inkluderar hyreskostnader.

Tab. 9. Översikt av vårdplatserna på kroppssjukhusen den ³¹/₁₂ 1957

Sjukhus och sjukvårdsområden <i>Type of hospital. Responsible authority's districts (counties, county boroughs)</i>	Platser på allmänna sjuk- avd. <i>At non-specialized dep'ts</i>	Platser på specialavdelningar (kliniker) eller specialanstal- <i>Beds at special departments or special hospitals for</i>							tbc-sjukd. <i>TB</i>	
		medi- cin <i>medi- cine</i>	medi- cinsk barn- sjuk- vård <i>pedia- trics</i>	thor- axme- dicin <i>thorac- ic medicine</i>	reuma- tologi <i>rheu- mato- logy</i>	hud- o. köns- sjuk- domar <i>der- mato- vene- reology</i>	neuro- logi <i>neuro- logy</i>	lung- tbc <i>lung</i>	led- ben- o. körtel- tbc <i>joint- bone-etc.</i>	
1 Lasarett <i>General hospitals</i> (tab. 10 o. 11 A)	2 743	8 192	1 902	33	488	644	141	472	62	
2 Vissa andra sjukhus av lasarettskaraktär <i>Other hosp. type establishments</i> (tab. 11 B)	234	—	349	—	725	—	—	—	537	
3 Sjukstugor <i>Cottage hospitals</i> . (tab. 11 C)	1 616	—	—	—	—	—	—	—	—	
4 Enskilda sjukh. <i>Private hosp.</i> (tab. 11 D)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
5 Epidemivårdanst. <i>Epid. hosp.</i> (tab. 11 E)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
6 Anst. f. lungtbc <i>Sanatoria</i> ... (tab. 11 F)	—	—	—	—	—	—	—	6 293	—	
7 Fristående förlossningsanst.* (tab. 11 G)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Kronikeranstalter* (tab. 11 H):										
8 landstings o. städers utom landsting*	30	—	—	—	—	—	—	16	—	
9 primärkommuners*.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
10 enskilda	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
11 Summa vårdplatser <i>Total</i>	4 623	8 192	2 251	33	1 213	644	141	6 781	599	
Per 10000 invånare <i>Per 10000 inhabitants</i>										
12 Riksplatser* i Stockholms stad o. län ...	—	1,9	0,2	0,3	2,6	0,4	0,3	—	—	
13 » på övriga orter.....	—	—	—	—	0,8	—	—	0,3	0,9	
14 Stockholms stad	—	16,8	4,2	—	—	3,0	0,4	8,8	0,8	
15 Stockholms län	1,6	8,6	1,6	—	—	1,1	0,2	6,4	—	
16 Uppsala »	3,9	10,2	4,2	—	—	1,5	—	9,1	—	
17 Södermanlands »	9,6	9,9	5,3	—	—	—	—	4,8	—	
18 Norrköpings stad	—	10,2	6,3	—	2,9	1,8	—	8,7	—	
19 Östergötlands län i övrigt	9,4	8,7	2,2	—	—	0,9	—	7,0	—	
20 Jönköpings län	12,2	9,3	1,9	—	—	—	0,0	5,0	—	
21 Kronobergs »	9,0	6,7	1,7	—	—	—	0,1	6,8	—	
22 Kalmar läns n.a.	3,7	10,1	2,9	—	—	—	—	12,2	—	
23 » » s.a.	13,8	10,3	—	—	—	—	0,1	11,6	—	
24 Gotlands län	—	11,4	3,6	—	—	—	—	19,4	—	
25 Blekinge »	—	18,1	1,7	—	1,7	—	0,1	16,5	—	
26 Kristianstads »	4,1	11,0	2,4	—	—	—	0,0	7,3	—	
27 Malmö stad	—	8,6	7,7	—	—	3,4	—	9,4	—	
28 Hälsingborgs stad	—	19,7	6,4	—	—	—	0,1	5,0	—	
29 Malmöhus län i övrigt	7,8	9,1	5,2	—	4,1	1,3	0,6	9,1	—	
30 Hallands län	7,3	10,2	2,9	—	—	—	0,1	7,5	—	
31 Göteborgs stad	—	9,7	4,3	—	—	2,4	0,8	9,5	—	
32 Göteborgs och Bohus län i övrigt	8,5	10,2	2,6	—	—	0,1	0,2	8,0	—	
33 Älvsborgs län	4,7	8,9	2,5	—	—	0,1	0,1	9,1	—	
34 Skaraborgs »	5,9	10,5	1,5	—	2,2	—	—	5,8	—	
35 Värmlands »	16,2	6,0	1,8	—	—	—	—	7,0	—	
36 Örebro »	4,6	10,5	2,2	—	—	1,1	—	6,8	—	
37 Västmanlands »	1,2	14,1	1,7	—	—	—	—	5,4	—	
38 Kopparbergs »	16,4	6,4	1,7	—	—	—	—	10,4	—	
39 Gävle stad	—	12,7	4,9	—	—	—	—	11,4	—	
40 Gävleborgs län i övrigt	10,5	11,7	2,3	—	—	—	—	6,4	—	
41 Västernorrlands län	4,6	11,2	2,5	—	—	—	—	15,6	—	
42 Jämtlands »	7,2	8,7	3,0	—	—	—	—	12,8	—	
43 Västerbottens »	14,2	10,0	2,4	—	5,0	—	—	14,2	—	
44 Norrbottens »	15,4	13,2	2,8	—	2,2	—	—	15,2	—	
45 Medeltal <i>Mean</i>	6,2	11,1	3,1	0,1	1,6	0,9	0,2	9,2	0,8	
46 därav landstingsområden (exkl. rikspl.)	8,0	9,9	2,5	—	0,7	0,3	0,1	9,0	—	
47 städer utom landsting (exkl. riksplatser)	—	13,6	4,9	—	0,2	2,6	0,4	9,0	0,4	

* I regel finnes för dessa avdelningar (anstalter) egna specialläkare. Undantag utgör vissa avdelningar för *physicians of their own.* — * Independent maternity homes etc. — * Homes for chronically sick. — * Ej lydande särskilt sjukvårdsområde. Available to all citizens on same terms. — * Inkl. pensionsstyrelsens avdelning i Väners-

Survey of beds at hospitals for somatic diseases

ter för¹

allergologi allergy	geriatrik geriatrics	psykiatri psychiatry	barn-psykiatri child psychiatry	kirurgi surgery	barnkirurgi child surgery	ortopedi orthopedics	neurokirurgi neurosurgery	neurotraumatologi neurotraumatology	thoraxkirurgi thoracic surgery	plastikkirurgi plastic surgery	urologi urology	obstetrik o. (el.) gynekologi obstetrics, gynecology		ögon- sjukdomar ophthalmology	
												obstetr. platser obstetrics	gynek. platser gynecology		
106	148	996	48	9 052	71	765	177	20	133	98	50	1 958	1 593	858	1
—	—	—	20	—	220	480	—	—	—	—	—	—	—	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	205	117	—	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
106	148	996	68	9 052	291	1 245	177	20	133	98	50	2 163	1 710	858	11
—	—	0,9	0,1	1,4	0,2	1,7	0,3	0,2	0,2	0,2	0,4	0,2	0,3	0,3	12
—	—	—	—	—	—	0,4	—	—	—	—	—	—	—	—	13
0,8	1,8	1,0	0,2	12,4	1,4	1,5	0,6	—	0,1	0,3	—	5,9	3,8	0,8	14
—	—	0,1	—	10,7	0,7	—	0,2	—	0,0	—	—	2,6	2,3	0,6	15
—	—	7,1	—	9,4	—	1,8	—	—	2,4	2,0	—	5,8	4,5	1,2	16
—	—	1,4	—	10,1	—	—	—	—	—	—	—	1,7	2,0	1,2	17
—	—	4,4	—	13,3	—	3,1	—	—	—	—	—	6,0	1,9	1,1	18
—	—	1,2	—	8,2	—	1,8	—	—	—	—	—	3,2	2,3	1,1	19
—	—	—	0,3	10,4	—	1,1	0,2	—	0,1	—	—	1,7	1,2	1,1	20
—	—	—	—	8,7	—	—	0,3	—	0,1	—	—	1,9	1,8	0,9	21
—	—	—	—	10,4	—	—	0,2	—	0,2	—	—	3,2	3,5	1,0	22
—	—	—	—	9,5	—	—	0,3	—	0,3	—	—	1,8	2,3	1,4	23
—	—	—	—	20,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,6	24
—	—	—	—	16,5	—	—	0,3	—	0,3	—	—	1,9	1,9	1,3	25
—	—	0,9	—	12,6	—	1,2	0,3	—	0,2	—	—	2,9	2,1	1,2	26
—	—	3,6	—	9,8	—	6,2	0,2	—	1,1	—	—	4,4	2,6	1,4	27
—	—	—	—	20,4	—	—	0,3	—	0,3	—	—	4,4	5,4	—	28
—	—	3,3	—	10,9	—	4,9	0,5	—	0,6	—	—	2,7	2,3	1,5	29
—	—	—	—	12,7	—	—	0,2	—	—	—	—	1,7	2,7	1,2	30
1,1	—	2,3	—	15,6	3,1	—	0,7	—	—	—	—	5,2	3,6	1,1	31
—	—	—	—	12,7	0,1	—	—	—	—	—	—	1,6	1,9	1,3	32
—	—	4,3	0,3	10,6	0,1	2,4	—	—	0,1	—	—	2,3	2,2	1,2	33
—	—	—	—	14,1	—	—	—	—	—	—	—	2,2	2,3	1,0	34
—	—	0,9	—	7,3	—	—	—	—	—	—	—	2,2	1,0	0,8	35
—	—	1,2	0,4	10,8	—	1,7	—	—	—	—	—	1,5	1,9	1,1	36
—	—	3,0	—	15,5	—	1,3	—	—	—	—	—	2,7	1,3	0,9	37
—	—	—	—	9,1	—	—	—	—	—	—	—	1,1	1,0	1,1	38
—	—	—	—	14,4	—	—	—	—	—	—	—	5,3	3,0	2,5	39
—	—	—	—	13,6	—	—	—	—	—	—	—	1,1	0,6	1,3	40
—	—	—	—	18,7	—	—	—	—	—	—	—	2,9	1,8	1,5	41
—	—	—	—	11,1	—	—	—	—	—	—	—	1,5	2,2	1,0	42
—	—	—	—	10,6	—	—	—	—	—	—	0,7	2,3	2,4	1,1	43
—	—	—	0,2	13,7	—	0,9	—	—	—	—	—	0,8	1,0	1,5	44
0,1	0,2	1,3	0,1	12,3	0,4	1,7	0,2	0,0	0,2	0,1	0,1	2,9	2,3	1,2	45
—	—	1,0	0,1	11,7	0,1	0,8	0,1	—	0,1	0,1	—	2,2	1,9	1,1	46
0,6	0,9	1,8	0,1	13,3	1,4	1,7	0,5	—	0,2	0,2	—	5,4	3,5	1,0	47

reumatologi och psykiatri samt tbc-sjukstugor. Beds at general hospitals etc. with — as a rule — specialist under socialvårdsmyndighet. — * Lydande under socialvårdsmyndighet. — * Som ej genom avtal disponerats av borg (120 vårdpl.), som icke har lasarettpsykiatri i egentlig mening.

Sjukhus och sjukvårdsområden <i>Type of hospital. Responsible authority's districts (counties, county boroughs)</i>	Platser på specialavd. <i>Beds at special depart.</i>			Platser på barn- börds- avd. utan egen special- läkare <i>Maternity wards without spec.</i>	Platser på andra lasa- retts- avd. <i>Other dep.ts at gen. hosp.</i>	Platser på kro- niker- avd. <i>For chronically sick</i>	Platser på en- skilda sjukhem (utom bb- platser) <i>Private hospitals (except ma- ternity wards)</i>	Platser på epide- mi- avd. <i>Beds at epidemic hospitals</i>	Summa vård- platser <i>Total</i>	
	öron-, näs- o. hals- sjuk- domar <i>oto-, rhino-, laryngology</i>	rehabi- lite- rings- avd. <i>rehabilitation</i>	radio- logi radio- logy							
Lasarett	1 373	17	516	915	331	1 100	—	302	35 304	1
Vissa andra sjukhus av lasarettakaraktär	—	—	—	—	—	—	—	—	2 565	2
Sjukstugor	—	—	—	366	—	430	—	—	2 412	3
Enskilda sjukhem	—	—	—	13	—	—	1 271	—	1 284	4
Epidemivårdanst.	—	—	—	—	32	49	—	3 420	3 501	5
Anst. f. lungtbc	—	—	—	—	—	304	—	—	6 597	6
Fristående förlossningsanst.	—	—	—	157	—	—	—	—	479	7
Kronikeranstalter *:	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
landstings o. städers utom landsting *	—	—	—	14	19	8 546	—	—	8 625	8
primärkommuners *	—	—	—	—	—	3 087	—	—	3 087	9
enskilda	—	—	—	—	—	706	—	—	706	10
Summa vårdplatser	1 373	17	516	1 465	382	14 222	1 271	3 722	64 560	11
Per 10 000 invånare										
Riksplatser i Stockholms stad o. län...	0,4	—	0,9	—	—	—	—	—	13,4	12
* på övriga orter	—	—	—	—	—	—	—	—	2,4	13
Stockholms stad	1,8	0,2	0,7	—	0,1	34,8	8,1	6,4	116,7	14
Stockholms län	1,4	—	0,4	1,8	—	14,4	4,5	2,8	62,0	15
Uppsala *	3,7	—	—	1,6	—	21,5	5,9	6,1	101,9	16
Södermanlands *	2,1	—	0,5	2,8	—	12,0	—	6,9	70,3	17
Norrköpings stad	4,1	—	—	—	—	34,8	—	9,7	108,3	18
Östergötlands län i övrigt	1,8	—	—	1,8	—	16,6	—	5,1	71,3	19
Jönköpings län	0,9	—	0,3	3,0	0,1	17,8	3,2	3,8	73,6	20
Kronobergs *	1,8	—	0,6	2,8	—	10,8	—	4,0	58,0	21
Kalmar läns n:a *	1,0	—	0,9	1,9	1,7	20,9	—	4,7	78,5	22
* s:a	1,8	—	0,5	3,2	—	15,9	4,8	3,0	80,6	23
Gotlands län	2,3	—	—	4,6	—	27,8	—	11,4	102,8	24
Blekinge *	1,8	—	0,5	2,3	—	17,6	—	5,1	87,6	25
Kristianstads *	1,7	—	0,6	1,3	—	13,5	—	2,3	65,6	26
Malmö stad	2,2	—	1,2	—	—	28,9	1,6	10,9	103,2	27
Hälsingborgs stad	4,0	—	0,5	—	—	14,6	—	14,0	95,1	28
Malmöhus län i övrigt	2,2	—	0,7	2,0	0,4	19,7	0,6	5,2	94,7	29
Hallands län	1,7	—	1,3	2,7	—	21,9	—	3,6	77,7	30
Göteborgs stad	1,6	—	0,8	0,3	—	26,4	2,4	8,4	99,3	31
Göteborgs och Bohus län i övrigt	1,3	—	0,7	2,6	—	17,5	—	4,0	73,3	32
Älvsborgs län	1,7	0,4	0,6	2,1	2,0	13,6	—	3,1	72,4	33
Skaraborgs *	2,0	—	0,7	1,6	1,1	17,1	—	2,7	70,7	34
Värmlands *	1,2	—	1,0	3,0	—	18,7	—	4,3	71,4	35
Örebro *	1,2	—	0,6	1,8	2,1	21,2	—	4,3	75,0	36
Västmanlands *	1,3	—	0,3	2,3	—	9,9	—	3,8	64,7	37
Kopparbergs *	1,3	—	—	2,7	—	13,7	0,5	4,0	69,4	38
Gävle stad	5,0	—	2,5	—	—	8,0	2,7	11,6	82,0	39
Gävleborgs län i övrigt	1,3	—	0,5	3,7	—	18,0	—	3,8	74,8	40
Västernorrlands län	2,2	—	—	1,8	1,8	15,4	—	6,3	86,3	41
Jämtlands *	1,6	—	—	1,5	—	12,0	—	5,9	68,5	42
Västerbottens *	3,1	—	0,6	4,0	6,4	7,4	—	4,5	88,9	43
Norrbottens *	1,3	—	0,2	5,9	—	21,2	—	1,2	96,7	44
Medeltal	1,9	0,0	0,7	2,0	0,5	19,2	1,7	5,0	87,3	45
därav landstingsområden (exkl. rikspl.) ..	1,7	0,0	0,5	2,5	0,7	16,1	0,8	4,1	76,1	46
städer utom landsting (exkl. riksplatser)	2,1	—	0,8	0,1	0,1	30,2	4,9	8,2	108,1	47

Tab. 10. Specifikation av lasarettens och barnsjukhusens vårdplatser den 31/12 1957

Anstalter <i>Establishments</i>	Huvudman		Platser på all- män sjuk- avd. <i>At non- special- ized dep:ts</i>	Platser på specialavdelningar (kliniker) eller spe- <i>Beds at special departments or special hospitals for</i>						
	Kategori <i>Responsible authority</i>	Länshövsten <i>County, c. borough</i>		medi- cin <i>medi- cine</i>	medi- cinsk barn- sjuk- vård <i>pedia- trics</i>	thorax- medi- cin <i>thor- acic medi- cine</i>	reuma- tologi <i>rheu- mato- logy</i>	hud- o. köns- sjuk- domar <i>der- mato- vene- reology</i>	neuro- logi <i>neuro- logy</i>	tbc- TB <i>lung- the lung</i>
1 A. Lasarett General hospitals			2 743	8 192	1 902	33	488	644	111	472
2 1. Undervisningslasarett University (teaching) hospitals			—	1 411	529	33	205	306	141	307
3 Karolinska sjukh., Stockholm ^a	S	—	—	(†) 321	(†) 127	† 33	† 73	(†) 165	—	—
4 Serafimerlasarettet, „ „	S	—	—	(†) 184	—	—	—	—	(†) 78	—
5 Akademiska sjukhuset, Uppsala ^a ...	S	G	—	168	79	—	—	25	—	121
6 Lunds lasarett	L	M	—	171	139	—	† 132	42	27	66
7 Allmänna sjukhuset, Malmö	U	(M)	—	187	167	—	—	74	—	120
8 Sahlgrenska sjukhuset, Göteborg ..	U	(O)	—	380	17	—	—	—	36	—
9 2. Övriga delade lasarett i städer utom landsting (inkl. speciallasa- rett) Other specialized general hos- pitals in county boroughs			—	1 390	207	—	26	284	—	137
10 Sabbatsbergs sjukhus, Stockholm ..	U	A	—	214	—	—	—	—	—	—
11 St Görans „ „ „ ..	U	A	—	170	—	—	—	103	—	137
12 St Eriks „ „ „ ..	U	A	—	362	—	—	—	—	—	—
13 Södersjukhuset, „ „ ..	U	A	—	404	98	—	—	66	—	—
14 Norrköpings lasarett	U	(E)	—	91	61	—	† 26	16	—	—
15 Hälsingborgs „	U	(M)	—	149	48	—	—	—	—	—
16 Holtermanska sjukh., Göteborg (spec.-las.)	U	(O)	—	—	—	—	—	99	—	—
17 3. Övriga delade lasarett i lands- tingsområden Other specialized ge- neral hospitals in county councils			—	5 391	1 166	—	257	54	—	28
18 Löwenströmska lasarettet, Upplands Väsby	L	B	—	53	—	—	—	—	—	28
19 Mörby lasarett, Stocksund ..	L	B	—	91	—	—	—	—	—	—
20 Norrtälje „ „	L	B	—	53	—	—	—	—	—	—
21 Södertälje „ „	L	B	—	91	—	—	—	—	—	—
22 Eskilstuna „ „	L	D	—	115	65	—	—	—	—	—
23 Nyköpings „ „	L	D	—	106	54	—	—	—	—	—
24 Linköpings „ „	L	E	—	148	55	—	—	25	—	—
25 Vadstena „ „	L	E	—	85	—	—	—	—	—	—
26 Jönköpings „ „	L	F	—	117	54	—	—	—	—	—
27 Nässjö „ „	L	F	—	34	—	—	—	—	—	—
28 Värnamo „ „	L	F	—	110	—	—	—	—	—	—
29 Växjö „ „	L	G	—	107	27	—	—	—	—	—
30 Västerviks „ „	L	Hn	—	93	27	—	—	—	—	—
31 Kalmar „ „	L	Hs	—	149	—	—	—	—	—	—
32 Visby „ „	L	I	—	64	20	—	—	—	—	—
33 Karlshamns „ „	L	K	—	62	—	—	—	—	—	—
34 Karlskrona „ „	L	K	—	200	24	—	25	—	—	—
35 Hässleholms „ „	L	L	—	72	—	—	—	—	—	—
36 Kristianstads „ „	L	L	—	143	61	—	—	—	—	—
37 Ängelholms „ „	L	L	—	130	—	—	—	—	—	—

Noter, se nästa uppslag.

Anstalter	Huvudman		Platser på allmän sjuk-avd.	Platser på specialavdelningar (kliniker) eller spe-						
	Kategori	Länshövst		medicin	medicinsk barn-sjuk-vård	thorax-medicin	reumatologi	hud- o. köns-sjuk-domar	neurologi	tbc- lung-tbc
38 Landskrona lasarett	L	M	—	60	26	—	—	—	—	—
39 Halmstads *	L	N	—	110	49	—	—	—	—	—
40 Varbergs *	L	N	—	62	—	—	—	—	—	—
41 Mölndals *	L	O	—	105	—	—	—	—	—	—
42 Uddevalla *	L	O	—	112	50	—	—	—	—	—
43 Alingsås *	L	P	—	60	—	—	—	—	—	—
44 Borås *	L	P	—	163	56	—	—	—	—	—
45 Vänersborgs *	L	P	—	108	33	—	—	—	—	—
46 Falköpings *	L	R	—	95	41	—	—	—	—	—
47 Lidköpings *	L	R	—	110	—	—	+ 56	—	—	—
48 Mariestads *	L	R	—	57	—	—	—	—	—	—
49 Karlstads *	L	S	—	128	52	—	—	—	—	—
50 Kristinehamns *	L	S	—	46	—	—	—	—	—	—
51 Karlskoga *	L	T	—	96	—	—	—	—	—	—
52 Lindesbergs *	L	T	—	36	—	—	—	—	—	—
53 Örebro *	L	T	—	142	57	—	—	29	—	—
54 Fagersta *	L	U	—	60	—	—	—	—	—	—
55 Köpings *	L	U	—	58	—	—	—	—	—	—
56 Sala *	L	U	—	50	—	—	—	—	—	—
57 Västerås *	L	U	—	151	39	—	—	—	—	—
58 Falu *	L	W	—	122	49	—	—	—	—	—
59 Ludvika *	L	W	—	60	—	—	—	—	—	—
60 Bollnäs *	L	X	—	75	—	—	—	—	—	—
61 Hudiksvalls *	L	X	—	76	30	—	—	—	—	—
62 Gävle *	L	X	—	133	52	—	—	—	—	—
63 Sandvikens *	L	X	—	66	—	—	—	—	—	—
64 Härnösands *	L	Y	—	72	—	—	—	—	—	—
65 Sollefteå *	L	Y	—	—	—	—	—	—	—	—
66 Sundsvalls *	L	Y	—	152	50	—	—	—	—	—
67 Örnsköldsviks *	L	Y	—	100	23	—	—	—	—	—
68 Östersunds *	L	Z	—	124	43	—	—	—	—	—
69 Skellefteå *	L	AC	—	90	30	—	—	—	—	—
70 Umeå *	L	AC	—	150	28	—	+ 120	—	—	—
71 Bodens * (garnis.)	S	BD	—	128	40	—	+ 56	—	—	—
72 Gällivare *	L	BD	—	67	31	—	—	—	—	—
73 Luleå *	L	BD	—	75	—	—	—	—	—	—
74 Piteå *	L	BD	—	69	—	—	—	—	—	—
75 4. Odelade lasarett (se tab. 11 med tillhörande noter) <i>Non specialized general hospitals</i>			2 743	—	—	—	—	—	—	—
76 B. Barnsjukhus <i>Children's hospitals</i>			—	—	349	—	—	—	—	—
77 Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn, Sthlm	F	A	—	—	68	—	—	—	—	—
78 Samariten, barnsjh., Stockholm ...	F	A	—	—	125	—	—	—	—	—
79 Göteborgs barnsjukhus	U	(O)	—	—	156	—	—	—	—	—

¹ I regel finnes för dessa avdelningar (anstalter) egna specialläkare. Undantag utgör vissa avdelningar för reumatologi och psykiatri. — * För radiologifall avdelade platser på medicinska och kirurgiska kliniker

medräknade. — * Avser den 20/100. — + Inkluderar brännskadeavdelning på 18 platser. — * Uppdelningen på gynekologiska och obstetriska platser är ungefärlig. — * Inkluderar pensionsstyrelsens avdelning med 24

cialanstalter för¹

sjukd. led-, ben- o. körtel- tbc	aller- gologi	geri- atrik	psyki- atri	barn- psyki- atri	kirurgi	barn- kirur- gi	orto- pedi	neuro- kirurgi	neuro- trauma- tologi	thorax- kirur- gi	plastik- kirur- gi	uro- logi	obstetrik o. (el.) gynekologi	
													ob- stetr.- platser	gynek.- platser
—	—	—	—	—	99	—	—	—	—	—	—	—	—	38
—	—	—	—	—	137	—	—	—	—	—	—	—	28	45
—	—	—	—	—	76	—	—	—	—	—	—	—	—	39
—	—	—	—	—	111	—	—	—	—	—	—	—	—	40
—	—	—	—	—	157	—	—	—	—	—	—	—	—	41
—	—	—	—	—	100	—	—	—	—	—	—	—	35	37
—	—	—	—	—	158	—	90	—	—	—	—	—	35	42
—	—	—	30	—	130	—	—	—	—	—	—	—	53	36
—	—	—	(†)*132	11	124	—	—	—	—	—	—	—	29	43
—	—	—	—	—	143	—	—	—	—	—	—	—	28	45
—	—	—	—	—	84	—	—	—	—	—	—	—	29	46
—	—	—	—	—	147	—	—	—	—	—	—	—	—	47
—	—	—	—	—	65	—	—	—	—	—	—	—	—	48
—	—	—	—	—	104	—	—	—	—	—	—	—	65	29
—	—	—	—	—	42	—	—	—	—	—	—	—	—	49
—	—	—	—	—	136	—	44	—	—	—	—	—	—	50
—	—	—	32	10	72	—	—	—	—	—	—	—	40	51
—	—	—	—	—	77	—	—	—	—	—	—	—	—	52
—	—	—	—	—	70	—	—	—	—	—	—	—	—	53
—	—	—	68	—	132	—	30	—	—	—	—	—	60	54
—	—	—	—	—	169	—	—	—	—	—	—	—	30	55
—	—	—	—	—	88	—	—	—	—	—	—	—	—	56
—	—	—	—	—	88	—	—	—	—	—	—	—	—	57
—	—	—	—	—	86	—	—	—	—	—	—	—	—	58
—	—	—	—	—	152	—	—	—	—	—	—	—	55	59
—	—	—	—	—	79	—	—	—	—	—	—	—	—	60
—	—	—	—	—	88	—	—	—	—	—	—	—	—	61
—	—	—	—	—	106	—	—	—	—	—	—	—	—	62
—	—	—	—	—	208	—	—	—	—	—	—	—	57	63
—	—	—	—	—	140	—	—	—	—	—	—	—	28	64
—	—	—	—	—	158	—	—	—	—	—	—	—	22	65
—	—	—	—	—	118	—	—	—	—	—	—	—	32	66
—	—	—	—	—	137	—	—	—	—	—	—	—	—	67
—	—	—	—	—	120	—	24	—	—	—	16	—	24	68
—	—	—	—	4	56	—	—	—	—	—	—	—	20	69
—	—	—	—	—	90	—	—	—	—	—	—	—	—	70
—	—	—	—	—	86	—	—	—	—	—	—	—	—	71
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	72
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	73
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	74
—	—	—	—	—	13 100	—	—	—	—	—	—	—	—	75
—	—	—	—	20	—	220	—	—	—	—	—	—	—	76
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	77
—	—	—	—	20	—	92	—	—	—	—	—	—	—	78
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	79
—	—	—	—	—	—	128	—	—	—	—	—	—	—	80

vårdplatser. — ⁷ Radiologiplatserna disponeras av medicinska kliniken. — ⁸ Tandklinik. — ⁹ Inkluderar pensionsstyrelsens avdelning för nervöst och reumatiskt sjuka med 120 vårdplatser. — ¹⁰ Kronisk barnavdelning. — ¹¹ Inkluderar 6 vårdplatser på barn-, 6 på ögon-,

10 på öron- och 27 på konvalescentavdelning utan egen specialläkare. — ¹² Avdelning för långvarigt sjuka, ej tagen i bruk under året. — ¹³ Ekmanska sjukhuset. — † Riksplatser. — (†) Riksplatser ingår.

Anstalter <i>Establishments</i>	Platser på specialavdelningar <i>Beds and special departments</i>				Platser på barn- börds- avd. utan egen special- läkare <i>Ma- ternity wards without spec.</i>	Platser på andra lasa- retts- avd. <i>Other dep'ts at gen. hosp.</i>	Platser på kro- niker- avd. <i>For chro- nically sick</i>	Platser på epide- miavd. <i>Beds at epi- demic hospi- tals</i>	Summa vård- platser <i>Total</i>
	ögon- sjuk- domar <i>ophthal- mology</i>	öron-, näs- o. hals- sjuk- domar <i>oto-, rhino-, la- ryngo- logy</i>	rehabi- lite- ring <i>rehabi- lita- tion</i>	radio- logi ² <i>radio- logy</i>					
1 A. Lasarett	858	1 373	17	516	915	331	1 100	302	35 304
2 1. Undervisningslasarett	228	341	—	370	—	11	—	—	7 660
3 Karolinska sjukhuset ²	(†) 70	(†) 89	—	(†) 149	—	—	—	—	1 678
4 Serafimerlasarettet ²	—	—	—	—	—	—	—	—	525
5 Akademiska sjukhuset ²	30	76	—	—	—	—	—	—	1 053
6 Lunds lasarett	49	60	—	80	—	11	—	—	1 456
7 Allmänna sjukhuset	30	48	—	23	—	—	—	—	1 251
8 Sahlgrenska sjukhuset	49	68	—	118	—	—	—	—	1 697
9 2. Övriga delade lasarett i stä- der utom landsting	61	197	—	28	—	10	212	87	4 963
10 Sabbatsbergs sjukhus	27	66	—	—	—	—	—	—	717
11 S:t Görans ²	—	—	—	—	—	—	92	—	882
12 S:t Eriks ²	—	—	—	—	—	—	—	—	611
13 Södersjukhuset	19	57	—	28	—	10	120	—	1 584
14 Norrköpings lasarett	15	44	—	—	—	—	—	87	615
15 Hälsingborgs ²	—	30	—	—	—	—	—	—	455
16 Holtermanska sjukhuset	—	—	—	—	—	—	—	—	99
17 3. Övriga delade lasarett i lands- tingsområden	569	835	17	118	520	310	592	207	19 139
18 Löwenströmska lasarettet ...	—	—	—	—	14	—	28	—	179
19 Mörby lasarett	—	24	—	7 13	—	—	—	—	401
20 Norrtälje ²	—	—	—	—	13	—	26	—	162
21 Södertälje ²	—	—	—	—	25	—	54	—	305
22 Eskilstuna ²	15	25	—	11	—	—	—	—	463
23 Nyköpings ²	12	22	—	—	23	—	—	—	325
24 Linköpings ²	24	50	—	—	—	—	88	—	691
25 Vadstena ²	—	—	—	—	8	—	—	—	179
26 Jönköpings ²	31	27	—	5	—	* 3	—	—	475
27 Näsjö ²	—	—	—	—	15	—	48	—	159
28 Värnamo ²	—	—	—	—	28	—	—	—	250
29 Växjö ²	15	29	—	—	—	—	—	—	375
30 Västerviks ²	10	—	—	3	—	—	—	—	290
31 Kalmar ²	20	27	—	—	—	—	—	—	393
32 Visby ²	9	13	—	—	19	—	—	—	241
33 Karlshamns ²	—	—	—	—	17	—	—	—	165
34 Karlskrona ²	19	26	—	—	—	—	—	—	502
35 Hässleholms ²	—	—	—	—	16	—	—	—	182
36 Kristianstads ²	32	31	—	—	—	—	—	—	556
37 Ängelholms ²	—	24	—	—	—	—	—	—	368

[illegible]

Tab. 11. Anstalter för kroppssjukvård år 1957

Hospitals for somatic diseases

Tabellen avser att utgöra en fullständig förteckning över de svenska kroppssjukhus, som varit i verksamhet under redovisningsåret. Av texten kap. 1.1 framgår, hur gränsen för vad som uppfattats som sjukvårdsanstalt dragits. Av gränsdragningen följer bl. a., att en rad konvalescenthem (se härom kap. 3.22 under rubriken »Övriga anstalter») icke medräknats. Icke heller omfattar tabellen institut för blinda och döva eller avdelningar för akut sjuka vid ålderdomshem m. m. — Begreppet anstalt avser den förvaltningsekonomiska enheten. Ehuru huvudindelingsgrunden är vårdformen (lasarettsvård, förlösningssvård, tuberkulosvård o. s. v.), kommer härigenom en avdelning för t. ex. tuberkulosvård vid lasarett att

räknas som del av lasarettet, om räkenskaperna är gemensamma. Vid t. ex. kronikeranstalter förekommer av samma skäl avdelningar för lasarettsvård. I samtliga dessa och liknande fall har förhållandet anmärkts i not till vårdplatsantalet. Å andra sidan förekommer, att anstalter, som ligger i samma byggnadskomplex, har skild ekonomi och på den grund räknats som skilda anstalter, vilket icke framgår av tabellen.

Parentes kring summatal betyder, att talet är ofullständigt, enär uppgift för en eller flera anstalter saknas. — Tecken- och kodförteckning finnes på sidan IX i början av boken.

Anstaltens namn, adress (och huvudman) ¹ Hospital, address (responsible authority)	Länshöskstav County	Vårdplatser den 31/12 Beds		Antal intagna under året Admis- sions	Antal vård- dagar under året Bed- days	Anstaltens namn, adress (och huvudman) ¹ Hospital, address (responsible authority)	Länshöskstav County	Vårdplatser den 31/12 Beds		Antal intagna under året Admis- sions	Antal vård- dagar under året Bed- days
		Hela an- talet Total	Därav på bb.- avd. Ma- ternity					Hela an- talet Total	Därav på bb.- avd. Ma- ternity		
A. Lasarett General hospitals		85 804	2 873	761 537	105 162 336	(forts. A)					
1. Undervisningslasarett University (teaching) hospitals		7 860	554	143 537	2 277 886	Umeå lasarett	AC	742	24	12 475	161 782
Karolinska sjh., Sthlm ¹	—	* 1 678	* 87	* 28 871	* 465 850	Bodens » (garnisonssjh.)(S)	BD	* 504	20	12 220	154 137
Seräfimerlas., Sthlm ¹	—	* 525	—	* 7 577	* 150 022	Gällivare »	BD	* 225	15	4 348	71 042
Akademiska sjh., Uppsala	C	* 1 053	95	* 20 682	* 317 976	Luleå »	BD	* 275	25	4 877	80 454
Allmänna sjh., Malmö	(M)	* 1 251	* 95	23 091	374 848	Piteå »	BD	* 227	15	3 429	72 025
Lunds lasarett	(L)	* 1 456	* 72	24 120	424 129	3. Odelade lasarett (huvudman L, där ej annat anges) Non specia- lized general hospitals		3 542	395	82 024	1 078 798
Sahlgrenska sjh., Göteborg ...	(O)	1 697	205	39 196	545 061	Östhammars lasarett	B	* 108	5	1 399	32 319
2. Övriga delade lasarett (inkl. speciallasarett *) (huvudman L, där ej annat anges) Other spe- cialized general hospitals		24 102	1 924	535 976	7 189 552	Enköpings »	C	55	16	1 660	17 878
Sabbatsbergs sjukhus, Sthlm. (U)	A	717	96	14 011	206 234	Flens »	D	93	13	2 327	26 790
S:t Eriks » , »	A	* 611	30	10 632	187 854	Kullbergsska sjh., Katrineholm ...	D	80	16	2 628	24 497
S:t Görans » , »	A	* 882	—	9 253	255 396	Finspångs lasarett	E	83	8	2 202	25 895
Södersjukhuset, »	A	* 1 584	137	27 132	459 728	Kisa »	E	74	12	1 743	19 627
Löwenströmska lasarettet, Upp- lands-Väsby	B	* 179	14	3 432	50 578	Söderköpings »	E	109	7	2 395	33 565
Mörby lasarett, Stocksund ...	B	401	73	12 584	120 007	Eksjö »	F	126	12	3 987	40 087
Norrälje »	B	* 162	13	2 816	49 622	Ljungby »	G	108	15	2 804	29 973
Södertälje »	B	* 305	25	7 216	87 604	Borgholms »	Hs	96	9	2 243	29 098
Eskilstuna »	D	463	* 37	10 816	134 320	Oskarshamn »	Hs	126	14	3 491	42 955
Nyköpings »	D	325	23	8 668	101 500	Simrishamn »	L	116	10	2 773	36 268
Linköpings »	E	* 691	50	13 672	220 328	Hörby »	M	87	12	2 275	26 670
						Trelleborgs »	M	96	14	3 041	35 535
						Ystad »	M	104	13	2 805	32 294
						Falkenbergs »	N	95	13	2 970	28 806
						Ekmaniska sjh., Göteborg ... (U)	(O)	¹⁰ 100	—	2 131	31 301

Norrköpings lasarett.....(U)	(E)	* 615	* 64	12 240	169 632	Kungälv's lasarett	O	62	7	2 022	20 298	
Vadstena »	E	179	8	4 005	51 228	Lysekils »	O	* 126	12	2 172	41 169	
Jönköpings »	F	475	48	12 482	146 405	Strömstads »	O	* 119	8	1 660	38 650	
Nässjö »	F	* 159	15	2 247	48 061	Skövde »	R	80	12	1 980	24 671	
Värnamo »	F	250	28	4 656	64 901	Arvika »	S	83	9	2 341	24 656	
Växjö »	G	375	30	11 344	126 777	Filipstads »	S	91	16	1 921	20 965	
Västerviks »	Hn	290	29	5 889	84 271	Säffle »	S	69	7	1 461	18 579	
Kalmar »	Hs	393	26	9 459	113 112	Torsby »	S	128	12	3 178	41 060	
Visby »	I	241	19	5 608	66 196	Ärjängs »	S	75	9	842	20 112	
Karlskrona »	K	165	17	4 288	55 060	Ärjängs »	W	140	17	3 351	38 132	
Karlskrona »	K	502	27	11 310	147 991	Mora »	W	103	12	2 793	33 915	
Hässelholms »	L	182	16	4 319	63 056	Ljusdals »	X	109	17	2 674	32 610	
Kristianstads »	L	556	55	13 342	174 773	Söderhamns »	X	120	12	2 529	31 471	
Ängelholms »	L	368	34	9 389	121 721	Backe »	Y	62	10	1 621	19 989	
Hälsingborgs »	(U)	(M)	455	33	10 488	133 597	Svegs »	Z	* 116	9	1 362	31 206
Landskrona »	M	211	26	4 401	58 411	Häparanda »	BD	* 74	8	1 755	26 975	
Halmstads »	N	427	28	10 765	128 231	Kalix »	BD	* 162	15	2 443	50 030	
Varbergs »	N	153	15	4 192	46 832	Kiruna »	BD	* 167	14	3 045	50 752	
Holtermanska sjh., Göteborg (spe- ciallasarett).....(U)	(O)	99	—	1 206	26 725	B. Vissa andra sjukhus av lasarettskaraktär Hos- pital type establishments						
Möndals lasarett	O	* 304	22	7 288	95 751							
Uddevalla »	O	* 448	35	10 672	131 667							
Alingsås »	P	* 240	21	3 582	59 013							
Borås »	P	658	* 53	16 110	201 462							
Vänersborgs »	P	537	29	12 342	171 255							
Falköpings »	R	* 417	28	10 220	140 163							
Lidköpings »	R	397	29	9 346	111 320							
Mariestads »	R	156	15	4 208	50 509							
Karlstads »	S	515	65	15 135	182 563							
Kristinehamns »	S	123	12	3 142	35 458							
Karlskoga »	T	268	19	6 319	75 887							
Lindesbergs »	T	86	8	1 984	26 240							
Örebro »	T	615	40	18 095	194 289							
Fagersta »	U	148	16	2 969	41 355							
Köpings »	U	151	16	4 121	48 586							
Sala »	U	131	11	3 418	41 023							
Västerås »	U	567	60	13 079	153 590							
Falu »	W	* 496	30	13 756	153 026							
Ludvika »	W	160	12	3 273	41 464							
Bollnäs »	X	187	24	4 837	57 853							
Hudiksvalls »	X	247	19	6 606	82 859							
Sandvikens »	X	157	12	686	8 718							
Gävle »	(L + U)	X	506	55	12 472	155 661						
Härnösands »	Y	180	20	3 877	58 369							
Sollefteå »	Y	* 171	19	4 308	49 254							
Sundsvalls »	Y	* 714	57	15 885	226 055							
Örnasköldsbergs »	Y	* 391	* 28	9 474	125 275							
Östersunds »	Z	417	22	11 414	134 622							
Skellefteå »	AC	327	32	8 147	96 674							
						1. Garnisonssjukhus (huvudman S) Military hospitals						
						Garnisonssjukhuset i Stockholm (ingår i Karolinska sjukhuset, tab. 11 A)						
						Garnisonssjukhuset i Eksjö						
						» » Karlsborg ...						
						» » Sollefteå ...						
						» » Boden (se tab. 11 A)						
						2. Barnsjukhus Children's hospitals						
						Kronprinsessan Lovisas vårdan- stalt för sjuka barn, Sthlm (F)						
						Samariten, barnsjh., Sthlm ... (F)						
						Göteborgs barnsjukhus.....(U)						
						3. Anstalter för vanföra (huvud- man F) Hospitals for the crippled						
						Eugeniahemmet, sjukavd., Sthlm†						
						Norrbäckanst., sjukavd., Sthlm†						
						Värföreanst. sjukavd., Hälsingb.†						
						» » » Göteborg†						
						» » » Härnös- sand†.....						

Noter, se slutet av tabellen.

Anstaltens namn, adress (och huvudman)	Länsbokstav	Vårdplatser den ³¹ / ₁₂		Antal intagna under året	Antal vård- dagar under året	Anstaltens namn, adress (och huvudman)	Länsbokstav	Vårdplatser den ³¹ / ₁₂		Antal intagna under året	Antal vård- dagar under året
		Hela an- talet	Därav på bb.- avd.					Hela an- talet	Därav på bb.- avd.		
4. Pensionsstyrelsens fristående anstalter (huvudman S) Hospi- tals of the Pensions Board		601	—	3 199	201 103	(forts. C)					
Pens.-styr. sjh. i Nynäshamn† ...	—	250	—	1 234	81 262	Ström, Strömsund	Z	* 80	6	951	27 134
" " Tranås†	—	182	—	1 316	64 403	Bjurholm	AC	14	—	277	4 581
Broströmska sjh. f. barn, Gbg† ...	—	25	—	21	6 438	Bureå	AC	20	—	128	6 881
Pens.-styr. sjh. i Åre†	—	144	—	628	49 000	Burträsk	AC	38	8	389	13 119
						Byske	AC	* 32	—	163	9 988
						Dorotea	AC	* 35	5	430	8 015
5. Reumatikersjukhus (huvudman F) Hospital for rheumatic diseases						Jörn (se tab. 11 H 1)	AC				
Spenshults sjukhus†	—	124	—	683	45 161	Lycksele	AC	* 41	7	832	13 747
						Malträsk	AC	* 33	7	1 038	11 145
6. Anstalter för led-, ben- o. kör- telbe (huvudman F) Hospitals for surgical TB		537	—	982	117 721	Nordmaling	AC	* 46	6	754	15 313
Guldbröllopsminnet, Nynäshamn (nedl. * ² / ₃)†	—	—	—	7	3 616	Norsjö	AC	37	7	751	8 777
Kronprinsessan Viktorias kusta- natorium, Vejbystrand†	—	¹² 215	—	333	53 668	Robertfors	AC	37	7	417	11 488
Kustsanatoriet Äpelviken, Äpel- viksstrand†	—	¹² 322	—	642	60 437	Sorsele	AC	* 26	6	551	7 029
						Stensele	AC	39	9	1 258	11 472
C. Sjukstugor (huvudman L, där ej annat anges) Cottage hospitals		2 412	366	46 873	744 257	Tärna, Tärnaby	AC	19	4	322	4 725
Leufsta bruk	C	16	2	133	4 835	Vilhelmina	AC	26	8	579	8 329
Tierp	C	19	8	634	6 017	Vindeln	AC	16	—	361	5 343
Mariefred	D	18	—	398	5 530	Åsele	AC	* 37	7	472	9 480
Strängnäs	D	37	7	915	11 889	Arjeplog	BD	* 36	4	558	10 127
Trosa	D	24	3	404	6 056	Arvidsjaur	BD	* 60	9	1 116	20 174
Rejmyre	E	5	—	94	1 704	Jokkmokk	BD	* 57	7	896	15 604
Åtvidaberg	E	16	7	301	3 632	Pajala	BD	* 32	8	718	8 719
Gislaved	F	16	—	300	5 052	Vittangi	BD	* 32	4	422	7 845
Hyltebruk	F	16	2	273	4 835	Överkalix, Tallviksudden	BD	* 66	9	954	18 896
Sävsjö	F	33	9	671	9 035	Övertorneå	BD	* 51	11	664	14 686
						D. Enskilda sjukhem (se även H 3) (huvudman P, där ej annat anges) Private hospitals		1 284	13	13 039	384 720
						*Åjas sjuk- o. vilohem, Systers ...	A	17	—	38	6 201
						*Betaniasysterns sjukhem	A	56	—	979	15 806
						*Bethlehemmet	A	15	—	38	5 377
						*Birgittahemmet	A	17	—	23	6 202

Tranås	F	38	8	953	12 926	*Blomsterfondens vårdavd.	A	23	—	16	8 062
Unnaryd	F	16	—	232	6 070	*Ellens sjukhem, Syster	A	20	—	24	7 281
Vetlanda	F	40	10	1 545	14 847	Ersta sjukhus (Diakonissanst.)	A	107	—	2 569	38 588
Lenhovda	G	34	10	519	8 899	*v. Essens klinik, Edith	A	17	—	69	1 807
Tingsryd	G	61	7	950	19 678	*Hirschs minne, Fanny	A	18	—	87	6 255
Vimmerby	Hn	30	6	1 163	11 144	*Riddargatan 35—37, Sjukhem	A	30	—	47	10 743
Söderåkra	Hs	11	—	112	3 128	*Råambshovshemmet	A	17	—	70	5 511
Kungsbacka	N	39	8	936	11 542	*Röda Korsets sjukhus	A	72	—	1 117	16 832
Laholm	N	19	9	701	6 560	*S:ta Ragnhildshemmet	A	9	—	27	1 609
Lilldal (se tab. 11 H 1)	O	—	—	—	—	*Sjukhemmet Sancta Elisabeth	A	22	—	81	7 080
Bückefors (s. k. »större sjukstuga»)	P	102	12	1 541	18 346	*Skinnarvikshemmet	A	12	—	20	4 335
Svenljunga	P	55	6	526	17 877	*Sophiahemmet	A	109	—	1 588	31 401
Trollhättan	P	39	9	1 836	19 981	*Stockholms privatklinik	A	18	—	226	1 932
Ulricehamn	P	28	8	1 223	10 888	*Svenska Diabetesstiftelsens sjukhem	A	18	—	176	4 067
Amål	P	36	6	929	14 644	*Södermalms privata sjukhem	A	11	—	77	2 981
Skara	R	17	—	148	5 231	*Vasahemmet	A	21	—	23	7 540
Dalby, Värmlands-Dalby	S	32	8	638	8 983	*Östermalms sjuk-, diet. o. vilohem	A	16	—	19	5 206
Hagfors	S	64	8	1 750	22 758	*Betaniastiftelsens sjukhem, Stocksund	B	22	—	31	7 482
Sunne	S	30	6	860	9 347	Björnbo sjukhus, Lidingö	B	36	—	382	11 540
Askersund	T	50	8	1 161	15 639	*Djursholms sjukhem	B	19	—	20	6 790
Hällefors	T	35	6	1 004	11 041	*Lidingö	B	13	—	23	6 006
Ljusnarsberg, Kopparberg	T	30	6	590	9 168	Privata sjukhemmet, Saltsjöbaden	B	21	—	27	7 401
Nora, Nora stad	T	24	—	643	8 547	R. Korsets hem f. barn m. gomdefekter, Lidingö	B	18	—	74	6 487
Ramsberg (nedlagd ^{12/11})	T	—	—	76	2 062	*St Josefs sjukhem, Nacka	B	18	—	31	1 658
Surahammar (L + K)	U	14	4	34	376	Sigridsgårdens sjuk- o. konv.-hem, Uttran	B	41	—	9	3 865
Östervåla	U	22	6	152	4 266	Andreas Ands minne, sjh., Uppsala	C	13	—	1	4 705
By, Västanhede	W	14	—	187	3 789	Samariterhemmet, Uppsala (P+L)	C	84	—	1 364	23 226
Domnarvet	W	108	9	1 474	37 901	*Tranås kuranstalt (privatavd.)	F	90	—	1 666	29 481
Gagnef, Djurås	W	15	—	189	5 784	Solhöjden, sjukhemmet, Berga	Hs	70	—	463	23 940
Grangårde, Sunnansjö	W	14	—	163	4 723	*Betaniastiftelsens sjukhem, Malmö	(M)	16	—	131	3 862
Grängesberg	W	27	6	449	8 447	*Sjukhemmet Sancta Elisabeth, Malmö	(M)	20	—	94	6 558
Hedemora	W	16	—	131	4 001	*Håkansons sjukh., Dr P., Eslöv	M	20	—	94	7 365
Leksand	W	14	—	232	4 884	*Carlanderska sjukh., Göteborg	(O)	49	—	860	12 365
Lima	W	8	2	203	2 578	*Göteborgs priv. sjuk- o. förl.-hem	(O)	35	13	393	11 356
Långshyttan	W	17	2	298	4 720	*St Sigfridsgården, Göteborg	(O)	12	—	67	2 918
Malung	W	24	6	494	5 992	*Örgryte priv. sjukh., Göteborg	(O)	13	—	2	4 405
Nås	W	12	—	223	4 311	*Backgårdens vilohem, Hedemora	W	15	—	35	4 114
Smedjebacken	W	34	4	1 141	11 208	*Sjukhemmet Sancta Elisabeth, Gävle	(X)	14	—	24	4 391
Svärdsjö	W	15	—	169	4 386						
Särna	W	18	3	358	4 772						
Årvålen	W	19	3	399	5 266						
Hofors	X	23	—	635	6 140						
Ljusne	X	30	—	115	11 109						
Sandviken (nedlagd ^{19 10})	X	—	—	347	6 574						
Kilforsen	Y	12	3	16	80						
Gäddede	Z	16	—	241	2 942						

Anstaltens namn, adress (och huvudman)	Läns- bokstav	Antal vård- platser den ³¹ / ₁₂	Antal intagna under året	Antal vård dagar under året	Anstaltens namn, adress (och huvudman)	Läns- bokstav	Antal vård- platser den ³¹ / ₁₂	Antal intagna under året	Antal vård dagar under året
E. Epidemivårdanstalter					(forts. F 1)				
<i>Epidemic hospitals and cottage hospitals</i>		13 3 501	13 37 328	13 603 255	Eksjö sanatorium	E	* 194	983	56 835
Debiterade vård dagar för epidemilags- fall ¹⁴		—	—	216 691	Lugnet, läns-sanatoriet, Växjö	G	108	176	24 917
1. Epidemisjukhus (huvudman L, där ej annat anges) <i>Epidemic hospitals</i>		2 891	32 213	518 795	Målilla sanatorium, Målilla kyrkby ..	Hn	112	240	53 895
Debiterade vård dagar för epidemilags- fall ¹⁴		—	—	182 313	Visby, läns-sanatoriet	Hs	169	159	16 698
Stockholm	A	513	5 426	101 127	Fur, Furs sanatorium	I	109	255	38 575
Sundbyberg	B	97	1 048	17 849	Broby sanatorium	K	239	336	26 398
Uppsala	C	100	828	17 538	Kungshults * , Hålsingborg ... (U)	L	187	136	19 349
Eskilstuna	D	131	1 226	20 614	Orupssanatoriet (Malmö stad (U)	(M)	* 68	330	50 766
Norrköping (ing. i Norrk. las., tab 10 o. 11 A)	(E)	—	—	182 313	landstinget	M	85	213	34 087
Linköping	E	136	1 370	29 315	Fagereds sanatorium, Lia	N	125	1 007	60 238
Jönköping	F	106	1 430	22 246	Renströmska sjukhuset, Göteborg . (U)	(O)	210	102	152
Växjö	G	64	1 189	16 921	Romanäs sanatorium	(O)	102	98	24 958
Kalmar	Hs	43	592	6 676	Sävsjö sanatorium	(U)	(O)	98	99
Visby	I	64	655	8 752	Svenshögen, läns-sanatoriet	O	145	230	34 215
Karlskrona	K	74	1 058	12 419	Kroppsfjälls sanatorium, Dals-Rostock	P	* 119	249	23 688
Kristianstad	L	60	459	6 681	Sjö-Gunnarsbo, läns-sanatoriet, Åsunden	P	142	323	32 471
Malmö	(U)	236	3 004	46 290	Västeråsens sanatorium, Borås	P	90	285	26 959
Hålsingborg	(U)	106	1 350	23 488	Stora Ekebergs sanatorium, Axvall ..	R	144	176	23 260
Lund	M	90	1 323	21 556	Arvika, centralsanatoriet	S	204	467	43 204
Göteborg	(U)	360	1 909	23 919	Garphytte sanatorium, Garphyttan ...	T	160	223	36 479
Borås	P	83	827	10 787	Västerås, läns-sanatoriet	U	121	524	35 664
Lidköping	R	54	801	11 011	Högbö, centralsanatoriet, Falun	W	* 214	289	55 604
Arvika	S	47	805	10 965	Solbackens sanatorium, Hedemora ...	W	102	256	24 304
Karlstad	S	79	712	14 731	J. Selgrens sanat., Strömsbro (U)	(X)	60	106	16 538
Örebro	T	100	1 445	22 968	Bollnäs, centralsanatoriet	X	* 197	481	57 159
Västerås	U	86	1 557	18 718	Sundsvall, läns-sanatoriet	Y	* 206	322	56 365
Falun	W	48	502	8 492	Örnsköldsvik, läns-sanatoriet	Y	220	345	39 005
Gävle	(U + L)	61	725	11 296	Solliden, centralsanatoriet, Östersund.	Z	* 229	1 056	70 203
Sundsvall (ing. i Sundsvalls las., tab. 10 o. 11 A)	Y	—	—	—	Hällnäs sanatorium	AC	* 384	597	80 948
Östersund	Z	84	1 148	20 597	Sandträsk, centralsanatoriet	BD	389	591	56 700
Umeå	AC	69	824	13 899	2. Tuberkulossjukstugor (B-anstalter) (huvudman L, där ej annat anges)				
Boden (ing. i garnisonssjh. i Boden, tab. 10 o. 11 A)	BD	—	—	—	<i>TB cottage hospitals</i>		174	205	42 587
					Hainra tuberkulossjukst., Tullinge (stängd hela året)	A	—	—	—
					Tjärnans sanatorium, Hedemora .. (U)	A	71	54	14 144
					Vattholma *	C	28	66	6 263
					Blommenhofs tuberkulossjukst., Ny- köping (nedlagd ³¹ / ₆)	D	—	38	3 687

2. Epidemisjukstugor (huvudman L)

Epidemic cottage hospitals

Debiterade vård dagar för epidemilagsfall¹⁴

Norrtälje

Nyköping

Västervik

Hörby

Landskrona

Halmstad

Uddevalle

Vänersborg

Mariestad

Hällefors

Borlänge (se tab. 11 H).....

Ludvika

Mora

Bollnäs

Hudiksvall

Sollefteå (ing. i Sollefteå las., tab. 10 o. 11 A).....

Örnsköldsvik (ing. i Örnsköldsviks las., tab. 10 o. 11 A).....

Skellefteå

Kiruna (ingår i Kiruna las., tab. 11 A)

F. Anstalter för lungtuberkulos Sanatoria and cottage hospitals for TB of the lungs

1. Sanatorier (A-anstalter) Sanatoria

(huvudman L, där ej annat anges)

Hessleby, Hessleby sanatorium Jub.fond†

Österåsen, Österåsens sanatorium Jub.fond†

Söderby sjukhus, Uttran

Uttran, länsanatoriet

Väsby sanatorium (ingår i Löwenströmska las., tab. 11 A).....

Uppsala, centralsanatoriet (ingår i Akad. sjukhuset, tab. 11 A).....

Löt, länsanatoriet, Malmby

Kolmårdssanatoriet } Norrk. stad. (U)

landstinget }

610 5 115 84 460

— — 34 378

B 21 119 1 336

D 23 627 5 477

Hn 15 59 427 6 502

M 31 8 51

M 44 229 2 878

N 60 329 5 529

O 104 328 18 844

P 15 47 492 6 215

R 14 327 3 400

T 13 166 3 738

W — 191 3 479

W 36 665 7 186

W 29 103 3 595

X 40 493 10 340

X 51 269 3 272

Y — — —

Y — — —

AC 38 342 2 618

BD — — —

6 597 13 250 1 500 072

6 423 13 045 1 457 485

— 112 117 28 503

— 136 209 31 875

A 448 972 115 469

B 232 531 67 452

B — — —

C — — —

D 106 198 25 009

E 156 412 49 968

Stratömta tuberkulossjukst., Linghem

Strömstads tuberkulossjukhem(F)

Nylands tuberkulossjukhem

G. Fristående förlösningsanstalter Maternity hospitals

and homes

1. Barnbörshus Maternity hospitals

Allmänna b.b., Stockholm

Södra b.b.,

Motala b.b.(L)

2. Förlösningshem och förlösningsrum, statsbidragsberättigade, drivna av landsting eller primärkommun

(huvudman L, där ej annat anges)

Maternity homes, operated by county council (L) or local commune (K) ..

Nynäshamns förl.-hem

Gustavsbergs förl.-rum

Hallstadviks »

Västerhaninge »

Valdemarsviks förl.-hem

Markaryds »

Älmhults »

Hultsfreds förl.-rum

Virserums »

Nybro förl.-hem

Torsås »

Högsby förl.-rum

Lötörps förl.-hem (stängt hela året).....

Mörbylånga »

Bunge » , Färösund ...

Burgsviks förl.-rum

Ronneby förl.-hem

Olofströms förl.-rum

Osby förl.-hem

Härleby » , Gilleby

Kinna »

Limmareds förl.-rum

Surte förl.-hem

Tidaholms »

Wara »

E 30 29 4 034

O 20 7 6 346

Y 25 11 8 113

479 15 027 125 812

322 11 362 98 479

A 16 144 4 982 44 093

A 16 133 4 604 40 055

E 16 45 1 776 14 331

152 3 609 26 811

B 7 146 992

B 4 104 793

B 4 101 814

B 3 67 508

E 6 99 878

G 6 115 1 280

G 6 140 1 188

Hn 5 122 1 006

Hn 3 63 493

Hs 6 32 189

Hs 5 93 679

Hs 4 83 574

Hs — — —

Hs 5 88 571

I 3 74 493

I 4 70 508

K 12 229 1 486

K 4 142 1 036

L 7 172 1 240

O 7 175 1 395

P 10 213 1 462

P 2 32 241

P 5 125 794

R 5 101 744

R 7 166 1 018

Anstaltens namn, adress (och huvudman)	Läns- bokstav	Antal vård- platser den 31/12	Antal intagna under året	Antal vård dagar under året	Anstaltens namn, adress (och huvudman)	Läns- bokstav	Antal vård- platser den 31/12	Antal intagna under året	Antal vård dagar under året
Hofors förl.-hem(K)	X	6	218	1 584	(forts. H 1)				
Sandvikens » (nedlagt 2/10) .	X	—	286	2 385	Simrishamnns sjukhem.....	L	30	42	10 716
Gäddede förl.-rum	Z	2	28	209	Vittskövle » , Vittskövleby	L	25	21	9 045
Hede »	Z	2	60	335	Åstorp »	L	33	46	11 894
Svenstaviks »	Z	2	63	418	Örkellunga »	L	36	31	13 003
Vännäs förl.-hem	AC	10	211	1 498	Malmö sjukhem I(U)	(M)	233	347	84 102
					Malmö sjukhem II(U)	(M)	395	422	143 711
3. Enskilt förlossningshem (huvud- man P) Private maternity home ..					Hälsingborgs epid.-sjukh., kron.-avd. (U)	(M)	41	70	15 200
Röda Korsets förl.-hem, Rockneby ...	Hs	5	56	522	Romares stiftelse, Hälsingborg(U)	(M)	25	18	8 713
					Anderslövs sjukhem.....	M	29	25	3 586
H. Kronikeranstalter Homes for chronically diseased		12 418	16 152	4 234 172	Billesholms »	M	22	17	7 766
1. Kronikeranstalter ej lydande under socialvårdsmyndighet, drivna av lands- ting och städer utom landsting (huvudman L, där ej annat anges) Operated by counties and county boroughs, not under social administra- tion		8 625	12 841	2 925 069	Höganäs »	M	27	22	9 157
Blackebergs sjukhus, Bromma	A	179	298	60 866	Hörby » I	M	40	17	14 412
Stigberget-Åsö sjukhus, Stockholm (U)	A	219	441	69 192	Hörby » II	M	—	36	5 018
Djursholms sjukhem.....	B	24	29	5 013	Landskrona »	M	22	33	8 030
Lidingö »	B	75	86	26 588	Lunds »	M	75	51	26 905
Lövstalunds » , Södertälje....	B	17	17	6 087	Mårtenslunds » , Lund.....	M	112	145	36 784
Norrtälje »	B	40	54	14 393	Sjöbo »	M	24	19	1 124
Svartsjö »	B	19	—	175	Skurups »	M	26	20	9 348
Södertälje »	B	50	16	16 209	Svedala »	M	24	39	2 861
Upplands-Väsby »	B	30	71	10 329	Teckomatorps »	M	27	19	9 711
Vaxholms »	B	38	72	11 255	Trelleborgs »	M	34	11	12 092
Västerhaninge »	B	34	41	12 143	Ystads »	M	40	31	13 470
Enköpings »	C	64	128	23 042	Fagereds san., kron.-avd., Lja	N	20	46	6 314
Tierps sjukstuga, kron.-avd.	C	12	74	3 491	Falkenbergs sjukhem.....	N	51	60	18 433
Upplandsbodarnas sjukhem	C	38	39	13 294	Halmstads »	N	40	164	11 607
Tunåsens » , Uppsala .	C	128	304	44 364	Kungsbacka »	N	40	78	14 322
Älvkarleö »	C	22	24	7 144	Laholms »	N	36	59	12 752
					Varbergs »	N	50	48	17 903
					Vasa sjukhus, Göteborg(U)	(O)	941	2 134	328 654
					Liljeds sjukstuga, Källekärr.....	O	23	70	5 868
					Svenshögens san., kron.-avd.	O	85	206	30 112
					Alingsås vårdhem (ing. i Alingsås las., tab. II A)	P			
					Bolltorps vårdhem, Alingsås	P	48	44	14 629
					Borås »	P	29	14	10 123
					Dalbobergens » , Vänersborg	P	47	263	13 255
					Dannebäckens » , Trollhättan	P	21	34	7 522

Östra pav. (ep.-sjh.), Uppsala	C	56	65	20 088	Fritsla vårdhem	P	31	17	10 809
Eskestuna sjukhem	D	69	53	26 448	Högsåters »	P	18	14	7 011
Flens sjukhem	D	29	26	8 791	Kartens » , Vargön	P	36	40	12 472
Lövåsens sjukhem, Katrineholm	D	44	31	15 506	Limmareds »	P	27	62	9 240
Nyköpings sjukhem	D	69	54	24 727	Melleruds »	P	26	19	10 775
Strängnäs »	D	18	16	6 505	Skene »	P	26	23	9 300
Sandbyhovs sjukh., Norrköping (U) ..	(E)	136	319	50 109	Trollhättans »	P	15 40	79	13 044
Trozellisjukhuset, Norrköping (U) ..	(E)	97	331	32 500	Ulricehamns »	P	15 35	41	12 039
Finspångs lasarett, kron.-avd.	E	23	60	7 998	Falköpings »	R	29	14	9 949
Mjölby sjukhem	E	37	33	13 297	Haga sjukhem, Tidaholm	R	32	26	11 742
Motala » med annexavd.	E	87	114	28 812	Lidköpings vårdhem	R	30	20	9 973
Söderköpings »	E	41	32	14 952	Mariestads »	R	42	88	13 245
Vadstena lasarett, kron.-avd.	E	30	29	10 805	Sjöryds » , Hjo	R	41	18	14 701
Huskvarna vårdhem	F	50	42	17 679	St. Ekebergs san., kron.-avd., Axvall	R	125	143	43 170
Jönköpings »	F	70	89	24 466	Arvika sjukhem	S	22	8	6 876
Nobynäs » , Stjärneborg	F	50	30	18 108	Arvika nya »	S	54	95	17 321
Nässjö » (ing. i Nässjö las.,					Dalby sjukhem, Värmlands-Dalby ...	S	8	6	3 268
tab. 11 A)	F				Ekshärads sjukhem	S	11	41	3 627
Sävsjö vårdhem	F	40	33	14 222	Filipstads »	S	46	91	14 158
S:a Unnaryds » , Unnaryd	F	14	14	5 054	Karlstads » (inkl. Klaraborgs				
Vetlanda »	F	50	42	18 153	avd.)	S	168	213	52 966
Värnamo »	F	55	82	17 913	Kristinehamns sjukhem	S	58	63	20 112
Ljungby sjukhem	G	69	62	24 447	Sunne »	S	15	19	5 402
San.Lugnet, kron.-avd., Växjö	G	21	58	6 944	Säffle »	S	22	44	7 694
Växjö sjukhem	G	43	43	15 623	Torsby »	S	19	37	6 516
Gamleby »	Hn	51	50	9 272	Toreby las., kron.-avd.	S	17	50	5 845
Hjorteds »	Hn	40	43	14 729	Uddeholms sjukhem	S	22	30	7 729
Hultsfreds »	Hn	79	58	28 206	Åskersunds »	T	28	31	10 023
Vimmerby »	Hn	22	51	7 985	Fellingsbro »	T	18	31	6 117
Borgholms »	Hs	52	35	18 926	Hallsbergs »	T	30	17	1 050
Kalmar lasarett, kron.-avd.	Hs	16	12	4 987	Kopparbergs »	T	60	32	21 266
Mönsterås vårdhem	Hs	15	9	5 617	Laxå »	T	15 35	85	11 711
Oskarshamns sjukhem	Hs	51	90	18 208	Lindesbergs »	T	20	35	6 990
Söderåkra sjukstuga, kron.-avd.	Hs	24	32	8 286	Norra sjukhemmet, Örebro	T	17 202	137	58 735
Hemse sjukhem	I	39	37	13 783	Västra » , »	T	120	130	42 995
Mariahemmet, Visby	I	64	53	22 955	Sala sjukhem	U	54	246	19 342
Åsarums sjukhem	K	18	14	6 464	Västerås »	U	169	350	60 566
Karlsbamns lasarett, kron.-avd.	K	32	33	11 321	Borlänge »	W	30	75	5 792
Karlakrona sjukhem	K	47	69	16 709	Gagnefs »	W	20	15	6 814
Karlakrona » (las.)	K	53	72	17 967	Hedemora »	W	21	24	7 417
Ronneby »	K	14	15	5 300	Hovgårdens » , Stora Tuna	W	21	19	7 570
Sölvesborgs »	K	51	89	16 784	Krylbo »	W	22	14	7 920
Broby san., kron.-avd.	L	40	80	11 428	Leksands »	W	22	15	7 776
Gyllebo sjukhem	L	30	30	10 348	Lima »	W	10	4	3 639
Hässelholms »	L	42	85	19 409	Malungs »	W	30	34	10 380
Mansdala » , Ovesholm	L	68	94	25 120	Svärdsjö »	W	10	10	3 580
Osby »	L	36	36	12 780	Särna »	W	10	5	3 336

Anstaltens namn, adress (och huvudman)	Läns- bokstav	Antal vård- platser den 31/12	Antal intagna under året	Antal vård dagar under året	Anstaltens namn, adress (och huvudman)	Läns- bokstav	Antal vård- platser den 31/12	Antal intagna under året	Antal vård dagar under året
Södra Dalarnas sjukhem, Hedemora ..	W	30	16	10 738	(forts. H 2)				
Västerdalarnas » Vansbro	W	22	26	7 845	*Ronneby landskommuns ålderdomsh.	K	16	12	5 692
Älvdalens »	W	22	24	7 782	*Ågårdens, Johannishus	K	5	8	1 703
Bergsjö sjukhem	X	30	35	10 797	Landskrona sjukhem	M	22	33	8 030
Näs sjukhem, Storsvik	X	34	20	280	Ystads »	M	16	35	8 718
Sandvikens sjukhem	X	24	25	8 666	Hemgården, Eldsberga	N	7	5	2 435
Sandvikens prov. sjukhem	X	25	33	1 185	S:t Laurentiihemmet, Falkenberg ..	N	27	35	9 678
Sjukhemmen, Ljusdal	X	81	95	29 118	S:t Olofshemmet, Halmstad	N	49	56	17 735
Sävsåås vårdhem, Bollnäs	X	35	26	5 706	*Östergården, Varberg	N	48	66	12 653
Söderhamns »	X	40	38	15 137	*Jonsereds ålderdomshem	O	11	14	3 890
Valbo sjukhem, Hagaström	X	21	6	7 529	*Krokstads » , Hedekas (nedl. d. 31/12)	O	—	—	445
Forse » , Österforse	Y	39	33	13 714	*Kungälv »	O	10	9	3 650
Frånö »	Y	55	45	19 840	*Sotenäs sjukhem, Tossene	O	14	13	5 302
Fränsta »	Y	24	15	8 453	*Tanums ålderdomshem, Orrekläpp ..	O	10	10	3 642
Hammar » , Nyland	Y	40	10	14 561	Alingsås »	P	10	15	3 642
Husums »	Y	23	20	8 290	*Kullings-Skövde sjukhem, Vårgårda.	P	1	—	366
Själövads » , Översjö	Y	36	43	12 873	Örby ålderdomshem, Kinna	P	6	4	1 935
Sundsvalls »	Y	59	33	21 936	Fägre »	R	4	3	1 426
Utanede » , Edsö	Y	20	21	7 096	*Vilan, Skara	R	21	24	7 141
Kvarnsveds » , Frösön	Z	20	6	7 195	Skövde ålderdomshem	R	14	23	4 593
Jörns »	AC	36	192	11 478	Tidaholms »	R	18	19	6 583
Lövångers »	AC	30	41	10 226	*Backa vårdhem, Molkom	S	10	17	3 699
Bodens »	BD	53	67	17 789	*Eda ålderdomshem, Charlottenberg..	S	12	11	4 346
Råneå »	BD	20	45	6 446	*Fogdhyttans ålderdomsh., Filipstad ..	S	8	39	2 654
Älvsbyns sjuk- o. förlossningshem	BD	52	175	17 128	*Kroppa » , Nykroppa	S	15	20	5 364
					*Norra Råda vårdhem, Myra	S	11	11	3 078
					*Askers ålderdomshem	T	6	—	2 190
					*Degerfors »	T	13	8	6 471
					Ljusnarsbergs vårdhem, Rällså	T	17	27	5 877
					*Solgården, Stora Mellösa	T	6	1	2 190
					Östra Bohrs vårdhem, Vedöväg	T	11	11	4 211
					*Södertulls sjukhus, Gävle	(X)	42	103	15 112
					Färila vårdhem	X	5	5	1 781
					Hanebo, Kilafors	X	10	10	2 316
					Hedesunda ålderdomshem	X	4	—	1 460
					Hille » , Hilleby	X	9	4	3 196
					Hudiksvalls »	X	15	23	5 469
					Ljusdals »	X	11	18	3 614
2. Kronikeranstalter lydande under so- cialvårdsmyndighet, drivna av städer utom landsting och primärkommuner (huvudman K, där ej annat anges) Operated by county boroughs (U) and local communes and under social ad- ministration		3 087	2 929	1 059 178					
*Fristads ålderdomshem, Spånga (U)	A	14	15	778					
*Högalids vårdhem, Stockholm ..(U)	A	268	216	99 959					
*Rosenlunds » , Stockholm ..(U)	A	490	264	174 379					

*Sabbatsbergs » , Stockholm ..(U)	A	500	420	174 389	Söderala vårdhem, Kinstaby..	X	20	22	7 891
Stureby » , sjukavd., Enskede	A	742	693	209 686	Ångsbackens ålderdomshem, Sandviken	X	26	17	9 100
*Södermannag. 2, vårdh., Sthlm (nedl. 4, 12)	A	—	56	29 520	Österfärnebo »	X	4	2	1 451
*Artursbergs sjukhem, Södertälje....	B	40	32	14 208	*Birstahemmet, Sundsbruk	Y	60	26	11 272
*Knivstaort:s ålderdomshem, Knivsta	B	12	21	4 640	*Nätra ålderdomshem, Bjästa	Y	12	6	4 593
Lidingö »	B	23	25	7 575	Östersunds »	Z	11	8	3 862
*Nynäshamns »	B	15	22	4 337					
*Solna »	B	30	54	10 495	3. Enskilda sjukhem för kronikervård.				
*Sundbybergs »	B	15	23	5 150	<i>Private and funds</i>		706	382	249 925
Lena sjuk- o. ålderdomsh., Vattholma	C	4	1	1 406	*Ersta sjukhem, Diakonissanstalt,				
Uppsala ålderdoms- o. sjukhem	C	30	52	10 216	Stockholm	(P) A	15	1	5 433
Strängnäs ålderdomshem	D	6	2	2 190	Stockholms sjukhem	(P) A	146	79	49 625
*Finspängs »	E	15	29	5 380	*Flen, Stift. Södermanl. läns sjukh. (F)	D	32	15	11 596
Hjälmsäter, Linköping	E	82	79	29 373	*Lennings sjukhem, Norrköping ... (F)	(E) E	79	31	27 943
Kolmårdens vårdhem	E	6	7	2 094	Vallahemmet, Linköping	(P) E	35	17	12 649
Höstro, Långaryd	F	12	—	4 380	Bergheims sjuk- och vilohem, Gränna				
Nässjö ålderdomshem	F	12	9	4 142	 (P) F	F	18	12	5 312
Vilan, Skillingaryd	F	12	9	3 511	Kjellbergs minne, Jönköping	(P) F	18	1	6 503
Hovmantorps ålderdomshem	G	4	4	1 416	*Hemmet sjukhem, Kalmar	(P) Hs	18	3	6 215
Tallbacka sjukhem, Markaryd	G	8	10	2 267	*Gotlands » , Visby	(P) I	27	13	9 204
Gammelgården, Nybro	Hs	7	4	2 550	*Privata sjukhemmet, Osby	(P) L	8	10	3 994
Högsby ålderdomshem	Hs	8	20	2 958	*Kjellstorps sjukhem, Hälsingborg. (P)	(M) M	14	1	5 016
Kalmar sjukhem	Hs	22	39	7 829	Ribbings » , Lund	(F) M	87	115	32 213
Solgården, Päråd	Hs	17	14	6 103	Göteborgs »	(F) (O)	96	24	34 726
*Fristad, Visby	I	26	46	10 166	Ulricehamn, För. Älvsb. läns sjukh. (F)	P	37	26	13 329
Bräkne-Hoby ålderdomshem	K	15	4	5 319	Skövde, Stift. Skarab. läns sjukh. (F)	R	40	19	13 648
*Ramdala »	K	5	6	1 806	*Lilla Sjukhemmet, Örebro	(P) T	6	1	1 825
					*Fristads sjukhem, Härnösand (P)	Y	30	14	10 694

Noter till tab. 11

¹ Beträffande huvudmännen, se koden på sida IX.

² Länsbokstaven avser huvudmannens län (stad) eller eljest det område, som huvudsakligen utnyttjar anstalten. Då fråga är om stad, som ej deltagar i landsting, har länsbokstaven satts inom parentes (dock ej för Stockholm, som har egen bokstav). Se koden sida IX.

³ Ungefärligt antal.

⁴ Avser den ¹⁰/₁₀₀.

⁵ Avser budgetåret 1956/57.

⁶ Däribland även platser för annat än egentlig lasarettsvård. Jfr tab. 10.

⁷ Holtermanska sjukhuset för hud- och könssjukdomar.

⁸ Exkl. sinnessjuk- och alkoholistavdelning (400 vårdplatser). Se tab. 25 A.

⁹ Därav visst antal vårdplatser för kroniskt sjuka, enligt följande: (För delade lasarett med kronikerplatser hänvisas till tab. 10.)

Östhammars lasarett	34
Lysekils »	50
Strömstads »	53
Svegs »	44
Haparanda »	17
Kalix »	47
Kiruna »	51

Summa på odelade lasarett 296 platser för kronikervård.

forts. nästa sida

Tingsryds sjukstuga	27
Bäckefors »	20
Svenljunga »	25
Hagfors »	26
Domnarvets »	69
Ströms »	50
Byske »	22
Dorotea »	9
Lycksele »	10
Malåträsk »	6
Nordmalings »	22
Sorsele »	6
Åsele »	9
Arjeplogs »	10
Arvidsjaurs »	21
Jokkmokks »	20
Pajala »	12
Vittangi »	15
Övertkalix »	27
Övertorneå »	24

Summa på sjukstugor 480 platser för kronikervård.

Uddevalla epidemisjukstuga	49	platser för kronikervård.
Eksjö sanatorium	54	
Kungshults »	30	
Kroppsfjälls »	20	
Högbo »	21	
Bollnäs »	41	
Sundsvalls »	48	
Sollidens »	46	
Hällnäs »	44	

Summa på sanatorier 304 platser för kronikervård.

¹⁰ Kirurgisk klinik.

¹¹ Enligt avtal disponeras större delen av vårdplatserna av landstinget.

¹² Platser för barnförämningsfall ingår.

¹³ Exkl. Norrköpings, Sundsvalls och Bodens epidemisjukhus samt Sollefteå, Örnsköldsviks och Kiruna epidemisjukstugor.

¹⁴ Ett stort antal epidemivårdanstalter har förutom epidemivård även bedrivit annan akut kroppssjukvård eller kronikervård. Intagna och vård dagar för hela denna verksamhet ingår i talen för de särskilda anstalterna. (Se härom texten kap. 3.22.) Som ett uttryck för den egentliga epidemivården lämnas därför under summeraderna i tab. 11 E summariska uppgifter för antalet debiterade vård dagar för epidemilagsfall enligt till medicinalstyrelsen inkomna statsbidragsrekvisitioner. Dessa uppgifter är dock icke fullt jämförbara med övriga.

¹⁵ Här ingår vissa platser för lasarettsvård (ev. konvalescens) eller förlossningar enligt följande:

Västerviks epidemisjukstuga	16	(konvalescens)
Vänersborgs epidemisjukstuga	16	(konvalescens)
Liljals sjukhem	5	(sjukstuga)
Dalobergens vårdhem	10	(konvalescens)
Trollhättans »	15	(allm. sjukavd.)
Ulricehamns »	4	(konvalescens)
Laxå sjukhem	5	(konvalescens)
Jörns sjukhem	10	(sjukstuga)

Summa 81 platser för lasarettsvård.

Jörns och Älvsbyns sjukhem 6 resp. 8 platser för förlossningsvård.

¹⁶ Avdelningar för gynekologi ingår (48 platser på Allmänna b.b., 49 platser på Södra b.b. och 20 platser på Motala b.b.).

¹⁷ Därav 16 platser på tuberkulosavdelning.

¹⁸ Därav 322 vårdplatser på statsbidragsberättigad avdelning. Övriga platser saknar statsbidrag.

* = Ingår ej i den enligt sjukförsäkringslagen (§ 4) upprättade förteckningen över sjukvårdsanstalter.

Tab. 12. Vårdplatser, intagningar och vård dagar i olika vårdformer åren 1920–1957

År Year	Lasarettsvård <i>General hospitals etc.</i>			Anstalter och avdel- ningar för förloss- ningsvård ⁴ <i>Maternity hosp. and wards</i>	Anstalter o. avdel- ningar för epidemi- vård <i>Hospitals for epidemic diseases</i>	Anstalter och avdel- ningar för lungtu- berkulos <i>Sanatoria</i>	Hem och avdelning- ar för kroniker- vård <i>Homes for chronically diseased</i>	Enskilda sjukhem (exkl. bb) <i>Private hospitals</i>
	Lasarett ¹ <i>General hospitals</i>	Sjuk- stugor ² <i>Cottage hospitals</i>	Övriga anstalter ³ <i>Hosp. type establish- ments</i>					
Vårdplatser <i>Beds</i>								
1 1920	11 253	1 279	1 578	599	6 327	5 162	..	..
2 1930	15 800	1 562	3 471	1 228	6 753	7 414	3 902	1 974
3 1940	19 909	1 641	4 122	2 674	6 779	9 286	5 332	1 737
4 1950	26 112	1 449	2 882	4 003	5 131	8 546	9 175	1 336
5 1955	28 968	1 662	2 677	3 685	3 888	7 368	12 926	1 216
6 1957	30 740	1 631	2 565	3 628	3 722	6 781	14 222	1 271
Antal intagningar <i>Admissions</i>								
7 1920	144 832	15 846	8 198	23 100	33 203	11 649	..	..
8 1930	223 451	25 275	18 443	31 954	21 765	15 322	12 355	6 487
9 1940	322 273	34 231	26 691	78 035	32 393	19 257	14 519	5 688
10 1950	540 493	35 487	27 777	129 849	56 204	15 626	13 295	13 589
11 1955	629 480	37 132	28 022	117 483	33 959	15 208	18 231	13 123
12 1957	663 663	36 411	26 104	115 542	40 255	14 896	19 545	12 894
Vård dagar <i>Bed-days</i>								
13 1920	3 729 203	365 066	507 261	218 096	810 876	1 714 754	..	..
14 1930	5 526 395	528 634	576 163	387 470	1 010 372	2 546 122	1 219 448	617 617
15 1940	6 448 320	604 585	1 029 437	807 145	1 135 015	3 053 686	1 746 578	599 985
16 1950	8 099 234	503 531	858 510	1 085 594	780 574	2 419 580	3 053 944	395 715
17 1955	9 001 894	537 620	775 254	958 401	597 456	1 904 086	4 377 707	374 909
18 1957	9 315 193	532 028	718 569	906 345	632 538	1 537 746	4 831 239	383 435
Per 10 000 av folkmängden <i>Per 10 000 population</i>								
Vårdplatser <i>Beds</i>								
19 1920	19,1	2,2	2,7	1,0	10,7	8,7	..	..
20 1930	25,7	2,5	5,7	2,0	11,0	12,1	6,3	3,2
21 1940	31,2	2,6	6,5	4,2	10,6	14,6	8,4	2,7
22 1950	37,0	2,1	4,1	5,7	7,3	12,1	13,0	1,9
23 1955	39,7	2,3	3,7	5,1	5,3	10,1	17,7	1,7
24 1957	41,6	2,2	3,5	4,9	5,0	9,2	19,2	1,7
Antal intagningar <i>Admissions</i>								
25 1920	245,3	26,8	13,9	39,1	56,2	19,7	..	..
26 1930	363,8	41,2	30,0	52,0	35,4	25,0	20,1	10,6
27 1940	505,8	53,7	41,9	122,5	50,9	30,2	22,8	8,9
28 1950	767,0	50,3	39,4	184,3	79,7	22,2	18,9	19,3
29 1955	863,5	50,9	38,4	161,2	46,6	20,9	25,0	18,0
30 1957	897,7	49,3	35,3	156,3	54,5	20,1	26,4	17,4
Vård dagar <i>Bed-days</i>								
31 1920	6 315,9	618,3	859,1	369,3	1 373,3	2 904,2	..	..
32 1930	8 997,5	860,7	938,0	630,8	1 645,0	4 145,3	1 985,4	1 005,5
33 1940	10 120,7	948,9	1 615,7	1 266,8	1 781,4	4 792,8	2 741,3	941,7
34 1950	11 493,3	714,5	1 218,3	1 540,5	1 107,7	3 433,5	4 333,7	561,6
35 1955	12 438,2	737,5	1 063,4	1 314,7	819,5	2 611,9	6 005,0	514,3
36 1957	12 600,3	719,6	972,0	1 226,0	855,6	2 080,0	6 535,0	518,7
Medelvårdstid <i>Mean bed-days</i>								
37 1920	25,7	23,0	61,9	9,4	24,4	147,2	..	..
38 1930	24,7	20,9	31,2	12,1	46,4	166,2	98,7	95,2
39 1940	20,0	17,7	38,6	10,3	35,0	158,6	120,3	105,5
40 1950	15,0	14,2	30,9	8,4	13,9	154,8	229,7	29,1
41 1955	14,3	14,5	27,7	8,2	17,6	125,2	240,1	28,6
42 1957	14,0	14,6	27,5	7,8	15,7	103,2	247,2	29,7

¹ Exkl. b.b.-avd., lungtbeavd., epidemivd., kronikeravd. Inkl. gyn.avd. på barnbördshus. — ² Barnsjukhus, fristående anstalter. — ³ Inkl. Källshagens avd. för psykiiskt efterlivn. — ⁴ Fram till och med 1950 har platser i lasarettsvården. — ⁵ Avser endast landstingens vårdhem.

Beds, admissions and bed-days according to type of care

Anstalter för kropps- sjukvård, summa <i>Hospitals for somatic diseases, total</i>	Statens o. storstädernas sinnessjukhus <i>Mental hosp. of the State and the three largest cities</i>	Övriga kommunala o. enskilda sinnessjukhus <i>Small mental hospitals</i>	Vårdhem för sinnessjuka <i>Homes for mentally diseased</i>	Anstalter för psyko- patiska och nervösa barn <i>Schools for psychopathic and nervous children</i>	Anstalter för sinnessjuka, summa <i>Hospitals for mental diseases, total</i>	Anstalter för psykiatri efter- blivna <i>Institutions for deficiency</i>	Anstalter för epileptiker <i>Hospitals for epilepsy</i>	Hela den slutna sjukvården <i>All hospitals</i>
..	11 933	..	..	—	..	..	..	.. 1
42 104	14 067	1 539	..	—	..	..	..	.. 2
51 480	20 252	1 613	2 278	123	24 266	..	..	.. 3
58 634	22 733	1 289	3 995	211	28 228	11 417	953	99 232 4
62 390	23 692	833	5 082	172	29 779	11 959	980	105 108 5
64 560	25 102	773	5 541	163	31 579	12 271	979	109 389 6
..	* 4 039	..	..	—	..	..	..	.. 7
355 052	* 5 652	1 215	..	—	..	..	..	.. 8
533 087	* 6 384	728	* (892)	63	(8 067)	..	..	.. 9
832 320	* 13 838	860	* (1 221)	99	(16 018)	1 465	157	(849 960) 10
892 638	18 046	723	3 110	126	22 005	1 859	282	916 784 11
929 310	21 764	640	3 331	131	25 866	1 745	330	957 251 12
..	* 4 465 559	..	..	—	..	..	..	.. 13
12 412 221	* 6 009 134	..	..	—	..	..	..	.. 14
15 424 751	* 8 686 233	621 107	* (491 910)	43 958	(9 843 208)	..	..	.. 15
17 196 682	* 9 494 006	463 486	* (1 155 484)	69 006	(11 181 982)	..	..	.. 16
18 527 327	9 838 334	294 403	1 747 436	46 372	11 926 545	4 060 892	345 977	34 860 741 17
18 857 093	10 141 951	268 287	1 921 881	43 509	12 375 628	4 284 945	346 272	35 863 938 18
..	20,2	..	..	—	..	..	..	.. 19
68,5	22,9	2,5	..	—	..	..	..	.. 20
80,8	31,8	2,5	3,6	0,2	38,1	..	..	.. 21
83,2	32,2	1,8	5,7	0,3	40,0	16,2	1,4	140,8 22
85,6	32,5	1,1	7,0	0,2	40,8	16,4	1,4	144,2 23
87,3	34,0	1,0	7,5	0,2	42,7	16,6	1,3	147,9 24
..	6,8	..	..	—	..	..	..	.. 25
578,1	9,2	2,0	..	—	..	..	..	.. 26
836,7	10,0	1,2	1,4	0,1	12,7	..	..	.. 27
1 181,1	19,6	1,2	1,7	0,2	22,7	2,1	0,2	1 206,1 28
1 224,5	24,7	1,0	4,3	0,2	30,2	2,5	0,4	1 257,6 29
1 257,0	29,4	0,9	4,5	0,2	35,0	2,4	0,4	1 294,8 30
..	7 563,0	..	..	—	..	..	..	.. 31
20 208,2	9 783,4	..	..	—	..	..	..	.. 32
24 209,3	13 633,1	974,8	772,1	69,0	15 449,0	..	..	.. 33
24 403,1	13 472,6	657,7	1 639,7	97,9	15 867,9	..	..	.. 34
25 414,5	13 495,5	403,9	2 397,0	63,6	16 360,0	5 570,4	474,6	47 819,5 35
25 507,2	13 718,6	362,9	2 599,7	58,8	16 740,0	5 796,1	468,4	48 511,7 36
..	..	..	..	..	..	..	..	.. 37
35,0	..	..	..	..	..	..	..	.. 38
28,9	..	..	..	..	..	..	..	.. 39
20,7	..	..	..	..	..	..	..	.. 40
20,8	..	..	..	..	..	..	..	.. 41
20,3	..	..	..	..	..	..	..	.. 42

garnisonssjukhus, vanförelanstalters sjukavdelningar, anstalter för led-, ben- o. körteltbe, pensionsstyrelsen ett antal gynekologiplatser (270 år 1950) inräknats i förlossningsvården. För senare år ingår alla gynekologi-

Tab. 13. Vissa epidemiska sjukdomar 1875—1957. Sjukdomar och nummer enligt internationell statistisk klassifikation (6:e revisionen)*Epidemic diseases 1875—1957. Numbering according to the international statistical classification (6th revision)*

Anmärkning. Materialet till denna tabell utgöres av förste provinsialläkarnas och med dessa jämställda stadsläkares rapporter.

Vid bedömningen av siffrorna måste hänsyn tagas till att de diagnostiska metoderna undergått betydande förändringar under tiden från 1875. Med bakteriologins utveckling har allt större möjligheter öppnats för en specifik diagnos, som vid t. ex. tyfus-paratyfus kommit att omfatta ett mycket stort antal bakteriearter, flertalet framkallande en annan sjukdomsbild (akuta Salmonella-gastro-enteriter) än den, som var karaktäristisk för sjukdomen

under periodens tidigare skede. Den väsentliga effekten av diagnostikens utveckling torde på denna punkt ha blivit en ökning av antalet rapporterade fall. För barnförämning infördes anmälningsplikt först år 1905. Siffrorna för denna sjukdom påverkas av att fall utan förämningar till en början anmälades i mindre omfattning än senare.

I difteri har sedan 1894 även strypsjuka inkluderats i de till medicinalstyrelsen inkomna rapporterna. Före nämnda år redovisades strypsjuka särskilt. För att uppnå bättre jämförbarhet har denna sjukdom tillagts difterin även för perioden 1875—1893.

År Year	Scharlakansfeber <i>Scarlatina</i>	Difteri <i>Diphtheria</i>	Barnförämning <i>Polio</i>	Salmonella-infektioner <i>Salmonella infections</i>	Dysenterier <i>Bacillary dysentery</i>	Meningokockmeningit <i>Meningococcal meningitis</i>	År	Scharlakansfeber	Difteri	Barnförämning	Salmonella-infektioner	Dysenterier	Meningokockmeningit
	050 ¹	055	080	040—042	045	057.0							
1875	4 117	2 733	..	7 153	812	37	1914	10 204	12 030	325	1 940	60	70
1876	9 684	4 043	..	5 995	405	39	1915	13 086	11 471	214	1 301	68	910
1877	16 682	4 116	..	5 002	443	30	1916	10 482	12 385	207	1 495	179	557
1878	15 655	5 492	..	8 282	587	47	1917	9 490	14 674	99	1 836	576	224
1879	10 060	5 801	..	5 178	245	27	1918	7 769	27 645	122	2 941	89	118
1880	8 461	7 258	..	6 271	1 014	21	1919	9 310	40 514	820	3 827	53	116
1881	6 195	7 732	..	4 398	814	32	1920	9 750	26 448	181	1 266	71	102
1882	6 066	8 020	..	6 288	4 211	40	1921	9 264	15 133	141	1 123	125	120
1883	13 661	8 581	..	5 898	512	400	1922	10 718	6 610	112	896	63	79
1884	14 327	6 901	..	6 304	357	83	1923	10 829	4 840	309	808	37	85
1885	14 443	5 386	..	4 510	179	77	1924	10 882	4 240	656	1 401	82	115
1886	12 900	5 025	..	6 045	694	94	1925	10 613	3 820	517	1 458	108	136
1887	9 698	6 284	..	4 698	254	112	1926	8 513	3 561	341	816	59	147
1888	6 084	4 798	..	3 736	139	117	1927	5 289	3 776	375	417	77	127
1889	6 991	4 878	..	6 866	226	196	1928	6 017	2 820	482	440	60	131
1890	12 975	6 848	..	4 263	175	605	1929	8 533	2 630	950	456	97	112
1891	8 994	5 853	..	4 010	697	227	1930	8 046	4 178	304	541	128	67
1892	9 628	6 776	..	4 194	236	102	1931	5 922	2 576	98	337	626	62
1893	12 046	10 086	..	3 949	739	111	1932	5 241	1 933	777	597	1 385	58
1894	9 818	10 196	..	3 826	327	122	1933	7 425	1 708	506	294	1 437	56
1895	7 345	8 675	..	3 547	330	96	1934	10 912	935	1 173	382	1 557	48
1896	7 586	8 061	..	3 438	692	165	1935	8 081	916	1 049	429	776	45
1897	6 487	8 837	..	2 751	518	118	1936	7 567	781	*3 112	511	464	51
1898	5 745	11 219	..	2 351	332	89	1937	14 572	299	*1 888	545	328	51
1899	9 159	20 446	..	2 698	957	283	1938	26 113	107	*1 450	447	522	53
1900	9 428	21 004	..	2 200	865	255	1939	40 505	181	*615	479	228	31
1901	11 147	21 435	..	3 573	873	167	1940	24 373	290	*450	456	166	32
1902	9 180	14 993	..	1 440	277	99	1941	12 953	280	*720	643	652	104
1903	7 081	13 933	..	1 550	292	91	1942	20 684	1 284	*750	270	1 458	110
1904	8 312	14 994	..	1 717	395	102	1943	29 812	2 457	*2 198	444	1 669	77
1905	11 473	18 996	1 199	2 313	303	113	1944	29 537	3 868	*2 716	258	1 786	118
1906	8 122	15 298	429	1 823	225	82	1945	15 931	2 620	*2 446	359	661	90
1907	4 918	11 460	467	1 732	112	81	1946	12 087	932	*558	677	480	130
1908	5 750	8 856	316	1 916	321	66	1947	11 111	357	*1 481	1 206	442	86
1909	7 617	9 602	172	1 130	94	52	1948	7 744	206	818	362	123	67
1910	9 614	10 460	186	1 866	136	61	1949	23 960	73	2 560	212	168	60
1911	12 000	12 027	3 646	1 916	113	40	1950	34 527	71	1 704	391	180	45
1912	9 043	10 294	4 112	1 214	57	68	1951	13 661	30	551	160	102	46
1913	10 228	11 927	1 220	1 513	72	127	1952	7 816	30	492	147	94	30
							1953	5 413	13	5 090	8 770	432	30
							1954	5 545	1	1 009	812	128	51
							1955	7 581	4	486	703	484	65
							1956	9 027	—	549	481	67	72
							1957	6 422	11	250	1 035	70	118

¹ Även puerperal scarlatina (stat. klass. 681). — * Inkl. fall utan förämning, vilka enligt de osäkra uppgifter, som finnes för vart och ett av åren 1936—1947 utgjorde respektive 517, 246, 163, 70, 56, 170, 121, 258, 265, 610, 133 och 416. För åren efter 1947 hänvisas till tab. 14. För åren före 1936 är antalet okänt.

Tab. 14. Insjuknade i vissa infektionssjukdomar med individuell anmälningssplikt åren 1947—1957

Cases (as a rule only clinical) of notifiable infectious diseases reported during 1947—1957

År, månad <i>Year, month</i>	Scharlakansfeber <i>Scarlet fever</i>	Difteri (kliniska fall) <i>Diphtheria</i>	Barnförlamning <i>Acute polio</i>		Salmonella-infekt. utom tyfoidf. (klin.) <i>Salmonella inf. excl. typhoid fever</i>	Tyfoidfeber (nervfeber) <i>Typhoid fever</i>	Dysenteri (rödsot) <i>Bacillary dysentery</i>	Inhemsk sömn-sjuka <i>Acute infectious encephalitis</i>	Meningo-kock-meningit (epid. hjärnhinneinfl.) <i>Meningococcal meningitis</i>	Undulantfeber <i>Brucellosis</i>	Weilsjukdom <i>Wei's disease</i>	Infektiös hepatit (hepatitis epid.) <i>Infectious hepatitis</i>
			med förlamning <i>paralytic</i>	utan förlamning <i>non-paralytic</i>								
Säsongfördelning År 1957:												
Januari	935	—	20	9	204	1	11	—	6	—	—	83
Februari	791	—	9	9	144	2	1	—	2	—	—	90
Mars	589	—	4	5	35	1	3	—	5	—	—	50
April	519	—	5	7	25	1	4	—	5	—	—	49
Maj	460	—	4	5	33	1	—	—	6	—	—	51
Juni	349	4	6	1	87	—	2	—	18	—	—	44
Juli	286	2	10	21	95	2	—	—	32	—	—	46
Augusti	351	3	28	31	118	—	7	—	26	—	—	74
September	518	2	26	9	106	—	18	—	5	—	—	54
Oktober	639	—	24	4	65	1	21	—	6	—	—	53
November	445	—	9	1	92	—	1	—	3	—	—	51
December	540	—	3	—	22	—	2	—	4	—	—	56
Summa 1957 Total ¹	6 422	11	148	102	*1 026	*9	70	—	118	—	—	701
» 1956 ¹	9 027	—	248	301	456	25	67	3	72	3	1	2 051
» 1955 ¹	7 581	4	325	161	685	18	484	—	61	3	5	1 038
» 1954 ¹	5 545	1	554	455	800	12	128	1	51	—	—	1 101
» 1953 ¹	5 413	13	3 029	2 061	8 760	10	432	1	30	9	1	1 087
» 1952 ¹	7 816	30	363	129	129	18	94	2	30	6	—	1 200
» 1951 ¹	13 661	30	339	212	140	20	102	5	46	7	3	1 221
» 1950	34 527	71	1 164	540	* 360	* 31	180	5	45	17	—	2 522
» 1949	23 960	73	1 843	717	* 165	* 47	168	5	60	17	3	6 313
» 1948	7 744	206	636	182	* 306	* 56	123	5	67	25	5	11 667
» 1947	11 111	357	1 481	—	*1 061	* 145	442	16	86	32	11	8 648
Medeltal per år Average 1948—1957	12 170	44	865	486	1 283	25	185	3	58	9	2	2 890
Därav under:												
Januari	1 143	6	36	9	32	3	15	1	5	1	—	369
Februari	988	4	16	5	31	1	27	—	5	—	—	311
Mars	875	5	12	3	23	1	20	—	4	1	—	316
April	737	5	8	2	24	2	15	1	4	1	—	269
Maj	695	4	9	3	28	1	5	—	4	1	1	232
Juni	620	3	14	5	254	2	12	—	5	1	—	193
Juli	444	2	39	19	535	2	6	—	6	1	—	172
Augusti	562	5	114	80	140	3	10	—	6	1	—	193
September	1 081	2	197	139	107	4	21	1	5	1	—	207
Oktober	1 789	3	220	135	47	2	25	—	6	—	1	216
November	1 792	2	135	64	40	2	19	—	4	—	—	212
December	1 444	3	65	22	19	2	10	—	4	1	—	200

¹ Se texten kap. 4 angående materialet. — * För salmonellainfektioner tillkommer uppgifter om bacillbärare med 5 för tyfoidfeber och 286 för andra salmonellainfektioner. — * Inkl. bacillbärare (se texten).

Tab. 15. Insjuknade i vissa epidemiska sjukdomar med individuell anmälningsplikt, länsvis år 1957 (kliniska fall)

Cases of notifiable epidemic diseases (clinical cases) reported during the year in each county (county borough)

Län, vissa städer Counties, county boroughs	Scharlakans- feber <i>Scarlet fever</i>	Difteri (kli- niska fall) <i>Diph- theria</i>	Barn- förämning <i>Acute polio</i>		Salmo- nellä- infekt, utom tyfoidf. (klin.) <i>Salmo- nella inf. excl. typhoid fever</i>	Tyf- oid- feber <i>Ty- phoid fever</i>	Dysen- teri (rödsot) <i>Bacil- lary dysen- tery</i>	In- hemsk sömn- sjuka <i>Acute infect- ious encepha- litis</i>	Meningo- kockme- ningit (epid. hjärnhin- neinfl.) <i>Meningo- coccal mening.</i>	Me- ningo- ence- falit <i>Viral men- enceph- losis</i>	Un- du- lant- feber <i>Bru- cel- losis</i>	Weils sjuk- dom <i>Weil's dis- ease</i>	In- fektiös hepatit (hepat. epid.) <i>In- fectious hepatitis</i>	Övriga epide- miska sjuk- domar <i>Other notifi- able inf. diseases</i>	Summa <i>Total</i>
	050	055	med för- ämning <i>paralytic</i>	utan för- ämning <i>non paralytic</i>	080.0 —080.1	080.2	040	045	082.2	057.0	096.9	044	072.0	092	
Stockholms stad	570	1	14	3	269	3	12	—	7	794	—	—	147	¹ 15	1 835
Stockholms län	291	—	9	—	111	—	5	—	9	725	—	—	46	² 3	1 199
Uppsala »	61	—	6	—	49	—	1	—	—	138	—	—	5	³ 1	261
Södermanlands »	98	—	3	1	21	—	—	—	2	302	—	—	15	³ 1	443
Norrköpings stad	81	—	1	—	7	—	—	—	2	381	—	—	6	—	478
Östergötlands län i övr.	207	—	8	1	13	—	—	—	1	1 178	—	—	13	³ 8	1 429
Jönköpings län	250	—	4	—	9	—	1	—	4	675	—	—	32	—	975
Kronobergs »	132	—	4	16	5	—	2	—	8	321	—	—	12	—	500
Kalmar läns n:a	66	—	2	—	2	—	—	—	—	214	—	—	1	² 1	286
» s:a	156	—	1	—	5	—	2	—	—	763	—	—	44	—	971
Gotlands län	65	—	13	3	3	—	—	—	1	210	—	—	9	—	304
Blekinge »	147	—	2	—	6	—	—	—	3	175	—	—	7	—	340
Kristianstads »	270	—	4	—	14	—	—	—	3	95	—	—	6	—	392
Malmö stad	572	1	4	30	31	1	11	—	1	46	—	—	28	—	725
Hälsingborgs »	71	—	1	—	1	—	—	—	—	97	—	—	—	—	170
Malmöhus län i övr.	183	1	—	—	20	—	7	—	3	544	—	—	26	—	784
Hallands län	103	—	20	5	60	—	1	—	2	74	—	—	11	—	276
Göteborgs stad	456	—	9	3	80	1	19	—	6	461	—	—	48	—	1 083
Göteborgs o. Bohus län i övr.	144	—	11	1	38	—	—	—	25	404	—	—	15	—	638
Älvsborgs län	380	—	3	1	20	1	5	—	12	992	—	—	15	—	1 429
Skaraborgs »	235	—	3	3	36	—	—	—	3	522	—	—	16	—	818
Värmlands »	128	1	5	—	51	1	1	—	5	300	—	—	20	² 1	513
Örebro »	111	—	2	—	62	—	1	—	1	1 025	—	—	24	⁴ 1	1 227
Västmanlands »	270	7	5	6	7	—	—	—	3	347	—	—	24	—	669
Kopparbergs »	402	—	2	11	13	—	—	—	—	465	—	—	12	⁴ 1	906
Gävleborgs »	237	—	3	—	51	1	—	—	1	404	—	—	28	² 2	727
Västernorrlands »	230	—	—	—	15	1	1	—	11	626	—	—	24	² 1	909
Jämtlands »	83	—	1	7	2	—	—	—	2	106	—	—	11	² 1	213
Västerbottens »	268	—	4	1	12	—	—	—	3	180	—	—	41	—	509
Norrbottens »	155	—	4	10	13	—	1	—	—	528	—	—	15	—	796
Hela riket	6 422	11	148	102	1 026	9	70	—	118	13 162	—	—	701	36	21 805

¹ 2 fall av malaria, 1 fall av tularemi och 12 fall av elakartad gastro-enteritis hos barn under 2 år. — ² Elakartad gastro-enteritis hos barn under 2 år. —
³ Tularemi. — ⁴ Malaria. — ⁵ Betr. bacillbärare se not till tab. 14.

Tab. 16. Fall av venerisk sjukdom år 1957 fördelade dels efter bostadsort, dels efter smittningsort jämte översikt för åren 1948—1956

Cases of venereal diseases according to place of domicile and place of infection

Län, vissa städer <i>Counties, county boroughs</i>	Ärwd syfilis <i>Congenital syphilis</i>		Förvärdad syfilis <i>Acquired syphilis</i>			Gonorré <i>Gonorrhoea</i>			Ulcus molle <i>Chancroid</i>			Summa <i>Total</i>	På 1 000 av folk- mängden <i>Per 1000 in- habitants</i>
	M. <i>M.</i>	Kv. <i>F.</i>	M. <i>M.</i>	Kv. <i>F.</i>	Summa <i>Total</i>	M. <i>M.</i>	Kv. <i>F.</i>	Summa <i>Total</i>	M. <i>M.</i>	Kv. <i>F.</i>	S:a <i>Total</i>		
Bostadsort. Patients' domicile.													
Stockholms stad	1	—	6	2	8	2 207	1 508	3 715	1	—	1	3 725	4,7
„ „ län	—	—	1	2	3	466	254	720	—	—	—	723	1,7
Uppsala „	—	1	—	1	1	161	99	260	—	—	—	262	1,6
Södermanlands „	—	—	4	4	8	134	84	218	—	—	—	226	1,0
Norrköpings stad	—	—	—	1	1	166	97	263	—	—	—	264	2,9
Östergötlands län i övr.	—	—	—	—	—	122	86	208	—	—	—	208	0,8
Jönköpings län	—	—	1	—	1	109	57	166	—	—	—	167	0,6
Kronobergs „	—	—	—	—	—	26	19	45	—	—	—	45	0,3
Kalmar „	—	—	—	—	—	132	38	170	2	—	2	172	0,7
Gotlands „	—	—	2	—	2	51	25	76	—	—	—	78	1,4
Blekinge „	—	1	2	—	2	120	25	145	1	—	1	149	1,0
Kristianstads „	—	—	—	—	—	109	46	155	—	—	—	155	0,6
Malmö stad	—	—	5	—	5	436	295	731	—	—	—	736	3,4
Hälsingborgs stad	—	—	2	1	3	121	59	180	—	—	—	183	2,4
Malmöhus län i övr.	1	1	4	4	8	165	75	240	—	—	—	250	0,8
Hallands län	—	—	—	—	—	53	21	74	—	—	—	74	0,4
Göteborgs stad	—	—	15	7	22	1 026	646	1 672	3	—	3	1 697	4,3
Göteb. o. Boh. län i övr.	—	—	1	—	1	186	85	271	—	—	—	272	1,3
Älvsborgs län	—	—	—	—	—	265	174	439	2	1	3	442	1,2
Skaraborgs „	—	—	1	2	3	148	54	202	—	—	—	205	0,8
Värmlands „	—	—	1	—	1	210	87	297	1	—	1	299	1,0
Örebro „	—	—	—	—	—	221	92	313	—	—	—	313	1,2
Västmanlands „	—	—	1	—	1	209	92	301	—	—	—	302	1,3
Kopparbergs „	—	—	2	4	6	247	94	341	—	—	—	347	1,2
Gävleborgs „	1	1	1	2	3	346	156	502	—	—	—	507	1,7
Västernorrlands „	1	1	3	2	5	275	123	398	—	—	—	405	1,4
Jämtlands „	—	—	—	2	2	132	75	207	—	—	—	209	1,5
Västerbottens „	—	—	—	1	1	105	64	169	—	—	—	170	0,7
Norrbottnens „	—	—	—	3	3	180	72	252	—	—	—	255	1,0
Summa Total 1957	4	5	52	38	90	8 128	4 602	12 730	10	1	11	12 840	1,7
Smittningsort för ovanstående fall. Place of infection.													
De fem största städerna	—	—	5	11	16	3 979	2 694	6 673	—	—	—	6 689	..
Sverige i övrigt	3	3	6	11	17	3 048	1 734	4 782	2	1	3	4 808	..
Danmark	—	1	4	1	5	264	10	274	—	—	—	280	..
Finland	—	—	2	2	4	41	24	65	1	—	1	70	..
Norge	—	—	2	—	2	67	9	76	—	—	—	78	..
Övriga utlandet	1	—	26	2	28	571	30	601	7	—	7	637	..
Okänd ort	—	1	7	11	18	158	101	259	—	—	—	278	..
Summa Total 1956	2	1	78	47	123	8 913	4 897	13 810	15	—	15	13 951	1,9
„ „ 1955	6	3	105	63	168	9 027	4 825	13 852	16	—	16	14 045	1,9
„ „ 1954	2	9	108	54	162	8 903	4 814	13 717	23	1	24	13 914	1,9
„ „ 1953	7	6	105	79	184	9 261	4 791	14 052	11	1	12	14 261	2,0
„ „ 1952	8	4	208	127	335	9 852	5 111	14 963	26	4	30	15 340	2,1
„ „ 1951	10	10	273	180	453	9 170	4 124	13 294	26	1	27	13 794	1,9
„ „ 1950	8	12	358	250	608	7 005	3 207	10 212	40	3	43	10 883	1,5
„ „ 1949	11	15	436	290	726	6 831	2 912	9 743	58	6	64	10 559	1,5
„ „ 1948	9	18	659	342	1 001	7 411	3 101	10 512	83	5	88	11 628	1,7

Tab. 17. Fall av venerisk sjukdom år 1957 efter ålder och kön*Cases of venereal diseases by age and sex*

Sjukdom <i>Disease</i>	Summa <i>Total</i>	Den smittades ålder <i>Age of the infected</i>										okänd ålder un- known age
		under 1 år <i>under 1 year</i>	1-9 år <i>years</i>	10-14 år <i>years</i>	15-19 år <i>years</i>	20-24 år <i>years</i>	25-29 år <i>years</i>	30-39 år <i>years</i>	40-49 år <i>years</i>	50-59 år <i>years</i>	60 år o. däröver <i>60 years and more</i>	
Syfilis ¹ {M. M.	56	1	1	—	8	5	8	26	5	1	1	—
Syphilis {Kv. F.	43	—	—	2	4	9	4	21	—	3	—	—
Summa Total	99	1	1	2	12	14	12	47	5	4	1	—
Gonorré {M. M.	8 128	1	—	4	1 163	2 766	1 774	1 668	569	149	28	6
Gonorrhoea {Kv. F.	4 602	2	3	52	1 409	1 311	740	699	305	62	17	2
Summa Total	12 730	3	3	56	2 572	4 077	2 514	2 367	874	211	45	8
Ulcus molle {M. M.	10	—	—	—	2	7	—	—	—	—	—	—
Chancroid {Kv. F.	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Summa Total	11	—	—	—	3	7	1	—	—	—	—	—

¹ Här ingår samtliga fall av syfilis, såväl medfödd som förvärvad. *Congenital and acquired.***Tab. 18. Medicinalstyrelsens skärmbildsundersökningar 1946—1957. Antal undersökta civila personer (exkl. patienter på sinnessjukhus) och gjorda fynd**
Massradiofluorography of the National Board of Health

Län, städer <i>Counties, county boroughs</i>	Antal skärmbildsundersökta per- soner <i>Number of persons examined</i>				Därav med nedanstående fynd 1946—1957 <i>Number of findings</i>			
	1946— 1955	1956	1957	Summa 1946— 1957 <i>Total</i>	Pågående el. ej säkert läkta fall av tuberkulos ¹	Do i % av de undersökta ²	Övrigt patolo- giskt <i>Other findings</i>	Osäkra fynd <i>Uncertain findings</i>
Stockholms stad	521 941	170 655	143 205	835 801	26 303	3,1	..	3 856
Stockholms län	491 686	—	—	491 686	13 127	2,7	1 052	3 533
Uppsala län	96 541	25 615	—	122 156	2 743	2,2	1 247	1 725
Södermanlands län	346 223	—	—	346 223	7 552	2,2	833	2 155
Norrköpings stad	61 380	—	13 779	75 159	2 540	3,4	..	556
Östergötlands län i övr.	205 509	—	—	205 509	5 717	2,8	..	1 669
Jönköpings län	259 668	30 468	5 497	295 633	8 025	2,7	900	2 162
Kronobergs län	129 419	—	—	129 419	3 373	2,6	700	1 044
Kalmar län	180 227	71 392	86 641	338 260	8 152	2,4	..	2 454
Blekinge län	102 154	—	—	102 154	4 729	4,6	..	1 085
Hälsingborgs stad.	53 592	—	—	53 592	1 410	2,6	207	339
Hallands län	125 090	—	—	125 090	3 976	3,2	359	1 207
Göteborgs stad	259 847	—	—	259 847	9 890	3,8	1 194	1 428
Göteborgs o. Bohus län i övr.	150 661	—	—	150 661	6 059	4,0	..	1 304
Älvsborgs län	273 539	—	—	273 539	10 619	3,9	..	2 362
Skaraborgs län	183 984	—	—	183 984	5 285	2,9	..	1 325
Värmlands län	246 703	1 341	—	248 044	4 959	2,0	1 314	1 869
Västmanlands län	164 043	—	—	164 043	3 509	2,1	1 104	1 189
Kopparbergs län	206 570	—	—	206 570	7 103	3,4	..	1 548
Gävle stad	32 269	—	—	32 269	881	2,7	135	126
Gävleborgs län i övr.	219 746	80 811	72 412	372 969	9 472	2,5	..	2 674
Västernorrlands län	221 886	—	—	221 886	9 804	4,4	..	2 015
Västerbottens län	81 535	76 212	—	157 747	4 141	2,6	887	991
Norrbottnens län	6 402	—	—	6 402	163	2,5	27	43
Summa <i>Total</i>	4 620 615	456 494	321 534	5 398 643	159 572	3,0	..	38 659

¹ Active or not definitely healed TB. Inklusive fall under dispensärkontroll. *Inclusive of cases already controlled by TB dispensary.* — ² Per cent of persons examined.

Tab. 19. Tuberkulossjukligheten och -dödligheten år 1957 enligt uppgifter från Nationalföreningen mot tuberkulos

Tuberculosis morbidity and mortality

Län, städer Counties, county boroughs	Tbc-fall kvarstående i central- dispensärregister den 31/12 <i>Persons with TB registered at Central dispensaries</i>					Nyupptäckta tbc-fall införda i centraldispensärregister <i>New findings of TB entered into registers of Central dispensaries</i>					Avlidna i tbc (alla slag) enligt statis- tiska central- byråns mate- rial <i>Deaths from TB (all forms)</i>			
	Hela an- talet <i>All cases</i>	På 1 000 inv. <i>Per 1 000 inh.</i>	Därav lungtbc <i>TB of the lungs</i>			Hela an- talet <i>All cases</i>	På 1 000 inv. <i>Per 1 000 inh.</i>	Därav lungtbc <i>TB of the lungs</i>						
			Hela an- talet <i>All cases</i>	Öppen tbc <i>Contagious</i>				Hela an- talet <i>All cases</i>	På 1 000 inv. <i>Per 1 000 inh.</i>	Därav lungtbc <i>TB of the lungs</i>				
				Antal <i>Num- ber</i>	På 1 000 inv. <i>Per 1 000 inh.</i>					Antal <i>Num- ber</i>	På 1 000 inv. <i>Per 1 000 inh.</i>			
Stockholms stad	9 170	11,5	7 904	716	0,9	810	1,0	632	221	0,3	..	..		
Stockholms län	4 077	9,7	3 565	228	0,5	351	0,8	276	42	0,1	..	..		
Uppsala län	1 617	9,8	1 327	93	0,6	126	0,8	78	6	0,0	..	..		
Södermanlands län	1 606	7,2	1 332	118	0,5	75	0,3	39	11	0,0	..	..		
Norrköpings stad	618	6,9	537	68	0,8	77	0,9	58	10	0,1	..	..		
Östergötlands län i övrigt .	2 132	8,0	1 730	123	0,5	131	0,5	83	17	0,1	..	..		
Jönköpings län	2 082	7,4	1 636	148	0,5	127	0,5	71	18	0,1	..	..		
Kronobergs län	1 397	8,8	1 164	109	0,7	91	0,6	55	14	0,1	..	..		
Kalmar län	2 142	9,1	1 844	125	0,5	199	0,8	160	16	0,1	..	..		
Gotlands län	590	10,5	510	48	0,9	32	0,6	19	9	0,2	..	..		
Blekinge län	1 399	9,6	1 183	185	1,3	84	0,6	52	28	0,2	..	..		
Kristianstads län	2 367	9,2	1 980	137	0,5	105	0,4	75	25	0,1	..	..		
Malmö stad	1 895	8,7	1 663	69	0,3	116	0,5	93	25	0,1	..	..		
Hälsingborgs stad	490	6,5	446	42	0,6	52	0,7	43	12	0,2	..	..		
Malmöhus län i övr.	2 697	8,5	2 376	100	0,3	157	0,5	118	33	0,1	..	..		
Hallands län	1 108	6,6	878	103	0,6	99	0,6	52	22	0,1	..	..		
Göteborgs stad	3 339	8,5	2 851	245	0,6	227	0,6	158	68	0,2	..	..		
Göteborgs o.Bohus län i övr.	1 600	7,5	1 241	120	0,6	149	0,7	98	45	0,2	..	..		
Älvsborgs län	2 297	6,2	1 841	164	0,4	170	0,5	96	33	0,1	..	..		
Skaraborgs län	981	3,9	470	193	0,8	127	0,5	54	22	0,1	..	..		
Värmlands län	2 210	7,6	1 771	65	0,2	171	0,6	116	11	0,0	..	..		
Örebro län	1 958	7,5	1 331	182	0,7	156	0,6	86	26	0,1	..	..		
Västmanlands län	1 242	5,5	978	247	1,1	117	0,5	71	38	0,2	..	..		
Kopparbergs län	2 175	7,7	1 736	182	0,6	223	0,8	145	61	0,2	..	..		
Gävle stad	378	7,2	326	10	0,2	35	0,7	24	9	0,2	..	..		
Gävleborgs län i övr.	2 141	8,8	1 804	142	0,6	277	1,1	218	74	0,3	..	..		
Västernorrlands län	3 393	13,4	3 008	183	0,6	282	1,0	174	48	0,2	..	..		
Jämtlands län	1 160	8,1	831	16	0,1	78	0,5	38	18	0,1	..	..		
Västerbottens län	3 197	13,3	2 611	91	0,4	179	0,7	112	29	0,1	..	..		
Norrbottnens län	3 073	12,0	2 386	114	0,4	248	1,0	151	46	0,2	..	..		
Summa Total 1957	65 031	8,8	53 260	4 366	0,6	5 071	0,7	3 445	1 037	0,1	638	0,09		
1956	66 543	9,1	54 033	4 825	0,6	5 743	0,8	4 011	1 125	0,1	703	0,10		
1955	69 520	9,6	55 807	5 483	0,8	6 404	0,9	4 385	1 355	0,2	775	0,11		
1954	71 680	9,9	56 170	6 166	0,9	7 256	1,0	4 769	1 380	0,2	935	0,13		
1953	74 649	10,4	57 104	6 685	0,9	7 724	1,1	4 991	1 391	0,2	1 022	0,15		
1952	77 754	10,9	58 324	7 043	1,0	8 516	1,2	5 438	1 496	0,2	1 233	0,17		
1951	80 840	11,4	59 320	7 537	1,1	10 108	1,4	6 660	1 590	0,2	1 617	0,23		
1950	82 542	11,8	59 320	7 905	1,1	10 550	1,5	6 588	1 655	0,2	1 553	0,22		
1949	84 633	12,2	59 172	8 443	1,2	11 611	1,7	7 392	1 775	0,3	1 995	0,29		
1948	86 938	12,6	59 192	8 474	1,2	12 808	1,9	7 933	2 117	0,3	2 813	0,41		

Tab. 20. Förlossningar¹ och födda barn år 1957 fördelade efter sjukvårds-
områden och vårdform

Sjukvårdsområden och vårdform <i>Counties, county boroughs and type of care</i>	Antal barna- föderskor ¹ <i>No. of mothers</i>		Antal födda barn ² <i>No. of newborn</i>								Summa födda Total <i>No. of newborn</i>
	Hela antalet <i>Total</i>	Därav fall, då modern avlidit <i>Cases when mother died</i>	Fullgångna ³ <i>Mature</i>				Ofullgångna <i>Immature</i>				
			Levande födda ⁴ <i>Liveborn</i>	Därav avlidna ⁵ <i>Deceased</i>	Dödfödda <i>Stillborn</i>	Därav döda under förlossningen <i>Dead during delivery</i>	Levande födda ⁴ <i>Liveborn</i>	Därav avlidna ⁵ <i>Deceased</i>	Dödfödda <i>Stillborn</i>	Därav döda under förlossningen <i>Dead during delivery</i>	
Stockholms stad och län											
Sluten vård.....	18 076	9	17 188	69	158	57	789	143	123	33	18 258
Öppen vård, staden.....	40	—	36	—	—	—	5	—	—	—	41
” ”, länet.....	58	—	54	—	1	—	2	1	1	—	58
Uppsala län.....	2 718	—	2 610	10	22	7	102	16	13	5	2 747
Ö. v.....	11	—	11	—	—	—	—	—	—	—	11
Södermanlands län.....	3 138	1	2 966	10	33	13	142	21	25	9	3 166
Ö. v.....	14	—	13	—	—	—	1	—	—	—	14
Norrköpings stad.....	1 530	—	1 457	5	4	1	78	9	10	1	1 549
Ö. v.....	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Östergötlands län i övr. Sl. v.....	3 478	2	3 287	9	32	18	175	36	17	9	3 511
Ö. v.....	33	—	33	—	—	—	—	—	—	—	33
Jönköpings län.....	4 198	1	3 975	14	46	23	184	34	34	4	4 239
Ö. v.....	26	—	24	—	—	—	2	—	—	—	26
Kronobergs län.....	2 049	—	1 917	12	18	6	116	19	16	3	2 067
Ö. v.....	35	—	32	1	1	1	1	—	—	—	34
Kalmar läns norra.....	1 128	—	1 065	5	12	3	57	10	6	1	1 140
Ö. v.....	7	—	7	—	—	—	—	—	—	—	7
Kalmar läns södra.....	1 948	1	1 844	12	23	10	87	18	11	2	1 965
Ö. v.....	8	—	8	—	—	—	—	—	—	—	8
Gotlands län.....	758	—	718	2	14	6	36	8	3	—	771
Ö. v.....	131	—	127	—	1	1	4	2	—	—	132
Blekinge län.....	1 829	—	1 732	4	13	5	93	15	10	2	1 848
Ö. v.....	37	—	35	—	2	2	—	—	—	—	37
Kristianstads län.....	3 959	1	3 806	16	25	13	141	32	32	8	4 004
Ö. v.....	28	—	27	—	—	—	2	—	—	—	29
Malmö stad.....	3 159	1	2 981	15	29	13	156	23	28	5	3 194
Ö. v.....	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2
Hälsingborgs stad.....	996	—	945	1	8	3	48	6	4	—	1 005
Ö. v.....	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2
Malmöhus län i övrigt.. Sl. v.....	3 714	2	3 538	11	34	12	177	31	19	7	3 768
Ö. v.....	11	—	10	—	—	—	3	1	—	—	13
Hallands län.....	2 416	2	2 296	10	21	12	102	25	24	6	2 443
Ö. v.....	15	—	15	—	—	—	—	—	—	—	15

¹ Tabellen omfattar förlossningar på anstalter samt utom anstalt, när barnmorska biträtt. Icke redovisat i tabellen är det lilla antal förlossningar utom anstalt, där barnmorska icke biträtt. *The table comprises deliveries at hospitals and maternity homes as well as in private homes in case a midwife has assisted, i. e. practically all deliveries which have taken place.*

² Barn = levande födda och sådana dödfödda, som mäter minst 35 cm i längd. *Child = all liveborn and still-born having a length of at least 35 cm.*

³ Fostrets vikt över 2 500 g. *Weight of fetus more than 2 500 g.*

⁴ Levande födda = foster, som andats. *Liveborn = Fetus, who has breathed.*

⁵ Beträffande på anstalt födda inom 7 dagar från födelsen och beträffande övriga 10 dagar. *Within 7 days from delivery (10 days as regards children not born at maternity institution).*

Tab. 21. Fall av skador genom våld intagna på sjukhus år 1957

Cases of injuries through accidents, poisonings and violence admitted into hospitals

Anmärkning. Materialet utgöres av årsberättelser från lasarett, sjukstugor, garnissonssjukhus och barnsjukhus. Uppgifter saknas dock från en del anstalter (eller avdelningar av anstalter), som veterligen vårdat skadefall. Med anledning härav har summorna för anstalter, som inkommit med uppgift, höjts i den proportion, med vilken vårdplatsantalet för samtliga sjukhus av angivna slag översteg platsantalet för dem, som

lämnat uppgift. Hänsyn har härvid tagits endast till vårdplatser, som vanligtvis tar emot olycksfall. Denna komplettering har utförts separat för odelade lasarett o. dyl., medicinska, kirurgiska och pediatrika avdelningar. Effekten på skadefallens totalsumma har blivit en höjning från 49 626 till här redovisade 51 934, d. v. s. med 4,6 %.

Nr i den internationella klassifikationen	Beskrivning (nummer i svensk klassifikation)	Intagna Persons admitted		Döda på sjukhuset Dead in hospital		Nr	Beskrivning	Intagna		Döda på sjukhuset	
		m. m.	kv. f.	m. m.	kv. f.			m.	kv.	m.	kv.
	Trafikolyckstill Traffic accidents ...	10 631	4 169	228	59	E 916	Skada av eld och explosion i brännbart ämne	334	105	13	10
						E 917	Skada av frätande eller hett ämne .	832	437	6	4
						E 918	» » strålning (radium, röntgen), ej terapeutiskt använd ...	—	2	—	—
E 860-866	Lufttrafik (E 1)	20	—	—	—	E 919	Skada genom skott och sprängning	250	14	4	—
E 850-858	Vattentrafik (E 2)	83	10	1	1	E 920	Främmande kropp i öga eller orbita	243	14	—	—
E 810-825	Motortrafik på allmänt befaren väg och enskilt område					E 921	Inandning och nedsväljning av föda med kvävning eller andningshinder	9	18	1	2
E 830-835	motorcyklar (även mopeder) (E 3, E 4)	3 648	645	75	8	E 922	Inandning och nedsväljning av annat föremål med kvävning eller andningshinder	18	5	1	1
	andra motorfordon (buss, bil o. s. v.) (E 5, E 6)	4 434	2 188	101	44	E 923	Främmande kropp, inkommen genom naturliga öppningar, utan andningshinder	231	235	1	—
E 800-802	Järnvägstrafik (E 7)	120	37	6	1	E 924	Kvävning i bädd	2	—	—	—
E 840, 841	Spårvagnstrafik (E 8)	59	51	4	1	E 925	Kvävning under andra och ospecificerade omständigheter	—	—	—	—
E 844, 845	Annan vägtrafik utom med trampcykel (E 9)	280	170	17	3	E 926	Bristande omvårdnad av barn under 1 års ålder	77	37	—	—
E 842, 843	Trampekolyckor (E 10)	1 987	1 068	22	1	E 927	Bett och sting av giftigt djur ...	99	88	—	—
	Olyckstill genom förgiftning Accidental poisoning	886	593	5	2	E 928	Skada av djur på annat sätt (ej i trafik)	280	118	1	—
E 870	Morfin och andra opiumderivat ...	32	14	—	1	E 929	Drunkning	37	6	1	1
E 871	Barbitursyre-derivat	220	223	—	—	E 930	Skada av högt eller lågt lufttryck ..	—	—	—	—
E 872	Acetylsalicylsyra och salicylat ...	25	17	—	—	E 931	Skada av heta eller solstrålning ..	19	9	—	—
E 873	Bromider	1	1	—	—	E 932	Förfrysning	31	4	—	—
E 874	Andra analgetica och hypnotica ...	24	37	—	—						
E 875	Sulfonamider	2	1	—	—						
E 876	Stryknin	1	—	—	—						
E 877	Belladonna, atropin och hyoscin ..	11	7	—	—						

E 878	Andra och ospecificerade läkemedel	70	80	—	—	E 933	Hunger, törst och utmattning	3	4	—	—
E 879	Svamp och andra födoämnen (ej genom bakterier eller bakterietoxiner)	22	32	—	1	E 934	Skada vid naturkatastrof (ej blyxt)	4	1	—	—
E 880	Alkoholer (ej alkoholism)	88	16	2	—	E 935	Skada av blyxt	8	4	1	—
E 881	Petroleum-produkter	49	16	—	—	E 936	Andra och ospecificerade olyckshändelser	3 428	789	14	5
E 882	Övriga industriella lösningsmedel ..	46	13	2	—		Själv-mord och själv-tillfogad skada				
E 883	Frätande ämnen	24	14	—	—		<i>Self-inflicted injuries</i>	1 321	1 772	47	39
E 884	Kvicksilver och dess föreningar ...	8	2	—	—	E 970	Själv-mord o. s. v. genom förgiftning med analgetica och hypnotica ..	1 008	1 564	14	22
E 885	Bly „ „ „ (ej blyarsenat)	41	2	—	—	E 971	Själv-mord o. s. v. genom förgiftning med andra fasta och flytande ämnen	98	89	3	6
E 886	Arsenik och antimon och deras föreningar	1	3	—	—	E 972	Själv-mord o. s. v. genom förgiftning med lys-(kok-, annan nytto-)gas ..	37	22	1	1
E 887	Fluorider	1	—	—	—	E 973	Själv-mord o. s. v. genom förgiftning med andra gaser	14	4	—	—
E 888	Andra och ospecificerade fasta och flytande ämnen	112	89	1	—	E 974	Själv-mord o. s. v. genom hängning eller strypning	22	6	7	3
E 890	Lys- (kok-, svets- och annan nytto-) gas	22	10	—	—	E 975	Själv-mord o. s. v. genom dränkning	4	12	1	1
E 891	Avgaser från motorfordon (ej i trafik)	14	2	—	—	E 976	Själv-mord o. s. v. genom skott eller sprängning	18	1	8	—
E 892	Annan kolmonoxid (ej brand eller explosion)	38	10	—	—	E 977	Själv-mord o. s. v. genom skärande eller stickande vapen	84	52	4	1
E 893	Cyngas	—	—	—	—	E 978	Själv-mord o. s. v. genom hopp från höjd	20	11	8	3
E 894	Andra specificerade gaser och ångor (ej brand eller explosion, ej narkos)	27	—	—	—	E 979	Själv-mord o. s. v. på annat eller ospecificerat sätt	16	11	1	2
E 895	Gaser och ångor utan närmare specification	7	4	—	—		Mord, dråp (försök), misshandel Homicide	449	109	1	—
	Övriga olycksfall Other accidents...	19 875	12 129	201	238	E 980	Mord o. s. v. genom förgiftning ...	—	—	—	—
E 900	Fall i trappor	950	1 166	19	12	E 981	Mord o. s. v. genom skott eller sprängning	1	2	—	—
E 901	Fall från stège	394	131	5	2	E 982	Mord o. s. v. med skärande eller stickande vapen	33	6	1	—
E 902	Andra fall från höjd	3 287	1 393	29	20	E 983	Mord o. s. v. på annat eller ospecificerat sätt	409	101	—	—
E 903	Fall i samma plan	4 535	6 675	71	177	E 984	Skador uppkomna genom polisingripande	6	—	—	—
E 904	Ospecificerade fall	472	350	4	3		Summa Total	33 162	18 772	480	319
E 910	Fallande föremål	1 594	143	13	1						
E 911	Skada av fordon, ej i trafik (t. ex. i industri, gruvsdrift o. d.)	137	5	1	—						
E 912	Skada av maskin(-eri), alla slag ...	992	95	9	—						
E 913	Skada av skärande eller stickande föremål	1 447	256	3	—						
E 914	Skada av elektrisk ström (ej blyxt)	153	23	4	—						
E 915	Skada vid explosion av tryckkärl ..	9	2	—	—						

Tab. 22. Verkställda legala aborter enligt år 1957 till medicinalstyrelsen inkomna berättelser fördelade efter indikationer, kvinnans civilstånd, ålder och föregående förlossningar

No. of abortions induced on medical or legal indications

	Grupp I Medicinalstyrelsens tillstånd Authorization of the National Board of Health									Grupp II Tillstånd av två läkare Authorization of two physicians			Grupp III Nödfall Emergency	Summa Total		
	Eugenisk indikation Eugenic indication									Med. o. soc.-med. ind. Medic & social		Huma- nitär indika- tion Huma- nitary ind.				
	Sinnessjukdom Mental disease			Psykiisk efterblivenhet ¹			Svår kroppslig sjukd., epilepsi ²			Rätts- in- kapabla ³	Rätts- kapabla ⁴					
	M	Kv	Båda	M	Kv	Båda	M	Kv	Båda							
	M	F	M+F	M	F	M+F	M	F	M+F							
Civilstånd Marital status																
Gifta Married.....	3	1	2	—	11	5	6	8	3	27	1 898	—	352	—	1	2 317
Förut gifta Widowed or divor...	—	—	—	—	2	—	—	—	—	6	289	1	33	—	—	331
Ogifta Single	4	2	3	—	14	6	—	2	—	27	514	48	110	5	—	735
Uppgift saknas	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	3
Ålder Age																
—19 år	—	—	1	—	2	1	—	—	—	4	149	39	27	4	—	227
20—24 „	2	—	—	—	7	4	—	2	—	9	367	4	81	1	2	479
25—29 „	2	2	2	—	4	2	3	1	1	17	548	3	83	—	—	668
30—34 „	1	1	1	—	7	—	2	4	1	14	662	2	137	—	—	832
35—39 „	2	—	1	—	5	4	—	1	1	12	611	1	106	—	1	745
40—44 „	—	—	—	—	2	—	—	2	—	4	329	—	54	—	—	391
45— „	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	35	—	8	—	—	44
Antal föregående förlossningar (exkl. aborter) No. of earlier deliveries																
0	4	2	3	—	11	3	—	3	—	25	416	45	107	5	1	625
1	—	—	2	—	2	1	1	1	1	16	388	—	107	—	—	519
2	2	—	—	—	4	4	2	2	1	10	557	3	115	—	1	701
3	1	—	—	—	2	2	2	2	1	6	559	—	79	—	1	655
4	—	1	—	—	1	1	—	2	—	2	388	—	49	—	—	444
5	—	—	—	—	3	—	1	—	—	1	211	—	20	—	—	236
6	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	92	1	7	—	—	103
7	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	49	—	3	—	—	53
8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27	—	3	—	—	30
9 o. fler	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14	—	6	—	—	20
okänt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hela antalet Total	7	3	5	—	27	11	6	10	3	60	2 701	49	496	5	3	3 886

¹ *Mental deficiency.* — ² *Severe somatic disease, epilepsy.* — ³ *Persons without legal capacity.* — ⁴ *Persons with legal capacity.*

Tab. 23. Verkställda steriliseringar enligt år 1957 till medicinalstyrelsen inkomna berättelser fördelade efter indikationer, civilstånd, ålder och föregående förlossningar

No. of sterilizations induced on medical or legal indications

	Grupp I Medicinalstyrelsens tillstånd Authorization of the National Board of Health									Grupp II Medicinalstyrel- sens tillstånd i samband med abort Authorization of the National Board of Health (combined with abortion), kvinnor female			Grupp III Till- stånd av två läkare Author- ization of two physicians, kvinnor female		Grupp IV Nöd- fall Emer- gency, kvinnor female	Summa Total	Därav män Male
	Eugenisk indikation ¹						Social indikation ¹		Medi- cinsk indika- tion, ¹ kvinnor female								
	Sinnes- sjukdom ¹		Psykisk efter- blivenhet ¹		Kroppslig sjuk- dom, epilepsi ¹												
	M M	Kv F	M M	Kv F	M M	Kv F	M M	Kv F	Sinnes- sjuk- dom	Psykisk efterbli- venhet	Kroppss- lig sjuk- dom, epilepsi	Utan abort	Med abort				
Civilstånd Marital status ¹																	
Gifta	4	3	2	11	2	12	6	19	1 236	2	12	4	59	56	1	1 429	14
Förut gifta		2		3	—	—	—	7	80	—	1	—	4	6	—	103	—
Ogifta	3	7	19	39	—	2	18	40	80	4	14	3	4	15	—	248	40
Uppgift saknas	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	5	—
Ålder Age																	
—19 år	—	—	1	17	—	1	3	9	5	—	2	1	1	1	—	41	4
20—24 *	2	2	12	15	—	2	8	20	27	—	8	1	6	5	2	110	22
25—29 *	—	3	3	7	1	2	7	16	186	3	6	—	11	9	—	254	11
30—34 *	3	3	4	4	1	4	2	15	361	2	4	2	17	30	1	453	10
35—39 *	—	3	1	7	—	4	1	5	533	1	6	3	20	20	1	605	2
40—44 *	2	1	—	3	—	1	1	1	262	—	1	—	12	11	2	297	3
45— *	—	—	—	—	—	—	2	—	22	—	—	—	—	1	—	25	2
Antal genomgångna förlossningar No. of earlier deliveries																	
0	7	3	21	28	2	2	24	25	52	3	10	2	3	14	—	196	
1	—	2	—	9	—	2	—	4	67	—	2	2	6	9	1	104	
2	—	2	—	2	—	3	—	12	175	2	7	1	16	25	2	247	
3	—	2	—	2	—	2	—	7	269	1	3	2	21	12	1	322	
4	—	1	—	—	—	3	—	7	297	—	1	—	10	9	1	329	
5	—	1	—	5	—	—	—	6	224	—	2	—	6	4	—	248	
6	—	—	—	3	—	1	—	4	149	—	2	—	5	2	—	166	
7	—	1	—	2	—	—	—	1	78	—	—	—	—	—	1	83	
8	—	—	—	2	—	—	—	—	44	—	—	—	—	1	—	47	
9 o. fler	—	—	—	—	—	1	—	—	41	—	—	—	—	1	—	43	
okänt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Hela antalet Total	7	12	21	58	2	14	24	66	1 396	6	27	7	67	77	6	1 785	54

¹ English text, cfr. table 22. — ² Inkl. männen.

Tab. 24. Utgifter och personal vid statens och storstädernas sinnessjukhus år 1957

Running cost and personnel at mental hospitals of the State and the three largest cities

Anstalt m. m. Type of care and establishment	Sjukhusdriften Hospital operation						Familjevård Foster home care		Hjälp- verk- sam- het, utgif- ter, 1 000 kr Out- patients' care
	Befattningar No. of posts				Utgifter för driften Run- ning cost		Vård- dagar Bed- days	Utgif- ter, 1 000 kr Ex- pences	
	Lä- kare Phy- sici- ans	Vård- per- sonal Nurs- ing pers.	För- valt- n. pers. Adm. staff	Eko- nomi- pers. Do- mestic staff	Total, 1 000 kr	Per vård- dag, kr Per bed- day			
Statens sinnessjukhus (huvudman S) <i>State mental hospitals</i>	193	7 482	265	1 919	165 176	18,4	308 844	2 237	1 219
Gemensam kostnad	—	—	—	—	769	—	—	—	—
För sinnessjuka	181	6 973	241	1 749	152 301	18,4	289 803	2 174	1 190
Psykiatriska sjukh.	3	98	6	31	2 542	25,4	—	—	18
Ulleråkers »	14	518	17	126	12 036	18,7	79 883	667	80
S:tä Annas »	2	84	5	23	1 942	26,4	922	11	11
Sundby »	8	341	12	101	7 637	15,8	—	—	93
Birgittas »	8	373	12	82	6 989	17,4	2 498	23	61
Ryhovs »	13	454	15	103	9 988	16,8	1 714	17	64
S:t Sigfrids »	9	340	12	93	7 833	16,1	54 361	409	68
S:tä Gertruds »	10	363	11	99	8 015	17,6	5 276	41	61
S:t Olofs »	3	86	5	31	1 928	15,8	11 987	56	12
Gullberna »	7	317	12	53	2 365	43,3	—	—	—
S:t Lars »	13	455	15	104	10 508	17,5	24 343	153	67
S:tä Maria »	13	455	14	102	9 944	16,6	—	—	78
S:t Jörgens »	5	183	8	63	4 538	23,7	—	—	90
Restads »	12	458	15	110	9 091	17,5	3 936	26	78
Källshagens » ¹	6	240	10	73	5 493	16,9	6 709	35	13
Mariebergs »	9	437	12	93	8 588	19,6	10 000	59	65
Säters »	10	440	13	131	10 078	17,9	12 398	80	72
Sidsjöns »	11	343	12	79	8 056	22,4	2 423	21	94
Gådeå »	3	123	5	32	2 823	20,0	—	—	—
Frösö »	7	270	10	78	7 076	19,7	2 525	18	61
Umedalens »	9	318	12	76	8 073	17,5	48 530	392	58
Furunäsets »	6	277	8	66	6 758	21,9	22 298	166	46
För psykiskt efterblivna	12	509	24	170	12 106	17,4	19 041	63	30
Västra Ny sjukhus.	2	59	4	33	1 539	25,0	384	4	—
Vipeholms »	4	262	9	60	5 857	16,1	—	—	—
Västra Marks » ²	3	93	5	39	2 279	16,2	—	—	14
Salberga »	3	95	6	38	2 431	18,4	18 657	59	16
Storstädernas sinnessjuk- hus (huvudman U) <i>Mental hospitals of the three largest cities</i>	75	2 227	(48)	(502)	(48 008)	(26,0)			
Beckomberga sjukhus	33	784	15	179	18 778	28,9			
Långbro »	12	397	11	111	9 843	27,1			
S:t Eriks »	3	97	..	..	..	..			
Norrstulls »	2	74 1/2	5	16	2 076	20,4			
Rånäs »	1	23	..	10	725	18,9			
Malmö östra »	8	290	5	86	6 597	26,3			
Lillhagens »	16	562	12	100	9 989	22,5			

¹ Inkl. avdeln. för psykiskt efterblivna. — ² Inkl. Brotorps arbetshem. — * Dessutom 1 kurator gemensam med Norrstulls sjukhus.

Tab. 25. Anstalter för vård av sinnessjuka, psykiskt efterblivna och epileptiker år 1957

Hospitals for mental diseases, deficiency and epilepsy

Tabellen avser att utgöra en fullständig förteckning över de svenska anstalter för vård av sinnessjuka, psykiskt efterblivna och epileptiker, som varit verksamma under redovisningsåret. Psykiatriska kliniker vid lasarett ingår dock i kroppssjukhusen på tab. 11 A (jfr tab. 10). Vidare är att märka, att de i tab. 11 D upptagna enskilda sjukhemmen i en del fall även mottager perso-

ner med lättare psykiska rubbningar. Tab. 25 hänför sig i princip till den slutna vården men innehåller, som ett undantag, även uppgifter om externat-skolor för psykiskt efterblivna (punkt F). Parentes kring summatal betyder, att talet är ofullständigt, enär uppgift för en eller flera anstalter saknas. — Tecken- och kodförteckning finnes på sidan IX i början av boken.

Vårdform, anstalt, adress (huvudman) <i>Type of care, establishment, address (responsible authority)</i>	Upp- tag- nings- område (region) <i>Region served</i>	Antal vårdplatser den 31/12 <i>Beds</i>		Antal intagna under året <i>Admis- sions</i>	Antal vård- dagar <i>Bed- days</i>	Vårdform, anstalt, adress (huvudman) <i>Type of care, establishment, address (responsible authority)</i>	Upp- tag- nings- område (region) <i>Region served</i>	Antal vårdplatser den 31/12 <i>Beds</i>		Antal intagna under året <i>Admis- sions</i>	Antal vård- dagar <i>Bed- days</i>
		Prim- mär ¹	Sekun- där ¹					Prim- mär ¹	Sekun- där ¹		
A. Statens och storstädernas (Stockholms, Göteborgs och Malmö) sinnessjukhus						S:t Lars sjukhus, Lund	10	1 529	—	628	599 659
<i>Mental hospitals of the State and the three largest cities.....</i>						S:ta Maria » , Hälsingborg...	11	1 343	—	1 266	597 721
						S:t Jörgens » , Lillhagen	12	410	—	513	191 194
						Restads » , Vänersborg....	13	1 089	* 107	1 012	520 830
						Källshagens » , Vänersborg....	14	—	870	125	325 748
						Därav för psykiskt efterblivna	—	—	283	36	101 814
						Mariebergssjukhus, Kristinehamn .	14	1 132	—	917	438 649
						Säters » , Säter	15	1 026	* 271	710	563 627
						Sidsjöns » , Sundsvall	16	917	—	1 058	360 329
						Gådeå » , Härnösand	17	—	341	34	141 501
						Frösö » , Östersund	17	813	* 55	789	359 179
						Umedalens » , Umedalen	18	1 039	—	816	460 030
						Furunäsets » , Piteå	19	766	—	450	308 274
1. Statens sinnessjukhus (huvud- man S) State mental hospitals..						<i>* För psykiskt efterblivna For mentally deficient</i>		1 801	40	227	697 332
<i>För sinnessjuka For mentally diseased</i>						Källshagen (se ovan)					
Psykiatriska sjukh., Sthlm.....						Västra Ny sjukhus, Motala	—	203	—	49	61 578
Ulleråkers sjukhus, Uppsala	1	1 480	—	909	643 554	Vipeholms » , Lund	—	914	—	87	362 809
S:ta Annas » , Nyköping	2	206	—	167	73 570	Västra Marks » , Örebro.....	—	350	40	36	140 820
Sundby » , Strängnäs	3	895	* 240	613	483 422	Salberga » , Sala	—	334	—	55	132 125
Birgittas » , Vadstena	4	1 143	* 79	718	401 658						
Ryhovs » , Jönköping	5	1 390	—	1 117	595 519						
S:t Sigfrids » , Växjö	6	970	* 35	561	487 684						
S:ta Gertruds » , Västervik	7	986	—	673	456 530						
S:t Olofs » , Visby	8	216	—	220	122 039						
Gulberna » , Karlskrona....	9	390	—	386	54 615						

Noter, se slutet av tabellen.

Vårdform, anstalt, adress (huvudman) <i>Type of care, establishment, address (responsible authority)</i>	Upptag- nings- område (region, län) <i>Region served</i>	Antal vård- platser den 31/12 <i>Beds</i>	Antal intagna under året <i>Admis- sions</i>	Antal vård- dagar <i>Bed- days</i>	Vårdform, anstalt, adress (huvudman) <i>Type of care, establishment, address (responsible authority)</i>	Upptag- nings- område (region, län) <i>Region served</i>	Antal vård- platser den 31/12 <i>Beds</i>	Antal intagna under året <i>Admis- sions</i>	Antal vård- dagar <i>Bed- days</i>	
2. Storstädernas sinnessjukhus (huvudman U) <i>Mental hospitals of the three largest cities</i>					(forts. C 1)					
Beckomberga sjukhus, Bromma...	A	1 737	3 591	650 699	Kristianstad	L	99	4	36 630	
Långbro , , Älvsjö	A	888	1 497	363 067	Malmö	(M)	199	75	74 939	
S:t Eriks , (avd.), Sthlm ⁶ .	A	400	231	109 773	Hörby	M	33	3	12 030	
Norrullas , , ..	A	315	97	101 868	Landskrona	M	63	17	22 749	
Rånäs	A	105	12	38 270	Ramlösa	M	61	7	22 196	
Malmö östra	(M)	676	602	251 204	Trelleborg	M	60	13	20 788	
Lillhagens	(O)	1 214	2 061	443 329	Ystad	M	63	10	22 903	
B. Övriga kommunala jämte enskilda sinnessjukhus <i>Other mental hospitals</i>					Falkenberg	N	73	10	26 454	
		773	640	268 287	Halmstad	N	79	19	28 744	
1. Kommunala (huvudman K, där ej annat anges) <i>Of local communes</i>					Varberg	N	29	3	10 559	
		717	405	250 553	Kungälv	O	105	25	37 425	
*Uppsala	C	10	1	3 615	Borås	P	48	9	17 365	
Nyköping	D	23	12	8 251	Herrljunga	P	25	5	9 090	
Eskilstuna	D	57	116	24 558	Torpagården, Vänersborg	P	106	27	38 122	
Stångebro sjukhus, Linköping	E	65	11	11 845	Aspö, Skövde	R	54	10	19 564	
Sandbyhovs norra sjukhus, Norr- köping	(E)	52	67	26 383	Sjöröd, Hjo	R	79	19	28 709	
*Markaryd (nedlagt)	G	—	—	2 997	Stensta, Kristinehamn	S	152	138	44 425	
*Höganäs	M	14	2	5 052	Hålahult	T	170	54	51 789	
*Bergalid, Hålsingborg	(M)	92	19	33 044	Sala	U	51	13	18 409	
*Landskrona	M	39	13	13 040	Folkarbo, Krylbo	W	40	6	14 036	
*Ystad	M	28	7	9 014	Hovgården, St. Tuna	W	92	9	32 409	
*Vilan, Skara	R	35	24	12 562	Gysinge	X	139	31	40 108	
*Karlstad	S	24	—	5 591	Gävle	(U)	(X)	37	15	13 382
*Kristinehamn	S	16	1	5 757	Hudiksvall	X	27	1	9 843	
*Ekshärad	S	14	4	4 301	Frånö	Y	45	—	16 605	
*Fryksände, Torsby	S	18	—	6 188	Timrå	Y	125	25	45 294	
*Norra Råda, Myra	S	32	6	9 551	Mörsil	Z	148	49	43 466	
*Nyed, Molkom (nedlagt)	S	—	—	514	Flurkmark	AC	120	52	43 194	
*Rållå	T	28	—	1 825	Grannås, Kvarnbyssund	AC	41	6	14 387	
*Ö. Bohr, Vedevåg	T	10	1	4 294	Björkgården, Öjebyn	BD	372	94	135 945	
S:t Staffan, Gävle	(X)	47	50	19 482	2. Enskilda (huvudman P) <i>Private</i>					
Västahagen, Sundsvall	Y	90	62	34 626	*Högländsgården, Bromma	A	8	7	2 050	
*Östersund	Z	23	9	8 063	*Borgebo, Storängen	B	15	94	4 740	
					*Bylehemmet, Täby	B	22	183	6 869	
					*Saltsjöbaden	B	14	5	365	
					*Söderås, Lidingö	B	23	25	7 642	
					*Vrå, Alsike	B	39	2	14 204	
					Göransgården, Bergsbrunna	C	30	11	10 220	
					Samariterhemmet, Uppsala	C	24	120	8 468	
					Ekvallen, Boxholm	E	28	14	10 170	

2. Enskilda (huvudman P) Private

Lunnagård, Eksjö F
 *Betaniastiftelsen, Göteborg..... (O)

C. Vårdhem för lättskött sinnessjuka Nursing homes for mentally diseased

1. Landstings eller stads utom lands- ting (huvudman L, där ej annat anges) Of the county councils and county boroughs

Karlskäll, Stockholm..... (U) A
 Maria, Stockholm..... (U) A
 Tammesvik, Bro..... (U) A
 Albyhemmet, Fittja..... B
 Husbyhemmet, Åkers Runö..... B
 Knivsta..... B
 Norrby, Häverö..... B
 Norrtälje..... B
 Rimbohemmet, Rimbo..... B
 Ulvsunda, Bromma..... B
 Aspa, Ludgo..... D
 Emtnäs, Nyköping..... D
 Gneta..... D
 Katrineholm..... D
 Oxelösund..... D
 Trosa..... D
 Sandbyhovs norra sjukh., Norrk. (U) (E)
 Finspång..... E
 Ingelstad, Finspång..... E
 Kisa..... E
 Motala..... E
 Sörby, Klockrike..... E
 Tjällmo..... E
 Vadstena..... E
 Eksjö..... F
 Gislaved..... F
 Herrestad, Kärda..... F
 Tranås..... F
 Ekebo, Lenhovda..... G
 Hallanäs, Alvesta..... G
 Ingelsbo, Ingelstad..... G
 Hultsfred..... Hn
 Högsby..... Hs
 Kalmar..... Hs
 Nybro..... Hs
 Ronneby..... K
 Årsalöv, Vinnö..... L
 Barkåkra, Vejbystrand..... L
 Bommerby, Tyringe..... L
 Borrby..... L

56 235 17 734
 26 10 9 292
 30 225 8 442

 5 541 3 331 1 921 881

 4 561 2 183 1 593 476
 30 7 10 884
 31 7 11 311
 46 12 14 825
 16 113 5 486
 15 124 4 787
 21 12 7 803
 70 43 25 090
 67 31 24 795
 10 52 1 945
 109 486 38 081
 22 12 6 924
 52 21 18 841
 37 12 12 190
 25 3 7 868
 22 11 6 931
 30 21 7 866
 56 148 18 650
 18 3 5 080
 42 8 15 289
 38 3 13 837
 15 1 5 464
 36 13 13 057
 22 2 7 957
 16 5 5 794
 38 11 13 822
 35 8 12 622
 70 10 21 800
 31 5 11 220
 42 41 15 629
 120 38 41 599
 54 13 19 659
 61 16 22 205
 37 9 13 422
 42 4 15 304
 69 19 25 018
 238 92 86 055
 58 4 21 063
 30 6 11 163
 25 2 9 115
 30 6 11 466

Berglunda, Eksjö F
 *Björkhamra, Jönköping F
 Björkhem, Eksjö F
 Kongsbacken, Tranås F
 Kullalyckan, Eksjö F
 Lillvik, Ormaryd F
 Lundagården, Bredaryd F
 Rostad, Sävsjö F
 Sjövik, Stensjön F
 Sjöås, Eksjö F
 Solhem, Mariannelund F
 Stora Vänhem, Österkorsberga F
 *Grännaforssa, Moheda G
 *Haga, Öjaby G
 *Kullagården, Växjö G
 *Petterssons sjuk- o. vilohem, Växjö G
 *Vallnäs, Växjö G
 *Björkhyddan, Hultsfred Hn
 Järnforsen Hn
 *Sjögårda, Skaflet Hn
 Solhäll, Virserum Hn
 Solviken, Måilla kyrkby Hn
 *Manhem, Tyringe L
 *Stensborg, Osby L
 *Syster Annas sjuk- o. viloh., Tyringe L
 *Thulins vilohem, Ängelholm L
 *Bokebo, Ludvigsborg M
 *Eslövshemmet, Eslöv M
 *Soldala, Harlösa M
 *Solliden, Åkarp M
 *Tusculum, Hörde M
 *Vintriehemmet, Vintrie M
 *Tölö, Kungsbacka N
 Fredriksdal, Göteborg (O)
 *Kålsby, Hogstorp O
 *Brosäter, Horred P
 *Eskekärr, Tostared P
 *Granviken, Västra Bodarna P
 *Anneborg, Lundsbrunn R
 *Fredriksborg, Salstad R
 *Furugården, Mellansel Y

19 14 5 915
 13 6 3 724
 12 5 4 045
 21 57 10 922
 22 9 8 018
 18 2 6 490
 23 17 8 370
 9 8 2 926
 18 7 6 618
 20 1 6 526
 16 6 2 760
 30 22 10 758
 12 1 4 805
 9 4 2 740
 16 10 5 645
 14 8 5 110
 10 12 3 704
 15 4 5 299
 12 6 4 149
 16 101 5 027
 17 8 6 205
 14 4 5 178
 33 8 2 010
 16 43 4 256
 26 16 9 125
 34 91 11 482
 9 2 3 172
 14 3 5 101
 10 7 3 678
 16 13 5 188
 14 3 5 110
 16 4 4 897
 20 32 6 049
 60 22 21 900
 20 32 7 189
 19 7 6 955
 26 12 8 930
 18 15 6 052
 25 8 9 068
 27 21 9 424
 20 24 6 157

*D. Skolhem för psykopatiska och nervösa barn Schools for psychopathic and nervous children.....

Barnbyn, Skå (U) A
 Mellansjö, Täby (F) B
 Nyhem, Höör (U) (M)
 Råbylund, Lund (L) M
 Skärbo, Alingsås (F) P

163 131 43 509

63 73 15 514
 38 21 13 817
 20 14 5 116
 24 16 3 405
 18 7 5 657

Vårdform, anstalt, adress (huvudman) <i>Type of care, establishment, address (responsible authority)</i>	Län/bokstav <i>County (borough)</i>	Vårdplatser den 31/12 <i>Beds</i>				Antal in- tag- na ? <i>Ad- mis- sions</i>	Antal vård- dagar under året <i>Bed- days</i>	Vårdform, anstalt, adress (huvudman) <i>Type of care, establishment, address (responsible authority)</i>	Län/bokstav <i>County (borough)</i>	Vårdplatser den 31/12 <i>Beds</i>				Antal in- tag- na ? <i>Ad- mis- sions</i>	Antal vård- dagar under året <i>Bed- days</i>
		Särskola <i>School home</i>	Arbetshem <i>Work home</i>	Aldersdomstern <i>Old people's home</i>	Vårdhem <i>Asylum</i>					Särskola <i>School home</i>	Arbetshem <i>Work home</i>	Aldersdomstern <i>Old people's home</i>	Vårdhem <i>Asylum</i>		
*E. Anstalter för psykiskt efterblivna <i>Establishments for mentally de- ficient (se även tab. 25 A)</i>								(forts. E 1)							
1. Landstings och städers utom landsting plananstalter (huvud- man L, där ej annat anges) <i>Of counties and county boroughs</i> ..		2391	1256	22	3191	1 021	(2157508)	Const. Falck, Nyland	Y	—	—	—	30	..	12 045
Carlsund, Upplands Väsby .. (U)	A	—	23	—	222	49	89 971	Kullabo, Trehörningsjö	Y	—	—	—	18	2	6 570
Rörstrandshemmet, Stockholm (U)	A	—	30	—	—	1	9 370	Nordhem, Österås	Y	—	—	—	28	3	10 183
Slagsta, Fittja	A	183	—	—	—	21	41 711	Furuhagen, Bräcke	Z	70	15	—	60	17	42 394
Sättra, Adelsö	A	—	72	—	18	9	32 694	Brattby, Vännäsby	AC	166	63	12	30	38	80 366
Sättravik, Nykvarn	A	—	—	—	25	5	6 208	Norsjö	AC	—	—	—	39	4	13 965
Årsta, Johanneshov	A	—	—	—	42	2	15 110	Strömsör, Håknäs	AC	—	30	—	97	1	49 208
Hammarbo, Tungalsta	B	—	—	—	26	4	9 447	Gällivare	BD	—	—	—	196	17	69 015
Upplands Väsby	B	123	20	—	59	47	67 189	Ingridshem, Gammelstad	BD	—	—	—	131	38	39 924
Östhammar	B	—	—	—	38	6	14 052	Tallheden, Råneå	BD	157	—	—	—	42	40 828
Häga, Uppsala	C	—	44	—	—	4	15 995	2. Enskilda plananstalter (huvud- man L)		—	335	—	595	33	(339661)
Rickomberga, Uppsala	C	—	26	—	—	—	27 900	Wråå, Alsike	B	—	39	—	—	3	14 035
Ålby, Dalboda	C	—	—	—	70	9	26 065	Liljestad, Söderköping	E	—	27	—	17	—	15 279
Löt, Malmby	D	—	48	—	91	25	50 054	Biskopsbo, Vrigstad	F	—	6	—	70	8	27 668
Nävertorpskolan, Katrineholm...	D	82	—	—	—	25	24 620	Björkliden, Kortebo	F	—	—	—	72	—	28 438
Skogsfrid, Linköping	E	—	—	—	39	3	14 172	Bredablick, Värnamo	F	—	—	—	45	9	16 425
Storängen, Söderköping	E	95	73	—	64	14	84 569	Fridhem, Vaggeryd	F	—	—	—	40	12	14 600
Söderköping	E	—	—	—	40	17	13 821	Solbacken, Smålands-Burseryd...	F	—	37	—	—	1	13 505
Värnhem, Norrköping	(E)	—	31	—	66	9	35 240	Tallebo, Horda	F	—	17	—	49	4	23 250
Björkbacka, Smålands-Rydaholm	F	—	29	—	—	—	9 985	Holmsborg, Lagan	G	—	39	—	—	6	14 329
Majgården, Horda	F	—	21	—	33	—	19 535	Värend, Väckelsång	G	—	—	—	40	6	14 600
Nannylund, Eksjö	F, G, H	224	—	—	—	4	52 809	Vartorp, Gamleby	Hn	—	32	—	—	3	11 710
Vilhelmshöjd, Värnamo	F	—	—	—	76	3	..	Furuliden, Ingelstad	I, K	—	34	—	—	3	12 297
Wilhelminahemmet, Växjö	G	—	—	—	42	—	15 880	Georgshill, Hörby	M	—	—	—	76	4	27 710
Verkeback	Hn	—	—	—	17	4	5 984	Ringvik, Höör	M	—	—	—	38	—	13 870
								Rönneholms slott, Stehag	M	—	68	—	38	8	39 420
								Björknäs, Bräcke	Z	—	14	—	34	5	17 020
								Gevåg	Z	—	14	—	28	7	15 244
								Locknegården, Lockne	Z	—	8	—	48	4	20 266
								3. Riksanstalter (huvudman P) <i>Private institutions</i>		197	424	—	1451	(206)	(694245)
								Björkebo, Fagersjö	A	—	—	—	28	1	12 775

Hästnäs, Visby	I	14	—	—	—	13	8 463	Bergåsa, Tullinge	B	—	6	—	6	—	4 380
Ekshagen, Karlshamn	K	60	—	—	—	44	18 500	Granebo, Västerhaninge	B	—	—	—	43	1	15 330
Stampaholm, Karlshamn	K	—	—	—	59	17	18 135	Karlsvik, Södertälje	B	—	27	—	—	—	8 150
Tjället, Nävrögöl	K	—	—	—	41	12	14 192	Sjövik, Gräddö	B	—	14	—	—	—	5 110
Arrie	L	—	—	—	15	3	7 390	Söderhaga, Drevviken	B	40	—	—	—	5	..
Backagården, Finja	L	—	95	—	—	..	35 105	Torsby, Hemmestavik	B	—	43	—	—	4	15 240
Fridhem, Hässelholm	L	93	—	—	—	20	27 175	Vallbostrand, Vallentuna	B	—	—	—	47	3	17 781
Höjalen, Vittsjö	L	—	18	—	—	..	5 072	Villa Stugan, Saltsjö-Boo	R	—	—	—	12	—	4 080
Nyhem, Hälsingborg	L + M	—	34	—	182	18	77 980	Haga, Enköping	C	—	—	—	91	3	34 045
Osby	L	—	—	—	37	4	13 383	Helgesta, Grillby	C	—	—	—	18	—	6 244
Blinkarps hemmet, Röstänga	M	—	58	—	—	5	21 170	Lövsåtra, Bro	C	—	—	—	26	3	9 855
Finnhult, Snogeröd	(U) (M)	—	—	—	21	21	5 074	Segersta, Ekolsund	C	30	—	—	—	18	..
Håkanstorp, Malmö	(U) (M)	23	7	—	—	2	12 574	Björnsund, Gnesta	D	—	—	—	15	1	5 475
Klägerupshemmet, Klägerup	M	—	—	10	—	—	3 650	Charlottendal, Gnesta	D	10	—	—	—	..	3 028
Kullebohemmet, Stehag	M	—	25	—	—	3	9 125	Häckelsta, Malmköping	D	—	—	—	30	—	11 250
Lindängen, Malmö	(U) (M)	8	11	—	—	1	7 665	Majgården, Gnesta	D	—	—	—	31	—	11 315
Möllevångshemmet, Lund	M	166	37	—	—	48	60 467	Rinkesta, Årila	D	—	29	—	103	5	47 129
Österhemmet, Svedala	M	—	—	—	24	18	558	Solvik, Valla	D	—	—	—	26	7	9 725
Björkska barnhemmet, Falkenberg	N	—	—	—	16	4	4 516	Särvstaholm, Vingåker	D	40	—	—	—	10	..
Hallagården, Heberg	N	65	7	—	—	20	..	Schedevi, Rimfors	E	—	22	—	81	7	37 844
Älvdalen, Åled	N	—	2	—	14	1	5 769	Bergshyddan, Smålands-Taberg	F	—	—	—	25	2	5 700
Öringe, Genevad	N	—	—	—	71	11	12 812	Betesda, Flisby	F	—	—	—	80	—	28 439
Björboholms hemmet, Björbo- holm	(U) (O)	—	—	—	22	12	8 004	Björksäter, Smålands-Taberg	F	—	—	—	43	2	16 238
Gläborg	(L + U) O	—	—	—	34	7	12 605	Dalary, Tenhult	F	—	—	—	33	5	11 181
Strätered, Källered	(L + U) O	179	64	—	40	65	79 598	Furuberg, Smålands-Taberg	F, G, H	20	—	—	—	4	7 239
Styrsö	(L + U) O	—	—	—	185	11	49 858	Lättarp, Forserum	F	—	63	—	—	3	3 712
Johannesberg, Mariestad	P + R	172	96	—	148	64	133 937	Solhem, Sävsjö	F, G, H	13	—	—	34	1	22 278
.., Alingsås	P + R	—	5	—	20	—	8 288	Tallbacka, Smålands-Taberg	F	—	—	—	48	4	17 595
Lilla Edet	P + R	—	3	—	17	4	7 263	Dänningelanda, Växjö	G	—	—	—	26	1	10 650
Strands barnhem, Ulricehamn	P + R	—	—	—	15	4	4 680	Ekeliden, Tyninge	L	—	17	—	119	32	49 640
Björksåsen, Glava	S	—	—	—	67	—	24 120	Tallåsen, Tollarp	L	—	—	—	125	4	45 487
Ulleberg, Karlstad	S	49	58	—	86	..	69 350	Rönås, Bjärsjölagård	M	—	50	—	—	11	..
Kristinaskolan, Askersund	T	40	—	—	—	—	..	Betaniahemmet, Askim	O	36	67	—	67	18	61 429
Hagbyhemmet, Nora stad	T	—	—	—	24	6	10 233	Alsterlunds vårdhem, Alingsås	P	—	—	—	10	2	4 965
Holmsäterhemmet, Vintrosa	T	—	—	—	28	35	8 663	Höglunda, Gräfsnäs	P	—	—	—	29	1	10 950
Marieborg, Askersund (nedlagt)	T	—	—	—	—	—	20 804	Skansen, Lödöse	P	—	27	—	49	3	28 613
Waashammar, Hammar	T	—	6	—	54	—	21 112	Syster Esters vårdhem, Lödöse	P	—	—	—	20	8	6 361
Gersillaskolan, Kungälv	U	120	—	—	—	25	41 000	Talleröd, Strömsfors	P	10	41	—	—	22	14 006
Sofielund, Strömsholm	U	—	64	—	101	15	59 934	Aspa, Hasselrör	R	—	10	—	22	2	12 227
Haggården, Hedemora	W	136	—	—	68	64	..	Höra, Järpås	R	—	—	—	45	—	16 432
Höghammar, Bollnäs	X	94	48	—	72	..	59 968	Klovasten, Utvåker	R	—	5	—	22	1	10 460
Karlsberg, Gävle	(X)	—	33	—	38	..	25 449	Gustanby, Gusselby	T	—	—	—	45	5	16 442
Mohed, Mokorset	X	—	—	—	52	..	22 463	Hyddan, Norberg	U	—	—	—	29	1	10 980
Bodaborg, Viskan	Y	72	60	—	93	21	74 525	Näs, Näs bruk	W	—	—	—	23	2	7 764

Vårdform, anstalt, adress (huvudman) <i>Type of care, establishment, address (responsible authority)</i>	Länsbokstav <i>County (borough)</i>	Vårdpl. den 31/11 <i>Beds</i>			Antal in- tag- na* <i>Ad- mis- sions</i>	Antal vård- dagar under året <i>Bed- days</i>
		Skolhem <i>School home</i>	Arbetshem <i>Work home</i>	Vårdhem <i>Asylum</i>		
4. Statliga (huvudman S) State institutions		125	100	60	52	105 396
Statens anstalt för blinda med komplicerat lyte, Lund ..		55	60	60	11 13	11 51 794
• skol- och yrkeshem, Vänersborg ..		35	—	—	11 7	11 12 665
• skol- och yrkeshem, Salbohed ..		35	40	—	11 32	11 40 937
Källshagen, Västra Ny. Vipeholm, Västra Mark med Brotorp, Salberga, se tab. 25 A.						

Anstalt, adress (huvudman) <i>Establishment, address (responsible authority)</i>	Länsbokstav <i>County (borough)</i>	Befintliga vid slutet av året <i>No. of pupils</i>

*F. Externatsskolor för psykiskt efterblivna <i>Schools for mentally deficient</i>		1 266
1. Centralskolor (fristående skolor) (huvudman U)		428
Katerina västra skola, Stockholm	A	220
Norrköping	(E)	35
Celsiuskolan, Malmö	(M)	41
Hälsingborgs stads, Råå	(M)	53
Östra Hagaskolan, Göteborg	(O)	79
2. Till internat anslutna skolor		12 838

* Primärplatser är i första hand avsedda för akut sjuka, sekundärplatser för kroniskt klientel. Begreppen tillämpas endast vid statliga sinnessjukhus.

* Sekundärsjukhusen tager emot patienter från primärsjukhusen, nämligen Psykiatriska sjukhuset från Ulleråkers och Sundby sjukhus, Källshagens från Ryhovs, Restads och Mariebergs sjukhus och Gäddå från Sidsjöns sjukhus.

Vårdform, anstalt, adress (huvudman) <i>Type of care, establishment, address (responsible authority)</i>	Länsbokstav <i>County (borough)</i>	Vårdplatser den 31/11 <i>Beds</i>				Antal in- tag- na* <i>Ad- mis- sions</i>	Antal vård- dagar under året <i>Bed- days</i>
		Uppfagn-hem <i>Nursing home</i>	Skolhem <i>School home</i>	Arbetshem <i>Work home</i>	Vårdhem <i>Asylum</i>		
G. Anstalter för epileptiker (huvudman P, där ej annat an- ges) <i>Etabl. for epileptics</i>							
Vilhelmsro, Jönköping	(S)	7	124	89	—	42	81 517
Stora Sköndal, Enskede 1* ..	(F)	A	—	44	1185	231	79 254
Ertagården, Nacka	B	—	—	29	—	14	10 768
Margaretahemmet, Knivsta ..	(F)	B	24	45	17	24	2 36 511
Röingegården, Hässelholm	L	—	—	65	—	5	23 725
Sönnarslövsg., Ö. Sönnarslöv (L)	L	—	—	32	—	11	10 664
Fogdarödshegget, Höör	M	—	—	72	—	10	23 771
Sätoftahemmet, Höör	M	—	—	63	28	8	31 556
Ervallahemmet, Ervalla	T	—	—	52	—	2	19 222
Skogsudden, Korsnäs	W	—	—	31	—	2	11 560
Staber, Korsnäs	W	—	—	29	—	3	10 789
Granudden, Härnösand	Y	—	—	19	—	—	6 935

* Sekundärplatserna är förlagda till sjukhus på andra orter enligt följande. Tillhörande Sundby sjukhus: Ribbingelund, Årila (120 vårdpl.) och Rosöga, Härad (120 vårdpl.); tillhörande Birgittas sjukhus: Hammar (79 vårdpl.); tillhörande St. Sigríds sjukhus: Långasjö (35 vårdpl.); tillhörande Restads sjukhus: Österängen (107 vårdplatser); tillhörande Saters sjukhus: Pärby, Grangårde (151 vårdpl.) och Olofsfors, Avesta (120 vårdpl.); tillhörande Frösö sjukhus: Järvsö (55 vårdpl.).

* Inklusive Brotorps arbetshem, Hidingebro (40 vårdpl.).

* Inklusive alkoholstavelning.

* Omfattar småbarns-, skol- och yrkeshem.

* Under året i slutet vård jämte i familjevård intagna.

* Inkluderar platser för särskola.

* Hem för hjärnskadade barn (upptagen i sjukassessförteckn.).

* Inkluderar platser för arbetshem.

* Avser budgetåret 1956/57.

* Uppgifter för de särskilda skolorna lämnas icke.

* Inklusive annexen Skäve (37 vårdpl.), Norrvälle (27 vårdpl.) och Nyhem (27 vårdpl.), samtliga med postadress Järna.

* Därav 14 vårdpl. på undersökningsavdelning.

* = Ingår ej i den enligt sjukförsäkringslagen (§ 4) upprättade förteckningen över sjukvårdsanstalter.

Tab. 26. Specifikation av intagningar på statens och storstädernas sinnessjukhus under år 1957 *Admissions into mental hospitals of the State and the three largest cities*

Sjukhus <i>Hospitals</i>	Samtliga						För första gången intagna på sinnessjukhus <i>Patients ad- mitted for the first time into mental hospital</i>			
	Hela antalet intagna ¹ <i>Total number</i>		Därav f. obser- vation eller unders. ²		Intagna på egen ansökan <i>On pat:s request</i>		I allt <i>All cases</i>		Därav ej förut sinnessjuka <i>Not formerly sick</i>	
	M <i>M</i>	Kv <i>F</i>	M <i>M</i>	Kv <i>F</i>	M <i>M</i>	Kv <i>F</i>	M <i>M</i>	Kv <i>F</i>	M <i>M</i>	Kv <i>F</i>
Statens sinnessjukhus <i>State Mental hospitals</i>	7 127	6 814	261	87	3 250	3 357	4 099	3 730	3 276	3 128
För sinnessjuka <i>For ment. diseased</i>	6 964	6 750	261	87	3 279	3 357	3 985	3 686	3 276	3 128
Psykiatriska sjukhuset (sek. sjukh.)	14	13	3	1	—	3	3	4	—	—
Ulleråkers sjukhus	477	432	14	1	103	106	324	195	295	140
S:t Annas »	74	93	2	2	34	60	39	32	22	27
Sundby »	308	305	1	4	95	107	194	163	169	133
Birgittas »	370	350	7	9	177	181	241	210	224	192
Ryhovs »	494	623	19	5	273	314	282	340	242	301
S:t Sigfrids »	274	288	—	2	42	100	127	150	97	113
S:t Gertruds »	292	381	8	8	163	228	160	180	146	147
S:t Olofs »	124	98	4	—	90	70	94	70	87	61
Gullberna »	203	183	—	—	1	1	2	—	2	—
S:t Lars »	348	280	20	1	76	79	225	147	83	119
S:t Maria »	715	551	17	1	509	375	403	334	238	358
S:t Jörgens »	254	259	6	1	143	162	131	125	120	100
Restads »	619	393	6	1	308	146	370	232	349	207
Källshagens » (sek. sjukh.)	85	40	—	—	1	6	43	16	29	14
Mariebergs »	481	436	—	5	284	280	309	247	302	234
Säters »	297	413	6	8	153	275	184	246	176	234
Sidsjöns »	476	582	8	7	215	308	298	384	222	247
Gådeå » (sek. sjukh.)	15	19	—	—	—	—	1	—	—	1
Frösö »	397	392	20	6	310	287	203	247	154	206
Umedalens »	368	448	7	3	118	191	202	243	182	208
Furunäsets »	279	171	113	22	184	78	151	120	137	86
För psykiskt efterblivna <i>For ment. deficient</i>	163	64	—	—	1	—	114	44	—	—
Västra Ny sjukhus	49	—	—	—	1	—	22	—	—	—
Vipeholms »	59	28	—	—	—	—	54	19	—	—
Västra Marks »	—	36	—	—	—	—	—	25	—	—
Salberga »	55	—	—	—	—	—	38	—	—	—
Storstädernas sinnessjukhus <i>Mental hospitals of the three largest cities</i>	3 988	2 967	15	2	1 927	1 388	1 633	1 272	1 467	1 124
Beckomberga sjukhus, Stholm	1 998	1 180	5	2	1 152	625	695	512	604	485
Långbro sjukhus, (d:o)	663	643	2	—	330	363	339	243	288	217
S:t Eriks sjukhus, avd. för sinnes- sjuka, (d:o)	134	33	—	—	1	—	—	9	—	9
Norrstulls sjukhus, (d:o)	—	97	—	—	—	3	—	9	—	9
Rånäs sjukhus	—	11	—	—	—	—	—	—	—	—
Malmö östra sjukhus, Malmö	270	222	6	—	82	70	153	114	138	103
Lillhagens sjukhus, Göteborg	923	781	2	—	362	327	496	385	437	301
Summa Total	11 115	9 781	276	89	5 207	4 745	5 782	5 002	4 743	4 252

¹ Stämmer ej exakt med motsvarande uppgifter i tab. 25 beroende på olikheter i redovisningssätt. Gäller särskilt storstädernas sinnessjukhus.

² Enligt 4 resp. 6 kap. sinnessjuklagen. *Admitted for examination for forensic purposes.*

³ Inklusive Brotorps arbetshem.

Tab. 27. Antal den 31 december 1957 befintliga vid statens och storstädernas sinnessjukhus

Number of patients at the mental hospitals of the State and the three largest cities on December 31st

Sjukhus <i>Hospitals</i>	För vård <i>For care</i>		Därav <i>Thereof</i>				Hela antalet befintliga (inkl. för observation enl. 4 kap. ssjl och undersökning enl. 6 kap. ssjl) <i>Total</i>		Exspektanter <i>Expectants</i>	
			i kontrollerad familjevård <i>supervised in foster homes</i>		försöks- utskrivna <i>released on probation</i>					
	M. M.	K. F.	M. M.	K. F.	M. M.	K. F.	M. M.	K. F.	M. M.	K. F.
Statens sinnessjukhus										
<i>State Mental hospitals</i>	17 804	15 565	438	384	4 753	4 485	17 816	15 567	924	804
För sinnessjuka <i>For ment. diseased</i>										
	16 411	14 811	387	384	4 494	4 427	16 423	14 813	768	589
Psykiatriska sjukhuset (sek. sjukh.)	142	158	—	—	21	15	142	158	8	8
Ulleråkers sjukhus	1 307	1 136	93	112	365	342	1 307	1 136	67	64
S:t Annas »	126	163	3	1	60	63	126	163	8	17
Sundby »	897	715	—	—	243	72	897	715	12	19
Birgittas »	775	775	3	4	232	229	775	775	8	6
Ryhovs »	1 150	1 125	3	1	320	376	1 151	1 125	116	11
S:t Sigfrids »	870	851	73	74	207	214	870	851	120	49
S:t Gertruds »	718	629	10	5	42	84	718	630	30	27
S:t Olofs »	366	299	17	17	192	136	366	299	9	2
Gullberna »	202	180	—	—	8	12	202	180	—	—
S:t Lars »	1 260	993	43	26	416	309	1 261	993	71	30
S:t Maria »	1 120	1 180	—	—	297	395	1 122	1 180	14	67
S:t Jörgens »	354	310	—	—	72	85	354	310	19	8
Restads »	856	851	11	—	146	178	856	851	1	73
Källshagens » (sek.sjukh.)	703	312	15	—	111	31	703	312	14	14
Mariebergs »	807	738	19	8	204	173	807	738	85	92
Säters »	1 137	879	29	4	280	201	1 137	879	107	14
Sidsjöns »	906	794	1	4	370	379	906	794	3	21
Gådeå » (sek.sjukh.)	215	211	—	—	29	15	215	211	—	—
Frösö »	741	770	3	1	189	370	741	770	38	20
Umedalens »	841	906	40	94	218	276	841	906	18	—
Furunäsets »	918	836	24	33	472	472	926	837	20	47
För psykiskt efterblivna <i>For ment. deficient</i>										
	1 393	754	51	—	259	58	1 393	754	156	215
Västra Ny sjukhus	262	—	4	—	129	—	262	—	—	—
Vipeholms »	682	335	—	—	18	11	682	335	138	189
Västra Marks » ¹	—	419	—	—	—	47	—	419	—	26
Salberga »	449	—	47	—	112	—	449	—	18	—
Storstädernas sinnessjukhus										
<i>Ment. hosp. of the three larg. cit.</i>	2 782	3 261	12	—	293	412	2 783	3 261	266	257
Beckomberga sjukhus	928	911	—	—	56	63	929	911	8	9
Långbro »	526	597	—	—	52	101	526	597	237	191
S:t Eriks sjh., avd. f. sinnessj. ...	169	189	—	—	2	—	169	189	—	—
Norrulls »	—	313	—	—	—	7	—	313	—	—
Rånäs sjukhus	—	106	—	—	—	2	—	106	—	—
Malmö östra sjukhus	374	429	—	—	47	68	374	429	21	57
Lillhagens »	785	716	12	—	136	171	785	716	—	—
Summa Total 1957	20 586	18 826	450	384	5 046	4 897	20 599	18 828	1 190	1 061
» » 1956	20 444	18 714	426	368	4 916	4 764	20 453	18 717	1 245	1 124
» » 1955	20 114	18 949	389	350	4 516	4 921	20 122	18 950	(1 013)	(1 022)

¹ Inklusive Brotorps arbetshem.

Tab. 28. Antal under år 1957 utskrivna (ej försöksutskrivna) från statens och storstädernas sinnessjukhus

Discharges from mental hospitals of the State and the three largest cities

Sjukhus <i>Hospitals</i>	Vid intag- ningen ej i be- hov av vård (17 § ssjl.) <i>Not dis- eased when admitted</i>	Åter- ställda (17 § ssjl.) <i>Re- stored</i>	För- bätt- rade (17 § ssjl.) <i>Im- proved</i>	Av plats- brist el. för vård utom sjh. (18 § ssjl.) <i>From shortage of beds or for care outside of hosp.</i>	För- flyt- tade till an. sinness- sjukh. (18 § ssjl.) <i>Trans- ferred to other mental hosp.</i>	Efter slutförd observa- tion el. unders. (4-6 kap. ssjl.) <i>After observa- tion or examina- tion</i>	Andra av- gång- na <i>Others</i>	Av- lidna <i>Dead</i>	Summa <i>Total</i>
Statens sinnessjukhus <i>State Mental hospitals</i>	191	4 786	4 399	113	713	224	1 510	1 777	13 713
För sinnessjuka <i>For ment. diseased</i>	190	4 785	4 172	112	673	224	1 508	1 732	13 396
Psykiatriska sjukh. (sek. sjukh.)	—	2	4	3	16	1	—	16	42
Ulleråkers sjukhus	9	187	432	—	27	9	—	163	827
S:t: Anna »	1	55	45	5	70	3	30	20	229
Sundby »	15	229	270	12	24	3	13	115	681
Birgittas »	15	146	292	5	5	10	42	124	639
Ryhovs »	8	629	288	17	27	15	123	85	1 192
S:t Sigfrids »	13	99	146	3	134	—	179	81	655
S:t: Gertruds »	8	339	134	1	5	4	100	69	660
S:t Olofs »	—	97	16	—	3	4	20	12	152
Gullberna »	—	—	—	—	2	—	—	2	4
S:t Lars »	10	132	235	—	161	9	160	121	828
S:t: Maria »	6	509	409	23	19	13	88	124	1 191
S:t Jörgens »	4	255	125	16	3	6	99	44	552
Röstads »	25	518	320	—	37	5	32	123	1 060
Källshagens » (sek. sjukh.)..	—	6	47	17	19	—	—	60	149
Mariebergs »	16	377	232	—	9	1	154	92	881
Säters »	7	141	222	5	17	5	95	106	598
Sidsjöns »	17	490	322	—	60	20	100	88	1 097
Gådeå » (sek. sjukh.)..	—	1	4	—	9	—	1	18	33
Frösö »	17	372	235	2	6	16	98	86	832
Umedalens »	15	102	340	3	14	5	160	115	754
Furunäsets »	4	99	54	—	6	95	14	68	340
För psykiskt efterblivna <i>For ment. deficient</i>	1	1	227	1	40	—	2	45	317
Västra Ny sjukhus	—	—	32	1	11	—	—	2	46
Vipeholms »	—	—	77	—	3	—	2	26	108
Västra Marks » ¹	—	—	69	—	6	—	—	8	83
Salberga »	1	1	49	—	20	—	—	9	80
Storstädernas sinnessjukhus <i>Mental hosp. of the three largest cities</i>	119	2 465	2 399	110	330	26	856	597	6 902
Beckomberga sjukhus	63	1 307	1 199	43	152	18	258	258	3 298
Långbro »	19	338	648	30	69	1	100	102	1 307
S:t Eriks sjh., avd. f. sinnessjuka.	—	1	6	—	61	—	1	31	100
Norrulls »	—	—	5	—	19	—	—	29	53
Rånäs sjukhus	—	—	—	—	6	—	—	4	10
Malmö östra sjukhus	1	105	184	4	3	5	121	38	461
Lillhagens »	36	714	357	33	20	2	376	135	1 673
Summa <i>Total</i> 1957	310	7 251	6 798	223	1 043	250	2 366	2 374	20 615
» » 1956	446	6 981	6 853	307	730	219	1 890	2 121	19 547
» » 1955	322	5 480	5 821	390	732	176	1 660	1 900	16 481

¹ Inklusive Brotorps arbetshem.

Tab. 29. Ålder vid första insjuknandet hos de år 1957 för första gången för vård på statens etc. sinnessjukhus intagna

Patients admitted for the first time into mental hospitals of the State and the three largest cities according to age when disease started

Ålder Age	Un- der 15	15- 19	20- 24	25- 29	30- 34	35- 39	40- 44	45- 49	50- 59	60- 69	70- 74	Okänd Un- known	Ej vård- behov ¹	Summa Total
Män Male	292	274	357	467	560	558	565	581	825	549	632	94	28	5 782
Kvinnor Female	173	219	316	387	444	459	391	415	783	605	728	75	7	5 002
Summa Total 1957	465	493	673	854	1004	1017	956	996	1608	1154	1360	169	35	10 784
1956	460	465	668	871	1006	1027	1041	1060	1656	1156	1232	137	68	10 847
1955	533	496	681	803	945	839	917	827	1372	981	1059	164	57	9 674
1954	585	370	642	774	824	798	801	771	1222	875	933	156	52	8 803
1953	606	436	603	774	879	855	831	712	1194	820	910	166	37	8 823
1952	524	409	621	738	808	824	803	685	1029	805	804	189	54	8 293
1951	553	410	611	794	843	815	740	678	1037	790	798	131	38	8 238
1950	656	404	679	776	822	797	665	602	889	707	707	115	59	7 878
1940	463	395	467	511	512	430	364	334	523	296	252	256	..	(4 803)

¹ Not needing hospital care.

Tab. 30. Vid slutet av 1957 befintliga patienter vid sinnessjukhus m. m. procentuellt fördelade efter sjukdomsform

Number of patients at mental hospitals and nursing homes at end of year according to type of disease (per cent)

Sjukdomsform (Sjkd = Sinnessjukdom) <i>Form of disease</i>	Statens och storstädernas sinnessjukhus <i>Mental hospitals of the State and the three largest cities</i>								Övriga komm. o. en- skilda sinnes- sjukh. år 1957 ¹		Kommunala vårdhem år 1957 ²		Samtliga anstalter år 1957 <i>Total</i>	
	År 1935		År 1945		År 1950		År 1957		M. M.	Kv. F.	M. M.	Kv. F.	M. M.	Kv. F.
	M. M.	Kv. F.	M. M.	Kv. F.	M. M.	Kv. F.	M. M.	Kv. F.						
Antal patienter <i>Number of patients</i>	12 532	11 805	17 744	15 057	18 678	16 747	20 599	18 828	485	590	2 239	2 128	23 323	21 546
Därav i % lidande av:														
Manisk-depr. ssjd. <i>Manic-depressive reaction</i> ..	6,9	9,3	5,1	8,4	5,0	8,5	4,6	8,2	3,1	7,8	2,6	5,0	4,4	7,9
Schizofreni. <i>Schizophrenic disorder</i>	66,6	61,7	56,8	58,0	58,3	55,9	54,4	51,1	40,6	35,6	67,9	55,4	55,4	51,1
Kronisk förryckthet <i>Paranoia</i>	0,6	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5	1,0	1,2	0,5	0,7	0,5	0,5
Epileptisk ssjd. <i>Psychosis from epilepsy</i>	1,8	1,7	2,0	1,7	1,9	1,8	1,8	2,0	1,2	0,4	1,2	1,8	1,8	1,9
Presenil ssjd. <i>Presenile psychosis and dementia</i>	2,5	9,7	2,4	8,7	2,8	8,5	3,3	9,5	2,9	7,6	4,1	11,0	3,3	9,6
Senil ssjd. <i>Senile psychosis</i>	1,9	3,4	2,6	3,8	2,7	4,4	3,5	6,2	8,9	12,9	6,0	9,2	3,9	6,7
Sinnessjukdom på grund av:														
Arteriosklerotiska förändr. <i>Psychosis with cerebral arteriosclerosis</i>	0,7	0,7	1,2	1,2	1,3	1,5	1,3	2,0	5,8	8,3	2,4	3,3	1,5	2,3
Andra grövre förändringar i hjärnan. <i>Psychosis and dementia due to cerebral injury</i>	1,1	0,6	1,9	0,9	2,7	1,2	3,2	1,7	2,1	1,0	2,8	2,3	3,1	1,7
Syfilitisk infektion, paralytisk form. <i>General paralysis of insane</i>	2,2	0,8	1,4	0,5	1,0	0,4	0,7	0,3	2,3	—	1,1	0,3	0,7	0,3
D:o annan form i centrala nervsystemet. <i>Other psychosis and dementia due to syphilis of central nervous system</i>	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,4	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1
Annan infektion. <i>Psychosis due to other infection</i>	0,6	0,6	0,6	0,4	0,4	0,4	0,3	0,4	0,6	0,3	0,2	0,3	0,3	0,4
Alkoholförgiftning. <i>Alcoholic psychosis</i>	1,3	0,1	1,1	0,1	1,7	0,1	3,1	0,2	8,5	0,3	1,8	0,1	3,1	0,2
Annan förgiftning. <i>Psychosis due to other intoxication</i>	0,1	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2	0,3	0,3	—	0,3	0,0	—	0,3	0,3
Autointoxikation. <i>Psychosis due to auto-intoxication</i>	0,1	0,3	0,1	0,5	0,2	0,8	0,2	0,7	—	0,3	—	0,0	0,2	0,7
Psyksen ssjd., hysterisk form <i>Hysteria</i>	0,3	1,0	0,2	0,6	0,1	0,7	0,1	0,7	—	0,3	0,1	0,4	0,1	0,6
Annan form. <i>Psychosis due to mental injury and acquired emotion</i>	0,5	0,6	0,8	1,2	1,7	2,1	3,4	3,6	10,3	16,5	1,0	1,3	3,3	3,7
Abnorm personlighet <i>Psychopathic personality</i> .	2,8	2,6	8,1	4,0	5,9	3,7	7,0	4,1	3,5	0,7	2,7	2,4	6,6	3,9
Sinnessvaghet <i>Imbecility</i>	7,5	4,6	10,6	6,9	9,0	6,6	9,1	6,2	7,6	4,4	4,6	5,7	8,6	6,1
Psykisk efterblivenhet <i>Idiocy</i>	2,3	1,5	4,4	2,5	4,6	2,7	3,1	2,2	1,2	1,5	0,8	0,5	2,8	2,0
Ej sinnessjuk vid intagningen <i>Not insane at admittance</i>	—	—	—	—	—	—	0,0	0,0	—	—	0,1	0,2	0,0	0,0
Annan eller okänd diagnos <i>Other or unknown diagnosis</i>	—	—	0,0	—	—	—	0,0	—	—	0,4	—	—	0,0	0,0
Summa Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

¹ Other mental hospitals. — ² Nursing homes for mentally diseased.

Tab. 31. Dödsorsaker för de å statens och storstädernas sinnessjukhus avlidna år 1957

Causes of death of deceased at mental hospitals of the State and the three largest cities

Dödsorsaker ¹ <i>Causes of death</i>	Män M.	Kv. F.	Dödsorsaker ¹ <i>Causes of death</i>	Män M.	Kv. F.
Lungtuberkulos <i>Pulmonary tuberculosis</i>	13	9	Allmän arterioskleros <i>General arterio-sclerosis</i>	69	50
Tbc i andra organ <i>Tuberculosis of other organs</i>	4	—	Andra sjukdomar i cirkulationsorganen <i>Other diseases of circulatory system</i>	66	69
Paralysie générale <i>General paralysis of insane</i>	1	1	Influensa <i>Influenza</i>	15	11
Septikemi <i>Septicæmia</i>	7	4	Pneumoni <i>Pneumonia</i>	332	275
Malign tumör i <i>Malignant neoplasm of</i> digestionsorgan och peritoneum <i>digestive organs and peritoneum</i>	38	25	Oedena pulmonum <i>Pulmonary edema</i>	13	16
respirationsorganen <i>respiratory system</i>	12	3	Andra sjukdomar i respirationsorganen <i>Other diseases of respiratory system</i>	17	15
bröstkörtel och uro-genitalorgan <i>breast and genito-urinary organs</i>	8	23	Magsår <i>Ulcer of stomach</i>	9	3
på annat ställe eller UNS <i>other and un-specified sites</i>	5	9	Tarmvred <i>Intestinal obstruction</i>	6	4
Hjärntumör <i>Neoplasm of brain</i>	8	6	Levercirros <i>Cirrhosis of liver</i>	4	6
Sockersjuka <i>Diabetes mellitus</i>	4	7	Andra leversjukdomar <i>Other diseases of liver</i>	2	1
Andra endokrina systemets sjukdomar <i>Other diseases of the endocrine system</i>	—	1	Gallstensjukdom <i>Cholelithiasis</i>	—	1
Perniciös anemi <i>Pernicious anemia</i>	—	2	Kolecystit <i>Cholecystitis</i>	2	2
Blodbildande organens och blodets sjukdomar <i>Diseases of the blood and blood-forming organs</i>	1	2	Andra sjukdomar i digestionsorganen <i>Other diseases of the digestive system</i>	12	12
Delirium tremens <i>Delirium tremens</i>	9	—	Kronisk nefrit <i>Chronic nephritis</i>	8	7
Senil psykos <i>Senile psychosis</i>	13	16	Infektiösa njursjukdomar <i>Infections of kidney</i>	14	5
Andra psykos <i>Other psychosis</i>	9	5	Prostatahyperplasi <i>Hyperplasia of prostate</i>	1	—
Senil demens <i>Dementia of old age</i>	5	4	Andra sjukdomar i uro-genitalorganen <i>Other diseases of the genito-urin. system</i>	1	4
Blödning i hjärna och meninger <i>Cerebral and meningeal hamorrhage</i>	58	68	Skelettets och rörelseorganens sjukdomar <i>Diseases of the bones and organs of movement</i>	2	—
Embolia et thrombosis cerebri <i>Cerebral embolism and thrombosis</i>	14	23	Dekubitalsår <i>Decubitus ulcer</i>	1	3
Cerebral arterioskleros <i>Cerebral arterio-sclerosis</i>	16	13	Gangrän <i>Gangrene</i>	3	3
Meningit <i>Meningitis</i>	—	2	Uremi utan närmare specifikation <i>Uremia unqualified</i>	12	6
Encefalit UNS <i>Encephalitis NOS</i>	2	3	Senilitet <i>Senility</i>	1	5
Epilepsi <i>Epilepsy</i>	3	3	Marasm <i>Marasmus</i>	44	82
Huntingtons chorea <i>Huntington's chorea</i>	2	—	Benbrott <i>Fracture of bone</i>	7	2
Andra hjärnsjukdomar <i>Other diseases of brain</i>	4	1	Själv mord, hängning <i>Suicide, hanging</i>	8	2
Andra nervsystemets sjukdomar <i>Other diseases of nervous system</i>	3	6	„ „ „ drunkning „ drowning	7	2
Endocardit <i>Endocarditis</i>	1	3	„ „ „ kvävning „ suffocation	6	3
Arteriosklerotisk hjärt- och kranskärls-sjukdom <i>Arteriosclerotic heart disease including coronary disease</i>	127	136	Andra självmord <i>Other suicides</i>	13	5
Kronisk myokardit <i>Chronic myocarditis</i>	32	64	Andra dödsorsaker UNS <i>Other causes of death</i>	32	19
Kardioskleros <i>Cardiosclerosis</i>	30	31	Okänd dödsorsak <i>Unknown cause of death</i>	39	22
Trombos och emboli <i>Thrombosis and embolism</i>	28	40			
Hjärtfel <i>Organic heartvalvular disease</i>	3	7			
Hypertoni <i>Hypertension</i>	3	3			
			Summa Total 1957	1209	1155
			„ „ 1956	1097	1024
			„ „ 1955	996	904
			„ „ 1954	979	891
			„ „ 1953	878	893
			„ „ 1952	907	879

¹ UNS = Utan närmare specifikation NOS = Not otherwise specified.